Gc
948.5003
Sw32o
del 14
1790936

REYNOLDS HISTORICAL
GENEALOGY COLLECTION

Gc

ALLEN COUNTY PUBLIC LIBRARY

3 1833 00671 2662

598

ORTNAMNEN I VÄRMLANDS LÄN

PÅ OFFENTLIGT UPPDRAG UTGIVNA

AV

KUNGL. ORTNAMNSKOMMISSIONEN

DEL XIV

ÄLVDALS HÄRAD

UPPSALA 1938
APPELBERGS BOKTRYCKERIAKTIEBOLAG
(I DISTRIBUTION)

598

1790936

UTGIVET MED UNDERSTÖD AV
HUMANISTISKA FONDEN

Förkortningar:

adj. — adjektiv.
ags. — anglosachsiska (fornengelska).
Almq — J. A. Almquist, Uddeholmsverken.
Arkiv — Arkiv för nordisk filologi.
a. st. — anförda ställe.
Ax — Axelson, Vandring i Wermlands Elfdal 1852.
b. — början av.
bek — beskrivning till ekonomiska kartan (över Älvdals hd).
bergn. — bergnamn.
best. — bestämd.
bet. — betydelse(r), betydelsen.
Bm — Borgström, Berättelse öfver en resa i Vermland 1845 (ånyo utg. av Nygren 1915).
Bn — Björkman, Beskrifning öfver Wermland, 1842.
By — Byström, Karta öfver Vermlands län, 1897.
Bärgsl. ljudl. — (Kallstenius) Värmländska bärgslagsmålets ljudlära (Sv. landsm. XXI: 1).
Cm — Cederström, Wermlands läns fiskevatten, 1895—1897. Siffrorna avse fiskevattnens nummer i arbetet.
D — Dalby socken.
Dagbok 1821 — (Gottlund) Dagboksanteckningar från en resa genom Värmlands finnmarker 1821, utg. i Värmland förr och nu XXIX—XXXI (1931—33).
dalbym. — dalbymål(ets).
dalm. — dalmål(ets).
dat. — dativ.
db — Älvdals härads domböcker i Göteborgs landsarkiv.
dial. — dialekt(er), dialektal(a).
dipl. — diplom, medeltidsbrev, ännu outgivna. Årtal med mindre siffror anger, att brevet blott finns i yngre avskrift.
Dipl. Dalek. — Diplomatarium Dalekarlicum.
dyl. — dylik(t), dylika.
E Ekshärads socken.
ek — ekonomiska kartan (över Älvdals hd).
el. — eller.
En — Ekman, Wärmeland i Sitt Ämne, 1765.
En. — (Rygh) Norske Elvenavne, 1904.
enl. — enligt.
Et. ordb. — (Hellquist) Etymologisk ordbok.
ev. — eventuell(t), eventuella.
f. — förra; femininum.
fda. — forndansk(t), forndanska.
fem. — femininum.
fhty. — fornhögtysk(t), fornhögtyska.
fi. — finsk(t), finska.
flat — Flateyjarbók, utg. 1860—68.
f. n. — för närvarande.
fno. — fornnorsk(t), fornnorska.
fnord. — fornnordisk(t), fornnordiska.
fogderäk. — fogderäkenskap i Kammararkivet.
fr — frälse.
fr. — från.
Frc — G. W. de Frese, Karta öfver Carlstads stift eller Wermland och Dal, 1871.
frs — Codex Frisianus, utg. av Unger 1871.
Fryksd. ordb. — (A. Noreen) Ordbok öfver Fryksdalsmålet, 1878.
fsv. — fornsvensk(t), fornsvenska.
Furuskog — Furuskog, De värmländska järnbruksbygderna, 1924.
fvn. — fornvästnordisk(t), fornvästnordiska.
Fw — Fernow, Beskrifning öfwer Wärmeland, 1773—79.
g. — gången.
GA — Gustav Adolfs kommun och församling.
gen. — genitiv.
gyk — geografisk karta (i Lantmäteristyrelsens arkiv).
glex — Historiskt-geografiskt och statistiskt Lexikon 1859—70.
glk — geologisk karta.
gmk — geometrisk karta.
GS — Generalstabens karta; *GSk* — konceptblad därtill.
Hag — Hagberg, Karta öfver Filipstads bergslag eller Fernebo hd, 1873.
hd — härad.
Hist. handl. — Historiska handlingar, 1861 ff.
Hln — Hermelin, Karta öfver Carlstads Höfdingedöme, 1808.
hmn — hemman.
Hofsten — E. Hofsten, Beskrifning öfwer Wermeland (utg. av Nygren 1917).
hskh — Handlingar rörande Skandinaviens historia.
ir. — iriska.
isl. — fornisländsk(t), fornisländska.
jb — jordebok(en).
jbr — jordeböcker.
jfr — jämför.
Kaarberg — L. Kaarberg, Dissertatio de Vermelandia, Lund 1690.
Karlskrön. — Karlskrönikan, utg. av Klemming 1866.
kb — kyrkbok, kyrkböcker.
k. br. — kungligt brev.
l. — län.
lat. — latin(skt).
ldb — Lagmansdombok (i Göta hovrätts arkiv).
led. — leden.
lh — lantmäterihandling(ar).
Lindgrens gränsk. — Laurent Lindgren, Charta öfwer Förenade Riksgräntzen emillan Swerige och Norige uti Provincien Wermeland. 1749 (original i Svenska Ortnamnsarkivet).
lkk — Charta öfwer Wärmeland, utg. av Lantmäterikontoret 1783.
Lvg — Linné, Wästgöta-Resa, 1747.
m. — mitten av; maskulinum.
mansn. — mansnamn.
mhty. — medelhögtysk(t), medelhögtyska.

Manuskript till beskrivningen av Älvdals härads ortnamn har ursprungligen utarbetats av Adolf och Erik Noreen. Detta har sedan granskats, slutredigerats och beträffande naturnamnen betydligt utvidgats av G. Kallstenius. Tolkningar av några finska namn i Gustav Adolfs socken ha föreslagits av Alb. Palmqvist, Rämmen; efter dessa står inom parentes ett P. Vid tolkningen av de finska namnen i allmänhet har professor B. Collinder lämnat välvilligt bistånd; efter de tolkningar, mot vilka han vid sin granskning icke gjort någon anmärkning, står inom parentes ett C. Förändringar efter den 30 juni 1937, då jordeboken upphörde att föras, ha ej iakttagits.

47-324

XIV. ÄLVDALS HÄRAD

A. Territoriella namn.

Älvdals härad

ǽlvdar, ǽlvdar Älvdalen.

Häradet hade enl. vglı vid mitten av 1300t., liksom vid reformationstiden, fyra kyrkor (sannolikt Dalby, N. Ny, Ekshärads och N. Råda). Övriga socknar äro uppkomna i sen tid.

Häradets namn var äldst *Ekes härad* (efter den centrala bygden, se *Ekshärads* sn), därefter *Älvedalen* (efter belägenheten å ömse sidor om den stora älven, där vid denna tid i det närmaste all bebyggelse var samlad).

Namnformer före 1540: Ekes härad m. 1300t. vglı s. 74, Rikisheradit (skrivfel för Eikis-) sl. 1300t. flat II: 544, elwedalen 1415 NoB 1921 s. 147, Ällffuedala 1452 karlskrön. v. 4969, elle dallen 1503 räk, elffuedalen 1525 reg II 224, Elffvedalarne 1533 Hist. handl. XI 121, elffwedall 1533 fogderäk, elffwedalanar 1535 fogderäk, Ellffwedallen 1535 ml.

Jordeboksformer fr. o. m. 1540: Älvedal 1543, Älluedallennd 1545, -dallendh 1548, Ellwedalenn 1550, Elffuedal(l)en(n) 1564 1600, Elfwedahlen 1686, Elffwedals [härad] 1551, Elfwedahls H. 1715 1725, Elfvedals H. 1825, Elfdahls H. 1877.

Övriga namnformer: Elffwadals stomp(z wpbyrd) 1540 Skjb s. 176, Elffwedalens prestegäldt 1541 reg XIII 326, Elffuadalen 1544 Vft 8-9, Elfwedalen 1551 reg XXII 81, Elffwedalerne 1551 reg XXII 25, Elffuedaals gäldh 1628 Almq s. 449, Elffdahls härad 1669 Almq s. 451.

Dalby socken

dàᵏbı, y. dàᵏby

Dalby sn:s kyrka var med all säkerhet en av de fyra, som vgh omnämner i häradet; Fw s. 224 uppger, att årtalet 1311 fanns på en stock i väggen av den gamla kyrka, som revs på 1700t., och den nuvarande kyrkan har en medeltida kyrkklocka, som tillhört den gamla kyrkan. Socknen var före 1873 annex till N. Ny sn men blev då enligt k. br. eget pastorat.

Sockennamnet synes urspr. ha varit *Dalbo(a) s.*, d. v. s. '(klarälvs-) dalbornas s.' där s. led. *-bo* senare ombildats till *-by*.

Namnformer före 1540: Dalbo soken 1503 räk, Dalbi Sok*en* 1535 ml.

Jordeboksformer fr. o. m. 1540: Dalbÿ S. 1540 1686, -bi S. 1546, Dallbÿ S. 1660, Dahlbÿ S. 1715 1725, Dahlby S. 1825 1877.

Övriga namnformer: Dalbo s. 1540 Skjb s. 176, 1546 tl, (Dalboengen 1641 db,) Dalbyn s. 1567 tl, Elfsdals Kyrka 1773 Fw 68.

Överflyttningar till annan socken: Ur socknen ha 1840 utbrutits *Norra* och *Södra Finnskoga* socknar, se dessa.

---

1 **Amnerud** *ə̀mrə* Omre 1 sk. — Amwndr^{t} 1503 räk, Amunde*r*vdh 1535 ml. — Amūd^{v}dh 1540, Amunderudt 1545 1550, Anunderudh 1564, Amvnderud 1569, Amunnerudh 1543, Amnårÿd 1551, Omnerud(h) 1572 1600, Omenerudh 1575, Omñerÿd med ett torp Westerby 1581, Om(m)nerÿdh 1585 1589, Åmnerud 1610, Ambneru(u)d(h) 1633 1725, Amnerud 1825 1877 jb. — Amvnna'd, Amwnda'd 1546, Æmw̄darydh 1554, Amund[ery]d (def. efter lagning) 1567, Amunderud 1569, Omunderudh 1600, Amundarudh 1612, Ammenrodh 1621 tl, Åmnerud 1695 kb 1800 lh, Amnerud 1722 lh ∽ Första g. jb 1540, ett helt skattehmn. F. led. är urspr. fsv. gen. av mansn. *Amund*, som i skrift tidigt trätt i stället för det från fno. kända *Ommund*. S. led. är *rud* (jämte *ryd*) 'röjning'. Sju hmnsdelar öster om Klarälven sammanfattas under benämningen *Amnerudshedarna* (*ə̀mrəshıan* Omreshidarna) och fem väster om älven under benämningen *Västby* (*vǽsbı, vǽsbı*), jfr jb 1581; ordet *hed* användes i älvdalsmålet speciellt som benämning på grusslätterna å ömse sidor om de branta nedskärningarna till Klarälvens lopp.

1 **Backa** *bâk* Backe 1 sk. — Backe 1503 räk, Backa 1535 ml. — Backa 1540 1877, Baka 1569, Backe 1550 jb. — Bäko 1567, Backia 1600 tl. ∽ Första g. jb. 1540, ett helt skattehmn. Namnet är gammal böjd form, ev. plur., av ordet *backe*. Bebyggelsen är samlad vid en betydlig backsluttning. Tio hemmansdelar sammanfattas under benämningen **Backahedarna** (*bàkıan* Backhidarna), jfr föreg.

1 **Baggerud** *bàg(ə)rə* $^1/_2$ sk. — Bager^{t} 1503 räk, Bagge*r*vdh 1535 ml. — Bagge'vdh 1540, Baggerudh 1543 1686, Baggerud 1545 1877, Bagerud 1546 1572, Baggerÿd(h) 1581 1589 jb. — Bagga'dh 1546, Bagarvd 1567 tl. ∽ Första g. jb 1540, ett halvt skattehmn. F. led. är urspr. fsv. gen. av mansn. *Bagge*; s. led. är *rud* (jämte *ryd*) 'röjning'.

1 **Brannäs, Norra** *brånes* Brannäs, *nòkbranes* Nordbrannäs $^{29}/_{48}$ sk. — nordebryndenes 1503 rök, *Brandnes* II gorder 1535 ml. — Brandenäss 1540, Brändenäs 1543 1550, Brendeness 1551, Nolar Brandennes 1564, Norder Brandenes 1569, N. Brånnes 1572, N. Brannes 1575, N. Brandenäs 1581, Nor Brandennäs 1585, Nor Brandenäs 1589, Norre Bräunäss 1610, N. Branäs 1621 1660, N:a Branäs 1715, Branäs Norra 1825 **1877** jb. — Brandnes 1546, Brandenes 1567, Brannes 1569, N. Bra*n*nes 1576 tl. ∞ Första g. jb 1540, ett helt skattehmn. Enl. Kammarkoll:ii utslag $^{28}/_{12}$ 1904 falla $^{19}/_{48}$ mtl inom S. Finnskoga sn. Citatet från 1535 omfattar även följande. F. led. är sannolikt urspr. ordet *brand* i bet. 'svedjeland' el. i bet. 'stock', måhända i den speciella bet. 'giller av stockar för fångst av vilda djur', vilken är känd från andra dial. Mot förklaringen strider det allra äldsta citatet, som däremot skulle passa väl som medeltida form av det eljest först 1585 uppdykande namnet *Brö(n)näs* (se nedan). Här synes någon förväxling föreligga. Huvudgården ligger nordväst om följande vid Klarälvens västra strand, som här gör en bukt åt öster.

1 **Brannäs, Södra** *sòrbranes* Söderbrannäs, *brånes* Brannäs $^{21}/_{32}$ sk. — sod*re* bryndenes 1503 räk. — Södre Brandenäss 1540, Södre Brandennes 1564, Söd' Brandenäs 1569 1589, S. Branden(n)äs 1581 1585, Södrebran(n)e(e)s 1543 1546, Söderbranes 1548 1550, S. Brånnes 1572, S. Brannes 1575, S. Brannäs 1600 1686, S. Branä(ä)s 1621 1660, S:a Branäs 1715, Branäs Södra 1825 **1877** jb. — S. Bra*n*nes 1576 tl, Söd. Brannäs 1722 lh. ∞ Första g. jb 1540, ett helt skattehmn. Enligt Kammarkoll:ii utslag $^{28}/_{12}$ 1904 falla $^{11}/_{32}$ mtl inom S. Finnskoga sn. Jfr föreg.

1 **Brönnäs** *brønes*, y. *brønəs* Brönäs $^{1}/_{3}$ sk. — Brönnäs 1600, Brönas 1610, Bröönnas 1633, Brönäs 1621 1877 jb. — Brönes 1585 lh, Brönnäs 1745 lh, Bonäs 1808 Hln. ∞ Första g. jb 1600, skattetorp, 1610 hmn ($^{1}/_{3}$ mtl). F. led. synes kunna vara en motsvarighet till no. dial. (Nordmøre) *brynn* 'brunn', jfr dalbymål *sönna* (*sòna*) 'sunnan' (A. Noreen, Sv. Landsm. I s. 172) och *Brannäs, Norra*. Huvudgården ligger vid basen av en Klarälvens utbuktning åt öster.

1 **Bänteby** *bæntbı*, *bøntbı* Böntby $^{1}/_{2}$ sk. — Benteby 1503 räk, Be*n*tebj 1535 ml. — Bänttebÿn 1540, Ben(n)tebin(n) 1546 1550, Bengttebÿnn 1589, Bent(t)ebÿ 1551 1725, Bäncktebÿ 1610, Bänteby 1621 **1877** jb. — Benttaby 1546, Benctaby 1554 tl, Bentebyn 1850t. lh. ∞ Första g. jb 1540, ett helt skattehmn, senare ett halvt. F. led. är urspr. fsv. gen. av det från fno. kända *Bänte*, kortnamn till *Benedictus*.

1 **Fläskremmen** *flæskrema* $^{5}/_{16}$ sk. — Fläskerema 1578, Fleskerema 1581 1600, Fleskerem*ma* 1585, Flässkierna 1610, Fläskerenna 1621, -reman 1633, -remmen(n) 1660 1723, Fläskremma 1825 1877, Fläskremmen **1919** jb. ∞ Fläskremmen 1721 lh 1840t. lh ek'plex, Fläskrema, Flätrema 1720t. lh, Fläskremma 1912 ml. ∞ Första g. jb 1578, skattetorp (upptaget efter Hole med anteckning "haff*uer* altijd legat th*er* vnd*er*"), sedermera hmn, $^{1}/_{3}$ mtl sk. Enl. Kammarkoll:ii utslag $^{28}/_{12}$ 1904 faller $^{1}/_{48}$ mtl inom N. Finnskoga sn. Är sedan lång tid tillbaka ödehmn. Namnets s. led. torde sammanhänga med att den vid Klarälven belägna delen av hmnet är lång och smal. Vad f. led. åsyftar, är obekant.

1 Galåsen *gàlåsn* $^{1}/_{3840}$ sk. — Galasen 1784, Galåsen 1825 **1877** jb. — Gallåsen 1821 kb. ∽ Första g. jb 1784, oskattl. torp sk. Hmnet utgör $^{200}/_{3840}$ mtl, varav enl. Kammarkoll:ii utslag $^{28}/_{12}$ 1904 $^{199}/_{3840}$ falla inom S. Finnskoga sn. Bebyggelsen finns i S. Finnskoga. F. led. torde vara ordet *gård*, som i Dalby och S. Finnskoga heter *gal* (*gal*), och namnet är väl från början ett naturnamn med bet. 'åsen med gård(ar)'.

1 Gunneby *gùnby*, ä. *gùnbı* Gunnby $^{3}/_{10}$ sk. — gwnneby 1503 räk, gw*n*narbyn 1533 fogderäk, Gu*n*nebi*n* 1535 ml. — Gunneby*n* 1540, Gun*n*ebynn 1545, Gunnebin(n) 1546 1550, Gunebyn(n) 1569 1572, Gunabyn 1575, Gumebÿnn med ett torp Wingenn 1581, Gum*me*- 1585, Gunnebÿn(n) 1589 1600, Gunneby **1877**, Gunarudhÿnn 1564, Gun*n*eby 1543, Gun(n)ebÿ 1551 1825, Gunnarsbÿ 1715 jb. — Grwnaby 1546, Gun*n*aby 1554, Gndhebÿ 1585, Gunneby 1590 tl, Gunby 1657 ggk 1783 lkk, Gunneby 1719 1800t. lh 1808 Hln ek 1912 ml. ∽ Första g. jb 1540, snart ett helt skattehmn. Enligt Kammarkoll:ii utslag $^{28}/_{12}$ 1904 falla $^{103}/_{192}$ mtl inom N. Finnskoga och $^{157}/_{960}$ mtl inom S. Finnskoga sn. F. led. är urspr. fsv. gen. av mansn. *Gunne*.

3 Hjällstad *jælsta* 1 sk. — hellestade 1503 räk, Hielsta 1535 ml. — Hiälsta 1540, Hielsta 1543 1600, Hielsta med ett torp Kattestiern 1581, Hiälstad(h) 1569 1686, Hiestad 1715, Hälsta 1545, Helsta 1548, Helstadt(t) 1546 1550, Hiellesta 1564, Hiäle- 1621, Hielle- 1610, Hiäll- 1724, Hiellstad 1725, Hjellstad 1825 **1877** jb. — Hiellestadh 1546, Hellestadha 1554, Hellesta 1567, Hellestad 1569, Hielstad 1576, Gelstadh 1621 tl, Giellsta 1657 ggk, Gällstad 1790t. lh. ∽ Första g. jb 1540, då en gård upptas (1551 upptagen i (N.) Ny sn), 1725 uppdelad på två, båda med n:r 1, en på $^{3}/_{4}$ mtl, en på $^{1}/_{4}$ mtl, den senare 1877 med n:r 2; 1916 ånyo sammanslagna till 1 mtl med n:r 3. F. led. torde vara fsv. gen. av antingen mansn. *Hiälle* (fvn. *Hialli*) eller sv. dial. *hjäll(e)* 'skulle, horisontell ställning av stänger att torka bröd, foderväxter el. fisk på' m. m. (varom se J. Sahlgren i NoB 1920, s. 146 ff.), i vissa citat i obruten form (*ä* i st. f. *jä*); s. led. är *stad* 'boplats, ställe' (ev. i pl., se formen i räk 1503 och tl 1554).

1 Hole *hōl*, $^{5}/_{8}$ sk. — Holle 1503 räk, Hooll 1535 ml. — Hooll 1540 1564, Hool 1543 1545, Holl 1546 1551, Hoorda 1569, Horda 1572 1589, Hårdha 1600, Hola 1610 1680, Holla 1633 1660, Hohla 1686, Höhle 1715, Hohle 1725, Hole 1825 **1877** jb. — Hoola 1546, Hölöö 1554, Hola 1585, Horde 1567 tl, Hoohl 1657 ggk, Holä 1719 lh. ∽ Första g. jb 1540 ett helt skattehmn, senare nedsatt till $^{2}/_{3}$ mtl. Enl. Kammarkoll:ii utslag $^{28}/_{12}$ 1904 faller $^{1}/_{24}$ mtl inom N. Finnskoga sn. Namnet är sv. dial. *hol* 'kulle, rund höjd', dels i sing, dels i pl.; jfr fvn. *hóll* 'kulle', som i stor utsträckning användes som ortnamn i Norge och Sverige.

1 Kattstjärten *kàsatr̥*, *kàsatr̥*, *kàtsatr̥*, *kasátr̥*, $^{1}/_{6}$ sk. — Katteskiertt 1564, -stiert(t) 1569 1600, Kastestertt 1572, Kattestierten 1610 1723, -stiärten 1633, -ssiärtenn 1660, -skiärten 1680, Kattstjerten 1825 **1877** jb. — Kalskierten 1742 ggk. ∽ Första g. jb 1564 skattetorp, sedermera överfört till hmn, först $^{1}/_{2}$ mtl och slutligen $^{1}/_{6}$ mtl. Namnet betyder 'kattsvans(en)'; det är tydligen ett skämtsamt namn, givet

efter formen och utsträckningen av hmnets vid Klarälven belägna område (längd $1^1/_2$ km, vinkelrätt mot älvens huvudriktning, bredd knappt 300 m.). Jfr (något annorlunda) A. Vestlund i NoB 1936, s. 241.

1 **Kyrkskogen** *jșörkskogn, näkana* Näckån, utj. kr. — Kyrkeskogen 1784, Kÿrkskogen el. Näckåna 1825, Kyrkskogen el. Näckåna 1877, Kyrkskogen 1917 jb. ∽ Första g. jb 1784, oskattl. torp sk. *Skogslägenhet*, belägen intill *Näckån* (se naturn.) och anslagen till Dalby *kyrka*. Dialektuttalet av namnet *Kyrkskogen* är påverkat av rspr.

1 **Likenäs** *lìjșənæs* $^{401}/_{480}$ sk. — Lykenes 1503 räk, Likeness 1533, Lijkenes 1534 fogderäk, Licknes 1535 ml. — Likenäss 1540, Lickenes 1545 1575, Löcken(n)es 1543 1550, Lÿkennes 1564 1585, Lyknäs 1621, Lÿckenääs 1633, Licke- 1660, Lÿkenääs 1686, Likenäs 1600 1877 jb. — Lyckenes 1546, Lichenes 1554, Likenes 1576, Lÿkienes 1585, Lekienäss 1621 tl, Lekenäs 1657 ggk, Liknäs 1720t. lh 1742 ggk. ∽ Första g. jb 1540, snart ett helt skattehmn. Enl. Kammarkoll:ii utslag $^{28}/_{12}$ 1904 falla $^{79}/_{480}$ mtl inom S. Finnskoga sn. Omkring 1700 fanns vid L. ett kapell (Lijckenääs Capell 1692 Vfn 14 s. 20), som 1738 var förfallet (Fw s. 856). På hmnets område finns *Likanå* nedlagda järnbruk (*lìkana*, vanl. kallat *hærgan* Herrgården). Gården ligger på ett långt och smalt *näs* i Klarälven nära utloppet av *Likan* (*lìjșa*), se vattendrag. Skrivningarna jb 1543 1550, tl 1546 (och möjligen fler) synas visa anslutning av f. led. till fsv. *lykkia* 'ögla' en mycket naturlig association, emedan älven just vid L. gör en stor, nästan sluten krök.

Lillbergsgården *lèlbæsgan, lèlbugan* Lillbodgården, *lèspugan* Lissbodgården. — Lillebiörngord 1535 ml. — Lillebiörngårdh 1540 1543, Lillebiörnegaardt 1545, -gordt 1548, -gårdenn 1546, -gorden 1550, Lille Biörnnegållen 1564, Lilabiörnagården 1569, Lisbonegården 1551, Lislebiörnebynn 1581, Litzlebiörnegården 1600, Lilabiöregård 1572, Lilabiäregård 1575, Littzslebiörgårdenn 1585, Littzlebiörgårdh 1589, Lillebärgzgården(n) 1610 1680, -bergzgården 1660 1725, Lillbergsgården 1825 1877 jb. — Lislator' biörngardh 1546, Litzb'gårdh 1554, Litlabiörnsgord 1567, Lilabiarnagard 1569, Lille biörsgard 1576, -gård 1590, Lijllepel: 1585, Litzle biörnegårdenn 1600, Lisle gården 1612, Littzlepergårdhen 1621 tl, Lillebergsgårdh 1657 ggk, Lillbärgs Gården 1719, Lillbergs 1720t. lh, Lillberg 1742 ggk, Forssätra el. Lillebergsg. Bm s. 101. ∽ Första g. jb 1540, ett helt skattehmn. Utgör urspr. en gård, som jb 1877 uppdelats på två. Gården synes urspr. ha haft namn efter en ägare, som benämnts *Lille Björn* (fsv. *Lit(s)le Biörn*, gen. *Lit(s)la *Biärnar*, jfr fvn. gen. *Biarnar*).

1, $^{323}/_{960}$ sk. ∽ Ä. jbr skattehmn 1 mtl jämte n:r 2. Hmnet utgör nu $^5/_{12}$ mtl, men enl. Kammarkoll:ii utslag $^{28}/_{12}$ 1904 falla därav $^{77}/_{960}$ inom S. Finnskoga sn.

2 *præstgan* Prästgården, $^{69}/_{320}$ sk. ∽ Infört jb 1877 bland skatteboställen. Jfr n:r 1. Är prästboställe och utgör $^1/_4$ mtl, varav dock enl. Kammarkoll:ii utslag $^{28}/_{12}$ 1904 $^{11}/_{320}$ mtl falla inom S. Finnskoga sn.

1 **Långav** *låga, låga* Långa, $^2/_3$ sk. — Langa 1503 räk, Longeua 1535 ml. — Långua 1540 1548, Lånngua 1545 1546, Longua 1550,

Långeua 1564, Longwa 1569, Långa 1551 1633, Longåå 1572 1585, Långåå 1589 1600, Longåån 1575, Långaff 1610 1686, Långeff 1621, Långaf 1715 1877 jb. — Longawa 1546, Lå*n*gaua 1554. Longwa 1567, Lang(g)aue 1576 1590, Låagaue 1600, Langa 1585, Longa 1612 tl, Långaaf 1657 ggk, Langa(f) 1720t. ∽ Första g. jb 1540, 1 mtl sk. Upptas jb 1825 som $^{2}/_{3}$ mtl, men därav äro jb 1877 $^{5}/_{96}$ under namn av Galåsen n:r 1 införda i S. Finnskoga och $^{1}/_{16}$ mtl under namn av Kärrbackstrand i N. Finnskoga sn. Enl. Kammarkoll:ii utslag $^{28}/_{12}$ 1904 faller hela hmnet inom Dalby sn. S. led. synes urspr. vara gammal oblik form *ava* av älvd. dial. *ave* 'mindre vattensamling, puss' i den bet. ordets biform *age* f. n. har i Färnebo: 'utvidgning av ett vattendrag'. L. ligger vid en långsträckt utvidgning av Klarälven. Vid mitten av 1500t. synes namnets s. led alternativt ha haft formen *-va(d)*. Det är icke känt i orten, att något vadställe skulle ha funnits i trakten.

1 **Mörbacka** *mærbak* Mörback $^{1}/_{3}$ sk. — Mörebacka 1564 1725, Mörebaka 1569, Mörbacka 1621, 1877, Mörkebacka 1633, Mörebacken 1680, Möörbäcken 1686 jb. — Mö*r*ebacka 1554, Mörbaka 1576, Morebacka 1585 tl, Mårdbacka 1720t. lh 1742 ggk, Mårbacka 1826 lh. ∽ Första g. jb 1564, skattetorp, sedermera överfört till $^{1}/_{3}$ skattehmn. F. led. innehåller möjligen det ord *möre*, som ingår bl. a. i *Södra Möre* och betecknar 'sidländ skogsmark' (se SOÄ III s. 32), men kan väl även vara gen. pl. av dial. *mör* 'myra', s. led. är böjd form av *backe*. Bebyggelsen finns i en backsluttning intill slättmark vid Klarälvens östra strand. Jfr följ.

1 **Möre** *mæræ* $^{467}/_{960}$ sk. — Moroo 1503 räk. — Mör' 1540 1543, Myrÿdh 1551, Möryd(h) 1564 1585, Mörud 1569 1621, Möryd 1572, Möritt 1589, Morudh 1610, Möree 1633, Möre 1660 1877 jb. — More 1546, Mörath 1554, Möre 1576, Möra 1585 tl, Möröö 1719 kb, Mörud 1790t. lh. ∽ Upptas jb 1540 och 1543 såsom ett helt skattehmn, införes därefter först 1551; 1825 $^{3}/_{4}$ sk. Enl. Kammarkollegii utslag $^{28}/_{12}$ 1904 falla $^{253}/_{960}$ mtl inom S. Finnskoga sn. Namnet torde urspr. vara sammansatt, varvid f. led. kunde innehålla *möre* eller gen. pl. av *mör* (se föreg.) och s. led. *ö* 'lågländ sträckning vid vatten'. Bebyggelsen finns på lågt liggande slättmark vid Klarälvens västra strand. Den förkortning, som användes vid namnets skrivning i de äldsta jordeböckerna kan icke säkert upplösas, men den kan beteckna *edh*. I så fall angiva de flesta skrivningarna 1540-1621 och ännu en i lh 1790t. en sammansättning, vars s. led omtytts till olika former av *rud (ryd)* 'röjning', dels utan, dels med försvagning till reducerad vokal.

1 **Nedergården** *négan*, *négan* Nedgården $^{1}/_{3}$ sk. — ?Notharudh 1534 fogderäk. — Nötetorp 1564, Nödetörp 1569, -torp 1575, Nodetorp 1572, Nödegård(h) 1581 1589, Nedergården 1600 1877, Nedregården(n) 1610 1680, Nädärgårddän 1621, Nädergården 1633 jb. — Nedergården 1657 ggk, Nergården 1800t. lh, Nygård(en) 1720t. lh. ∽ Första g. jb 1564 skattetorp, 1581 upptaget under Tutstad, sedermera överfört till hmn ($^{1}/_{3}$ mtl). Om citatet 1534 vet man ej mer, än att det gäller en värmländsk gård. F. led. i det äldsta säkert kända namnet är knappast en form av fruktnamnet *nöt*, ty hasseln går i

Älvdals hd veterligen icke nordligare än till sjön Jangen och berget Kråkåsen i Ekshärads sn (Larsson, Flora öfver Wermland och Dal, uppl. 2, s. 307), nära 5 mil söder om N., och ordet *nötter* är lånord i Dalbymålet (A. Noreen, Sv. Landsm. I s. 174). Snarare är den en form av *nöt* 'kreatur', som fortfarande användes i sin egentliga bet. i Dalbymålet. Namnet skulle då ha den triviala bet. 'torp med kreatur'. Senare tycks f. led. ha blivit omtydd till en form av *nöd*, väl i bet. 'svårighet, möda', och kort därefter s. led. *torp* utbytt mot *gård(en)*. Slutligen har f. led. åter ombytts, till *Nedre-* el. *Neder-* (jfr *Uppgården*). Skrivningarna med *Ny-* på 1700t. bero väl på kamerala misstag.

1 **Persby, Norra** *pǽstı, pǽṣtı*, y. *pǽṣty* Persby; *nòkpǽstı* Nordpersby $^{9}/_{10}$ sk. — pedersby 1503 räk, pede*rs*byn 1533 fogderäk, Pe*rs*bi*n* 1535 ml. — Pädersbyn 1540, Pedhersbÿnn 1543, Pederszbynn 1545, Pedersbin*n* 1546, Päderbin 1548, Pederbin 1550, Pe*rs*bÿ 1551, Nolar Pärsbÿnn 1564, Norde*r* Persbynn 1569, N. Persbyn 1572 1575, N. Persbÿnn med ett tårp Wgennäs 1581, Nor Pederssbÿnn 1585, Nor Persbÿnn 1589, Norre Pederssbÿ 1610, N. Pärsby 1621, [Pe]rsbÿ Norra 1825, Persby Norra **1877** jb. — Pedhr'by 1546, Pe*rs*byn 1554, Presbÿ 1600, Pedersbÿ 1612, N. pe*rs*bÿ 1576 tl, Persby 1657 ggk 1773 Fw 224. ∽ Första g. jb 1540, ett helt skattehmn, varav dock enligt Kammarkoll:ii utslag $^{28}/_{12}$ 1904 $^{281}/_{3840}$ mtl falla inom N. Finnskoga och $^{103}/_{3840}$ mtl inom S. Finnskoga sn. F. led. är gen. av mansn *Peder (Per)*. Ligger norr om följ., från vilket hmnet ofta icke skiljes i dagligt tal. Citaten från 1533 och 1535 omfatta troligen även följ.

1 **Persby, Södra** *pǽstı, pǽṣtı*, y. *pǽṣty*, Persby; *sòrpǽstı* Södersby $^{2}/_{3}$ sk. — sod' pedersby 1503 räk. — Södre Pädersbÿn 1540, Södrepedersbyn 1543, Sörbyn 1545, Södrbin 1546, Söderbin 1548 1550, Pe*rs*bÿ 1551, Söder Pärsbÿnn 1564, Söd' Persbÿnn 1589, Södre Pederssbÿ 1610, S. Pädersby 1633, S. Pärsby 1621, Persbÿ Södra 1825, Persby Södra **1877** jb (jfr även föreg.). — S. pe*rs*bÿ 1576 tl. ∽ Första g. jb 1540, snart ett helt skattehmn, slutligen $^{2}/_{3}$ sk. Jfr föreg.

Ransby *rásbı, rǿṣbı*, y. *ráṣby, rǿṣby* Rasby. — Ransby 1503 räk, Ra*nn*sbi*n* 1535 ml. — Rans(s)byn 1540 1600, Ran(n)s(s)bÿ 1551 1825, Ransby **1877** jb. — Ramsbÿ 1546, Ramszby 1554, Raasbÿnn 1600 tl, Ran(d)sby o. 1700 lh. ∽ Ä jbr upptas en gård, i sen tid uppdelad i två. F. led. synes urspr. vara gen. av det gamla mansnamnet *Ramn*, med bortfall av *n* i förbindelsen *mns* och övergång av *ms* till *ns* (jfr *Ransberg* SOV II s. 18). I dial. uttalet har slutligen *ns* assimilerats till *ss* liksom i pron. *hans* inom samma trakt (se Kallstenius, Sv. Landsm. XXI: 2: 20).

1, $^{73}/_{96}$ sk. ∽ Första g. jb 1540 (tillsammans med följ.), ett helt skattehmn. $^{23}/_{96}$ mtl ha numera överförts till "skatteegendomar, boställen" (se följ.), i följd varav hmnet R. n:r 1 nu, jämlikt Kammarkoll:ii utslag $^{18}/_{4}$ 1905, består av $^{73}/_{96}$ mtl.

2 *prǽstgạn* Prästgården $^{23}/_{96}$ sk. ∽ Infört i jb enl. Kammarkoll:ii utslag $^{18}/_{4}$ 1905 (se föreg.). Prästboställe i Dalby församlings pastorat.

1 **Skinnerud** *ṣìn(ə)rə* $^{1}/_{3}$ sk. — Skinnerÿd(h) 1581 1589, Skiinerÿd 1585, Skinnerud 1600, Skinnarudh 1610, Skiinerud 1621, Skinneroodh

1633, Skinnerudh 1660 1686, Skinerud 1715, Skinnerud 1725 1877 jb. — Skÿn-Rud 1657 ggk, Skinnerud el. Skinnaregården 1720t. lh. ꝏ Första g. jb 1581, skattetorp, sedermera överfört till hmn (1/3 mtl). F. led. är ä. sv. *skinnare* 'garvare', s. led. *rud* el. *ryd* 'röjning'.

1 **Skyllbäck** *sy̨lbæk, sy̨lbæk* 311/960 sk. — skollebeck 1503 räk. — Skötzlebäk 1540, -beck 1543, Skötlebeck 1545, Sköttlebech 1546 1548, Skörlebeck 1550, Skÿslebeck 1564, -bech 1581, Sköslebäk 1569, Skettlebech 1572, Skytlebäck 1575, Skuislebech 1585, Skiudzslebech 1589, Skiulzlebeck 1600, Skÿsslebäck 1610 1686, Sÿs(s)le- 1715 1825, Sysslebäck 1877, Skyllbäck 1919 jb. — Skÿtlebeck 1546, Skytlobeck 1554, Skyslebek 1567, Skyslabek 1569, Skiutzlebech 1600 tl, Skissle- 1642, Skÿsle- 1649 db, Skiössell- 1657 ggk, Skysselbäck 1720t. lh 1742 ggk, Sysselbäck 1724 Almq 496, Sysselbäcken 1800t, lh. ꝏ Första g. jb 1540, 1/2 mtl sk, varav dock enl. k. kammarkoll:ii utslag 28/12 1904 numera 11/64 mtl falla inom N. Finnskoga sn och 1/240 mtl inom S. Finnskoga sn. F. led. synes urspr. vara fsv. gen. pl. av *skyttel* m. el. *skyttla* f. 'skjutbar stång att stänga grindhålet med i ett s. k. led'. En del av bebyggelsen ligger, där landsvägen på östra sidan om Klarälven passerar Näckån. Av **Skytla-* el. **Skytlo-* har blivit *Skyll-*, på samma sätt som *Atlatorp* blivit *Alltorp* (SOÄ XIX 198) o. d. (se vidare E. Noreen, NoB 1917 s. 98 ff). Uppseendeväckande är, att redan citatet från 1503 har en form med *-ll-*; vokalen *o* i detta citat kan beteckna *ö*, såsom fallet ofta är i handlingen i fråga. Utvecklingen till *Syssle-* el. *Syssel-* i början av 1700t. kan ha berott på kameral "hypersvecism": man torde ha antagit, att dial. uttalet **Skyrsselbäck* el. **Skörsselbäck*, som väl ännu kvarlevde vid sidan av *Skyllbäck* el. **Sköllbäck*, var ett fel av samma slag, som då *särskilt* uttalades *skärsilt*, och därför "rättat" namnet. Jfr sjönamnet *Sirsjön* och där citerad litteratur. Hemmansdelar på västra sidan av Klarälven sammanfattas under benämningen *Kärrbackstranden* (*ɉæ̨rbakstrana*) el. *Västra stranden* (*væstɔ̨strána*), jfr *Kärrbackstrand*, N. Finnskoga sn.

1 **Slättene** *slæ̨tn, slæ̨tn* Slätten, y. *slæ̨tnə* Slättne 47/96 sk. — sletten 1503 räk, Slettne 1535 ml. — Slätne 1540, Slättne 1543, Sleetne 1545, Slettne 1548 1564, Slättnom 1569, Slettnom 1572 1589, Slettunn 1600, Slåtuna 1610, Slät(t)na 1621 1725, Slattna 1715, Sletten(n)e 1546 1550, Slättene 1825 1877 jb. — Slattum 1600t. tl, Slätten 1719 kb, Slättne ek. ꝏ Första g. jb 1540, snart ett helt skattehmn, i nyare tid 2/3 mtl, varav dock enligt Kammarkoll:ii utslag 28/12 1904 13/192 mtl falla inom N. Finnskoga och 7/64 mtl inom S. Finnskoga sn. Namnet synes urspr. vara antingen best. form pl. efter en nu i dalbymålet försvunnen typ, som lever kvar i norra och västra delarna av Jösse hd (se Kallstenius, Sv. landsm. XXI: 2, s. 154 f.), eller best. form dat. sg. av ett starkt fem. *slätt* eller därav utvidgat svagt fem. *slätta*, snarast med betydelsen 'slåtteräng' eller möjligen 'slätt'.

1 **Stommen** *stǿmn* 247/960 sk. — Prestegorden 1535 ml. — Stommpnenn 1564, Stompnen(n) 1569 1610, Stomnän 1621, Stombn 1633 1725, Stompn 1686, Stommen 1825 1877 jb. — Stompnen y Dalbo s. 1540 Skjb s. 176. ꝏ Första g. jb 1564, ett helt kyrkohmn, 1621 kr, 1633 sk, 1725 upptaget som 2/3 och 1825 som 1/3 mtl. Enligt Kammarkoll:ii utslag 28/12 1904 falla 13/320 mtl inom N. Finnskoga och 17/480 mtl inom

S. Finnskoga sn. Namnet är best. form av det ord *stom(p)n*, som ingår i fsv. *prästastompn* 'jord anslagen till en prästs underhåll'; se härom Hellquist, Et. Ordb. s. 876.

1 **Strandås** *stràn̥as* 1/8 sk. — Strandåss 1624, Strannäs(s) 1633 1686, Strandåsen 1715, Strandåhs 1725, Strandås 1825 1877 jb. ∾ Första g. jb 1624 kronoutjord, senare hmn (1/8 mtl). F. led. är *strand*. Ligger till större delen på en *ås*, som når fram till Klarälven.

Sysslebäck se **Skyllbäck**.

3 **Transtrand, Norra och Södra** *trànstn̥*, *tránstn̥* Trannsten, *nòl̥a‿, sṳ̀na‿trànstn̥gan̥* Norra, Södra Trannstengården, 1 61/120 sk. — tranestrand, sod' tranestrand 1503 räk, T*ra*nestr*a*ndh 1535 ml. — Tranestrandh 1540 1551, Tranestrand 1543, Trannestran 1545 1548, Tranestrandt(t) 1546 1550, Noll Trannestrandh 1564, Nor Tranestran 1569, N. Tranestrand 1572 1621, N. Trannestrand(h) 1585 1686, N. Transtrand(h) 1633 1680, N:a Transtrand 1715, Transtrand Norra 1825 1877; Tranestra*n*dh 1540, Tranestrannd 1543 1546, Trannestranndt 1545, Tranestran(n) 1548 1550, Södre Trannestrandh 1564, S. Tran(n)estrand(h) 1581 1686, S:a Transtrand 1715, Transtrand Södra 1825 1877; Transtrand n:r 1 o. 2 Norra och Södra 1904 jb. — Tuestr*a*ndh 1554, Trånestran 1567, Tranestad 1576, Transtrand 1600 tl, Söder Trannesta, wäster T. 1629, Tranestadh 1634 db. ∾ Ända sedan räk 1503 och jb 1540 två hmn, vartdera snart 1 mtl sk, räk 1503 kallade Tranestrand och Södra T. samt jb 1564 skilda i benämningen genom "Noll" resp. "Södre", vilken skillnad upprätthålles ännu jb 1877, ehuru hmnen av ålder utgjort en samfällighet och ej vid laga skiften redovisats som särskilda hmn. Enligt beslut av Kammarkoll. 28/12 1904 skola de sammanföras jämväl i jb som ett hmn om 2 mtl, varav 59/120 mtl falla inom S. Finnskoga sn. Enligt Kammarkollegii brev 15/2 1916 skall hemmanet betecknas med n:r 3. Namnet är kanske, liksom möjligen även Transtrand vid Västerdalälven, med Hesselman, NoB 1930, s. 23 (jfr H. i Från Marathon till Långheden, 1935, s. 148, s. 192—195), att förklara som 'tröndernas landningsplats (på vägen till eller från Norge)', ehuru de äldsta skriftformerna i detta fall knappast ge stöd för en sådan tolkning. Men möjligt är också, att f. led. är böjd form, sannolikt urspr. gen. pl., av ordet *trana* (dalbymålets *trån*, se Kallstenius, Sv. landsm. XXI: 2, s. 113).

1 **Tutstad** *tùsta*, *tústa* 1 sk. — twstade 1503 räk, Tusta 1535 ml. — Tutzsta 1540 1543, Tutstadt 1545, Tutestad 1546 1725, Tuttesta 1548, Twtesta 1550, Tusta 1551 1610, -stad(h) 1564 1621, Twstad 1569 1589, Twstad med ett tårp Nödegård 1581, Tuffstadh 1600, Tutstad 1825 1877 jb. — Trwstadha 1546, Twstadh 1554, Tiåstad 1600 tl, Tuesta 1657 ggk. ∾ Första g. jb 1540, ett helt skattehmn. F. led. är av ovisst ursprung; s. led. är *stad* 'plats, ställe'.

1 **Uggenäs** *ùgənes* 77/192 sk. — Hogenes 1503 räk. — Wgannäs 1577, Wg(g)ennäs 1581 1585, Vggennes 1589, -näs 1600 1621, -näss 1610, Waggenäs 1633, Wggenääs 1660, Vggenäs 1680, Uggenäs 1877 jb. — Ögemnes 1569 tl, Yg(g)näs 1720t. lh, Ugnes 1742 ggk. ∾ Första g. jb 1577, skattetorp, senare överfört till hmn, 1/2 mtl. Enl. Kam-

markoll:ii utslag $^{28}/_{12}$ 1904 falla $^{19}/_{192}$ mtl inom S. Finnskoga sn. Det urspr. namnet torde böra sammanställas med det no. *Hoggenes* (Rygh, NG I s. 345), vars f. led tolkats såsom innehållande fno. *hǫgg* i bet. 'skogshygge', vilken bet. är känd från fno.; den fno. ljudförbindelsen *ǫgg* skall i svenskan uppträda som *ugg*. Redan vid mitten av 1500t. synes emellertid ordets f. led ha associerats med en ordgrupp innehållande stamstavelsen *ugg*: no. dial. *ugg*. m. 'fuktig kyla, som medför rysningar', *uggall* 'fuktig och kall (om luften)', värml. dial. *uggal*, 'kall och disig, ruskig' (Kallstenius, Sv. Landsm. XXI: 2: 205), *ugglig* 'ruskig, kylig' (A. Noreen, Fryksd. ordb.). Gården ligger på en utbuktning av Klarälvens östra strand.

1 Uppgården *špgar* $^{1}/_{3}$ sk. — W. Tranestrand 1600, Wästre Tranestrann 1610, W. Tranestrand el. Oppegårddän 1621, Oppå Gården 1633, Wppegårdenn 1660, Vppegården 1680 1725, Uppgården 1825, Upgården 1877 jb. — Upgård 1657 ggk, Opgård 1720t. lh, Uppgård 1740t. lh. ∽ Första g. jb 1600 skattetorp, snart överfört till hmn, $^{1}/_{3}$ mtl. Ligger *väster* om *Transtrand*, vilket förklarar det äldre namnet. Jfr till förklaring av det senare namnet den i Värmland vanliga benämningen *Där uppe* på en viss hemmansdel.

1 Vingäng *vìŋɩ* Vinge $^{95}/_{288}$ sk. — Vingenn 1564, Wängen 1569, Wingen(n) 1572 1589, Wingeng 1600, Wingångh 1610, Winghägh 1621, Wingenagh 1633, Wingängh 1660 1680, Wÿngengh 1686, Winäng 1715, Wingäng 1725 1877 jb. — Wÿng Engh 1657 ggk, Winäng o. 1700 1850t. lh. ∽ Första g. jb 1564, skattetorp, sedermera överfört till hmn, $^{1}/_{3}$ mtl. Enl. Kammarkollegii utslag $^{28}/_{12}$ 1904 faller $^{1}/_{288}$ mtl inom S. Finnskoga sn. Det nutida dial. uttalet med sitt ändelse -*ɩ* efter "ängljud" synes med bestämdhet förutsätta ett tidigare uttal, då detta ängljud varit muljerat, och ett sådant uttal, vars förekomst nu energiskt bestrides i trakten, uppges från 1899 av S. Samuelsson. Då kan namnet urspr. vara fsv. obest. plur. *Vinia(r)* etc. av **vin*, f. 'betesmark' (jfr fsv. *Viniahered* 'Väne härad' SOÄ XII s. 1). Denna obest. pl. skall enligt dalbymålets ljudlagar i senare tid motsvaras av *vìŋɩ* (jfr *tæ̀ŋɩ* 'tänja', *væ̀ŋɩ* 'vänja', A. Noreen, Sv. Landsm. I s. 199), som i uttalet helt sammanfaller med obest. sing. av ordet *vinge*. Om detta sammanfall inträffat tillräckligt tidigt (c:a 1500), har den bestämda formen *Vingen* jb 1564 kunnat uppkomma; att namnet redan vid denna tid anslutits till *vinge*, tycks visas av formen *Wängen* jb 1569 (jfr fsv. *vinge*, fvn. *vængr*, no. *veng* och *vengja*, sv. dial. *väng*). Formen *Vingen* kan emellertid också ha uppkommit som ett av gårdnamnet bildat namn på den sjöliknande utvidgning av Klarälven, nu kallad *Vingängsjön*, vid vilken V. ligger och i vilken ån *Vingan* utfaller. Gårdnamnet *Vingäng*, som dyker upp år 1600, är en tavtologisk sammansättning, som förmodligen uppkommit folketymologiskt ur den äldre namnformen *Vingen*, sedan all känsla av grundordets betydelse för länge sedan försvunnit.

Försvunnet:

Vtöre 1545, Vttäre 1546, Vttere 1548, Wttre 1550 jb. ∽ Upptas jb 1545-1550, ett halvt skattehmn. Läget obekant.

Ekshärads socken med Gustav Adolfs kommun och församling.

Ekshärad

ékšær

Socknen har tidigare varit moderförsamling för hela Älvdals hd men bildar nu ensam pastorat.

Namnet *Ekshärad* användes under medeltiden som namn på *Älvdals hd* (se detta). F. led. i namnet är urspr. *Ekes-*, gen. av det gamla ordet *eke* (isl. *eiki*) n. 'ekskog' eller möjligen (med E. Noreen, NoB 1922 s. 90 f.) av ett postulerat forntida namn **Eikir* på Mosbergssjön, i sin tur bildat av *ek* eller *eke*, alltså 'Ek(skogs)sjön'. Enligt uppgift från naturvetenskapligt håll har man all anledning att antaga, att här fordom funnits ekbestånd. Det är anmärkningsvärt, att namnet har akut accent, men detta gäller likaledes namnet på det mellan Mosbergssjön och Klarälven belägna *Ekesberget* (se naturn.)

Namnformer före 1540: Ekysherrede 1503 räk, Ekesherredh s. 1535 ml (se vidare *Älvdals hd*).

Jordeboksformer fr. o. m. 1540: Ekiszheradtz S. 1543, Ekis Herades S. 1545, Eckiis Härrattz S. 1546, Ekes Härattz S. 1548, Ekesháredz S. 1569, -häred S. 1572, Eckes Härat S. 1550, Ekiäs Häradt S. 1621, Eckzhäradz S. 1686, Ekzhära S. 1715 1725, Ekshärad S. 1825, Ekshärads S. 1877.

Övriga namnformer: Ekishärathz s. 1546, Ekiehärrathz s. 1554 tl, Ekhära(d) 1741 Tdr s. 197 och 416, Ekeshärad 1779 Fw 879.

Gustav Adolf

guståva Gustava

Gustav Adolfs kapellförsamling bildades jämlikt nådig resolution $^{10}/_{12}$ 1765 av till Uddeholmsbolaget hörande hemman och lägenheter inom Ekshärads och (N.) Råda socknar. Den tillhörde urspr. Ekshärads pastorat men är numera annex till N. Råda.

Församlingens område hade ännu mot slutet av 1800t. icke blivit lagligen begränsat. Kommittén för reglering av oregelbundenheter i rikets indelningar anförde därför i sitt betänkande $^{9}/_{10}$ 1882, att till församlingen enligt taxeringslängd räknades Geijersholms och Gustafsfors bruk, Uvanå såg (samtliga nu nedlagda) samt vissa ägor till och avsöndringar från hemmanen Gunnerud, N. Öjenäs, Nästorp, Lämmås och Ö. Edebäck, varjämte i församlingens husförhörslängd upptoges jämväl $^{1}/_{8}$ mtl Nain (Narsjögården) och kronoparken Laggåsen, samt att någon särskild socken icke i jordeboken funnes upplagd för Gustav Adolfs församling och kommun. Laggåsen förklarades genom k. br. $^{4}/_{12}$ 1891 skola fr. o. m. 1893 upptagas som tillhörande Gustav Adolf.

Först genom k. br. 23/3 1928 bestämdes, att Gustav Adolfs kommun och församling skulle erhålla vissa i brevet närmare bestämda gränser i förhållande till Ekshärads och N. Råda socknar. Någon särskild jordebok finns icke upplagd för socknen.

Kapellförsamlingens och socknens namn är år 1791 givet efter dåvarande kronprinsen, sedermera konung *Gustav IV Adolf*.

---

1 **Backetorp** *bàkterp* Backtorp 1/4 fr. — Backetorp 1614 1919, Bäketorp 1715, ..äcketorp 1723, Bäcketorp 1825 1877 jb. ∞ Första g. jb 1614, skattenyb., snart överfört till hmn (1/4 mtl).

1 **Basterud** *bàstər* 1/2 fr. — basterwdh, bastarwdh 1534 fogderäk. — Bassteᵛdh 1540, Bastarud 1543 1575, Basterud 1545 1877, -ryd 1569, -rÿd(h) 1581 1589 jb. — Bastaryd 1567 tl, Besterud 1576 tl, Bastrud 1668 kb. ∞ Första g. jb 1540, 1543 torp sk, senare överfört till hmn (1/2 mtl). F. led. är väl urspr. fsv. gen. av det från fno. kända *bastari* 'en som gör bastrep' eller också av det fno. tilln. *Basti*. S. led. är *rud* 'röjning'.

1 **Basterudstorp** *bàstəsterp, bastəstórp, torp* Torp(et) 1/4 sk. — Basterudztorp 1624 1715, Basterudstorp(h) 1686 1877 jb. — Bastrudstorp 1676 kb, ?Torp 1680 kb. ∞ Första g. jb 1624, 1/4 sk. Ligger nära *Basterud* och var väl från början ett dithörande torp.

1 **Berg** *bærj* Berga 1 sk. — Berg 1535 ml. — Bärg(h) 1540 1575, Berg 1543 1919, Berga 1551 1877, Bärgzängh 1581, Bärga 1589 1633 jb. — ?Bierka 1554 tl, Bärg 1567 tl, Berge 1668 kb. ∞ Första g. jb 1540, 1 sk. På Klarälvens västra strand invid ett *berg*. Den dialektala namnformen innehåller gammal böjd form, sannolikt plur., av ordet *berg*: omedelbart väster om bebyggelsen resa sig tre markerade kala bergtoppar. Det nuvarande officiella namnet bör anses felaktigt.

1 **Bergsäng** *bǽsæŋ* (*bǽsæŋ*) 1 fr. — Berseng 1503 räk, Bergxengh 1535 ml. — Bärgsängh 1540, Berszeng 1543, Bergzenng 1545, Bragzeng 1548 1550, Bergsÿngh 1564, Bärsäng 1569, Bärsing(h) 1572 1575, Bärgzäng(h) 1581 1725, Bergsäng(h) 1686 1877 jb. — Berseng 1546 tl, Berssengh 1554 tl, Bärsing 1567 tl, Bärsäng kb. ∞ Första g. jb 1540 skattetorp, senare skattehmn 1 mtl. Bebyggelsen inom hemmanet befinner sig på slät mark vid Klarälvens östra strand; 1/2 km öster om gårdarna reser sig ett berg. På Bergsängs utskog ligger *Geijersholms* bruk (*jægəshólm*), i jb 1825 upptaget i Råda sn som frälse med n:r 1-4: Geijersholm Östra, en hammare, G. Västra, en hammare, och två sågar. *Geijersholm* är namngivet efter bruksägaren B. G. *Geijer* i anslutning till namnet *Uddeholm*.

1 **Brånberg** *brǫnbærj* Brunnberg(et) 1/4 fr. — Brånebärget 1654 1680, -berget 1660, -torpet 1715, Brånberget 1725, Brånberg 1825 1877 jb. — Brunberg 1672 1907 kb plex, -berget 1770 kb 1770t. 1840t. lh, Brunnberget el. Brånberg bek, Brunnberget ek GS. ∞ Första g. jb 1654, 1/4 sk. Ligger fågelvägen 1 1/2 mil från Klarälvsbygden i

socknens nordligaste del, enligt uppgift i db 1663 på Byns och Tönnets samägor. F. led. i B. är ordet *bråne* 'svedjefall'. Jfr *Brunnberget*, naturn.

1 Byn *byn* 1 fr. — Byn 1503 räk, Bÿn 1535 ml, bÿ 1534 fogderäk. — Bÿn(n) 1540 1610, Bynn 1543 1589, Bin(n) 1546 1550, Bÿÿ 1633, Bÿen 1680 1725, Byn 1825 1877 jb. ∞ Första g. jb 1540, 1 sk. Var kyrkby, innan Klarälven på 1600t. lade om sitt lopp, så att B. kom på östra sidan därom.

Bäcketorp se **Backetorp.**

1 Edebäck, Västra *ìbæk* Edbäck 1/4 sk. — Edebäck 1621 1633, W. Edebäck 1660, W. El(l)debäck 1680 1686, Edebäck Västra 1825, Edebäck Westra 1877 jb. ∞ Första g. jb 1621, skattehmn, 1/4 mtl. F. led. är ordet *ed* (i dial. *e*, vilket i skrift återgivits med *Ede-*) 'passage utmed eller mellan vatten'. Ligger mellan Klarälven och en mosse, som vid tiden för namngivningen kan (tillsammans med Lemunnen) ha utgjort en sjö; "edet" genomtväras av en (nu från Lemunnen kommande) *bäck*, som bildar gräns mot N. Råda sn och utfaller i Klarälven. Jb:s former 1680-1686 bero på sammanblandning med *Älvbäck*, se detta. Skiljes icke i dagligt tal från följ.

1 Edebäck, Östra *ìbæk* 1/8 fr. — Ö. Edebäck 1621 1660, Ö. Eldebäck 1680, Öst: Eldebäck 1715, Öst: Eldebeck 1725, Edebäck Östra 1825 1877 jb. ∞ Första g. jb 1621, skattenyb., snart överfört till hmn, 1/8 mtl. Jfr föreg., från vilket det icke skiljes i dagligt tal.

Elfdebäck se **Älvbäck.**

Elofsbyn se **Älvesby.**

Emtbjörk se **Ämtbjörk.**

1 Grinnemo *grìnəmo*, *pròstgɑr* Prostgården, *præ̀stgɑr* Prästgården 1 kr. oskattl. — Prästegårdh 1686, -gården 1686, Ekzhära Prästegård 1715, Ekshärads Prästegård 1825, Prästgården el. Grinnemo 1877, Grinnemo 1919 jb. — Stompnen y Grindabo 1540 Skjb s. 176, Grindemo Prästegård 1719 lh, Grinnemo sl. 1600t. ggk, Grÿnmo 1742, Prästegården Grinnemo 1665 db, Presteg. Grinnemo 1779 Fw 856. ∞ Första g. jb 1686, kronohmn, 1 mtl. Prästboställe. Namnet *Grinnemo* användes i dagligt tal endast om hemmanets område, icke om bostaden. F. led. är kanske urspr. fsv. gen. **grindar* av ett mot mlty. och mnederl. *grinde*, lty. *grind* 'kiselsand' svarande **grind* 'grus', som väl ock träffas i fno. *Grindhæimr* och no. *Grindøen* (se Rygh, NG XI: 79, XVII: 141) och kanske även i åtskilliga sv. ortnamn (se Hellquist, Sjön. I: 187 och jfr *Grinnemo* SOV II: 9), men kan även vara fsv. gen. av ordet *grind* 'landsvägsgrind', eftersom en grind redan tidigt bör ha funnits c:a 200 meter söder om prästgården, där odlingsgränsen ligger och den skogbevuxna mon börjar.

1 Gunnerud *gùnər* 1 fr. — gwndert 1503 räk, Gunnervdh 1535 ml. — Gunnervdh 1540 1543, -rudh 1686, -rudtt 1546 1548, Gunnerud 1550 1877, Gumerudt 1545, -rudh 1564, -rÿdh 1585, Gunaryd 1569, -rud 1572 1575 jb. — Grwnna'th 1546, Gun*n*aridh 1554, Gundherudh

1585, Gunnerodh 1621 tl, Gunrud 1667 kb. ∽ Första g. jb 1540, ett helt skattehmn. F. led. är urspr. fsv. gen. av mansn. *Gunne*; skrivningarna med *nd* äro nog endast ortografiska blomster.

1 **Hallen** *hála* 1 fr. — halle*n* 1503 räk — Hallen 1540 1589, Hallan(n)dt 1545 1550, Halle 1564, Haller 1572 1581, Hallan 1600, Halla 1610 1877, Hallandh 1633 1686, Halland el. Halla 1715 1725 jb. — Hallan 1576, Halla 1590, Hallana 1600 tl, Hallen 1656 db. ∽ Första g. jb 1540, ett helt skattehmn. Namnet är best. form av dial. *hall*, f. 'häll'.

1 **Hamra** *hàmər* 1 sk. — Hamer 1503 räk, Ha*m*me*r* 1535 ml. — Ham*m*er 1540 1585, Hanner 1546, Hamer 1550, Hambra 1551 1621, Hammera 1633, Hamra 1825 1877 jb. — Hammar 1668 kb. ∽ Första g. jb 1540, skattehmn 1 mtl. Namnet är urspr. sing., senare pl. av ordet *hammar* 'klippa'; ur hmnets av jäslera bestående jord sticker en bergknalle upp, kallad *Hammaren* (se naturn.).

1 **Hara** *hára*, *hàra*, y. *hàra* 7/8 sk. — h'reth 1503 räk. — Harath 1540, Haratt 1543 1589, Harat 1545, Harätt 1546, Heratt 1548, Härat 1550, Harade 1551, Hare 1610, Harra 1621, Hara 1633 1877 jb. — Haradt 1600 tl. ∽ Första g. jb 1540, ett helt skattehmn. Utanför gården finns ett stengrund i älven. Namnet är möjligen best. form, först i sing. och sedan i plur., av dial. *har*, n. 'stengrund'. Den grava accenten, som tycks vara vanligast, är dock besvärande (jfr sv. dial. *hare*, m. 'stengrund'?).

Helle se **Hälle**.

1 **Hjältin** *jæltı* 1/3 fr. — Hielt(t)ega 1564 1589, Hieltegh 1600, Hieltenn 1610, Hiältin 1621 1633, Hiel(l)tin(n) 1660 1723, Hiältÿn 1686, Hjeltin 1825 1877 jb. — Heltÿ 1585, Hieltÿ 1612 tl, Hielte, Hiälti 1655 db, Hiälty 1671 kb, Giellby 1657 ggk, Galti 1780t. lh, Giälti 1780t. lh. ∽ Första g. jb 1565 (överstruket i jb 1564), skattetorp, senare överfört till hmn (1/3 mtl). Namnet är säkerligen urspr. en sammansättning, där f. led. är dial. ordet *hjäll(e)* (isl. *hiallr*) 'trätällning där något upplägges till torkning eller förvaring' (varom se J. Sahlgren i NoB 1920, s. 146 ff.). S. led. torde urspr. vara gammal pl. av *teg* (fsv. *tēgher*), vars långa *e* blivit *i* i mindre betonad ställning ss. i älvd. *kanski* 'kanske', *Marit* 'Margareta' och av samma anledning förlorat sitt *gh*. I skriften har *-n* tillagts, då rspr:s *Karin* i dial. heter *Kari*.

1 **Hole** *hôł* 1/3 fr. — holla 1503 räk. — Hooll 1540 1564, Hool 1543 1545, Holt(t) 1548 1550, Hord(h) 1569 1600, Horda 1575 1589, Hulann 1610, Ho(h)la 1621 1686, Hohle 1715 1725, Hole 1825 1877 jb. — Hola 1585 tl, ?Hollaby 1606 NrskA II 677. ∽ Första g. jb 1540, skattetorp, senare överfört till hmn (1/3 mtl). Namnet är urspr. gammal pl. av dial. ordet *hol* 'kulle, rund höjd'; invid huvudgården finns en sådan. Jfr *Hole* i Dalby sn.

1 **Hornäs** *hǫ́rnæs*, y. *hǫ́rnæs* 1 sk. — hornes 1503 räk, Hornnes 1535 ml. — Hornäss 1540 1610, -nes 1543 1572, Hornnes 1564 1589, Hor-

näs 1575 1877, Härnäss 1585, Horenääs 1660 jb. — Hornnes 1554 tl, Hornnäs 1770 1907 kb, Holnäs 1800 lh. ∾ Första g. jb 1540, ett helt skattehmn. F. led. kan urspr. vara ordet *horn*, om detta i Ekshärad tidigare haft uttal med "orent å", såsom ännu i N. Ny och Dalby; gården ligger på ett krökt *näs*.

1 Hälle *hä̀l* 1/4 fr. — Häle 1631, Hällit 1633 Hälla 1660 1686, Hälle 1715 1725, Helle 1825 1877 jb. ∾ Första g. jb 1631, skattehmn (1/4 mtl). ∾ Namnet torde vara (böjd form av) dial. *hälla* (fsv. *hælla*) 'flat sten' (jfr bergn. *Bubergshällan*).

Klockaretomten se Kyrkheden.

1 Knappåsen *knàpåsn*, *krònskogən* Kronskogen, en skog kr. — Knappåsen 1694 1877 jb. ∾ Första g. jb 1694, 1695 kronotorp. Namnet *Knappåsen* användes numera som benämning för två här belägna torp, under det att *Kronskogen* är den sammanfattande benämningen för det hela. F. led. i *Knappåsen* är väl *knapp* i bet. 'liten höjd'.

1 Kyrkheden *rà̀thea*, y. *çørkhea* kr. — Klockarestompnen 1600, Klockaregårdenn 1610, Klåckaregårdhen 1633, Klockaretompten 1660, Klåckartompten 1725, Klockaretomten 1825 1877, Kyrkheden 1919 jb. ∾ Första g. jb 1600, kyrkopart.

1 Kyrkogården *çørgar* en jordlägenhet kr. — Kyrkogården 1913 jb. ∾ Första g. jb 1913. Lägenheten utgöres av en kyrkogård.

1 Laggåsen *làgåsn*, en skog kr. — Laggåsen 1694 1877 jb. ∾ Första g. jb 1694, kronotorp. Hör till Gustav Adolfs kommun och församling. Se *Laggåsen* (naturn.).

Lindås se Lämmås.

1 Loffstrand, Norra *lòfstran*, *lòstran* Lo(ff)strand; *nòləfstran*, *nòləstran* Nordlo(ff)strand 1 sk. — Lofftstrand 1503 räk, Loffzstrand 1535 ml. — Lopstrandh 1540, -strandth 1543, Lopestrannd 1545, Loppestran(n)dtt 1546 1548, -strann 1550, Loffstrandh 1551, Noora L. 1564, N. Loffstrand 1572, Nor Loffstrand(h) 1581 1589, Norre Lostran 1610, N. Låstrand 1621, N. Löffstrandh 1660 1686, N:a Låftstrand 1725, Lofstrand Norra 1825 1877 jb. — Lostrandh 1546, Låstrannth 1554, Nor Loffstran 1567 tl, Norre Låstran 1657 ggk, Loostrand 1697 lh. ∾ Första g. jb 1540, ett helt skattehmn. Om citaten från räk 1503, ml 1535 och tl 1546 1554 tillhöra denna eller nästa jordeboksenhet eller båda, torde icke kunna avgöras. F. led. är säkerligen urspr. ordet *loft* (ur äldre *lopt*), syftande på högt läge över Klarälven (jfr Rygh, NG, Indl. s. 66), men den torde även kunna innehålla en biform **låp* till det från Dalby kända *löp* 'sluttning utför vilken timmer nedsläppes' (se A. Noreen, Sv. landsm. I s. 174). Se vidare följ.

1 Loffstrand, Södra *lòfstran*, *lòstran* Lo(ff)strand; *sòləfstran*, *sòləstran* Söderlo(ff)strand 1/2 sk. — östre lofstrandh 1415 NoB 1921 s. 148. — aff strandh 1551, Söd' Loffstrand(h) 1564 1589, S. Loffstrand(h) 1572 1633, Södre Lostrann 1610, S. Låstrand 1621, S. Löf(f)strandh 1660 1686, Söd: Låftstrand 1725, Lofstrand Södra 1825 1877

jb. — Sod' Loffstran 1567 tl, Söd Låstrand 1657 ggk. ∾ Skiljes först i jb 1551 från föreg., 1564 skattehmn ($^1/_2$ mtl). Jfr föreg.

1 **Lämmås** *lèmas* $^1/_4$ sk. — Linnåss 1609, Lenåss 1610, Lindåss 1621 1686, -åås 1633 1660, -åhs 1680 1725, Lindås 1825 1877, Lämmås 1919 jb. — Limåss 1621 tl, Lämåås 1685 kb. ∾ Första g. jb 1609, kyrkonyb., snart överfört till skattehmn ($^1/_4$ mtl). F. led. är väl ordet *läm* i bet. 'fälla för fångst av mindre djur' (varom se J. Sahlgren i NoB 1920, s. 159 ff.).

Mosberg, Norra *(nòkər) mósbærj* (Norra) Mosberg. — nor' mosberg 1503 räk, ? Måsseberg 1535 ml. — Norremosebärgh 1540, Noremoszebergh 1543, Normosseberg 1545, Nora Måsseberg 1546, Nore mosseberg(h) 1548 1550, Nor Mosbergh 1551, Noll M. 1564, N. Mosberg(h) 1572 1581, N. Mosberga 1575, N. Morsbergh 1585, Norre Måsebärgh 1610, N:a Mos(s)berg 1715 1725, Mosberg Norra 1825 1877 jb. ∾ Jb 1540 upptar två gårdar, snart ett helt skattehmn. Om citatet från 1535 avser denna jordeboksenhet eller Mosberg, Södra, eller båda, kan icke avgöras. Namnet M. synes i f. led. ha gen. av ett f. ö. okänt mansn. **Mod*; jfr *Mosstorp* SOÄ VII: 1 s. 82 f. Ligger nordväst om M., Södra.

1, 1 sk. ∾ Jfr n:r 2.

2, kr under allm. disp. ∾ Första g. jb 1929. Har utgjort del av n:r 1 och inköpts till komministerboställe tillsammans med kronohmnet Motorp n:r 2 samt lägenheterna Södra Mosberg n:r 2 och Våle n:r 2-5 enligt k. br. $^{29}/_6$ 1900. Prästboställe.

Mosberg, Södra *(sònər) mósbærj* (Södra) Mosberg. — sod'mosberg 1503 räk, ? Måsseberg 1535 ml. — Södre Mosebärgh 1540 1610, Södre mosseberg(h) 1543 1550, Söder mosseberg 1548, Söder Mosberg 1551 1564, S. Mosberg(h) 1572 1589, S:a Mosberg 1715, Mosberg Södra 1825 1877 jb. ∾ Upptas jb 1540 som ett helt skattehmn. Jfr *Mosberg, Norra.*

1, 1 sk. ∾ Jfr n:r 2.

2, kr under allm. disp. ∾ Första g. jb 1929. Har utgjort del av n:r 1. Jfr *Norra Mosberg n:r 2.* Prästboställe.

Motorp *mótərp.* — Motorp 1631 1877 jb. ∾ Första g. jb 1631, $^1/_8$ skattehmn. F. led. är *mo* 'sandhed'.

1, $^5/_{64}$ sk. ∾ Jfr n:r 2.

2, $^3/_{64}$ kr under allm. disp. ∾ Första g. jb 1929. Har utgjort del av n:r 1. Jfr *Norra Mosberg n:r 2.* Prästboställe.

1 **Nain** *násgan* Nars(jö)gården $^1/_8$ sk. — (wedh) Naÿenn (troligen sjönamn) 1641, Nainn 1660, Najn 1680, Naijn 1686 1725, Naÿen 1715, Nain 1825 1877 jb. — (wid) Nain 1648, (widh) Naan 1649 (troligen sjönamn), Naien 1656 db. ∾ Första g. jb 1641, skattehmn $^1/_8$ mtl. Ligger vid *Narsjön,* i skrift även kallad *Nain* (se naturn.), och tillhör Gustav Adolfs kommun och församling.

1 **Nore** *nør* 1 sk. — ?(in) Nore m. 1300t. Dipl. norv. III s. 249, noor 1503 räk, Nåre 1535 ml. — Noor 1540, Nore 1543-1877, Nor

1545 1550, Norum 1551, No(o)ra 1564 1600 jb. — Norum 1546 tl. ∽ Första g. jb 1540, ett helt skattehmn. F. led. är gammal böjd eller avledd form av ordet *nor* n. 'sund'. Bebyggelsen finns vid en smal gren av Klarälven.

1 **Näs** *næs* 1 fr. — nes 1503 räk, Nes 1535 ml. — Näss 1540 1621, Nees 1545 1548, Näs 1543 1877 jb. ∽ Första g. jb 1540, ett helt skattehmn. Ligger på västra sidan om Klarälven å en stor utbuktning av stranden åt öster.

1 **Nästorp** *næstorp* $^1/_4$ sk. — Näs 1582 1589, Näss 1585 1600, Nästorp 1610 1877, Näästörph 1633 jb. ∽ Första g. jb 1582, upptaget med Ämtbjörk t. o. m. 1584 (se detta), därefter 1585, skattetorp, senare överfört till hmn (först $^1/_2$, sedan $^1/_4$ mtl). Ligger på östra stranden av Klarälven söder om Ämtbjörk; något egentligt näs kan stranden där icke sägas bilda, åtminstone icke numera, men älven har i historisk tid flera gånger ändrat riktning inom socknen.

Prästgården el. Grinnemo se **Grinnemo.**

1 **Råda** *rô* 1 fr. — Rade 1503 räk, ? rydda 1533 fogderäk. — Rudhe 1540, Roudhe 1543, Rude 1545 1548, Rud(h)a 1546, 1610, Rååde 1572, Roda 1621, Rååda 1633, Råda 1660 1877 jb. — Rådha 1546 1554 tl. ∽ Första g. jb 1540, skattehmn 1 mtl. Namnet är säkerligen urspr. böjd f. av fsv. *rudh, rodh* n. 'röjning' eller av *rudha* f. i samma betydelse.

1 **Skoga, Lilla** *søskog* Söderskog, *skôg* Skoga $^1/_3$ fr. — Lilleskoga 1617, Lille skoge 1621, Lillie Skouga 1633, Lille S. 1600, Lilla S. 1680 1725, Skoga Lilla 1825 1877 jb. ∽ Första g. jb 1617, skattehmn $^1/_3$ mtl, med anteckning "tilöcht 1616", I dagligt tal skiljes icke mellan *Lilla* och *Södra Skoga*. Namnet *Skoga* är gammal böjd form, snarast plur., av *skog*.

1 **Skoga, Mellan- och Norra** *nòskog* Nordskog, *skôg* Skoga 2 sk. — norskog 1503 räk, Skoge ii gorder 1535 ml. — Norr'skoge 1540, Nores(s)koge 1543 1545, Nordskog 1546, Norskoge 1548 1550, No(o)rskoga 1551 1569, Nolar Skogar 1564, N. Norskoga 1572, N. Skoga 1572 1621, Skogha 1585, Nore Skoga 1600; Mēla Skogha 1610, Mällan skoga 1621, M. Skouga 1660 1686, Mellan S. 1715, Millan S. 1725, Skoga Millan 1825, Skoga Mellan 1877; Norre Skoga 1610, N. Skouga 1633 1725, Skoga Norra 1825 1877; Skoga Mellan och Norra 1910 jb. — Nordskog 1546 tl, Skogha 1554 tl (kan troligen också beteckna följ.), Nord Skoga 1567 tl; Mellerskogh 1629 db, Mellomskogh 1634 db. ∽ Ä. jbr 2 skattehmn, vardera 1 mtl. Före 1610 kallas båda *Nordskog(a)* el. *Norra Skoga*, därefter skiljas de t. o. m. jb 1877 med benämningarna *Mellan-Skoga* och *Norra Skoga*, av vilka den förra dock icke i senare tid använts i dagligt tal. Enligt Kammarkollegii beslut $^{24}/_3$ 1910 äro hemmanen sammanslagna till ett. Citatet från 1535 kan möjligen även beteckna följande, se denna.

1 **Skoga, Södra** *søskog* Söderskog, *skôg* Skoga 1 fr. — sod'skog 1503 räk. — Södr'skoge 1540, Södreskoge 1543, -skog 1545 1551, Söderskog

1546, -skoge 1548 1550, Södra Skogar 1564, Söder Skoga 1569, Södär S. 1621, S. Skog(h)a 1585 1610, S. Skouga 1633 1715, Skoga Södra 1825 **1877** jb. — Sodr'skog 1546 tl, Syd' Skoga 1567 tl. ∽ Första g. jb 1540, ett helt skattehmn. Ligger söder om föreg. Jfr *Lilla Skoga*.

1 Snöre *snø̂r* 1 fr. — snore 1503 räk, Snöre 1535 ml. — Snöra 1540 1575, Snöre 1581 **1877**, Snörre 1633 jb. — Snore 1554 tl, Snöred 1773 Fw 137. ∽ Första g. jb 1540, ett helt skattehmn. Där bebyggelsen finns, har Klarälven en gång gjort en stor krök, som senare rent av tycks ha omslutit en ö (se hemmanet *Öna*). Det är väl därför troligt, att namnet har något samband antingen med verbet *sno* 'vrida' (vartill bl. a. isl. *snúðr* 'ögla') eller med subst. *snara* (jfr ty. *Schlinge*), i senare fallet i annat avljudsstadium — jfr ett något hypotetiskt no. älvnamn **Snara* el. **Snuru* 'den som snor sig', NG XIV 151. Namnets bildningssätt blir i alla händelser oklart.

1 Solberg *sòl̄bærj* 1 fr. — Soolbergh 1564, Sålberg 1572 1575, Solbergh 1581 1825, Solbärg(i)a 1569 1680, So(h)lberga 1589 1686, Sohlbärg 1715, Sohlberg **1877** jb. — Solberg 1546 tl, -berget 1748 lh, Kyttölä (Solberg) Gottlund, Dagbok 1821 s. 365. ∽ Första g. jb 1564, ett helt skattehmn. Namnet betecknar troligen gårdens soliga läge, med höga berg på nordsidan och öppet vatten i söder. Det av Gottlund angivna finska namnet synes vara **kytölä* 'plats för svedja' (C).

1 Stackerud *stàkər* $^1/_2$ sk. — Stakerud 1565 1725, -ryd 1569, Stackarudh 1575, Stackerÿd 1581, -rÿdh 1585 1589, -rudh 1600, 1680, Stackerud 1621 **1877** jb, Starkierudh 1686 jb. — Stacherud 1590 tl, Stackrud 1674 kb. ∽ Första g. jb 1565, skattetorp, senare överfört till hmn, $^1/_2$ mtl. F. led. är väl antingen urspr. fsv. gen. av ett vid sidan av det fno. tillnamnet *Stakkr* stående fsv. mansnamn **Stakke* eller best. f. av adj. *stack* 'kort'; s. led. är *rud* 'röjning'.

1 Sälje ä. *sæ̀l̄j*, y. *sø̀l̄j* 1 sk. — Sälie 1540 1610, Selie 1548 1600, Sällie 1564 1715, Siälie 1585, Sällia 1633, Sälliö 1680, Sällje 1725, Sälje 1825 **1877** jb. — Sälia 1546, Sylia 1554, Sellighe 1576 tl, Sällge 1657, Sölge 1676 ggk, Sölje 1773 Fw 269. ∽ Första g. jb 1540, ett helt skattehmn. Namnet är enligt prof. Hesselman urspr. böjd form *sälia* av fnord. *säl* 'fäbod' (jfr *Sälja* i Våla hd Västmanlands l., *Sälje* i Floda sn Nås tg Kopparbergs l.). Det nutida dial. uttalet utgör en ljudlagsenlig utveckling av *ä* framför "tjockt" l, se Kallstenius, Sv. Landsm. XXI: 2: s. 94 f. Jfr uttalet av *Älvtjärnen*, naturn.

1 Tönnet, Västra *vèstə‿tø̄ŋt* Västra Törnt, *tøŋt* Törnt 1 fr. — Vest' tonlet 1503 räk, Tåånllitte ii gorder 1535 ml. — Västr' Tonethe 1540, Vestertonette 1543, Vestretonete 1545, Vestretonette 1546, W. t. 1550, Vesterotne 1548, Tönette 2 gårdar 1551, Westre Tÿnnette 1564, Westr. Tönitta 1569, Vest. Tynitta 1572, Vest. Töneta 1575, Wester Tönnett 1581, Wester Tönett 1585 1589, Westre Tönett 1600, Wästre Tonit 1610, W. Tönät 1621, W. Tönet 1633, W. Tönnet 1660 1680, W. Töllnet 1686, Wäst. Tönnet 1715 1725, Tönnet Wästra 1825, Tönnet Westra **1877** jb. — ?Tomp 1546, Tönith 1554, Vest' Tynitta 1567 1569, V. Tönÿt 1576, Wes. Tonit 1585, W. Tönät 1600 tl, Thön, Thönt, Thöln, Wästra Thön 1637, W. Töön 1657 db, Wester Thönitt

1657, West Tönet 1676 ggk, Töhlnett 1697, Westra Tönnert, Westra Törnet 1760 lh. ∽ Första g. jb 1540, ett helt skattehmn. Citatet från 1535 omfattar även följ. Härledningen av namnet *Tönnet* är mycket oviss. Måhända är det en urspr. sammansättning av ett mansn. *Thynnel* el. *Thönnel* (som, enl. förslag av A. Palmqvist, synes ingå i ortn. *Tynnelsö*, skrivet *Thynnels öö* 1344 SD 5 s. 573, *thönnilsö* 1344 SD 5 s. 274) och fsv. *ätt* 'släkt' — jfr sådana nutida namn på hemmansdelar i Älvdals hd som *Jonfolk*, *Erikfolk* med f. led. utan gen. *-s*; på 1500-talet uppträda namnformer, vilka som s. led synas innehålla en icke uppvisad biform **ätta*. Sedan vokalen i andra stavelsen av f. led. tidigt fallit bort (jfr citaten från 1503, helt visst betecknande uttalet *tönlet*, eftersom den medeltida handlingen i fråga mycket ofta uteglömmer bitecknet vid *ö*), har ljudförbindelsen *nl* omkastats till *ln* och denna assimilerats till ett "tjockt" *n*, på samma sätt som skett i fsv. *tenling*, nsv. *telning* (värml. dial. *tęnig*). Utvecklingen till enstavighet i uttalet har väl skett i den vanliga ställningen efter preposition. Om namnet T. se utförligare Kallstenius i NoB 1936, s. 1 f. — V. T. ligger vid en serpentintjärn väster om Klarälven, mitt emot följ.

1 **Tönnet, Östra** *østəˌtønt* Östra Törnt, *tønt* Törnt 1 sk. — ost' tonlet 1503 räk. — Östr' Tonethe 1540, Östrerottne 1548, Tönette 2 gårdar 1551, Östre Tÿmette 1564, Öster Tynnetta 1569, Öster Tynitta 1572, Öster Tönetta 1575, Östär Tönät 1621, Östra Tönnet 1725, Tönnet Östra 1825 1877 (se f. ö. föreg., mutatis mutandis) jb. — Östre Tynitt 1567, Öst' Tynitta 1569, Öst. Tonit 1585, Ö. Tönät 1600 tl, Östre Thön 1637 db, Öst. Thönitt 1657 ggk, Tölnet 1697 lh. ∽ Första g. jb 1540, ett helt skattehmn. Jfr föreg. Ligger öster om Klarälven intill en serpentintjärn.

Våle *vål* — Volle 1503 räk, ?wolena 1533 fogderäk, Vålla 1535 ml. — Vall 1540 1548, Waal 1543, Vaal 1545, Våll 1546, Waldt 1550, Wååll 1551, Wåålla 1564, Warda 1569 1575, Wård(h)a 1581 1600, Wåla 1610 1680, Wåhla 1686, Wåhle 1715 **1877** jb. — Våra 1546, Våla 1554 1576, Wåle 1590 tl, Wale 1780t. lh. ∽ Första g. jb 1540, ett helt skattehmn. Namnet är sannolikt urspr. gammal pl. av dial. ordet *vål* 'svedjefall, samling av ris'. Genom hela hemmanet går en mycket risig bäckdal.

1, 1 fr. ∽ Jfr n:r 2—5.

2—5, kr under allm. disp. ∽ Första g. jb 1929. Ha utgjort delar av n:r 1. Jfr *Norra Mosberg n:r 2*. Prästboställe.

Yggenäs se **Ynäs**.

1 **Ynäs** *ynas* 1 fr. — øghenes 1415 NoB 1921 s. 147, ogenes 1503 räk, Ögnnes 1535 ml. — Ögnass 1540, Ögne(e)s 1543 1545, Öknes 1546 1548, Öcknes 1550, Ögeness 1551, Noll Öngnness 1564, Nör Ögnnäs 1569, N. Ö(e)gnäs 1572 1575, N. Ögen(n)ä(ä)s 1581 1633, N. Öÿenääs 1660 1686, N:a Öÿenäs 1715, Norra Öÿenäs el. Yggenäs 1723, Yggenäs 1783, N:a Öjnäs el. Yggenäs 1767, Ÿggenäs 1825, Yggenäs 1877, Ynäs **1919** jb. — Öghanes 1546, Ögianes 1546, Ögnäs 1554, Öianes 1554, Ögnnes 1569, Öymnes 1569, Öienäs 1612, Öghenäss 1621, Ÿienäss 1621 tl, Ögienäs 1657 ggk, Yenääs 1670 kb, Ÿggnäs 1722,

Öggnäs 1722, Uggnäs 1738 lh. ∽ Första g. jb 1540, skattehmn $^1/_2$ mtl, senare $^3/_4$ mtl. F. led. är av tvivelaktig härkomst. De äldre skrivningarna, fram till mitten av 1600t. — frånsett vissa citat ur tl, vilka dock kunna avse N. el. S. *Öjenäs* (se dessa, nedan) — synas snarare hänvisa på fsv. gen. sing. av ordet *öga* än på fsv. gen. *öia(r)* av ordet *ö*. I bägge fallen är en utveckling till det nutida dial. uttalet möjlig i värml. dial.: *öga* uppvisar i nutida dial. *y* åtminstone i Grums och Kils hd, och *hö* heter i norra Älvdalen *hy* (A. Noreen, Sv. Landsm. I s. 170).

1 Älvbäck *ælvbæk* 1 sk. — Eldebek 1503 räk, Älld*er*bek 1535 ml (läsningen av *lld* ej fullt säker). — Ällerbäk 1540, Ållerbeck 1543 1545, Ållebeck 1546, -bech 1548, Åalebeck 1550, Eldebeck 1551 1725, -bäck 1660 1715, Äldebeck 1564 1575, -bech 1572, Äl(l)debech 1581 1589, Alebäck 1610, Edebäck 1633, Elfdebäck 1825 1877, Älfbäck 1919 jb. — Eldabeck 1546, Eldebeck 1554, -beche 1576 tl, Alder- 1629 db, Allderbäck 1657 ggk, Eldebäck 1655 db, Hedebäck 1738 lh, Äldebäck 1750 lh, Elfdebeck 1770 kb, Nygård el. Eldebäck 1760t. lh. ∽ Första g. jb 1540, ett helt skattehmn. F. led. är kanske urspr. ett fnord. **äldhe* 'alskog', bildat av *al* ss. *ide*-gran av äldre *i*-, fsv. *rönde* till *rönn* och sv. dial. *sälde* 'sälg, sälgbestånd' till *sal-* i lat. *salix* o. d. (jfr Sahlgren, NoB 1929, s. 58 ff.). Stundom har detta nu utdöda ord i namnet utbytts mot det ännu i värml. dial. levande *alder* el. *ålder* 'al', och slutligen (i likhet med *Älvbäck* i Ö. Ämterviks sn, Fryksdals hd, se SOV II 46) omtytts till *älv*. Gården ligger vid en liten *bäck*.

1 Älvesby *ælvəsby* $^1/_3$ sk. — elwesby 1503 räk. — Elffwesby 1584, Elffuesbÿn(n) 1586 1589, -by 1621, Elfwesbÿn 1600, Elof(f)zbÿ 1610, -bÿnn 1660, -bÿen 1680 1725, Elffzbÿnn 1633, Elofsbyn 1825, Elofsbyn 1877, Älfvesby 1919 jb. — Elffuesbÿ 1585, Eluisbÿ 1612 tl, Elfwersby 1678 kb, Elfuesbÿn 1655 db. ∽ Första g. jb 1584, skattetorp, senare överfört till hmn ($^1/_3$ mtl). Är enligt db 1655 upptaget på Solbergs ägor. F. led. är gen. av fsv. mansn. *Älver*, som också ingår i andra ortn.

1 Ämtbjörk *æmtbjørk, æmpjørk* 1 fr. — Entebirk 1503 räk, Ämptebe*r*cke ii g. 1535 ml. — Ämtebärke 1540, Emtterbercke 1543, Emtteber(c)ke 1545 1546, -biercke 1548, Emterbiörcke 1550, -biör(c)ka 1621 1633, Änthe bierka 1551, Ent(t)ebiörka 1564 1575, -börka 1569, -bierka 1581 1589, -bierka m. ett torp Näs 1584, -birke 1600, -berke 1572, Emtebierka 1585, -biörka 1715, -björk 1825, Empterbierkie 1610, Emptebiör(c)ka 1660 1725, Emtbjörk 1877 jb. — Enthabÿrcke 1546, Entebyrke 1554, -börka 1567, -börkia 1590, Emttebiörke 1576, Emthebÿrka 1585, Emtebÿrch 1612 tl, -berckie 1632 db, -biörk 1667 kb, Empterbiörke 1633 db. ∽ Första g. jb 1540, skattetorp, snart överfört till hmn (1 mtl). F. led. är urspr. fsv. gen. *ä(l)mta(r)* av det fnord. *ä(l)mt* 'svan', kanske använt som personnamn. Jfr A. Noreen i NoB 1913 s. 7 f. S. led. är fsv. *-birki*, senare *-byrke*, *-börke* 'björkskog', slutligen ombildat till *-björke*, *-björka* el. *-björk* efter *björk* (i ortens dial. *bjärk*).

1 Öjenäs, Norra *nǫrøgnəs* Nordögnäs, *øgnəs* Ögnäs $^3/_4$ sk. — Ÿieness 1551, Ÿennes 1564, Öyen(n)äss 1569 1610, Ögÿenäs 1585, Öge-

näs 1621, Öienääs 1633, N. Öyenä(ä)s 1660 1680, N:(a) Ö. 1686 1725, Öyenäs Norra 1825 1877 jb. — Nor-Ögienäs 1657 ggk. N. Öynääs 1667 kb, N:a Öjenäs 1808 Hln 1850t. lh, N. Ö. ek GS. ∞ Första g. jb 1551, ett helt skattehmn, men förut måhända inbegripet under *Ynäs* (se detta) trots belägenheten 4 km söder om detta på ett näs å motsatta klarälvsstranden och trots det, att det sedan medeltiden existerande hmnt Sälje befinner sig mellan Y. och N. Ö. på samma strand som Y. Namnet *Öjenäs* har väl i alla händelser samma ursprung som namnet *Ynäs* (se detta), men differentieringen i uttal mellan de båda namnen är svårförklarlig. Se även följ.

1 **Öjenäs, Södra** *sörøgnas* Söderögnäs, *ögnas* Ögnäs $^2/_3$ fr. — Öyieness 1551, Söder Öngnness 1564, S. Ygnnäs 1572, S. Ögnäs 1575 1600, S. Ögmess 1585, Södre Öienäss 1610, S. Ögenäs 1621, S. Öienääs 1633, S. Öyenääs 1660, S:a Öyenäs 1715, Öyenäs Södra 1825 1877 jb. — Söd Ögienäs 1657 ggk, S. Ögnäs 1690 kb, Söder Öjjnäs 1722 lh, S:a Öjenäs 1808 Hln 1850t. lh, S. Ö. ek GS. ∞ Första g. jb 1551, ett helt skattehmn, men förut måhända inbegripet i *Ynäs*. Se vidare *Ynäs* och *Öjenäs, Norra*. Ligger $^1/_2$ km söder om N. Ö.

1 **Öna** *öna* Ön $^7/_8$ kr, $^1/_8$ fr. — Ønee 1503 räk, ?Öön 1534 fogderäk. — Ön 1540, Öönn 1543, Önn 1545 1589, Önnre 1546, Önne 1548 1550, Önna 1575 1660, Öna 1600 1877, Önann 1610. ∞ Första g. jb 1540, ett helt skattehmn. Namnet är gammal best. form sing. av *ö*; gården har vatten på ömse sidor och har kanske en gång varit helt kringfluten av Klarälven.

1 **Överberg** *övarbærj* $^1/_3$ fr. — ?Bärgh 1540, Bergh 1543 1551, Börga 1546, Öffure bergh 1564, Offuenbärg 1572 1575, Öff*uer* bergh 1581, Öffuerbärg(h) 1589 1633, Öfwerberg(h) 1600 1725, Öfverberg 1825 1877 jb. — Öffreberg 1546, ?Öffrebyn 1554, Offuerberie 1585, Öfuerberga 1612 tl, Öfwerberga 1770 kb 1820t. lh, Öfverberga 1907 kb. ∞ Tycks upptas i jb 1540-1551 under namnet *Berg* som skatte, fr. 1564, under namnet *Övre Berg* el. *Överberg*, som skattetorp, senare överfört till hmn ($^1/_3$ mtl). Ligger vid Klarälven 1 $^1/_2$ km norr om *Berg*.

Försvunna:

Byn, en äng fr. — Rudh 1540 1564, Roudhe 1543, Rudt 1545 1550, Rååda 1569, Rud(h)a 1572 1600, Rudztorp 1610, Rodetorp 1621, Råtetörph 1633, Röttetorp 1660, Rottetorp 1680, Rotorp 1686, Rotetorp 1715 1725, Byn Rotetorp 1825 1877 jb. ∞ Första g. jb 1540, skattetorp, början av 1600t. överfört till hmn ($^1/_4$ mtl), därefter utjord, senare äng. Har i jb 1825 n:r 4 och i jb 1877 n:r 2. Skall jämlikt kammarkollegii beslut $^{14}/_{12}$ 1911 uteslutas ur jb. Är väl den lägenhet öster om hmnet Byn, som å ek betecknas med ST. Det urspr. namnet betyder 'röjning'.

Hökenäs, torp sk. — Höckenes 1535 ml. — Hökennes 1564 1586, Hökenes 1560 1585, Höckenes 1575, Hökennäs 1581, Håkenäs 1609

jb. ∽ Jb 1564-85 skattetorp, 1586-1609 upptaget med hmnet Råda. Nämnes redan i ml 1535. Jfr det jb 1825 upptagna oskattl. torpet *Höknäsängen*. F. led. är antingen gammal gen. pl. av ordet *hök* eller möjligen gammal gen. av det fsv. mansn. **Höke*, som kan förutsättas på grund av den kända latiniserade formen *Höko*. Jfr sådana namn som *Hökenäs* SOÄ XIX s. 162 och *Hökerud* SOÄ XV s. 36.

Perstorp, $^1/_8$ sk. — Pärstorp 1681 1724, Päderstörp 1633 jb. ∽ Jb 1631-1724 skattehmn $^1/_8$ mtl.

Finnskoga, Norra, annexförsamling.

nòⁱkərə finskoga

nòⁱkərə kàpel Norra kapellet.

Socknen, som är annex till Södra Finnskoga, utgöres av hemman och lägenheter, som före 1840 tillhört Dalby sn. Den har någon gång benämnts *Höljes* efter det hemman, där kyrkan är belägen. Namnet *Finnskoga*, där s. led. är gammal pl. av *skog*, anger socknen som *finn*bygd.

Jordeboksformer: Norra Finnskoga Capellförsamling 1840, Norra Finnskoga Kapell 1877.

Övriga namnformer: Norra Finnskog 1842 Bn 101, Höljes S. 1845 Bm 98, Dahlby finnemark 1762 Almq 447, Elfdalens Finnskog 1842 Bn 137, Finnskoga-socknarna 1881 vV III: 5 (de tre sista citaten omfatta både N. och S. Finnskoga, varvid dock är att märka, att socknarna i fråga icke som sådana existerade år 1762).

---

1 **Aspberget** *àspæri, áspæri* 1/4 sk. — As(s)peberget 1668 1725, Aspberget 1825 **1877** jb. — Aspeberget 1663 db, Aspberget 1726 lh, -berg 1765 lh, Aspeberg 1729 kb. ∽ Första g. jb 1668, skattehmn (1/4 mtl). Jfr *Aspberget* (naturn.) För de olika delarna av byn användas ännu idag finska namn, bildade av förnamn med det fi. suffixet *-la* 'gård, boställe'.

1 **Båtstad** *bàsta* 1/3 sk. — Båsta(a)d(h) 1584 1633, Båttstadh 1585 1660, Båtstad(h) 1680, Bå(h)testad(h) 1686 1725, Båtstad **1877** jb. ∽ Första g. jb 1584, skattetorp, senare överfört till hmn (1/3 mtl). Namnet betyder 'landningsplats för båtar'. Gården ligger vid Klarälven omedelbart ovanför en fors av mer än 3 km:s längd.

1 **Fläskremmen** 1/48 sk. Se Dalby sn.

1 **Gunneby** 103/192 sk. Se Dalby sn.

1 **Hole** 1/24 sk. Se Dalby sn.

1 **Höljes** *hə̀ⁱkjəs (hə̀ⁱkjəs), hə̀ⁱkjə* Hölje 1 sk. — Hööløsse 1503 räk, Hölössa 1533 fogderäk, Höllössze 1535 ml. — Hölösza 1543, Hölösse 1545 1550, Hölössa 1551 1600, Höllössa 1564 1581, Hölöss 1610, Hö(ö)lös 1621 1633, Höllies 1660, Hölliges 1680, Hollgies 1686 1715, Hölljes 1725, Höljes 1825 **1877** jb. — Hö(ö)lössa 1546 1600, Hölöö 1554, Höllössa 1567, Hölosa 1576, Hålåsa 1585, Hölÿs 1612, Höllöss 1621 tl, Höles 1663 db, Höllje 1765 lh, Höljeos 1783 lkk, 1808 Hln. ∽ Första g. jb 1543, ett helt skattehmn. F. led. är urspr. fsv. *hyl* (ä. nsv. *höl*, nsv. dial. *hölj*) 'med vatten fylld fördjupning, djupt ställe i vattendrag', s. led. är *öse*, från no. dial. känd biform till *os* 'åmynning'. Namnet har troligen urspr. betecknat hela den inemot 5 km långa utvidg-

ningen av Klarälven från ån *Höljans* mynning till gården Höljes; jfr *Höljoset* (naturn., vattendrag).

1 **Kärrbackstrand** *çàrbakstrana* Tjärbackstranden, *(væstrə) strána* (Västra) Stranden $^{5}/_{96}$ sk. — Kärrbackstrand 1877 jb. — Kärbackstranden 1826 lh, Tjärbackstrand 1808 Hln ek. ∽ Utgör urspr. en del av Långav i Dalby sn, jfr detta. Av hmnet, som utgör $^{1}/_{16}$ mtl, tillhör $^{1}/_{96}$ mtl S. Finnskoga sn. F. led. torde åsyfta *tjär*bränning. Ligger på västra stranden av Klarälven. Gottlund, Dagbok 1821 s. 368, återger en tradition, att K. omkring 1790 uppodlats av Olof Mattsson Utriainen.

1 **Persby, Norra** $^{281}/_{3840}$ sk. Se Dalby sn.

1 **Skyllbäck** $^{11}/_{64}$ sk. Se Dalby sn.

1 **Slättene** $^{13}/_{192}$ sk. Se Dalby sn.

1 **Stommen** $^{13}/_{320}$ sk. Se Dalby sn.

Sysslebäck se **Skyllbäck.**

1 **Uggleheden** *ùgl(h)ıa, ògļıa* $^{1}/_{8}$ sk. — ..elheden 1757. ..leheden 1762, Uggelheden 1763, Uggleheden1825 1877 jb. — Uggelheden 1810t. 1850 lh. ∽ Första g. jb 1757, oskattl. torp (på Aspbergs ägor), senare skattehmn ($^{1}/_{8}$ mtl). Anledningen till namngivningen är okänd.

Finnskoga, Södra

sønərə finskoga

sønərə kåpel Södra kapellet.

Socknen består av hemman och lägenheter, som före 1840 tillhört Dalby sn. Den var till 1873 annex till N. Ny, men bildar nu eget pastorat med N. Finnskoga som annex.

Om namnet se *Norra Finnskoga*.

Jordeboksformer: Södra Finnskoga Capellförsamling 1840, Södra Finnskoga S. 1877.

Övriga namnformer: Södra Finnskog 1842 Bn 101, Finnskoga socken Cm 894.

---

1 Avundsåsen *åvənsåsn* 1/4 sk. — Affwunssåssen 1668, Afwnsåsen 1680, Afwens- 1686, Afwudz- 1715, Afwundz- 1725, Afvundsåsen 1825 1877 jb. — Affundzåsen 1663 db, Afvendsåsen 1694 kb, Afvelsåsen 1720t. lh, Afwelsås 1742 ggk, Afundsåsen = Kymöla 1821 kb, Kymölä (Avundsåsen) Gottlund, Dagb. 1821 s. 370. ∽ Första g. jb 1668, skattehmn 1/4 mtl, som varit ett nyb. Ligger vid *Avundsåsen* (se bergn.), enligt db 1663 på S. Persby skog. Det fi. namnet är med det vanliga fi. gårdsuffixet *-lä* (jämte *-la*) bildat till ett personnamn, antagligen släktn. *Kymöinen*, som är känt från trakten, se Gottlund a. a. s. 372 (C).

1 Bjurberget *bjurbærjə, bjurbærn* 1/4 sk. — Biurberget 1653 1723, Bjurberget 1825 1877 jb. — (widh) Biurberga 1653 db, Biurbergh 1657 ggk, -berg 1720t. lh, Bjurbärget = Neurola 1821 kb, Neuvola Gottlund, Dagb. 1821 s. 352. ∽ Första g. jb 1653, skattenyb., snart skattehmn 1/4 mtl., angivet såsom 1650 upptaget på Möres ägor. Vid *Bjurberget* (se bergn.). Det fi. namnet är med det vanliga fi. gårdsuffixet *-la* (jämte *-lä*) bildat till ett namn, antagligen släktn. *Neuvoinen*, som är känt från trakten, se Gottlund a. a. s. 342 (C).

1 Brannäs, Norra 19/48 sk. ∽ Se Dalby sn.

1 Brannäs, Södra 11/32 sk. ∽ Se Dalby sn.

Djäkneliden med Bograngen *jæklia* Jäckliden, *jækli* Jäklid, *jæknlia* Djäkneliden; *buråŋn, buraŋən, boråŋn, boraŋn* Bograngen. — Djeknelidan, Bograngen 1733 1736, Djekneliden el. Bograngen 1738, Diekneliden el. Bograngen 1742, Diekneliden m. Bougrangen 1743, Djekneliden med Bograngen 1825 1877 jb. — Borangen 1720t. lh 1742 ggk 1808 Hln 1845 Bm s. 100; Diecknelijden 1665 db, Djekneliden = Kekklia 1821 kb, Keklia (Djekneliden) Gottlund, Dagb. 1821 s. 368, Djekneliden (Kekklia) Gottlund a. a. s. 370. ∽ Jb 1733 upptas två oskattlagda torp, snart skattlagda till 1/4 mtl; 1871 uppdelade på två gårdar. Namnet *Djäkneliden* skall enligt en av Gottlund

a. a. s. 370 återgiven tradition bero på att en *djäkne* en gång i tiden mördats mellan D. och Medskogen; att ett mord begåtts i denna trakt, bestyrkes av db 1663. Den fi. formen *Kekklia* synes utgöra en nödtorftig förfinskning av det sv. namnet i anslutning till något personnamn, t. ex. *Kekki* el. *Kekkonen* (C). Namnet *Bograngen* är urspr. namn på det nuvarande *Bograngstjärnet* (se naturn.).

1, $^{7}/_{36}$ sk.

2, $^{1}/_{18}$ kr. ∽ Prästboställe sedan 1871.

Elgsjön se **Älgsjön**.

1 Falltorp *fåltorp, fåltorp, fal* Fall(et) $^{1}/_{4}$ sk. — Falltorpet 1767, Falltorp 1825 **1877** jb. — Fintorpet Fallet 1749 Lindgrens gränsk., Falli (Fallet) Gottlund, Dagb. 1821 s. 352. ∽ Första g. jb 1767, skattehmn $^{1}/_{4}$ mtl. F. led. i *Falltorp* är ordet *fall* 'svedjefall', i dagligt tal använt i simplex (best. form) som benämning på lägenheten. Namnet *Falli* är väl förfinskning härav.

1 Galåsen $^{199}/_{3840}$ sk. ∽ Se Dalby sn.

1 Gunneby $^{157}/_{960}$ sk. ∽ Se Dalby sn. På hmnets mark i S. Finnskoga ligger vid ett fall i ån *Lettan* det nedlagda bruket *Letafors* (*letafós*), Värmlands nordligaste järnbruk, vars manbyggnad numera användes som församlingens ålderdomshem.

1 Järpliden *jærplia* $^{1}/_{4}$ sk. — Jerpelijdenn 1659 1725, Hjerpliden 1825 **1877** jb. — Järpelijdh 1663 db, Järplin, Jerplien 1720t. lh, Hjerpeliden 1808 Hln, Hjerplia 1821 kb. ∽ Första g. jb 1659, skattehmn $^{1}/_{4}$ mtl, som varit ett nyb. Db 1663 uppger, att hmnet skattlades 1649. Ligger vid ett liknämnt berg. F. led. är väl ordet *järpe*. Gottlund, Dagb. 1821 s. 371, upptar på byns olika delar fi. namn, utom "Hjerplia" följande: *Kanala, Kupila, Pussåsa (Poståsen), Posåsmon, Kirkkomäki (Djurberg), Huuskola (Husketorp)*. På *Kanala* bodde folk av släkten *Kanainen* (se Gottlund a. a. s. 372), varav namnet är bildat med gårdsuffixet *-la*. Namnet *Kupila* är väl likaledes bildat av något släktn. (t. ex. *Kupiainen*) + *la*. Om *Pussåsa* se bergn. *Påssåsen*, om *Kirkkomäki* se bergn. *Juberget* och om *Huuskola* se *Husketjärnet*.

1 Kindsjön *ɟíŋsøn, ɟìŋsøn* $^{1}/_{4}$ sk. — Kijnnssiönn 1653, Kijmssiönn 1656 1660, Kim(s)siön 1680 1715, Kimbsiön 1725, Kindsjön 1825 **1877** jb. — Kimsiön 1659 db, Kijndsiön 1657 ggk, Kinssiön 1695 1821 kb, Kingsiön 1720t. lh, Kinsiön 1800t. lh, Kingsiö 1742 ggk, Kinsiö 1808 Hln. ∽ Första g. jb 1653 skattenyb., snart skattehmn $^{1}/_{4}$ mtl. ("1649 optaget på Brannääs ägor"). Ligger vid *Kindsjön* (se naturn.).

1 Kringsberget *kríŋsbærjə*, ä. *kríŋsbæri* $^{1}/_{4}$ sk. — Kringzberget 1653, Kringsberget 1686 **1877** jb. — Krigsberget 1788 lh, Rinsperi (Kringsberget) Gottlund, Dagb. 1821 s. 330. ∽ Första g. jb 1653, skattenyb. ("optaget på Hiellsta ägor 1650, tillökt 1653"), snart hmn $^{1}/_{4}$ mtl. Ligger vid *Kringsberget*, se detta och *Kringtjärnet*. Namnet *Rinsberi* är förfinskning av det svensk-norska namnet i dess ä. form (C).

1 Kärrbackstrand $^{1}/_{96}$ sk. ∽ Se N. Finnskoga sn.

1 **Likenäs** 79/480 sk. ∽ Se Dalby sn.

1 **Lillbergsgården** 77/960 sk. ∽ Se Dalby sn.

2 **Lillbergsgården** 11/320 sk. ∽ Se Dalby sn.

1 **Mackaretjärn** *måkajen* 1/4 sk. — Mackarekiernn 1656, -kiärn 1660, -kiären 1680 1686, Makarekiern 1715 1723, Mackarekjern 1825 1877 jb. — Makelkern 1656 db, Makaretorpett 1657 ggk, Makar- 1665 db, Mackerkiärn 1697 kb, Markare- 1663 db, Mackarkärn 1720t. 1850t. lh, -tjärn GS, Mackakiern 1729 kb; Nikkarila (Mackartjärn) Gottlund, Dagb. 1821 s. 348. ∽ Första g. jb 1656, skattehmn 1/4 mtl, som varit ett nyb. Namnet M., som väl urspr. tillkommit en liten numera namnlös tjärn strax väster om byn, synes som f. led. innehålla fi. *maakari* 'hantverkare'. Då gården första gången nämndes, beboddes den av *snickaren* Lasse (db 1656). Namnet *Nikkarila* innehåller fi. *nikkari* 'snickare' + gårdsuffixet *-la* (C).

1 **Medskogen** *méskogən*, *mískogən* Midskogen 1/4 sk. — Med(h)-skoug(h) 1653 1723, Medskogen 1825 1877 jb. — Miskogh 1654 db, Midskogh 1659 db, Mödhskogh 1663 db. Miskogen 1695 kb, Midskogen 1729 kb 1808 Hln, Midskogstorp Gottlund, Dagb. 1821 s. 363, Mesko (Medskogen) Gottlund, a. a. s. 362. ∽ Första g. jb 1653, skattenyb., snart skattehmn 1/4 mtl. F. led. är det *mid-*, *med-*, som ingår i *midnatt*, *middag* o. d. Namnet betyder alltså 'mitt på skogen'. Stället ligger ungefär *mitt* i den väldiga forntida gränsterrängen *Tolvmilaskogen*. Det av Gottlund anförda *Mesko* visar utom samma dial. övergång av *i* till *e* och assimilation av *ds* till *ss* som *Medskogen* även samma bortfall av *g* som *Hedenskog* i Färnebo hd (se SOV III s. 3). Gottlund använder det tydligen som finskt namn.

1 **Möre** 253/960 sk. ∽ Se Dalby sn.

1 **Persby, Norra** 103/3840 sk. ∽ Se Dalby sn.

1 **Röjden** *røgdn*, *røjdn*, *rỳgən* Ryggen 1/4 sk. — Rÿgdenn 1653, Rögdenn 1660, Rögden 1877, Röÿden 1725, Röjden 1919 jb. — Rÿck 1653 db, Rögden 1653 db, Rÿggen 1654 db, Ryggen 1695 kb, Rÿgden 1656 db 1720t. lh, Rygden 1729 kb 1742 ggk 1808 Hln, Röjden 1821 1914 kb 1912 ml ek GS; Ryki eller Rögden Gottlund, Dagb. 1821 s. 348. ∽ Första g. jb 1653, skattenyb., snart skattehmn 1/4 mtl ("uppt:t på Transtrands ägor 1649"). Namnet *Röjden* tillkommer urspr. *Fallsjön* (se denna). Namnet *Ryki* synes vara en nödtorftig förfinskning av den alternativa, men till sin härkomst icke fullt klara uttalsformen *Ryggen* (C).

1 **Skallbäcken** *skålbækən* 1/4 sk. — Skrällssebäcken 1653 1655, Skallebäcken(n) 1660 1725, Skallbäcken 1825 1877 jb. — Skållebäcken 1653 db, -becken o. 1700 ggk, Skallebäcken 1653 db, Skallbacken 1720t. lh, Skalbacken 1742 ggk, Skalpeki (Skallbäcken) Gottlund, Dagb. 1821 s. 332. ∽ Första g. jb 1653, skattehmn 1/4 mtl. Namnet *Skallbäcken* torde urspr. beteckna en från *Skallberget* kommande bäck, som rinner ett stycke från gården. Namnet *Skalpeki* synes vara en klen förfinskning av det svenska namnet (C).

1 **Skråckarberget** *skråka(r)bærjə, skråka(r)bæri, skråka(r)bærja* Skråckarbergen 1/4 sk. — Skråckeberget 1665 1877, Skråke- 1686 1725, Skråckarberget 1919 jb. — Skråk- 1654 db, Skrå- 1663 db, Skråckeberget 1665 db, Skrochebergh 1657 ggk, Skråckåberge 1695 kb, Skrockeberg 1729 kb, Skråckarberget b. 1800t. lh GS, Skråker- b. 1800t. lh, Skrockar- 1821 kb, Skrockareberget 1840t. lh, Skåreberget 1808 Hln; Vilhula by Gottlund, Dagb. 1821 s. 319. ꝏ Första g. jb 1665, skattehmn 1/4 mtl, som varit ett nyb. Ligger vid *Skråckarberget* (se naturn.) Namnet *Vilhula* torde vara bildat av fi. släktn. *Vilhuinen* (se Gottlund, a. a. s. 364 och 366) med gårdsuffixet *-la* (C).

1 **Skyllbäck** 1/240 sk. ꝏ Se Dalby sn.

1 **Slättene** 7/64 sk. ꝏ Se Dalby sn.

1 **Stommen** 17/480 sk. ꝏ Se Dalby sn.

Syssleбäck se **Skyllbäck.**

1 **Tolgraven** *tọḷgravən* 1/8 sk. — Tolgrafwen 1766 1825, Tolgrafven 1877 jb. — Tholgrafwen 1765 1855 lh, Torgrafven 1821 kb; Ukonhauvat (Torgraven) Gottlund, Dagb. 1821 s. 350. ꝏ Första g. jb 1766 nyskattl. skattehmn 1/8 mtl. F. led. torde urspr. vara fnord. gen. *Thordha(r)* av det gamla och mycket vanliga mansn. *Thord*, vilket på grund av den bekanta utvecklingen av *rdh* till "tjockt" *l* i äldre tid ofta skrives *To(o)l* (t. ex. i Visnums hds db 1644 s. 40 och 42, 1654 s. 147). En vida svagare möjlighet är, att f. led. innehåller det fnord. **tordh* (ags. *tord*) 'smuts', som ingår i *tordyvel, tordmule* och en del fnord. ortn. (se Bugge, Ark. f. nord. fil. II s. 219 f., N. Lindqvist, Bjärka-Säby ortnamn 1, s. 346 ff.). S. led. är best. form pl. av *grav*: starka fem. subst. ändas i S. Finnskogas (norska) dial. i best. form pl. på obetonat *-en*. Namnet *Ukonhauvat* innehåller fi. gen. *ukon* 'gubbens' eller *Ukon*, gen. av *Ukko* 'åskguden' + *hauvat* = *haudat* pl. 'gravar, gropar'. Då Gottlund skriver "Ukonhauvat (Torgraven)", förefaller det sannolikt, att det fi. namnet är en av honom själv gjord finsk översättning av det svensk-norska namnet med f. led. uppfattad ss. innehållande den nordiska åskgudens namn. (C).

3 **Transtrand** 59/120 sk. ꝏ Se Dalby sn.

1 **Uggenäs** 19/192 sk. ꝏ Se Dalby sn.

1 **Vingäng** 1/288 sk. ꝏ Se Dalby sn.

1 **Älgsjön** *ælʲsøn* 1/8 sk. — Elgssiön 1668, Elgsiön 1680 1725, Elgsjön 1825 1877 jb. — (i) Elgsiöen 1661 db, Elgsiö b. 1800t. lh. ꝏ Första g. jb 1668, skattehmn 1/4 mtl. Ligger vid *Älgsjön 3* (se naturn.).

Ny, Norra

nýsokən Nysocken.

Socknen var till 1873 moderförsamling i Älvdals pastorat, som då omfattade hela Älvdals härads norra tingslag. Genom k. br. 1872 delades pastoratet i tre. Ny pastorat omfattar nu moderförsamlingen och Nyskoga.

Namnet är tydligen givet i motsats till någon äldre kyrka (Ekshärads?). Socknen heter sedan 1886 officiellt *Norra Ny* (jfr *Södra Ny* i Näs hd och *Ny* i Jösse hd).

Namnformer före 1540: Ny sok*en* 1503 räk, Nÿ Soken 1535 ml.

Jordeboksformer fr. o. m. 1540: Ny S. 1543 1877, Nÿ(ÿ) S. 1545 1723, Nÿa S. 1564, Norra Ny S. 1886.

Övriga namnformer: Nyasokn 1540 Stu 191, Nysocken 1773 Fw 11, Nÿedh Sochn 1663 db (2 gånger), Elfdal glex 2: 211.

Överflyttningar till annan sn: Ur socknen har genom k. br. fr. o. m. 1873 utbrutits *Nyskoga kapell*, se detta; sedermera ha också 1933 dit överförts lägenheterna *Norra Högåsen* och *Långtjärnsbacken*.

---

1 Ambjörby med Ambjörbytorp *ambjærbı, àmbjærbı* Ambjörby 1 fr och $^1/_4$ sk. — Andbiornby 1503 räk, A*m*biörbi*n* 1535 ml. — Anbiörbÿ*n* 1540, Abiörbynn 1543, Ingborbynn 1545, Ingeborgebin 1546 1550, Ingeborbin 1548, Amberbÿ 1551, A(a)nbiörnnebÿnn 1564 1581, Ambiörnebyn(n) 1569 1600, Ambiörebyn 1572, Anbiörnabÿnn 1585 1589, Ambiörbÿ 1610 1725, -bÿ(ÿ)n(n) 1660 1686, Ambjörby 1877; Ahmbiörebÿtorp 1641, Ambiörbÿtorp 1660 1715, Ambjörbytorp 1877; Ambjörby med Ambjörbytorp 1909 jb. — Anbiörnnabÿ 1546, Andebiörnabÿ 1554, Anbiornabyn 1567, Ambÿrbÿ 1585, Ambÿrnabÿ 1612 tl. ∾ Första g. jb 1540 upptas *Ambjörby(n)*, ett helt skattehmn. Jb 1641-1877 upptas även *Ambjörbytorp*, skattehmn $^1/_4$ mtl. Dettas belägenhet är oviss. Enligt kammarkollegii beslut $^8/_9$ 1909 skola båda hemmanen sammanföras under benämning *Ambjörby med Ambjörbytorp*. F. led. är urspr. fsv. gen. av mansn. *Ambjörn*.

1 Backa *bȧk* $^1/_2$ sk. — Backa 1564 1877 jb. ∾ Första g. jb 1564 skattetorp, senare överfört till hmn $^1/_2$ mtl. Namnet är gammal böjd form, ev. plur., av *backe*.

1 Björby *bjærbı, bjǣrbı* $^{91}/_{96}$ sk. — Biorneboll 1503 räk, biörneby 1533 fogderäk, Biörnnebi*n* 1535 ml. — Biörnebÿn 1540 1600, -bynn 1543 1569, Biörnabÿnn 1585, Biörebÿ 1610, Biörby 1621 1725, Björby 1877 jb. — Biörnabÿ 1546, -by 1554, Börbyn 1567, Biörebÿ 1576, Bÿrrebÿ 1585 tl. ∾ Första g. jb 1540, ett helt skattehmn. Enl. k. br. $^{20}/_{12}$ 1872 tillhöra $^5/_{96}$ mtl under namn av *Gillersberget* Nyskoga kapell. F. led. är urspr. fsv. gen. av mansn. *Björn*.

1 Björkenäs *bøtʂənes* Börkenäs $^{939}/_{2560}$ sk. — byrkynes 1503 räk, Be*r*kenes 1535 ml. — Börkenäss 1540, Börckenes 1543 1575, Borcke-

nees 1545, Biörcken(n)ä(ä)s 1581 1686, Biörknäs 1621, Biörkåhs el. Biörkenäs 1715, Biörkeåhs el. B. 1725, Björkenäs 1825 1877 jb. — Biörkenäs 1554, Bärkenäs 1567, Byrkenäs 1576 tl. ∽ Första g. jb 1540, skattetorp, senare överfört till hmn, 1/2 mtl. Av hemmanets område, i jb 1825 1/2 mtl, äro jämlikt k. br. 20/12 1872 341/2560 mtl överförda till Nyskoga kapell, nämligen 71/960 mtl *Bässeberget*, 25/512 mtl *Igelsjöberget* n:r 1, 1/96 mtl *Totjärnsberget* samt lägenheterna *Ljusenberget* och *Långtjärnsbacken*. F. led. i namnet *Björkenäs* är urspr. fsv. *byrke*, *börke* 'björkskog', senare ombildat efter *björk*, jfr *Ämtbjörk* Ekshärads sn.

1 Elindebol *ænbøl* Ännböl 1/2 sk. — Hellenbol 1503 räk, Elinneböll 1535 ml. — Älineböll 1540 1551, Elinnebörl 1543, Elinebördt 1545, -bord 1550, -böll 1680, -boll 1600 1610, Elmebord(tt) 1546 1548, Ällinnebööll 1564, Ellineböll 1575, Elinaböll 1581 1589, Ellingeböhl 1686, -bohl 1715 1725, Elindebol 1825, Elindebohl 1877 jb. — Almabordh 1546, Älmabyrdh 1554, -bord 1567, Elineböl 1569 tl, Elenebööl 1638 db, Elingeböl 1576 tl, -bo(h)l 1697 1719 lh, Elinga: 1585, Ilingaböll 1612 tl, Ilingebohl 1657 ggk, Ilingelbol 1742 ggk. ∽ Första g. jb 1540, ett helt skattehmn, senare nedsatt till 1/2 mtl. F. led. är urspr. fsv. gen. av kvinnon. *Helena*, även *Elina*, *Älina*. Namngivare är helt säkert den heliga *Helena*, vars bild finns i socknens kyrka. Det är att märka, att kyrkoherdebostället Kyrkebol utgör en enklav i Elindebols hmn och väl avsöndrats därifrån. Citatet från räk 1503 visar samma tidiga vokalbortfall i kompositionsfogen som *Gravol* och *Kårebol*. Jb:s form *Elinde-* beror på misstag. S. led. synes vackla mellan *bol* 'boställe' och **böl*, en blandform av *bol* och det liktydiga *böle*.

1 Ennarbol *ænæbøl* Änneböl 1 sk. — (i) ændhredhabole 1415 NoB 1921 s. 147, Ender'tboll 1503 räk, endeböle 1534 fogderäk. — Ändreböll 1540, Ändherborl 1543, Änderbördt 1545, En(n)derbord 1546 1548, -bööll 1551, Önderbord 1550, -bö(ö)ll 1564 1589, -boll 1600, Ennersböll 1610, -bööl 1633, Ennärböll 1621, Ennerböll 1660 1680, -böhl 1686, -bohl 1725, Ännärbohl 1715, Ennarbol 1825, Ennarbohl 1877 jb. — Endelaborg 1546, -b'd 1554, Öndebörd 1567, Önderböl 1569, Ändrebol 1576, Endrebol 1590, Ennerreböll 1612 tl, Enderboo 1636 db, Enersbool 1641 db, Ännarsboll 1657 ggk, Ennarebohl 1697 lh, Ennebohl 1779 Fw 652, -bol 1808 Hln. ∽ Första g. jb 1540, ett helt skattehmn. F. led. är urspr. fsv. gen. av fnord. mansn. *Ändridhe* (isl. *E(i)ndriði*). Om s. led. se *Elindebol*.

1 Fastnäs *fästnas*, *fäsnas* 1 sk. — Fastenes 1503 räk, Ffasternes 1535 ml. — Ffastenäss 1540, Fastene(e)s 1543 1550, -näs 1581 1723, F(f)astnes(s) 1551 1575, Ffastnäs 1569 1572, Fastan(n)äs 1585 1589, Fastnäs 1825 1877 jb. — Fastnes 1554 tl, Faassnäss 1621 tl, Fastenäs 1779 Fw 714. ∽ Första g. jb 1540, skattehmn 1 mtl. F. led. är urspr. fsv. gen. av mansn. *Faste*. På västra sidan av Klarälven, där bebyggelsen finns, gör stranden en stor utbuktning åt öster.

1 Gravol *gråvøl* Gravöl 1 sk. — ?gladhäwal(s quern) 1346 SD 5 s. 585, gladoll 1503 räk, Gladevoll 1535 ml. — Gladeuåll 1540, -uål 1543, -uåld 1545, -uallt 1546, -wald(h) 1550 1600, Glauåldt 1548, -woll 1569, -wol 1575, Graffuoll 1551, Grauåll 1564, Glaffoll 1572, Glaffuald 1581,

Gladuald(h) 1585 1589, Glafwåll 1610, Glaffåll 1621, Glaafåål 1633, Glaf(f)öll 1660 1680, Glafföhl 1686, Grafohl 1715 1725, Grafol 1825 1877 jb. — Glaware 1546 tl, Glaffwor 1554 tl, Glawol 1567 tl, Glwarl 1569 tl, Glaffual 1576 tl, 1640 db, Glaffua 1634 db, Glaffuer 1648 db, Glaffued 1660 db, Glaföl 1663 db, Glaffwell 1657 ggk, Glafwel(l), Grafwel 1697, Grabol 1790t., Graf(w)ol 1790t. 1800t., Grafbohl 1820t., Grawol 1830t. lh. ∽ Första g. jb 1540, ett helt skattehmn. Namnet är urspr. identiskt med sockennamnet *Glava* i Gillbergs hd och torde äldst ha lytt **Gladhavall, -våll* (jfr fsv. *valler*, *valder*, isl. *vǫllr*) med betydelsen 'den öppna marken' eller 'marken vid det blänkande vattnet'. Utvecklingen synes ha varit **Gladhavåll — Gladhvåll — Gladhvål* med tjockt *l* i slutet (genom inverkan från det föreg. *l*) — *Glavål — Gravål* (genom dissimilation?) — *Gravöl.*

1 **Kyrkebol** *gørkbọl, tșỳrkəbọl, præ̀s(t)gạn* Prästgården 1 kr. — Kirkeboll 1535 ml. — Stomnpnenn 1564, Stompnen(n) 1569 1610, Stommän 1621, Stombn 1633 1725, Stommen 1825, Stommen el. Kyrkebol 1877, Kyrkebol **1917** jb. — Prästebohl 1697 lh, Stompnen Kyrckebool 1665 db, Kyrkebo(h)l 1719 lh. ∽ Första g. jb 1564, kyrkohmn 1 mtl. I jb för Ekshärads sn upptas Prestegården(n) 1546 1548, prästhmn, och i jb för Råda sn Prestbord och Prestegordenn 1550, prästhmn, möjligen avseende samma enhet. Prästboställe. Namnet *Kyrkebol*, vars s. led är *bol* 'boställe', användes blott för att beteckna hmnets område och är icke folkligt; för bostaden användes benämningen *Prästgården.*

1 **Kårebol** *kårbəl, kårbəl* Kårböl 1 sk. — Karbol 1503 räk, Karreböll 1535 ml. — Kareböll 1540, Kaarebörl 1543, -bördt 1545, Kååreboord 1546, Kårebordt 1548 1550, -bö(ö)ll 1551 1660, -bööl 1633, Kårabö(ö)ll 1564 1589, Kåreboll 1680, Kårebohl 1686 **1877** jb. — Kårabord 1546, -byrdh 1554, -bol 1567 tl, Korböll 1634 db. ∽ Första g. jb 1540, ett helt skattehmn. F. led. synes urspr. vara fsv. gen. av mansn. *Kåre*; citatet från räk 1503 visar tidigt bortfall av vok. i kompositionsfogen (jfr de samtida formerna för *Elindebol* och *Gravol*). Om s. led se *Elindebol.*

1 **Ljusnäs** *jús(t)nəs, jùsnəs* 1 sk. — Lywst'rnes 1503 räk, Liusternes 1535 ml. — Liust'näss 1540, Liusterne(e)s 1543 1545, Lius(z)trenes 1546 1550, -näs 1600, Liustenes 1551, -näs 1621 1715, Lÿustranes 1564, Lysternnäs 1569, Lysternes 1572, Lywsternäs 1575, Lystran(n)äs 1581 1585, Liussnääs 1660, Liustenäs 1725, Ljusnäs **1877** jb. — Liwssnes 1546 tl, Liustronäs 1554 tl, Lyst'nes 1567 tl, Lüysternes 1569 tl, Liudstenes 1576 tl, Lÿstenes 1585 tl, Julsnäss 1631 db, Iustnääs 1697 lh, Jussnäs 1762 lh, Jusnäs 1800t. lh. ∽ Första g. jb 1540, ett helt skattehmn. F. led. är säkerligen urspr. ordet *ljuster.* Ligger väster om Klarälven, där stranden gör en stor utbuktning åt öster.

1 **Ljusnästorp** *júsnəstərp, jùsnəstərp, jusnəstə̀rp* $^1/_4$ sk. — Liustnestårp 1630, Liustnäs törp 1633, Liusstenääs 1660, Liustenästorp 1680 1725, Ljusnästorp 1825 **1877** jb. — Liusnästorp 1657 ggk, Iustnääs Torp 1697 lh. ∽ Första g. jb 1630, skattehmn, $^1/_4$ mtl. Ligger på östra klarälvsstranden mitt emot *Ljusnäs.*

1 Mjönäs *myönas* 1/3 sk. — Miönäs 1581 1725, Mönäs 1633, Mjönäs 1825 1877 jb, — Mönes 1585, Miones 1590, Möyenäs 1600, Miöenås 1612 tl. ∽ Första g. jb 1581 skattetorp, snart överfört till hmn, 1/3 mtl. F. led. är det gamla adj. *mjö(g)* eller *mö(g)* 'smal', som ofta ingår som f. led i ortnamn. Ligger på ett relativt smalt näs i Klarälven.

1 Munkebol *mògkbøl* Munkböl, *mòmpøl* Mumpöl 1 sk. — monckeboll 1503 räk, Munkebölle 1535 db. — Munkaböll 1540, Munckaböri 1543, -böl 1575, Munckebördt 1545, Monckebord 1546 1550, -boll 1621, -böll 1660, Muchaböll 1585, Mukaboll 1589, Mun(c)keböll 1551 1680, -bol(l) 1600 1825, -bohl 1686, Munkebohl 1877 jb. — Munckabordh 1546 tl, Munkabyrdh 1554 tl, Munkebord 1567 tl, Mvnkaböl 1569 tl, Munkbol 1722 lh. ∽ Första g. jb 1540, ett helt skattehmn. F. led. är urspr. fsv. gen. pl. av *munk*, men anledningen till namngivningen är okänd. Enl. en av Fernow angiven tradition (Fw 302) skall socknens äldsta kyrka ha legat här. Om s. led. se *Elindebol*.

1 Månäs *månas*, *månas* 1 sk. — maenes 1503 räk, Mårnes 1535 ml. — Månäss 1540 1610, Moones 1543, Maanees 1545, Må(å)nes 1546 1575, Månnäs 1581, Månäs 1585 1877 jb. — Mones 1546, -näs 1554, Monnes 1569 tl. ∽ Första g. jb 1540 ett helt skattehmn. Från hmnt ha enligt kammarkollegii brev 19/10 1933 sex jordlägenheter överflyttats till *Nyskoga* sn under namnet *Högåsen, Norra* (se detta). F. led. synes möjligen urspr. vara fnord. gen. pl. *moa* av *mo*, som i vissa no. ortnamn säkert tycks ha utvecklats till *må* (se *Mårud*, Rygh NG I s. 191, III s. 187, *Måmoen*, NG VIII s. 59, *Måmyr*, NG XIV s. 19). Ligger på klarälvsstranden men åtminstone numera icke på något egentligt näs. Terrängen är, liksom i nästan hela klarälvsdalen, sandig. Mindre sannolikt är, att f. led. innehåller gen. pl. av fnord. *mā(r)* 'fiskmås', ty fiskmåsar förirra sig åtminstone numera endast mycket sällan så långt åt norr utefter Klarälven; enl. uppgift på platsen bruka de aldrig synas längre norrut än i Ekshärads sn.

1 Näsberget *næsbærj* 1/4 sk. — Näsberget 1665 1877 jb. — Näseberget 1653 db 1697 lh, Nässebergh 1653 db. ∽ Första g. jb 1665, skattehmn 1/4 mtl. Varit ett nyb. Är från början ett finskt nybygge i bergig terräng, måhända på *Mjönäs* mark.

1 Osebol *òsbøl*, *òsbøl* Osböl 1 sk. — oseelbol 1503 räk, Osseböll 1535 ml. — Åseböll 1540, Åsseböri 1543, Aaszebördt 1545, Aszebord 1546, Ååszebördtt 1548, Ååsebord 1550, Åsbööll 1551, Osbö(ö)ll 1564 1585, -boll 1589, Oseboll 1600, -böll 1610, Osseböll 1621 1680, -bohl 1686, Osebohl 1715 1877 jb, Osebol 1825 jb. — Ossabördh 1546 1554, Osböl 1569, Osseböl 1576 tl, -bohl 1697 1795 lh, Osebolet 1697 lh, Oossboll 1633, Ösebool 1634, Össe- 1645, Oseböól 1636 db, Oolzbölle 1657 ggk, Osabol 1779 Fw 708. ∽ Första g. jb 1540, ett helt skattehmn. F. led. är snarast liksom det no. *Oseberg* (jfr Brøgger, Borrefundet og Vestfoldkongernes graver s. 51 f.) urspr. gen. *Ōso-* av kvinnon. *Āsa*, nu *Åsa*, då den får antagas i det äldsta citatet innehålla ett av *l* i s. led. framkallat skrivfel. Mindre troligt är, att den innehåller böjd form (gen. pl.?) av *os* 'åmynning', ty visserligen mynnar en å, Stöan, inom hmnet, men den huvudsakliga bebyggelsen ligger icke vid des mynning. Om s. led. se *Elindebol*.

1 **Ruskåsen** *rèskasn*, en skog kr. Binamn: Ruskåsskogen *rèska-skogən*. — Ruskåsen 1877 jb. ∽ Införd jb 1877. Har förut tillhört Kyrkebol och utgör prästboställe. Härledningen av f. led. är oviss (möjligen *ruska* f. i bet. 'lövruska', syftande på lövtäkt).

1 **Segenäs** *sègnes* Sägnäs, *sìgnes* Signäs, *sègnes* Segnäs $^1/_2$ sk. — syglenes 1415 NoB 1921 s. 147, syglanes(bergh) 1415 NoB 1921 s. 148, Segness 1533 fogderäk. — Sigernäss 1540, -ne(e)s 1543 1545, Sigurnes 1546, Segernes 1548 1550, Sigelnes 1564 1575, Sögelnes 1572, Sigel(l)näs 1581 1589, Segelnäs 1600, Seglenäs(s) 1610 1621, Segnääs 1633, Segen(n)ääs 1660 1686, Segenäs 1680 1877 jb. — Segianes 1546, Segenes 1554, -näs 1600, Segnes 1567, Sügelnes 1569, Seglenes 1576, Såglenes 1590, Sågelnäs 1612 tl, Segel-, Segolnäs 1660 db, Segnäs 1808 Hln. ∽ Första g. jb 1540, snart skattetorp, senare överfört till hmn, $^1/_2$ mtl. F. led. synes urspr. vara fsv. gen. pl. av *segel* (fsv. *sighl*), men anledningen till namngivningen är okänd. Ligger delvis på en utbuktning av västra klarälvsstranden.

1 **Speckebol** *spèkbəl* $^{551}/_{1920}$ sk. — Speckaböll 1577, Spichaböll 1582 1583, Spickaböll 1585 1589, Spickeboll 1600 1610, -böll 1621, Spikebööl 1633, Speckeböll 1660 1680, Speekeböhl 1686, Speckebol 1825, Spekebohl 1715, Speckebohl 1877 jb. — Spicabordh 1546, Spickabyrdh 1554, Spekeböl 1569, Speckeböl 1576 tl, Spickebööll 1626 NrskA II 749, Spikebol 1808 Hln 1849 lh. ∽ Första g. jb 1577, kvarn, 1583 skattetorp, senare överfört till hmn, $^1/_8$ mtl. Av hemmanet äro $^{89}/_{1920}$ mtl jämlikt k. br. $^{20}/_{12}$ 1872 förda till Nyskoga socken: $^{11}/_{640}$ mtl *Igelsjöberget* n:r 2, $^1/_{80}$ mtl *(Södra) Högåsen* och $^1/_{60}$ mtl *Bässen* (förr benämnt *Bässeberg* n:r 2). F. led. är säkerligen urspr. fsv. gen. av ett fsv. tilln. **Spikke*, biform till *Spinke* (se Hellquist, Xenia Lideniana s. 97) 'fink', jfr värml. dial. *gulspeck* (A. Noreen, Fryksd. ordb., Kallstenius, Bärgsl. ljudl. s. 114), dial. *gulspink* (Rietz 221 a) 'gulsparv'. Om s. led. se *Elindebol*.

Stommen el. Kyrkebohl se **Kyrkebol**.

1 **Stöllet, Norra** *nòkæ stølt* Norra Stölt, *stølt* Stölt $^3/_4$ sk. — Stölitta 1557, Stölette 1581, Stölett 1585 1600, Norre Stölet 1610, N. Stölät 1621, N. Slölett 1633, N. Stollet 1660, N. Stöllet(t) 1680 1686, N:a Stöttet 1715, N:a Stöllet 1725, Stöllet Norra 1825 1877 jb. — Stolÿth 1546, Stölith 1554, Stöllitt 1567, Stölitta 1569 tl, Stölitt 1657 1742 ggk, Nårr Stöhlet 1697 lh, Stöllet 1722 lh. ∽ Första g. jb. 1577, skattetorp, senare överfört till hmn ($^1/_2$, $^3/_4$ mtl). Citaten ur tl, särskilt de äldsta, kunna lika väl avse *S. Stöllet*, som tydligen är den äldre gården (se detta). Namnet *Stöllet* kan måhända urspr. vara en sammansättning, vars f. led. varit fsv. gen. av binamnet *Styrla* och s. led. fsv. *ätt* (växlande med dess icke uppvisade biform **ätta*) 'släkt'; *rl* har då såsom regelbundet i värml. dial. reducerats till *l*. Jfr *Tönnet* i Ekshärads socken och utförligare Kallstenius i NoB 1936, s. 1 f. Se även följ., som ligger sydligare.

1 **Stöllet, Södra** *sønræ stølt* Södra Stölt $^1/_3$ sk. — Stÿllette 1564, Stöllittä 1569, Stöllitte 1572, Stylitta 1575, Stölett 1581 1600, Södre

Stölit 1610, Söder Stulit 1621, S. Stölet 1633, S. Stöllet(t) 1660 1686, Söd^a^ Stollet 1725, Stöllet Södra 1825 1877 jb. — Söder Stöhlet 1697, Stöllet 1722 lh. ∞ Nämnes i tl första g. 1546. Första g. jb 1564, kyrkotorp, senare överfört till skattehmn, $^1/_3$ mtl. Ligger söder om föreg., se vidare detta.

1 **Torp, Norra** *nọ̀tərp* Nordtorp, *rásta* Rasten $^1/_3$ sk. — Noll Torp 1564, Nortörp 1569, Nord Torp 1572 1575, N. Tårp 1581 1585, N. Torp(h) 1600 1686, Norretorp 1610, Noretorp 1621 1633, N^a^ Torp 1715 1723, Torp Norra 1825 1877 jb. — Torp 1546 tl 1779 Fw 557, Torpett 1554, Torpena 1600, Norretörp 1612, Norr Torp 1621 tl. ∞ Första g. jb 1564, skattetorp, senare överfört till hmn, $^1/_3$ mtl. Nämnes troligen i tl redan 1546: av citaten ur tl gäller säkert *Torpena* 1600 både N. och S. Torp, troligen även *Torp* 1546 ("2 st."). Fernows form gäller kanske S. Torp (jfr dettas form i dagligt tal). Ligger norr om följ. Namnet *Rasten* betyder 'rastställe, viloplatsen'.

1 **Torp, Södra** *sọ̀tərp* Södertorp, *tərp* Torp $^1/_3$ sk. — Södre Torp 1564, Söd' törp 1569, Söd' torp 1572, S. Torp(h) 1575 1686, Sönder Tårp 1585, Södretorp 1610, Södärtorp 1621, Södertörp 1633, S^a^ Torp 1715, Torp Södra 1825 1877 jb. — S. Törp 1612, Södher Torp 1621 tl (se vidare föreg.). ∞ Nämnes troligen i tl redan 1546. Första g. jb 1564, skattetorp, senare överfört till hmn, $^1/_3$ mtl. Jfr föreg.

1 **Värnäs, Nedre** *vǽnəs, vǽnəs, vǽnəs, vǽnəs, vǽnəs* Värnäs, Vänärs, *nè̜æ v.* Nedre V. $^1/_2$ sk. — Veernes 1503 räk, wedhēnäss 1533 fogderäk, Väde*r*nes 1535 ml. — Vädernäss 1540, Wäd(h)ernes 1543 1550, Werness 1551, Nedre Wärenes 1564, Nid' Värenes 1569 1572, -näs 1575, Näder Wernnäs 1581 1585, Neder Wärnäs 1600, Norre Wårnäss 1610, Neder Wärnäs 1621, N. Wärnäs 1633 1680, N. Wallnääs 1686, N^dre^ Wärnes 1715, Wärnäs Nedre 1825 1877 jb. — Vernes 1546 tl, Wernes 1554 tl, Warnäs 1641-51 (många gånger) db 1697 lh, Wädhernes, Wedher-, Wädher-, Wärnäs 1652 db, Wårnäs 1773 Fw 302. ∞ Första g. jb 1540, skattetorp, 1551 ett helt skattehmn, sedan åter torp, slutligen skattehmn, $^1/_2$ mtl. Citatet 1551 avser möjligen både *Nedre* och *Övre Värnäs*. Ligger på ett "näs" mellan Klarälven och den däri utfallande *Vårån*, vars namn rimligtvis ingår i f. led. Skrivningarna 1533-1550 bero förmodligen på "hypersvecism": *väder* heter i värml. dial. *vär*. De olika dial. formerna med *n* och *s* synas bero på en metates av *r*, som emellertid förefaller oförklarlig.

1 **Värnäs, Övre** *vǽnəs* m. m. (se föreg.) Värnäs, Vänärs, *ọ̀vræ v.* Övre V. $^1/_2$ sk. — Öffre Wärennes 1564, Öffuer Wärennäs 1569 1575, Öffre Värenäs 1572, Öff^r^ Wer(n)näs 1581 1585, Öfre Wärnäs 1600 1715, Wärnäs Öfre 1825 1877 jb. — Öff*re* Wärenes 1567 tl. ∞ Första g. jb 1564, skattehmn, $^1/_2$ mtl (jfr dock föreg.). Ligger vid Klarälven norr om föreg.; jfr detta.

1 **Åstrand** *ǻstran, ǻstran, ǻstran* 1 sk. — Astrem 1503 räk, Åst*r*andh 1535 ml. — Åstrandh 1540 1686, Åstrann 1569 1575, Åstrand 1572 1877 jb. — Astrandh 1546, Åstronn 1567, Åstran 1569 tl. ∞ Första g. jb 1540, ett helt skattehmn. Ligger vid stranden av Klarälven. Formen *Astrem* 1503 beror väl på skrivfel.

Nyskoga

nýskoga

1790936

Genom k. br. $^{20}/_{12}$ 1872 förordnades, att av vissa hemman och lägenheter i Ny sn en särskild kapellförsamling benämnd *Nyskoga* skulle bildas. Till denna, som numera utgör egen församling och kommun, höra enl. nämnda k. br. även lägenheterna *Ljusenberget* och *Långtjärnsbacken* av Björkenäs hmn (av N. Ny sn).

De flesta hemman och hemmansdelar i socknen ha i dagligt tal ett svenskt och ett finskt namn.

Beträffande namnets form jfr *N. Finnskoga.*

Om språkformen hos ortnamnen i socknen är f. ö. att märka, att befolkningen, som till för ganska kort tid sedan var helt finsktalande, i sitt svenska språk har ung. samma accentformer som svenskarna i Finland; s å l u n d a s a k n a s g r a v a c c e n t. Se vidare Kallstenius, Sv. Landsm. XXI: 2 s. 208.

Jordeboksform: Nyskoga Kapell 1877.

Övriga namnformer: Ny Sockens Finnbyggd 1848 kb.

Överflyttningar från annan socken: 1933 lägenheterna *Norra Högåsen* och *Långtjärnsbacken* från N. Ny s.

---

1 **Bässeberget** *bǽsbærj* $^{71}/_{960}$ sk. Fi. namn: **Bassbärissa** *básbærısa.* — Bässeberget 1877 **1920**, Bässeberg 1916 jb. — Bässeberget 1872 k. br., Besseberg 1895 kb. ∾ Utgör urspr. en del av Björkenäs i N. Ny sn. F. led. är värml. dial. *bäs(s)e* 'gumse', kanske i användning som personnamn. Det fi. namnet är "inessiv" av **Bassbäri* (förmodligen urspr. **Pässperi*), en förfinskning av det sv. namnet (C). Beträffande vokalväxlingen *ä* ~ *a* jfr följande och växlingen *Rämälä* ~ *Ram(m)ala* (under *Digerberget* nedan).

1 **Bässen** *bǽsən* $^{1}/_{60}$ sk. Fi. namn: **Bassissa** *básısa.* — Bässeberg 1877, Bässen **1920** jb. — Bässeberget 1848 kb 1872 k. br., -berg ek. ∾ Utgör urspr. en del av Speckebol i N. Ny sn. Har jb 1877 n:r 2. Namnet är väl en förkortning av *Bässeberget,* med bortkastande av s. led. och tillägg av slutartikel; se föreg. Det fi. namnet är inessiv av **Bassi* (förmodligen urspr. **Pässi*), en förfinskning av det sv. namnet (C).

1 **Digerberget** *dígərbærj* $^{1}/_{4}$ sk. Fi. namn: **Rammala** *rámala.* — Digerberget 1665 **1919**, Degerbärget 1680, -berget 1686 1877 jb. — Digerbergh 1660 db, Tigerberget 1720t., Digerberget 1809 1850 lh, Degerberg 1895 kb, Rämälä (Digerberget) Gottlund, Dagb. 1821 s. 229 o. 320. ∾ Första g. jb 1665, skattehmn, $^{1}/_{4}$ mtl, har varit ett nyb. F. led. är adj. *diger* 'stor'; ligger vid ett stort berg. Enligt en av Gottlund, Dagb. 1821 s. 229 återgiven berättelse av den 1821 90-åriga änkan Marit Persdotter Karvainen hade dennas morfarsfar, Esko *Rämäinen* från Finland varit den förste, som bosatt sig på platsen;

av släktn. *Rämäinen* bör sålunda det fi. namnet vara bildat, med tillägg av gårdsuffixet *-lä* (C). För växlingen *ä* ~ *a* jfr *Bässeberget.*

3 **Flatåsen** *flåtasn* 1/4 sk. Finskt namn: **Ladåsa** *ládasa.* — M. Flåtåssen 1654 1660, Mallan Flatåassenn 1656, Millan Flat-Åhsen 1725, Flatåsen Millan 1825, Flatåsen Mellan 1877, Flatåsen 1919; S. Flatåssen 1653 1686, Sª Flåtåsen 1715, Söd: Flatåsen 1725, Flatåsen Södra 1825 1877, Flatåsen 1919; Flatåsen 1921 jb. — Flatåsen (Latåsa) Gottlund, Dagb. 1821 s. 317. ∽ Mellan-Flatåsen upptas första g. jb 1654, nyb., 1656 skattehmn 1/8 mtl; hade jb 1725-1919 n:r 1 och erhöll 1919 namnet *Flatåsen.* Södra Flatåsen upptas första g. jb 1653, skattehmn 1/8 mtl; hade jb 1725-1877 n:r 1, 1919 n:r 2 med namnet Flatåsen. Detta hmn åsyftas med citatet hos Gottlund. Enligt kammarkollegii brev 29/12 1920 skola hmnen redovisas ss. ett under benämningen *Flatåsen* med n:r 3. Ligger vid en låg ås. Om benämningarna *Mellan-* och *Södra* jfr *Öjeberget* (förr *Flatåsen, Norra*). Det fi. namnet är en förfinskning av det svenska (C).

Flatåsen, Mellan se föreg.

Flatåsen, Norra se **Öjeberget.**

Flatåsen, Södra se **Flatåsen.**

1 **Gillersberget** *jíləsbærj* 5/96 sk. — Gillersberget 1877 jb. — Gillersberget 1872 k. br., Gillersberg 1875 kb GS. ∽ Utgör urspr. en del av Björby i N. Ny sn. F. led. innehåller kanske, enligt uppslag av prof. Sahlgren, ett urspr. *Gillerås,* kompositionsform av **Gilleråsen,* vari f. led. är *giller* 'fälla'. Ligger vid ett mindre berg.

1 **Högåsen, Norra** sk. — Högåsen Norra 1933 jb. — N. Högåsen ek GS. ∽ Införd i jb jämlikt kammarkollegii brev 19/10 1933, skattejordlägenhet. Överförd från hmnet Månäs i N. Ny sn. Ligger norr om följ. vid en ås.

1 **Högåsen, Södra** *hǿgasn* Högåsen 1/80 sk. — Södra Högåsen 1877 1933, Högåsen 1919 jb. — Sdra Hökåsen 1848 kb, S. Högåsen ek GS, Högåsen 1895 kb. ∽ Utgör urspr. en del av Speckebol i N. Ny sn. Jfr föreg.

1 **Igelsjöberget** *égəsøbærj* 25/512 sk. Finskt namn **Pallåmäk** *pálamak.* — Igelsjöberget 1877 1919, Igelsjöberg 1916 jb. — Igelsjöberg 1895 kb GS. ∽ Utgör urspr. en del av Björkenäs i N. Ny sn. Ligger vid en bergås, som sträcker sig utmed *Igelsjön* (se naturn.). Det fi. namnet innehåller *palo* 'brand, svedja' + *mäki* 'kulle, berg' (C).

2 **Igelsjöberget** *égəsøbærj* 11/640 sk. Finskt namn **Pallåmäk** *pálamak.* Igelsjöberg 1877, Igelsjöberget 1919 jb. — Igelsjöberget 1848 kb. ∽ Utgör urspr. en del av Speckebol i N. Ny sn. Skiljes icke i dagligt tal från föreg.

1 **Långtjärnsbacken** sk. — Långtjärnsbacken 1933 jb. ∽ Införd i jb jämlikt kammarkollegii brev 19/10 1933, skatte-jordlägenhet. Överförd från hmnet Björkenäs i N. Ny sn. Ligger nära en av sjöarna *Långtjärnen* i N. Ny.

1 Tjärnberget *çänbærj* $^1/_4$ sk. Finskt namn: Gångar *gäŋgar*. — Kiernneberget 1659, Kiärnebärgit 1660, -bärget 1680, -berget 1686, Kierneberget 1715 1723, Kjernberget 1815 1877 jb. — Kernbergh 1652 db, Kärnberget 1720t. lh 1848 kb ek 1912 taxl, -berg 1895 kb GS, Konkari (Kärnberget) Gottlund, Dagb. 1821 s. 319. ∽ Första g. jb 1659, skattehmn, $^1/_4$ mtl; varit ett nyb. 1659-1815 i Dalby sn. Jfr *Tjärnbergsberget* (naturn.). Gottlund, Dagb. 1821 s. 319, återger en tradition, att den som först uppodlat T. varit en finne av släkten Hämäläinen, vilken allmänt kallades *Konkari* (d. v. s. 'gångaren, partigängaren').

1 Totjärnsberget *tǫçærsbærj*, *tǫbæn* Toberget $^1/_{96}$ sk. — Tokjernsberget 1877 jb. — Thokärnsberget 1848 kb, Totjärnberget GS, Totjärnsberget ek. ∽ Utgör urspr. en del av Björkenäs i N. Ny sn. F. led. innehåller det äldre namnet på den tjärn som nu kallas *Bässebergstjärnet* (se naturn.).

1 Viggen *vígən* $^1/_4$ sk. Finskt namn: Viggila *vígıla*. — Wiggen 1653 1877 jb. ∽ Första g. jb 1653 ("opt. på Månääs ägor 1650"), snart skattehmn $^1/_4$ mtl. Namnet är urspr. namn på den närbelägna *Viggsjön* (se naturn.). Det finska namnet är väl bildat av sjöns finska namn *Vigginjaro* med bortkastande av dess senare led *-jaro* och tillägg av gårdsuffixet *-la*.

Öjeberget *øjbærj*, *øbærj* Öberget. — Flatåhssen 1649, N. Flatåssen(n) 1660 1686, N:a Flatåsen el. Öyebärg 1715, Nar:a Flatåsen el. Öyeberg 1725, Flatåsen Norra 1825 1877, Öjeberget 1919 jb. — Flatåsen 1648 db, Öieberget 1657 db, N. Flatåhsen el. Öyeberg omkr. 1700 lh, Öyeberget 1796 1842 lh, -berg 1850 lh, Öjeberget 1808 Hln, Öijeperi (Öijeberget) Gottlund, Dagb. 1821 s. 332, N. Flatåsen GS, Öjeberg GS. ∽ Ligger norr om hmnet *Flatåsen*, vid ett berg, som sträcker sig invid *Öjesjön* (se naturn.). Namnet *Öijeperi* är en förfinskning av det svenska namnet (C).

1, $^{199}/_{960}$ sk. ∽ Första g. jb 1649 nyb. ("opt. på Månäs ägor 1646"), snart skattehmn, $^1/_4$ mtl (tillsammans med följ.).

2, $^{41}/_{960}$ kr. ∽ Prästboställe. Utbrutet ur n:r 1 jämlikt k. kammarkoll:ii beslut $^4/_{12}$ 1876.

Råda, Norra, med Hagfors kapell

rǭ, y. *råda*, *ṙåda*, Råda.

Socknen har tidigare varit annex till Ekshärad men bildar nu tillsammans med (Hagfors,) Sunnemo och Gustav Adolf eget pastorat. Jämlikt k. br. $^{12}/_{10}$ 1906 skola hemmanen Asplunden, Backa, Haftersbol, Risberg, Sjögeränden, Stjärn, Torsby, Uddeholm och Uvedshagen bilda en särskild kapellförsamling, benämnd *Hagfors kapellförsamling*. Sockennamnet är säkerligen givet efter gårdarna Västra och Östra *Råda*, där kyrkan ligger, ehuru dessas namn icke med säkerhet är belagt före 1535. Enl. k. br. $^{17}/_{4}$ 1885 benämnes socknen officiellt fr. o. m. 1886 *Norra Råda* till skillnad från *Södra Råda* i Visnums hd.

Namnformer före 1540: Rode soken 1503 räk, Rudde sok*en* 1535 ml.

Jordeboksformer fr. o. m. 1540: Rudhe S. 1540 1548, Roudhe S. 1543, Rudh S. 1546, Rwde S. 1550, Ruda S. 1564, Rååda S. 1569 1633, Rådha S. 1600 1660, Råda S. 1680 1877, Norra Råda S. 1886 jb.

Övriga namnformer: Rådha s. 1546 1554, Ruda s. 1569 tl, Rode sockn 1628 Alnq 449, Råa S. 1629, Rodh socken 1631 db.

Överflyttningar till annan sn: Ur socknen har 1805 utbrutits *Sunnemo sn*, se denna. Till nämnda socken överfördes fr. o. m. 1888 $^{1}/_{15}$ mtl av *V. Råda*, "den del, som kallas Länsmanshöjden".

---

1 **Asplunden** *åsplun* $^{1}/_{4}$ fr. — As(s)pelunden 1668 1723, Asplunden 1825 1877 jb. — Asplun 1710t. lh, -lund 1742 ggk 1808 Hln 1811 kb 1842 Bn 200 ek GS. ∽ Första g. jb 1668, frälsehmn $^{1}/_{4}$ mtl ("på Ufweds egor", under rubrik "effterskrefne h:n hafva warit nyb. och 1668 sk.l. till $^{1}/_{4}$ h:n").

1 **Backa** *båk* 1 sk. — backe 1503 räk, backa 1533 fogderäk, Backa 1535 ml. — Backa 1540 1877 jb. Backe 1545, Baka 1569, Bacha 1572 jb. ∽ Första g. jb 1540, ett helt skattehmn. Namnet är urspr. böjd form, ev. plur., av *backe*. Ligger i backig terräng.

1 **Bogerud, Norra** *(nǫ̊kər) bǫ̊grə* (Norra) Bogrud $^{1}/_{3}$ sk. — Bogerÿdh 1589, Bogerudh 1600 1621, N. Bo(o)geru(u)dh 1633 1686, N:a Bogerud 1715 1725, Bogerud Norra 1825 1877 jb. — Bogherodh 1621 tl, Norr Bogrud 1710 lh, Bogrud 1742 ggk. ∽ Första g. jb 1589, skattetorp, snart överfört till hmn ($^{1}/_{4}$, senare $^{1}/_{3}$ mtl). F. led. är urspr. gen. av det gamla mansn. *Boghe*, äldre *Bowe*, ännu äldre *Boe* (jfr *redobogen* av *-bowin*, äldre *-boin*, se A. Noreen, Aschw. gr. § 336 och § 273, 1). S. led. är *rud* 'röjning'.

1 **Bogerud, Södra** *(sǫ̊nər) bǫ̊grə* (Södra) Bogrud $^{1}/_{4}$ sk. — Bogerudstorp 1615. Södär Bogerudh 1621, S. Bogeru(u)dh 1633 1686, S:a Bogerud 1715, Bogerud Södra 1825 1877 jb. — Södr Bögrud 1710 lh. ∽ Första g. jb 1615, skattenyb. (angivet som upptaget 1612), snart överfört till hmn ($^{1}/_{4}$ mtl). Kallas äldst *Bogerudstorp*. Jfr föreg., som ligger norr om detta.

1 **By** *by* 1/2 sk. — Bÿ 1606 1825, Bÿÿn 1686, By 1877 jb. — Bÿn 1621 tl. ∽ Första g. jb 1606, skattenyb. ("uptagit 1603"), snart överfört till hmn (1/4, senare 1/3, 1/2 mtl).

1 **Forshult** *fọshəlt* Forsholt 1/4 sk. — Forsshult 1650 1825, Forshult 1680 1877 jb. ∽ Första g. jb 1650, skattenyb. ("opt. på Lakene ägor 1646"), 1653 (enl. db detta år) överfört till hmn (1/4 mtl). Gården ligger vid en fors i Klarälven, nu kallad *Forshultsforsen*.

1 **Haftersbol** *håftəsbọḱ* 1 sk. — Haffstensbööll 1564, Haffte͡nsböll 1581, -böl 1572, -bol(l) 1575 1585, Hafftesböll 1589, Haffterlsboll 1600, Hafftärs böll 1621, Hafftersbÿ 1633, Hasters(s)bÿ 1660 1715, Hasterby 1725, Haftersbol 1825, Haftersbohl 1877 jb. — Hactesbordh 1546 tl, Hact bg 1554 tl, Hoctsbord 1567 tl, ...fftersbol 1576 tl, Hafft: 1585 tl, Hafftersbol 1590 tl, Hafftorsboll 1600 tl, Hasteerby omkr. 1700 kartregister, Hastersbohl 1710t. lh, Hasterbol 1742 ggk, Astersbol 1760t. lh. ∽ Första g. jb 1564, skattehmn 1/2, senare 1 mtl. F. led. är urspr. gen. av ett mot isl. *Hafstein* svarande fsv. mansn. *Hafsten*, som även ingår i andra svenska ortnamn. I *Hafstens-* har första *s* utträngts mellan två konsonanter och *-ens-* blivit *-ers-* liksom i *Haltersbol* av *Halstens-* i Stavnäs sn, Gillbergs hd (se SOV IV 26 och E. Noreen NoB 1932 s. 91). S. led. är *bol* 'bostad, boställe'.

1 **Hedetorp, Västra** *(væstər) hẹtərp* (Västra) Hedtorp 1/3 sk. — Hedetorp 1600 1610, W. Hedetorp(h) 1621 1686, Wäst. Hedetorp 1715 1725, Hedetorp Wästra 1825, Hedetorp Westra 1877 jb. — West Hetorp 1657 ggk, Hedtorp 1808 Hln. ∽ Första g. jb 1600 skattetorp, snart överfört till hmn, 1/3 sk. F. led. synes urspr. vara fsv. gen. av ordet *hed*. Jfr följ.

1 **Hedetorp, Östra** *(østər) hẹtərp* (Östra) Hedtorp 1/4 sk. — Hedetorp 1615, Östär H. 1621, Ö. Hedetörph 1633, Ö. He(e)detorp 1660 1686, Öst. Hedetorp 1715 1725, Hedetorp Östra 1825 1877 jb. — Öst Hetorp 1657 ggk, Hetorp 1742 ggk. ∽ Första g. jb 1615, skattenyb. (angivet som upptaget 1612), snart överfört till hmn, 1/4 mtl. Jfr föreg.

1 **Håkanbol** *(hå̄kanbọḱ)* 1/4 fr. — Håckanbol 1614, Hå(c)kanboll i Präs(s)boll 1621 1660, Håkonsbool i Prässbool 1633, Hakanbol(l) i Prästbol(l) 1680 1825, Håkanbohl Päderzbohl 1686, Håkanbohl i Prestbohl 1877, Håkanbol 1919 jb. — Håkaboll 1657 ggk, -bol 1742 ggk, -bohl i Prästbohl 1710 lh, Håkanbol 1750t. lh 1808 Hln ek GS. ∽ Första g. jb 1614, skattehmn 1/4 mtl (tillökt 1613). Nämnes sällan i dagligt tal, och det angivna dialektuttalet kan icke vara genuint, emedan *n* i så fall skulle saknas. Hör under Prästbol.

1 **Högberg** *høgbærj, højbærj* 1/4 fr. — Högebergh 1606 1660, -bärg(h) 1621 1715, Heedebergh 1686, Höijeberg 1725 1877, Högberg 1919 jb. — Högberg 1710 1840t. lh 1808 Hln, Höjeberg ek GS 1914 kb. ∽ Första g. jb 1606, skattenyb. ("uptagit 1603"), senare överfört till hmn, 1/4 mtl. F. led. är urspr. best. form av adj. *hög*. Ligger nära ett betydande *berg*. Jb:s namnform *Höije-* torde bero på sammanblandning med den närbelägna gården *Höje*.

1 **Höje** *höj* 1/4 fr. — Höie 1610, Höija 1621 1686, Höiaa 1633, Högia 1660 1680, Höije 1715 1877 jb. — Höghe 1621 tl, Höge 1760t. lh, Höje 1742 ggk. ∽ Första g. jb 1610, skattenyb. ("uppt. 1606"), snart överfört till hmn (1/4 mtl). På ägorna ligger *Höje* järnvägsstation. Namnet torde vara gammal pl. av subst. *hög* i dial. formen *höj*. Ligger vid höjder.

1 **Kallbäcken** *tàŋən* Tången, y. *kàlbækən* 1/4 sk. — Kallebäcken 1749, Kallbäcken 1825, 1877 jb. — Kallbäcken 1710 lh. ∽ Första g. lh 1710, jb 1749, skattehmn 1/4 mtl. Kallas vanligen *Tången*, best. form av *tånge* 'spets, udde'. Gården ligger vid *Kallbäcken*, som på hmnets område gör en tvär krök, så att ett slags udde uppstår (varav namnet *Tången* 'Udden').

Kvarnnäs ä. *kvànæs*, y. *kvànæs*. — Quärnanäs 1615, Quarnnanäsit 1621, Quarnesett 1633, Quarnenaset 1660, Qvarnäsett 1680, Qwarnäset 1725, Qwarnnässet 1686, Qvarnäs 1825 1877, Kvarnnäs 1919 jb. — Qwarnnäs 1816 lh, Kvarnäs plex. ∽ Jb 1615 upptas ett skattenyb., snart skattehmn 1/4 mtl, från 1724 dessutom ett skattehmn 1/12 mtl. Ligger på ett slags näs mellan Kallbäcken och Sörbyälven (tidigare kallad *Kvarnnäsälven*).

1, 1/4 fr. ∽ Första g. jb 1615, skattenyb. (angivet ss. upptaget 1613), snart skattehmn 1/4 mtl.

2 *lovısəbærj* Loviseberg 1/12 sk. — Louisebergs hammar 1762 Almq s. 444, Lovisäberg 1779 Fw 695, Lovisæbergs bruk 1811 kb, Loviseberg 1783 lkk 1808 Hln ek GS. ∽ Hade jb 1825 n:r 1. F. d. järnbruk, anlagt av bruksägaren B. G. Geijer och av honom troligen uppkallat efter hans maka i andra giftet, *Lovisa* Sofia Tranæa, liksom han uppkallade en av honom anlagd masugn *Traneberg* efter hennes tillnamn (se Almq s. 143).

1 **Kyrkogården** *ɕýrgan*, jordlägenhet kr. — Kyrkogården 1913 jb. — Nya Kyrkogården ek. ∽ Första g. jb 1913. Lägenheten utgöres av en kyrkogård.

1 **Lakene** *làktn* Laktne(n) 1 sk. — Lackne 1503 räk, 1535 ml. — Lakn(n)e 1540 1569, Lacknee 1545, Lakne*n* 1564, Lachnne*n* 1581, Lachn(n)e 1585 1600, Lakenäss 1610, Lackna 1621, Lackene 1633 1686, Lakenne 1680 1723, Lakene 1715 1877 jb. — Lakna 1567 tl, Laken(n)e 1600 1621 tl 1629 db, Lakan 1630, Lackene 1631 db, Lakenäs-(sjö) 1657 ggk, Lakenäs 1760t. 1810t. lh, Laknä 1708 1724 lh, Lukene 1783 lkk, Lakne 1840t. lh. ∽ Första g. jb 1540, skattehmn 1 mtl. Upptas jb 1540-1550 i Ekshärads sn. Namnet är urspr. namn på *Lakenesjön*, se denna.

1 **Lakenestorp** *làkənəstorp, làktnəstorp* Laktnestorp 1/2 fr. — Lachnetorp 1600, Långenäs torp el. Lachnetorp 1605, Lakenäss 1610, Lacknestörp 1621, Lacknästörp 1633, Lackenä(ä)s(s)torp 1660 1686, Lakenästorp 1680 1725, Lakenetorp 1825 1877, Lakenestorp 1919 jb. — Lakenästorp 1710 1760t. lh, Lakenestorp 1760t. 1850t. lh, Lakenestorp el. Laknestorp el. Laknästorp 1811 kb, Laknestorp plex. ∽ Första g. jb 1600, skattetorp, snart överfört till hmn (1/3, senare 1/2 mtl). Jfr föreg.

1 **Mjönäs** *mjønæs* 1/4 sk. — Monäss 1610, Miönäs(s) 1621 1725, Mjönäs 1877 jb. ∽ Första g. jb 1610, skattenyb. ("uppt. 1610"), snart överfört till hmn, 1/4 mtl. F. led. är det gamla adj. *mjö* 'smal'. Ägorna ligga delvis på ett långt och ganska smalt *näs*, som omslutes av Klarälven. Formen i jb 1610 beror kanske på sammanblandning med *Månäs* i N. Ny sn, se detta, såvida den inte är skrivfel för *Mönäss*.

1 **Nybacka** *nýbak* 1/4 sk. — Nÿbacka 1600 1725, Nybacka 1621 1877 jb. ∽ Första g. jb 1600, skattetorp, snart överfört till hmn (1/4 mtl). Namnet är väl givet i förhållande till den betydligt äldre gården *Backa*.

1 **Prästbol** *præsbol* 1 sk. — presboll 1503 räk, *Pre*stboll 1535 ml. — Prästboll 1540 1660, Prestborl 1543, -bo(o)rd(h) 1545 1564, Presbo 1569 1589, Pressboll 1610 1621, Prästebool 1633, -bohl 1725, Prästbohl 1715 1877 jb. — Prästbööll 1635 db. ∽ Första g. jb 1540, ett helt skattehmn. S. led. är *bol* 'boställe'. Hemmanet har väl en gång varit prästboställe, men därom är intet känt.

Qvarnäs se Kvarnnäs.

1 **Risberg** *rísbærj* 1 fr. — Risszeb*erg* 1535 ml. — Risbirro 1543, Ris(s)bro 1545 1550, Risbö 1546, Rijsseberg(h) 1564 1572, -bärg 1569 1575, Risberg 1585 1877 jb. — Rijsberg 1546 tl, ?bydzb 1554 tl, Risebärg 1567 tl, Rijsbergh 1628 Almq s. 449, Rÿsberg Ladugård o. 1700 lh, Rissbergia 1708 lh, Rijsberga gård Almq 491, Risberg el. Rÿsberg Ladugård 1710 lh. ∽ Första g. jb 1543, frälsehmn, snart 1 mtl; 1543-1550 upptaget i Ekshärads sn. F. led. är väl *ris* i bet. 'småskog'; om s. led. från början är *berg*, synes osäkert.

1 **Rissäter** *rísætər* 1/4 fr. — Rÿssätter 1668, Rÿsätter 1680 1725, Risätter 1825 1877, Rissäter 1919 jb. — Rÿsäther 1665 db, Risäter 1808 Hln 1825 lh ek GS 1914 kb plex, Rissäter 1899 Almq s. 34 ∽ Första g. jb 1668, frälsehmn 1/4 mtl, varit nyb. ("upt. på Rÿssberg Egor"). Namnet har troligen hämtat f. led. från namnet *Risberg* men är kanske samtidigt ett uppkallelsenamn efter den urgamla gården *Risätter* i N. Ulleruds sn, Kils hd.

1 **Råda, Västra** *(væstər) rǫ* (Västra) Råda 13/30 sk. — ?Rudda 1535 ml. — Ruda 1566, Ruuda 1567, Rååda 1569, Rååda 1572 1575, Råda m. en ky. scogh 1581, Rådha m. en skogh 1600, Rod(h)a m. en skogh 1610 1621, Rådha el. en skoug 1633, R. med 1 Cronosko(u)gh 1660 1686, Wäst. Råda med 1 Cronosko(u)g 1715 1725, R. Wästra 1825, Råda Westra 1877 jb. — Råda 1724 1800t. lh. ∽ Första g. jb 1566, kyrkohmn 1/2 mtl. Om citatet från ml 1535 avser denna gård eller följ. eller båda, är ovisst. Enl. k. br. 18/3 1887 är från hemmanet delen 1/15 mtl Länsmanshöjden fr. o. m. 1888 överförd till Sunnemo sn såväl i kyrkligt och kommunalt hänseende som i jb. Om namnet *Råda* se följ.

1 **Råda, Östra** *(østər) rǫ* (Östra) Råda 1 fr. — ?Rudda 1535 ml. — Rud(h)um 1543 1548, Rwdum 1550, Rådha 1564 1600, Råda 1581 1680, Ruda 1610, Rodha 1621, Öst. Råda 1715 1725, Råda Östra

1825 1877 jb. — Rådha 1546 1554, Ruda 1569 tl. ∾ Första g. jb 1543, frälsehmn, snart 1 mtl. Upptas 1543-1550 i Ekshärads sn. Prästboställe. Namnet *Råda* är fsv. pl., i de äldsta källorna i dat., av fsv. *rodh*, *rudh* 'röjning'. Om citatet från ml 1535 se föreg.

1 **Sjögeränden** *sòg(ə)ræn* $^1/_4$ fr. — Skiärnstorp 1611, Stiärnstorp 1621 1686, -törp 1633, Stiärenstorp 1680, Stierntorp el. Siögeränden 1715, Stiernstorp el. Siögeränden 1725, Sjögeränden 1825 1877 jb. — Stierns torp 1628 Almq s. 449, Stierntorp 1657 ggk, Stierntorp el. Siögerända o. 1700 kartregister, Siögaränd 1710 lh, Siöande 1742 ggk, Sjögerände 1808 Hln, Sjögränden 1811 kb, Sjögränd ek GS plex Almq s. 33. ∾ Första g. jb 1611, frälsehmn $^1/_4$ mtl. Hette först *Stjärnstorp*: upptaget på hmnt *Stjärns* ägor (se Almq s. 33). F. led. i namnet *Sjögeränden* är fsv. gen. *siögar* av *sjö*: gården ligger vid nordändan av Rådasjön. Den genom misstolkning uppkomna namnformen *Sjögränd* har tillagts den på Ö. Rådas ägor belägna järnvägsstationen.

1 **Skymnäs, Västra och Lilla** *(væstə͜) sòmnæs, ʃòmnæs, ʃómnæs* (Västra) Skymnäs 1 $^1/_2$ sk. — sod' sönes 1503 räk, ssönes 1533 fogderäk, Sömmes ii gorder 1535 ml, — Sünäss 1540, Sünes 1543, Sunnees 1545, Sonnäs 1546, Sunnos 1548, Swnnes 1550, Sömness 1551, Westre Sm̄enes 1564, Wester Sömnäs 1569, Vester Siomnes 1572, Vest' Siömenes 1575, W. Siömnäs 1581 1600, Wästre Skÿmmenäss 1610, W. Skymnäs 1621, W. Skimbnäs 1633, W. Skÿmnä(ä)s 1660 1686, Wäst Sÿmnäs 1715, Skÿmnäs Wästra 1825, Skymnäs Westra 1877; Lille Skÿmmbnäs 1641, Lelle Skÿmnäss 1660, Lilla Skÿmnäs 1725, Skÿmnäs Lilla 1825, Skymnäs Lilla 1877; Skymnäs Västra och Lilla 1910 jb. — Siones 1546 tl, Sömnes 1554 tl, Sömenes 1567 tl, S. Siömnäs 1576 tl, W. Sönn näs 1612 tl, W. Skÿmnäss 1621 tl, Sömnäs, Skÿnas 1629 db, V. Skynäs 1742 ggk; Lill Skymnästorp 1710 lh; L. och V. Skymnäs ek, V. o. L. Skymnäs GS. ∾ Jb 1540-1551 upptas utan skilda namn 2 gårdar *Sunnäs, Sömnäs* m. m. om vardera 1 mtl skatte, sedermera skilda som *Västra* och *Östra S.* (eller, såsom i räk. 1503, som *Södra* och *Norra S.*). Jb 1641 tillkom *Lilla S.*, skattehmn $^1/_2$ mtl., som i senare tid icke nämnts i dagligt tal och enligt kammarkollegii beslut $^{15}/_{12}$ 1909 sammanslagits med *V. S.* under namnet *Skymnäs Västra och Lilla.* Om namnet se vidare följande.

1 **Skymnäs, Östra** *(òstə͜) sòmnæs, ʃòmnæs, ʃómnæs* (Östra) Skymnäs 1 sk. — norde somnes 1503 räk (se vidare föreg.). — Vstre Sömmmenes 1564, Öster Sömnäs 1569, Öster Sömnes 1572, Öst' Siömnes 1575, Öster Siömnäs 1585, Ö. Siömnes 1589, Ö. Siömnäs 1600, Östre Skÿmmenäss 1610, Östär Skymnäs 1621, Ö. Skimbnäs 1633, Ö. Skÿmnä(ä)s 1660 1686, Skÿmnäs Östra 1825, Skymnäs Östra 1877 jb (se vidare föreg.). — N. Siömnäs 1576 tl, N. Siom: 1585 tl, Ö. Sömnäs 1612 tl, Öster Skÿmnäss 1621 tl, Ö. Skiömnäz 1708 lh (se vidare föreg.). ∾ Första g. jb 1540, skattehmn 1 mtl. Kallades i början omväxlande *Norra* och *Östra* S. Ligger nordost om föreg., på andra sidan Klarälven. Tolkningen av namnet *Skymnäs* innebär en del vanskligheter. Det uttal, som representeras av citaten 1503-1533, synes vara *Sömnäs* (man får då antaga, att förkortningstecken för *m* uteglömts i *sönes* 1503 räk och att bitecken för *ö* — såsom ofta — saknas i *somnes*

1503 räk och *ssönes* 1533 fogderäk). Det uttal, som de äldsta jbs-formerna representera, tycks däremot vara *Sunnäs*. Ej sällan uppvisa de äldsta jbs-formerna ett konservativare namnskick än formerna i räk 1503 (jfr *Långav*, *Skyllbäck* och *Tutstad* i Dalby sn, *Gravol* och *Kårebol* N. Ny sn). Man kan därför kanske antaga, att f. led. urspr. är *sund* i dess grundbetydelse 'simning', i detta fall specialiserad till 'ställe, där man kan simma över', samt att f. led. sedan genom inverkan av dial. *söm(ma)* 'simma' ombildats till *söm-*; även i no. dial. står *söm* vid sidan av *sund*. Den nuvarande formen med *Sk-* torde ha uppstått i förbindelserna *Väster*, *Öster Sömnäs*, där *-r* och *S-* sammansmält till *s* som i ortens dial. även representerar sje-ljud (numera alternerande med *ʃ*, men till för kort tid sedan ensamt); detta har i skriftformer av namnet äldst betecknats med *Si-*, sedermera med *Sk-*. Slutligen har *Sköm-* uppfattats som dial. form för *Skym-* (jfr dial. *sköm(ma)* = *skymma*). Gårdarna V.-L. och Ö. S. ligga på var sin sida om Klarälven, var för sig på en stor utbuktning av stranden. Vid V.-L. S. är färjställe. Genom Ö. S. rinner ån *Skymman* (*sòma*); denna ganska obetydliga å har väl snarare namn av hemmanet än tvärtom.

1 **Skymnäshagen** *sòmnəshagən* 1/3 sk. — - - - näshagen 1683, Skymnäshagen 1684 1877 jb. — Skymnäshage 1742 ggk. ∽ Första g. jb 1683 („upt. på W. Skÿmnäs ägor skattl. 1678"), 1684 skattehm 1/3 mtl.

1 **Stjärn** *sǿnsgən* Stjärnsgården 1 fr. — Sciören 1535 ml. — Sierdhe 1543, Sierder 1545 1550, Stiern(n) 1564 1725, Skiernn 1569 1610, Stiärn 1621 1686, Stiarnn 1660, Stiären 1680, Stjern 1825 1877 jb. — Skiarenn 1546, Skierin 1554, Skiern 1567 tl, Stiernan, Stierne 1631 db, Sjärn(shammar) 1716 Almq s. 493. ∽ Första g. jb 1543, frälsehmn, snart 1 mtl. Upptas jb 1543-1550 i Ekshärads sn. På hmnets ägor ligga det nedlagda järnbruket *Stjärnfors*, senare sulfatfabrik, och Uddeholms järnvägsstation. Härledningen av namnet *Stjärn* är okänd.

1 **Sörby** *sǿrby*, *sǿrby* 1/2 fr. — Söderbÿ 1600 1610, Södärby 1621, Sörbÿ 1633 1825, Sörby 1877 jb. ∽ Första g. jb 1600, skattenyb. (angivet ss. upptaget 1592), snart överfört till hmn, först 1/3, sedan 1/2 mtl. Namnet synes vara givet i förhållande till det gamla hmnt Lakene, som ligger norr om S.

1 **Torsby** *tóʂby*, *tóʂby* 1 sk. — tørysby 1503 räk. — Toresbÿn(n) 1540 1564, T(h)orisbÿn(n) 1543 1600, -binn 1546, -bÿ 1585, Törrisbinn 1548, Turesbin 1550, Tores(s)bÿ(ÿ) 1610 1660, Tors(s)bÿ(ÿ) 1633 1725, Torbÿ 1825, Thorsby 1877 jb. — Thorisby 1546, Toreby 1554, Törisbyn 1567, Torisbyn 1569, Toresbÿ 1585 tl, Thorsbyn 1810t. lh. ∽ Första g. jb 1540, skattehmn 1 mtl. F. led. är gen. av mansn. *Tore* (isl. *Þórir*), som i fno. även uppvisar vokalen *ø* i stamstavelsen (se Lind, No.-isl. dopn. sp. 1181). Den akuta accenten är påfallande men träffas också i två gårdar T. i Fryksdals hd, som ha samma härledning (se SOV II s. 5 och 34).

1 **Uddeheden** *ȯdhea* Oddheden 1/3 sk. — Vddheeden 1689, Uddeheeden 1715 1877 jb. — Uddheden 1808 Hln 1809 1850t. lh 1811 1914 kb GS Almq s. 420. ∽ Första g. jb 1689, skattenyb., snart överfört till hmn (1/4, 1/3 mtl). Ligger mitt emot en i Klarälven utskjutande spetsig udde; detta kan ha givit anledning till namnet.

1 **Uddeholm** ä. *udərhəlm*, y. *udəhəlm* 1 fr. — Vdhön 1535 ml. — Wdhe 1543, Vede 1545 1548, Wede 1550, Wda 1564 1585, Vda 1572 1600, Vfwe 1610, Wffue 1621, Wffwee 1633, Wffuedh 1660, Uf(f)wedh 1680 1686, Vfwud el. Vddeheden 1715, Ufwed el. Uddeholm 1725, Uddeholm 1825 **1877** jb. — Vue 1546, Wdhe 1554, Vda 1567, Vffua 1569, Wffue 1590, Vdhe 1621 tl, Uve 1628 Almq s. 449, Vfvöö by 1629, Vfföö 1633, Vffue 1641, Vde 1643 db, Uddeholm 1668 Almq s. 451 1710 1840t. lh, Vddeholm 1674 Almq s. 464, Afwud el. Uddaholm sättern omkr. 1700 lh., Udholm 1733 Almq s. 498. ∽ Första g. jb 1543 frälsehmn, snart 1 mtl. Jb 1543-1550 upptaget i Ekshärads sn. De gamla skriftformerna *Vdhön*, *Wdhe*, *Vede*, *Vfwe*, *Wffuedh* m. fl. kunna enligt uppslag av prof. Sahlgren representera ett urspr. *Uvedhe*, vari f. led. är kompositionsform av älvnamnet *Uvan* (se naturn.) och s. led. *ede*, biform till *ed* 'passage vid el. mellan vatten' (jfr fvn. *eiði* jämte *eið*). Gården ligger mellan *Uvan* och en mosse, som väl en gång varit sjö. Namnet *Uddeholm* är bildat vid mitten av 1600t., sannolikt genom att man till den gamla skriftformen *Ude* lagt *-holm*, som väl lånats från andra namn på sätesgårdar, t. ex. *Sävstaholm*, *Sollentunaholm*, *Gäddeholm* m. fl.

1 **Uvedshagen** *hàgfəs* Hagfors, *hàgən* Hagen 1/4 fr. — Vfuedzhagen 1668, Uf(f)wedzhagen 1680 1686, Ufwudzhagen 1715 1725, Ufvedshagen 1825 **1877** jb. — Ufwudzhagen omkr. 1700 lh, Ufwes hagen 1724 Almq s. 495, Ufedshagen 1808 Hln 1842 Bn 200, Hagen 1674 Almq s. 461 1715 Almq s. 491, Hagfors 1881 vV III: 5 ek GS. ∽ Första g. jb 1668 nyb., snart frälsehmn 1/4 mtl. F. led. i namnet *Uvedshagen*, som nu aldrig brukas, är det urspr. namnet på *Uddeholm* (se detta), på vars ägor nybygget upptagits. Namnet *Hagfors* tillkommer det här på 1870t. vid *Hagforsen* i *Hagälven* anlagda bruket. I dagligt tal användes vanligen benämningen *Hagen* på hemmanet.

1 **Åleby** *åלby* Ålby 1/4 sk. — Ålebÿ 1609 1825, Å(h)llebÿÿ 1633 1660, Åhlebÿ 1680 1725, Åhleby **1877** jb. — Ahlby 1710 1760t. lh 1811 kb, Ålby 1742 ggk 1808 Hln. ∽ Första g. jb 1609, skattenyb. ("uppt. 1609"), snart överfört till hmn 1/4 mtl. F. led. är det fsv. mansn. *Ale* (fno. *Ále*).

1 **Ås** *ås* 1/4 sk. — Prestebotorp 1609, Pressbotorp 1610, Åss ällir Prästbolztorp 1621, Åss el. Presteboolztorp 1633, Åås el. Prästboll 1660, Åhs el. Prästeboll 1680, -bohl 1725, Åås el. Pädersbohl 1686, Ås 1825 **1877** jb. — Åsen 1621 tl, Åhs 1710 lh. ∽ Första g. jb 1609, skattenyb. ("uppt. 1609"), snart överfört till hmn, 1/4 mtl. Kallas äldst *Prästbolstorp* och är väl urspr. upptaget på *Prästbols* område: detta hemmans mark ligger på ömse sidor om hmnt Ås. Ligger vid en *ås*, som sträcker sig utefter Rådasjön.

Sunnemo

sønmo Sundmo

Socknen, som är annex till N. Råda, utgöres av gårdar, som före 1805 tillhört (N.) Råda. Kyrka har funnits sedan 1653, äldst kallad *Tutemo kapell* (se gården *Tutemo*). Om namnet *Sunnemo* se *Sunnemohyttan*.

Jordeboksformer fr. o. m. 1805: Sunnemo Capell 1805 1825, Sunnemo S. 1877.

Övriga namnformer: Tutemo 1676 1742 ggk, Tuttemo Capell 1692 Vfn 14, s. 20, Sunnemo Capell 1746 Tdn s. 223 1765 En s. 211, Sundmo Capell 1779 Fw 865, Sundmarckz [kyrckia] 1665 db, Sundmark (Sundmo) 1779 Fw s. 856, Sunnemo 1783 lkk, S. Kapell 1808 Hln.

Överflyttning fr. annan sn: $^1/_{15}$ mtl av *V. Råda* från N. Råda sn 1888.

Överflyttningar till annan sn: *Bosjön* och *Springsjön* 1896 till Färnebo sn och hd, *Forsnäs* och *Forsnästorp* 1889 till Ransäters sn, Kils hd.

---

1 **Aspåsen** *àspǫsn*, ä. *àspǫn* Aspoln $^1/_4$ sk. — Aspeholen(n) 1609 1621, Apelholmen 1610, Aspehållen 1633, As(s)pol(l)en(n) 1660 1680, Aspohlen 1686 1715, Aspåhlen 1725, Aspåsen 1795 1877 jb. — Aspeholm 1621 tl, -hoon 1640, Aspholen 1645 db, Aspe Holl 1657 ggk, Aspolen 1710 lh, Aspeholn 1717, -lunden 1662 db, Aspoland 1742 ggk, Aspoln 1793 kb, Aspåsen 1794 kb. ∽ Första g. jb 1609, skattenyb. ("uppt. 1609"), snart överfört till hmn, $^1/_4$ mtl. S. led. är äldst best. form av dial. ordet *hol* 'rund höjd'. Som för omkr. 75 år sedan i dagligt tal förekommande namn uppges *Aspon* (*àspǫn*), och enligt uppgift från socknen 1934 säga ännu många gamla *Aspoln* jämte *Aspåsen*. Omkr. 1800 har s. led. omtytts till *åsen*.

1 **Bjursjön** *bjụ̀søn* ett torp sk. — Bjursjön 1815 1877 jb. ∽ Första g. jb 1815. oskattl. torp. Ligger vid *Bjursjön*.

1 **Björkil** *bjǿtɪ̣l*, *bjǿtɪl* 1 sk. — Biornkill 1503 räk, berkil 1533 fogderäk, Berkill 1535 ml. — Biörkill 1540 1589, Börkill 1543, Börkel 1547, Bör(c)kell 1548 1550, Biörkÿll 1600, Biörkilla 1610 1680, Biörkyla 1621, Biörkÿ(h)la 1633 1715, Biörkihla 1686 1723, Björkila 1795 1877, Björkil 1919 jb. — Biörnkÿl 1546 tl, -kÿll 1657 ggk, Biörkil 1554 tl 1674 Almq s. 470, -kÿll 1710 lh, -ki(h)l 1768 1821 lh, Börkiill 1569, Bÿrkÿl 1585 tl, Björkil 1779 Fw 693 1808 Hln GS 1912 kb, Björkihl 1793 kb, Biörk-kil 1742 ggk. ∽ Första g. jb 1540, ett helt skattehmn. Trots den äldsta skrivningen torde f. led. snarare urspr. vara *birke*, *byrke*, *börke* 'björkbestånd' än en form av mansn. *Björn* (jfr utvecklingen av följ. namn). Senare har väl anslutning till *björk* skett (jfr *Björkenäs*, N. Ny sn). S. led är *kil*, troligen i den ännu i värml. dial. förekommande bet. 'kilformigt jordstycke'.

1 **Björngården** *bjǿṇgạn*, *bjǿṇgan* $^1/_3$ sk. — Biörnagården 1583, Biornagården 1585, Biörna- 1589, Biörnegården 1600 1696, Biörn i

Gården 1633, Biörngården 1715 1725, Björngården 1795 **1877** jb. — Bijernegården 1612 tl, Biörngård 1657 ggk 1778 lh, Björngård 1717 ggk. ∽ Första g. jb 1583, skattetorp ("nyuppt. torp aff ödesmarch 83") senare överfört till hmn ($^1/_3$ mtl). F. led. är väl urspr. gammal gen. *Björna(r)* av mansn. *Björn*.

1 **Duvenäs** *dùnæs, dùvnæs* Du(v)näs 1 fr. — Duenes 1503 räk, Dwffwenes 1534 fogderäk, Duffuenes 1535 ml. — Duuenäss 1540, -nes 1543 1548, Due- 1550, Duffuenes 1551 1572, -nä(ä)s 1569 1633, Dufwonäss 1610, Dufwenäs 1680 1805, Dufvenäs 1795 **1877** jb. — Drwffuenes 1546, Dwffuones 1554 tl, Duffnäz 1657 ggk, Dufwnäs 1710t. lh, Dufnäs 1780t. lh 1808 Hln GS Almq s. 420. ∽ Första g. jb 1540, ett helt skattehmn. F. led. innehåller väl urspr. fsv. gen. av *duva*. Bortfallet av *v* har ljudlagsenligt inträtt i den urspr. formen **Duvu-*. Ligger på ett litet näs i Grässjön, vilket fordom varit större och nu till största delen är ett grund i sjön.

1 **Gräs, Norra** *græs* Gräs 1 sk. — gres 1438 1468 dipl 1503 räk, Gres 1535 ml. — Gräs(s) 1540 1550, Gre(e)s 1543 1545, Grääss 1551, Nolar Gräs(s) 1564, No(o)r Gräs 1569 1589, Nord' G. 1585, N. Gräss 1600 1686, Norre G. 1610, N. Grääs 1633 1680, Norra G. 1725, Norra Gräs 1795, Gräs Norra **1877** jb. — Gresz (2 gånger) 1546, Gres 1554, Gräs 1600 tl 1657 1742 ggk 1783 1790t. lh. ∽ Första g. jb 1540, ett helt skattehmn. Citaten ur jb 1540-1551 och tl 1546 avse med säkerhet både *N.* och *S. Gräs*; detsamma kan gälla citaten från dipl, från ml och från tl 1554 o. 1600. Namnet *Gräs* är ordet *gräs*, i bet. 'gräsmark'. Skiljes ej i dagligt tal från följ., och namnet Gräs omfattar i dagligt tal utom N. och S. Gräs även Håkanbol, Rud och Tjärn.

1 **Gräs, Södra** *græs* Gräs 1 sk. — And' g'res 1503 räk. — Södre Gräss 1564 1610, Söd' Gräs 1569, S. Gräs 1572 1660, Söder Grees 1581, S. Grees 1585, S. Grääs 1680 1686, Södra Grä(ä)s 1725 1795, Gräs Södra **1877** jb. ∽ Första g. jb 1540 (se föreg.), ett helt skattehmn. Citatet från räk 1503, som torde vara att läsa *Andre gres*, kan naturligtvis i stället gälla N. Gräs. Om namnet se föreg.

1 **Grönäs** *grǫ̀næs* $^1/_3$ sk. — Grönäs 1600 **1877**, Grönnäs 1633, Gronäs 1725. — Grönäs 1600 tl. ∽ Första g. jb 1600, skattetorp, snart överfört till hmn ($^1/_4$, sedan $^1/_3$ mtl). F. led. innehåller väl *grön*, antingen adj. *grön* eller (troligare) subst. *grön* m. 'ljung', som är känt från värml. dial. (A. Noreen, Fryksd. ordb.). Jfr *Grönäs* SOV VII 5.

1 **Håkanbol** *græs* Gräs $^3/_8$ sk. — Hokonneboll 1602, Håkanboll i gräss 1610, H. i Grä(ä)s 1621 1680, Håkans Bool i Gräss 1633, Håkanbohl i Gräs 1877, Håkanbol **1917** jb. — Håkab. 1657 ggk, Håkanbol o. 1700 kartregister 1750t. 1783 lh 1808 Hln ek GS Almq s. 421, Håkansbol 1790t. lh. ∽ Första g. jb 1602, skattetorp, snart överfört till hmn ($^1/_4$, $^3/_8$ mtl). Namnet H. användes icke i dagligt tal; räknas till *Gräs*.

Kjern i Gräs se **Tjärn.**

1 **Lid, Nedre** *nèrə li* Nedre Lid, *lī* Lid 1 fr. — Liidh 1543 1564, Lidt(t) 1545 1548, Liidth 1550, Lia 1569, Vest' Lia 1572, Vester L.

1575, Wester Lidh 1581 1585, Vester L. 1589, W. Lijdh 1600, S. Lyd 1621 1715, S. Lydh 1633 1686, Söd. Lyd 1725, Södra Lid 1795, Lid Södra 1805 1877, Lid Nedre **1919** jb. — Nedra Lid 1750t. lh, Ndra Ljd 1793 kb, Nedra Lid el. Södra Lid 1817 kb, Ned. Lid GS. ∞ Första g. jb 1543, frälsehmn, snart 1 mtl; jb 1543-1550 upptaget i Ekshärads sn. Jfr äv. följ. Namnet *Lid* utgör obest. form (i äldre tid stundom best. form) av *lid* f. 'backsluttning'. Marken sluttar brant ned mot Lidssjön. Skiljes vanligen ej i dagligt tal från följ.

1 **Lid, Övre** *övəli* Övre Lid, *li* Lid 1 sk. — Lydh 1503 räk, Lydh 1533 fogderäk, Lidh 1535 ml. — Lijdh 1540, Lidh 1543, Lidt 1545 1550, Liidh 1551, Lydha 1564, Lian 1569, Öst' Lia 1572, Öster Lia 1575, Öster Lidh 1581 1589, Ö. Lijdh 1600, Östre L. 1610, Östär Lijd 1621, Öfre Lyd 1715, Öfra L. 1725, Lid Öfre 1795 1825, Lid Öfra **1877** jb. — Lydh 1546 1554 tl, Ly 1629 db, Lyen 1657 ggk, Na Lid 1782, Lid 1790t., Norra el. Öfra Lid 1800t. 1821 lh, N. Lid 1808 Hln. ∞ Första g. jb 1540, ett helt skattehmn. Om namnet se föreg.; ligger norr om detta och något högre.

1 **Mon** *mon* $^1/_4$ sk. — Moen(n) 1609 1725, Monn 1610, Moon 1621 1715, Mon 1795 **1877** jb. ∞ Första g. jb 1609, skattenyb. ("uppt. 1609"), snart överfört till hmn, $^1/_4$ sk. Namnet är best. form av *mo*, m. 'sandhed, sandig mark'.

1 **Nore** *nôr* $^1/_2$ sk. — Nora 1600 1621, Nore 1610 **1877**, Norre 1633 jb. — Noore 1600 tl. ∞ Första g. jb 1600 skattetorp, snart överfört till hmn, $^1/_2$ mtl. Namnet är gammal böjd form av *nor* 'sund'. Ligger vid *Noret*, Lidssjöns avlopp till Rådasjön.

1 **Noretorp** *nòtərp*, *nótərp*, y. *nòrətorp*, *præstgån* Prästgården $^1/_4$ sk. — Noretorp 1606 **1877**, Norretorp 1610, Nörtorp 1633, Nortorp 1680 jb. — Nore Torp 1720t. lh, Nortorp 1808 Hln. ∞ Första g. jb 1606, skattenyb. ("uptagit 1603"), snart överfört till hmn, $^1/_4$ mtl. Prästboställe, skänkt 1803 av C. F. Geijer (Almq s. 259). Ligger i närheten av föreg.

1 **Rud** *græs* Gräs $^1/_2$ sk. — Rudh 1602 1686, Ruud 1715 1723, Rud 1795 **1877** jb. — Rud (i Gräs) 1793, Rud i Gräs 1817 kb. ∞ Första g. jb 1602, skattetorp, snart överfört till hmn, $^1/_2$ mtl. Namnet *Rud*, som icke användes i dagligt tal, betyder 'röjning'. Gården räknas till *Gräs*.

1 **Råda, Västra** ä. *lænsmanshøgda* Länsmanshöjden, *højda* Höjden $^1/_{15}$ sk. — Länsmanshöjden 1887 k. br. ek GS 1912 kb. ∞ Se *V. Råda* i N. Råda sn. Överflyttat fr. N. Råda sn fr. 1888 enl. k. br. $^{18}/_3$ 1887.

1 **Sunnemohyttan** *sènmohøta* Sundmohyttan $^1/_2$ sk. — Tuttemo torp 1565, Twttemo torp 1569, Tutteno 1572, Twttemotorp 1575, -tårp 1589, Tuttemotårp 1581, Tutemotorp 1600 1877, T. el. Sunnanå 1715, Sunnemo 1825, Sunnemohyttan **1919** jb. — Tutemotorp 1590 tl, Tutmotorp 1710 lh, Sundmo (masugn) 1779 Fw 865, Sunnemo hytta 1762 Almq s. 444, Sunnemo (masugn) 1779 Fw 660, Sunnmo 1793 kb, Sunnemo 1808 Hln, Sunnemohyttan 1817 kb Almq s. 201, Sunnemo

bruk ek. ∽ Första g. jb 1565, skattetorp, senare överfört till hmn, $^1/_2$ mtl. Om namnet *Tutemotorp*, som numera icke användes, se (det närbelägna) *Tutemo*. Det nuvarande namnet är givet efter *Sunnemo* nedlagda masugn. F. led. i namnet *Sunnemo* är urspr. ordet *sund*, s. led. är *mo* 'sandhed, sandig mark'. Ligger vid sundet mellan Lidssjön och Grässjön.

1 **Tjärn** *græs* Gräs $^1/_4$ sk. — Kärna 1602, Kiärnn 1610, Kiärn(n)a 1621 1686, Kierne 1715 1723, Kjern i Gräs 1795 1877, Tjärn **1917** jb. — Kiärnen 1657 ggk, Kiärne 1710 lh 1808 Hln, Kärn 1830t. 1840t. lh 1912 kb, Tjärn ek GS. ∽ Första g. jb 1602, skattetorp, snart överfört till hmn, $^1/_4$ sk. Namnet användes icke i dagligt tal; räknas till *Gräs*. Ligger vid en avskild vik av Grässjön.

Tomte se **Tömte**.

1 **Tutemo** *tụtmo* Tutmo 1 sk. — twdemo 1503 räk, Tuttemo 1535 ml. — Tutemo 1540 **1877**, Tuttemo 1543 1545, Tuttenna 1546, Tuttenå 1548 Twtenå 1550, Twttemo(o) 1569 1589, Tutemoo 1680, Tuntemoo 1686 jb. — Trwthemo 1546, Twttemo 1554, Tutemod 1576 tl, Tutmo 1710 lh 1742 ggk. ∽ Första g. jb 1540, ett helt skattehmn. F. led. innehåller måhända ett okänt äldre namn *Tutan* el. *Tuten* på den starkt avsmalnande norra delen av Grässjön, vid vilken del gården är belägen. Detta namn skulle i så fall innehålla best. form av sv. dial. *tuta* el. **tute* i samma bet. som *tut* 'pip (t. ex. på en flaska)'. S. led. är *mo* 'sandhed, sandig mark'.

Tutemotorp se **Sunnemohyttan**.

1 **Tömte** *tômt* $^1/_4$ fr. — Tumpta 1613, Tomtta 1621, Tompta 1633 1680, Tompte 1686 1725, Tomte 1795 1877, Tömte **1919** jb. — Tompted 1710 lh, Tomted 1808 Hln, Tömte 1793 1912 kb 1849 1854 lh ek GS. ∽ Första g. 1613 skattenyb., snart överfört till hmn, $^1/_4$ mtl. Namnet torde vara gammal pl. till **tömt*, biform till *tomt*.

1 **Viljamsbol, Norra** *vìḷjansboḷ* Viljansbol, *nòḷər v.* Norra V. $^1/_3$ sk. — Welamsböll 1583, -boll 1585, Wilanndz- 1589, Welandz- 1600, Willianss- 1610, Wilijnsboll 1611, N. Williansbööl 1633, N. Willians(s)-boll 1660 1680, N. Williansbohl 1686, N:a W. 1715, Norra W. 1725, Wiljamsbohl Norra 1795 1877 jb. — Wellamsbooll 1600 tl, Wilamssbodha 1621 tl, Welamsberg 1657 ggk, N. Welamsbol 1720t. lh, N:ra Weljams-bohl 1793 kb, N. Wiljansbol 1808 Hln, N. Velamsbol, N. Velandsbol, N. Viljansbol 1819 lh. ∽ Första g. jb 1583, skattetorp ("Aff ödesmarck wptagett anno 83"), senare överfört till hmn, $^1/_3$ mtl. F. led. är urspr. gen. av det gamla mansn. *Velam* 'Vilhelm', senare ersatt av biformen *Viljam* (fsv. *Vilialm*, fno. *Viliamr*). Om s. led. se *Elindebol* N. Ny sn. Ligger norr om följ.

1 **Viljamsbol, Södra** *vìḷjansboḷ* Viljansbol, *sọ̀nər v.* Södra V. $^1/_4$ sk. — Wÿlÿansböll 1613, S. Welinsböll 1621, S. Williansbööl 1633, S. Willians(s)boll 1660 1680, S. Williansbohl 1686, S:a W. 1715, Södra W. 1725, Wiljamsbol Södra 1795 1825, Wiljamsbohl Södra **1877** jb. ∽ Första g. jb 1613, skattenyb., snart överfört till hmn, $^1/_4$ mtl. Om namnet se föreg.

1 **Väsby, Norra** *væ̊sby* Väsby, *nọ̊rər v.* Norra V. 1/3 sk. — Wesbÿ 1602 1604, Wäsbÿ 1605, Norre Wäsbÿ 1606 1610, N. Wäsby 1621, N. Wässbÿÿ 1633 1660, N(a) Wäs(s)bÿ 1680 1725, Wäsby Norra 1795 1877, Wässby Na 1805 jb. — Vesbÿ 1600 tl, Wessbÿ 1621 tl, Na Wästby 1819 lh. ∞ Första g. jb 1602 skattetorp, 1606 hemman 1/4, senare 1/3 mtl. Citatet ur tl 1621 kan även avse följ. Ligger *norr* om följ., *väster* om Lidssjön och huvudbygden; detta har sannolikt givit anledning till namnet.

1 **Väsby, Södra** *væ̊sby* Väsby, *sọ̊ṇər v.* Södra V. 1/4 sk. — S. Wäsbÿ 1606, Södre Wässby 1610, Södär Wäsby 1621, S. Wässbÿ(ÿ) 1633 1686, Sa Wässbÿ 1715, Söd. Wassbÿ 1725, Wäsby Södra 1795 1877 jb. ∞ Första g. jb 1606, skattenyb. (upptaget 1603), snart överfört till hmn, 1/4 sk. Se föreg.

B. Naturnamn.

Sjöar och tjärnar, vikar, sund.

Abborrtjärnen, -tjärnet. Inom häradet finnas åtminstone 11 tjärnar med detta namn: 1 D, 2 E, 2 sF, 2 GA, 1 N, 1 Ns (finskt namn Ahevenlamp *áhevenlámp*), 2 S. Uttal: *àbərʃæn* (o. 1915) D, *àbərʃæn* E GA N, *àbərʂæn(ə)* sF, *ábərʃæn* Ns, *àbərʃæn* S. Härtill komma Abborrtjärnarna E *àbərʃænan*, Norra, Stora, 2 Södra, Östra A. D, Norra, Södra, Västra, Östra A. N och Lilla, Stora A. S. ∾ Det finska namnet i Ns innehåller *ahven* 'aborre' + *lampi* 'tjärn' (C).

Acksjön E *àksøn*. — Acksiön 1760 lh, Acksjön ek Cm 584 GS. ∾ F. led. är ej säkert förklarad, se Lidén, Festskrift till K. F. Johansson s. 111 och där anförd litt. Jfr *Acktjärnen* SOV III s. 56.

Acktjärnen D *àkʂan*, *-ʂan* (1933). — Acktjärn ek Cm 505 GS. ∾ Om f. led. se föreg. Samma namn förekommer i Färnebo hd (se SOV III s. 56).

Acktjärnarna D *mæla*, *nòræ*, *sònær*, *òstær àkʃan* (o. 1915) Mellan-, Norra, Södra, Östra Acktjärnen, — Acktjärnarna GS, M., N., S., Ö. Acktjärn ek. ∾ Om f. led. se *Acksjön*. Avlopp är *Ackan*.

Ahevenlamp se **Abborrtjärnen, -tjärnet.**

Andtjärnen GA *àuʃæn*. — Ankärn 1828 lh, Andtjärn ek Cm 615, -tj. GS. ∾ Djupet är ringa, stränderna sanka, varför tjärnen bör vara lämplig häckplats för änder.

Andtjärnarna D-sF *àuʃanan* (D o. 1915) Antjärnarna el. **Entjärnen** (pl.) *ènʃʂæna* (sF 1933). — Enekärn 1813 lh, N., S. Entjärn, ek, -tj. GSk, N., S. Andtj. GS. ∾ F. led. i namnet *A.* torde innehålla fågelnamnet *and.* som i stora trakter av Värmland heter *an* (se Sv. landsm. XXI: 2 s. 107), i D dock enligt A. Noreen, Sv. landsm. I s. 177, *ander*, och f. led. i namnet *E.* ordet *ene* '(bestånd av) en (Juniperus)'.

Avundsåssjön sF *àvənsə(s)søn*. — Afundså-sjön 1779 Fw 625, Afundsåssjön ek Cm 2087, Avensåssjön GS. ∾ Nära gården och berget *Avundsåsen*.

Avundsåstjärnet sF *àvənsəsʂænə*. — Afundsåstj. ek, Avensåstj. GS. ∾ Nära föreg.

Backsjön Ns samt Fryksdals hd och Norge *båksøn*. — Baggekiärn 1666 db, L. Backsiön 1742 ggk R 133, Lilla Backsiön 1749 Lindgrens gränsk., Södra Backsiön 1773 Ms, S. Backsiön 1783 lkk, Backsjön 1808 Hln ek GS, Södra Bagsjön Cm 895, s. Bagsjöen no. top. k. ∽ Det no. uttalet är med all säkerhet *båksøən*, se Rygh, NG III s. 226, och f. led. är väl därför urspr. ordet *bak*, men anledningen till namngivningen är oklar. Jfr den närbelägna, större *n. Bagsjöen* (i Norge).

Backtjärnen GA se **Blacktjärnen.**

Backtjärnen R *båkjæn*. — Backa Tiärn 1710, Backa Kärn 1752 lh, Backa Tjern 1826 gmk, Backatjärn ek GS, Backtjärn Cm 717. ∽ På *Backa* ägor.

Basjön nF samt Norge *båsøn*. — Basjön 1773 Fw 19, Badsjön ek GS, Bagsjön el. Norra Bagsjön el. Badsjön Cm 2079. ∽ F. led. är kanske ett urspr. **bad-* 'hög, bank, tjockt lager m. m.', varom se Lidén, NoB 1916 s. 113 f. Jfr även bergnamnet *Backklinten* nedan.

Baskalamp sF *båskalamb* (1933), *påskolamb* (o. 1915) Paskolamp. — Baskalampi GSk, Mosstj. ek. ∽ Uppteckningen från o. 1915 synes innehålla fi. *pasko*, dels "noanamn" för varg, dels namn på diverse fåglar (nötskrika, vipa, mås, labb) + *lampi* tjärn; uppteckningen från 1933 motsvarar ett fi. *paska* 'smuts' + *lampi* (se SOV II s. 64). Vilket som är ursprungligast, kan icke avgöras. (C).

Bastutjärnet 1, 2 sF *båstujæna*.

Bergsängtjärnen E *bæsiŋjæn*. — Emtebiörks-Kärn 1748 lh, Emtebjörks Kärn 1760 lh, Emtbjörks Tjern 1820 lh, Bergsängs Kärn 1763 lh, Bergsängs-tjärn ek, Bergsängstj. GSk. ∽ Serpentintjärn mellan gårdarna *Bergsäng* och *Ämtbjörk*.

Bergtjärnarna 1 Ns *bærjjænan* (*væstər*, *østər bærjjæn* Västra, Östra Bergtjärnet). Binamn: **Bränntjärnarna** *brænjænan* (*væstər*, *østər brænjæn* Västra, Östra Bränntjärnet). Fi. namn: **Mäklamp** *mæklamp*, **Maklammit** *måklamit*. — V., Ö. Bergtj. ek GSk, V., Ö. Bränntj. GS. ∽ Ligga vid ett *berg*. Binamnets f. led. är *bränna* 'sved'. Det fi. namnet *Mäklamp*, varav *Maklammit* är plur. (med den växling av *ä* och *a*, som även eljest är känd bland fi. namn i socknen, se hmnen *Bässeberget*, *Bässen* och *Digerberget*), innehåller fi. *mäki* 'berg' + *lampi* 'tjärn' (C).

Bergtjärnarna 2, 3 GA se **Bergtjärnen, N.** och **S.** samt **Kämpängtjärnarna.**

Bergtjärnen S samt Kils hd *bærjjæn*. — Blytjärn Cm 781 ek (Kils hd), Bergtj. GS. ∽ Ligger mellan berg. F. led. i *Blytjärn* är av okänd härledning. Jfr *Blyåsen*, berg, *Blymossen*, terräng.

Bergtjärnen, Norra och **Södra** GA *bærjjænan* Bergtjärnarna. — N. Bergtj., S. Bergtj. GS, Norra, Södra Bergtjärn Cm 619, 618, Bergtjärn ek (= N. B.).

Berttjärnen D *bǽtşən*. — Berttjärn ek, Berttj. ∽ F. led. innehåller kanske snarare namnet *Berta*, som i värml. dial. har akut acc., än den från fsv. kända formen *bärt* för *bjärt* 'blank'; jfr namnen *Ingridsjön* D, *Gertrudtjärnarna* nF, *Martatjärnarna* N.

Bickertjärnen GA *bèkerʒæn*. — Gumme Tiärna 1710 ggk, Gumsjön 1826 gmk, Gumsj. ek, Beker tj. GS. ∽ Vid lägenheten *Bickerheden* (*bèkərhea*, Bekerheden ek GS). vars f. led. synes innehålla en okänd biform **bikre* till nordsv. dial. *bäkre*, no. dial. *bekre* 'gumse'. De äldre namnen *Gumme Tiärna*, *Gumsjön* kunna innehålla ordet *gumse* med framför tje-ljud och sje-ljud försvunnet *s* men böra väl sammanställas med namnet på det närbelägna berget *Gumklinten*, som i äldre tid träffas som simplex *Gumma(n)* och väl därför bör innehålla ordet *gumma*, kanske i bet. 'tacka, honfår', vilken dock eljest endast är känd från Småland och Öland.

Biddamalamp sF *bídamalàmb*. — Bidamalamp ek GS. ∽ Torde urspr. vara fi. **Pitämälampi*, sammansatt av *pitämä* 'det som hålles, innehas' och *lampi* tjärn, jfr fi. *pitämämaa* 'land som innehas av någon'. Namnet skulle alltså betyda 'tjärnen som innehas av någon'; jfr det vanliga sv. namnet *Hemtjärnen*. (C).

Birgolamp sF. — Britustjärn ek, Birgolamp GS. ∽ Namnets uttal ej känt. Det innehåller fi. *Pirkko* 'Birgitta' + *lampi* 'tjärn' (C). Formen på ek torde som f. led innehålla gen. av namnet *Britta* i socknens (norska) dial.

Bjursjön 1 GA samt Färnebo hd *bjùsøn* (*bʀùʃøn* i Färnebo). — Biurtiärn 1710 ggk, Bjursjön 1808 Hln ek GS Cm 666. ∽ F. led. är det gamla ordet *bjur* 'bäver'.

Bjursjön 2 GA *bjùsøn*. — Bjursjön 1826 gmk ek GS Cm 693. ∽ Se föreg.

Bjursjön 3 S samt Färnebo hd *bjùsøn*. — Biursiön 1710 ggk, Biursiöen 1714 1716 lh, Bjur Sjön 1783 lh, Bjursjön ek Cm 710, Bjursj. GS. ∽ Se *Bjursjön* 1.

Bjurtjärnen GA *bjùʒæn*. — Biur Tiärn 1710 ggk, Bjur Tjern 1826 gmk, Bjurtjärn Cm 669, Bjurtj. ek GS. ∽ Jfr *Bjursjön* 1.

Bjälltjärnen nF *bjǽlʃşăn*, *-ʃşăn* (1933). — Bjälltj. ek GS. ∽ F. led. innehåller väl värml. dial. ordet *bjälla* 'bjällra', men anledningen till namngivningen är okänd.

Björklången E *bjǽrklaŋən* Bjärklången. — Biörklång 1670t. R 133, Björklången glex 2: 208 ek GS Cm 977. ∽ Jfr älven *Björkan*, som avvattnar sjön. *Björk* heter i ortens dial. *bjärk*. S. led. är en substantiverad form av adj. *lång*. Sjön är långsträckt.

Björkhultstjärnen se **Tjärnen, St.**

Björktjärnet sF *bɪòrkʒær(ə)*. — Björkkärn 1806 lh, Björktj. ek GS.

Björntjärnen. Inom häradet finnas åtminstone 2 tjärnar med detta namn: 1 E, 1 S. Uttal: *bjǫrn̥gæn* S. Härtill komma Björntjärnarna (*bjǫrn̥gænan*), Lilla och Stora B. (*lêl, stǫr, bjǫrn̥gæn*) samt Norra och Södra B. (*nǫ̂rər, sønər b.*) i E och Norra och Södra B. i sF.

Björnåstjärnen N *bjønasgæn*. — Björnåstj. ek GS. ∽ Vid *Björnåsen*.

Björsviktjärnen S *bjøsvikgæn*. — Gräsbergs Tjern 1819 lh, Björnvikstj. ek GS. ∽ Har kallats *Gräsbergstjärnen* efter det här belägna *Gräsberget*. Det nuvarande namnet är givet efter den närbelägna *Björnviken* i Skärgen, vilken vik väl också en gång haft f. led. *Björs-*, som urspr. är gen. av *björn* (eller mansn. *Björn*).

Björtjärnarna D *bjørgænan* (o. 1915). — Björtjärnarne ek, Björtj:na GS. ∽ F. led. är väl urspr. *björn*.

Blacktjärnen GA *blàkgæn*. Binamn: **Bläcktjärnen** *blækgæn* och **Backtjärnen** *bàkgæn*. — N. Backtjern 1826 gmk, Backtj. ek GSk, Bäcktjärn el. Backtjärn Cm 678. ∽ Om namnets rätta form råder i trakten stor osäkerhet. Namnet *Blacktjärnen* torde som f. led. innehålla värml. dial. ordet *blacka* 'storbladig vattenväxt', och namnet *Bläcktjärnen* biformen *bläcke (-a)*, jfr E. Noreen NoB 1919 s. 147. Namnen *Backtjärn(en)* och *Bäcktjärn* synas snarast bero på misstag: tjärnen ligger i en mosse, visserligen med ett mindre berg på ena sidan, och den bäck, som avvattnar den, är ytterst obetydlig.

Blanktjärnen D *blàgkgæn* (o. 1915). — Blanktj. ek GS. ∽ Namnet anger, att vattnet är klart.

Blomstertjärnen GA *blômstərgæn*. — Blomstertjern 1826 gmk, Blomstertj. GS. ∽ Nära lägenheten *Blomsteråsen*.

Blytjärn(en) se **Bergtjärnen** S samt Kils hd.

Blåbärstjärnen GA *blåbæsgæn*. — Blåbärstj. ek GS.

Bläcktjärnen GA se **Blacktjärnen**.

Bläcktjärnet sF *blækgænə, blækəgænə* Bläcketjärnet. — Bläck kärn 1813 lh, Bläcktj. GS. ∽ Med hänsyn till vacklande accent är härledningen av f. led. oviss, men den innehåller troligen *bläcke (-a)* 'storbladig vattenväxt'.

Bobergstjärnen E *bóbæsgæn*. — Bobooskärnen 1661 db, Bobergstjärn ek, Bobergstj. GSk. ∽ Intill *Bobergsmyren*.

Bocklanstjärnen E *bóklansgæn*. ∽ Liten tjärn öster om *Bocklansberget*, sydligaste delen av Stakberget. Förklaringen av f. led. är mycket oviss. Den möjligheten föreligger, att den innehåller fi. *pukki* 'bock' + *lampi* el. *lammi* 'tjärn' i den från östra Värmland och från Närke kända omtydningen till *lan(d)*, se J. Sahlgren i Sv. landsmål 1908, s. 48, samt *Korplanstjärnen* Färnebo hd, SOV III s. 68 (C). Jfr följ.

Bocktjärnen GA *bàkgæn*. — Bocktjern 1826 gmk, Bocktj. ek. ∽ Jfr föreg.

Bograngstjärnet sF *bòragsjana, burágsjana*. — Bogerudzkärn 1660 db, Bogeraudzkiärn 1666 db, Borangen 1779 Fw 625 1783 lkk, sjön Bograngen Gottlund, Dagb. 1821 s. 366, Borangs kärnet 1801 lh, Bograngstj. ek GS, Borangstjärn Cm 2088. ∽ Med pl. **Bograngstjärnen** *bòragsjana, burágsjana* sammanfattas denna tjärn och ett par andra. Det ursprungliga namnet är säkerligen *Bograngen* (jfr *Djäkneliden med Bograngen*, terr. n.), där f. led. kanske kan sammanställas med fno. *bugr* 'krök'; om s. led. se *Rangsjön* och *Rangån*, vars fortsättning (Avundsåsån) rinner genom tjärnen och där gör en krök.

Bondtjärnarna S *bòngæran*. — Bon kärn 1783 lh, Bondtj. ek GS.

Bosjön S samt Färnebo hd *bòsøn* (*bóføn* i Färnebo). — Bresiöön 1663 db, Bosiön 1670t. ggk, Boosiön sl. 1600t. ggk, Bo-Sjön 1783 lh, Bosjön ek Cm 713 GS. ∽ F. led. är väl *bod* 'fäbod' el. 'sjöbod'. Sjön har en gång kallats *Gräsbo(d)sjön* efter det närbelägna hmnet *S. Gräs* (se SOV III s. 59).

Brattbröst N *bràtbrøst*. — Brattbröst GS. ∽ Namnet är väl förkortat ur ett **Brattbrösttjärnen*, där f. led. innehåller dial. adj. *bratt* 'brant', antagligen sammansatt med *bröst* i bet. 'avsats i sluttande terräng', som är känd från no. ortnamn (jfr NG, Indl. s. 28).

Bredmosstjärnen N *brémosjæn, brémosjan*. — Bredmosstj. ek GS. ∽ Vid *Bredmossen*. Uttalet med *e* i f. led. synes förutsätta ett alternativt mossnamn **brémosu* (motsvarande ett äldre **Brunmossen*? jfr den närbelägna *Rödmosstjärnen*), vilket dock icke är känt.

Bredsjön 1 D-sF *brésøn* (*bréisøn* sF). — Bred-Siön 1742 ggk, Bredsiön 1745 lh, Bresjön 1813 lh, Bredsjön ek GS, Vestra Bredsjön Cm 491. ∽ Är nästan lika bred som lång.

Bredsjön 2 D samt Kopparbergs l. *brèsøn*. — Bredsjön ek GS Cm 576. ∽ Jfr föreg.

Bredsjön 3 nF *brèsøn*. — Bresjön ek, Bredsj. GS. ∽ Jfr *Bredsjön 1*.

Bredtjärn(et) sF *brèʈʂæn(a)*. — Bredtj. ek GS. ∽ Jfr *Bredsjön 1*.

Bredvisten E-N *brèvestu*. — Brewisten 1654 db, Brewesten 1697 lh, Siön Bre-Wisten 1750 lh, Sjön Brewisten 1794 lh, Bredvisten 1762 Almq s. 444, Brevisten glex 2: 208 ek GS Cm 942. ∽ F. led. är adj. *bred*, jfr den bredvid liggande *Mjövisten*. S. led. är möjligen en bildning på *-t* av den stam *vis*, som uppträder i många andra nordiska namn på vattendrag och sjöar, t. ex. *Viskan* och *Veselången* i Västergötland, *Visten* och *Vismen* i Värmland, samt även i ty. *Wiese* 'äng'. Jfr SOÄ XI: 146, N. Lindqvist, Bjärka-Säby ortnamn 1, s. 381 ff., och Hellquist, Et. Ordb., s. 1137.

Brudtjärnen 1 E, 1 GA *brùrjæn* Brurtjärnen. — Brudtj. GS. ∽ F. led. är *brud* (i värml. dial. *brur*, jfr isl. *brúðr*), men anledningen till namnet är okänd.

Brynntjärnen N *brýnjæn* binamn: **Bryngtjärnen** *brýgjæn*. — N. Brynkulletj. ek, Bryngtj. GS. ∽ F. led. är kanske förkortad av värml. dial. *brynnbär*, även *bryngbär* el. *bringbär* m. m. 'hallon'.

Brånbergstjärnen N *brǫnbæsgæn*. Brånbergstj. ek GS. ∽ Vid sluttningen av ett berg, som förmodligen kallas *Brånberget*, ehuru underrättelser därom saknas. Jfr *Brånberget*, naturn., berg.

Bränntjärnarna se **Bergtjärnarna** 1.

Brönnästjärnen D *brønæsgæn* (o. 1915). — Brönästj. ek GS. ∽ Delvis på hmnet *Brönnäs'* ägor.

Bunnerstjärnen E *búnəsgæn*. — Bunnerstjärn ek Cm 569, Bunnerstj. GS. ∽ Härledningen av f. led. är okänd. Ligger vid *Bunnersberget*.

Burksjön R samt Fryksdals hd *bèrksøn*. — Burck Siön 1710 ggk, Burksiön 1742 ggk, Borksjön ek GS Cm 571. ∽ F. led. är väl ordet *burk*; jfr *Burktjärnen* SOV III s. 59.

Busjön 1 E *bùsøn, búsøn*. — Budesiöen 1666 db, Boda Siön 1670t. 1742 ggk 1783 lkk, Stora Busiön 1762 Almq s. 444 f., Bur Siön 1789 lh, Bu-Siön 1822 lh, Bu-sjön glex 2 s. 208, Busjön ek GS Cm 564, Bodasjön 1808 Hln; Skogasjön 1899 Almq s. 200. ∽ Namnet är givet efter hemmansdelarna *Buda (bú) i N. Skoga*; namnet *Buda* är gammal pl. av dial. *bu*, fvn. *búð* 'bod, tillfällig bostad, sjöbod o. d.'

Busjön 2 E-GA *búsøn*. — Busiön 1748 1803 lh, Busjön 1808 Hln ek GS Cm 602; Öije Sjön 1826 gmk, Ögsjön Fre. ∽ F. led. i namnet *Busjön* är dial. *bu* 'bod' (se föreg.); namnet *Öjesjön, Ögsjön* beror på förväxling med *Framsjön*, se denna.

Busjön 3 E-N *búsøn*. — Buessiöen 1666 db, Bu-Siön 1697 1799 lh, Buu-Siön 1750 lh, Busiön 1762 Almq s. 444, Busjön 1808 Hln 1845 lh ek GS, Bursjön el. Busjön Cm 943. ∽ Om f. led. se *Busjön 2*.

Busjön 4 N *búsøn*. — Bu Sjön 1848 lh, Busjön ek GS. ∽ Ligger vid norra ändan av *Buberget*.

Busken R-S *bèskən*. — Busken 1657 1670t. R 1333 o. 1750 Lotter 1783 lkk 1808 Hln ek GS Cm 720, Lacus Buskn 1710 ggk, Siön Busken 1752 lh. ∽ Namnet är väl förkortat av **Busksjön*.

Butjärnen 1 D *bùgæn* (o. 1915). — Butj. ek. GSk. ∽ F. led. innehåller dial. *bu* 'bod', här sannolikt närmast 'fäbod'.

Butjärnen 2 E-N *búgæn*. — Butjärn ek GS. ∽ Om f. led. se föreg.; ligger ej långt från *Busjön 3*.

Butjärnen 3 N *bùgæn* (o. 1915). — Bu Kjärn 1848 lh, Butjärn ek, Butj. GSk. ∽ Ligger intill *Buberget* ej långt från *Busjön 4*.

Butjärnen, Norra och **Södra** N *nòłæ, sònræ búgæn* (o. 1915). — N., S. Butjärn ek, N., S. Butj. GS. ∽ Om f. led. se *Butjärnen 1*.

Byttjärnen, Norra och **Södra** N *nòłæ, sønræ bòtgæn*. — Butj., Råttj. ek GSk, N., S. Byttj. GS. ∽ F. led. synes innehålla ordet *bytta*, jfr *Burktjärnen* i Färnebo hd (SOV III s. 59) och även *Fiskbyttan* nedan.

Byxen GA *býksn*. — Byxtjern 1826 gmk, Byxen ek GS Cm 648. ∽ Namnet, som tycks vara förkortat av *Byxtjärnen*, är givet efter den form tjärnen företer på kartan; jfr benämningen *Byksen* f. (*býksa*) å en förgrening av Svartälven vid Älvsjöhyttan i Gåsborns sn Färnebo hd.

Bäckelbergstjärnarna E *bæ̀kəlbæsʝærnan*. — Bäcklibergstjärnarne ek, Bäcklidbergstj^na^ GS, Vestra, Östra Bäcklidsbergstjärn Cm 581 589. ∽ Vid *Bäckelberget*.

Bässebergstjärnet Ns *bǽsbæsʝær*. — Tokärn 1808 lh, Bässebergstj. GSk. ∽ Vid hmnet *Bässeberget*. F. led. i det äldre namnet *Totjärn* (jfr hmnet *Totjärnsberget*) är det från nordsv. och no. dial. kända *to* (fno. *tó*) 'sänka mellan höjder'.

Dalkarlstjärnen D *dàlkasʝər* (o. 1915). Binamn: **Dalkarlssjön** *dàlkasøn*. — Dalkarlssj. ek, Dalkarlstj. GS. ∽ Namnet betecknar 'tjärnen, som passeras av dalkarlar', se vidare *Dalkarlssjön* och *Dalkarlsberget* i Färnebo hd, SOV III, s. 60 och 98, samt där citerad litteratur.

Dammtjärnen. Inom häradet finnas åtminstone 4 tjärnar med detta namn: 1 E, 2 N, 1 S-Kil. Uttal *dàmʝær* E N. Härtill komma **Dammtjärnarna** i sF (jfr *Dammtjärnsbäcken*).

Deglunden GA *dèglun*, *dèglən*. — Dager ullen 1670t. R 133, Lacus Deglunen 1710 ggk, Deglund 1716 Almq s. 494, Deglunnen Siön 1742 ggk, Degelund 1762 Almq s. 444, Deglunnen 1783 lkk, Deglunden 1808 Hln 1826 gmk 1852 Ax s. 7 ek GS Cm 676, Degerlund(s Sjöarna) 1762 Tdrv 295. ∽ F. led. är urspr. *deger*, dial. form för *diger* 'stor' och given i motsättning till den mindre sjön *Upplunden*, från vilken D. fylles. Förklaringen av s. led. är ytterst osäker. Den kan möjligen sammanhänga med mlty. *lünde* 'våg' samt med nisl. *lind* 'källa', ir. *lind* 'sjö' m. m. Annorlunda hos Hellquist, Sjön. I s. 89.

Ditjärnen N *dìʝər*, *dìtʃær*. — Ditj. GS. ∽ F. led. är måhända urspr. ett finskt ord, t. ex. *tie* 'väg' (ligger vid sidan av en byväg) eller *tiivi* 'vipa' (för bortfall av *v* jämför då *Kisjön*); men det alternativt uppgivna uttalet med grav acc. synes visa anslutning till ordet *dike*, i socknens dial. *dìtʃı* (C).

Djupa tjärnen N *dæn ʝúp ʝǽn*. — Djuptj. GSk. ∽ Öster om Ändenäs.

Djuptjärnen, -et. Inom häradet finnas åtminstone 4 tjärnar med detta namn: 2 N, 1 nF, 1 sF. Uttal *ʝùpʝæn* N, *ʝúpʝærə* sF.

Doroslamp sF. — Doroslamp GS. ∽ Uttalet ej känt. Innehåller måhända fi. *tuorus* 'ljustring' + *lampi* 'tjärn' (C).

Dragsjön GA *dràgsøn*. — ? dagsiön 1635 db, Dragsiön 1670t. 1742 R 133, Drag Siön 1783 lkk, Dragsjön 1808 Hln 1826 gmk ek GS Cm 680. ∽ Förra leden är *drag* 'strömdrag': sjön, som fylles av en å från Deglunden och en bäck från Mussjötjärnen, avvattnas till Åskagen genom ett smalt sund (eller en bred, kort älv) med starkt strömdrag.

Dragsjötjärnen GA *drågsøjœn*. — Dragsjötjernarne 1826 gmk, Dragsjötjärn ek, Dragsjötj. GS. ∽ Avvattnas till *Dragsjön*.

Dulptjärnen R *dəlpjœn*. — Dulpetjärn ek. ∽ F. led. innehåller värml. dial. *dulpa* (no. dial. *dolpa*), i västlig värml. dial. (Jösse hd) med bet. 'liten tjärn som håller på att växa igen', urspr. liksom biformen *dälpa* 'fördjupning'.

Dybotten E *dýbotn*. — Dybotten ek GS Cm 614. ∽ Namnet är väl förkortat ur **Dybottentjärnen*; har dybotten.

Dypen, Norra sF *borågsdypn* Bograngsdypen. — Dypen 1779 Fw 625 893 ek Cm 2090, Sjön Dypen 1801 lh, sjön Dypen Gottlund, Dagb. 1821 s. 366, N. Dypen GS, Lahtijärvi Gottlund, a. a. s. 368. ∽ Trots att sjön (enl. Cm) är grund, kan väl namnet knappast vara annat än en bildning av adj. *djup*, möjligen motsvarande ett fsv. **Dȳpir* m.; namnet torde då åsyfta, att dess vattenspegel ligger djupt i förhållande till kringliggande sjöars. Det av Hellquist, Sjön. I s. 97, uppgivna uttalet med akut kan bero på att namnet nästan uteslutande uppträder som senare sammansättningsled (i *Bograngs-*, *Uggenäsdypen*), där accentens art icke kan urskiljas; att namnet urspr. har grav acc., styrkes i någon ringa mån av namnet *Dypåsen* (*dỳpåsn*) på ett torp och ett berg intill S. Dypen. Kallas i dagl. tal *Bograngsdypen* efter läget å hmnet *Bograngens* ägor (jfr följ.). Namnet *Lahtijärvi* 'slaktsjön' är enl. Gottlund a. a. s. 368 givet sjön av finnarna på grund av ett i närheten av sjön invid *Dypån* (fi. *Lahtipuro*) förövat mord; om denna händelse meddelar A. P(almqvis)t i Värmlands Folkblad $^{15}/_{11}$ 1930 domboksutdrag fr. åren 1649-1651.

Dypen, Södra sF *ùgnesdypn* Uggenäsdypen. — S. Dypen ek GS. ∽ Jfr föreg., till vilken den avvattnas; ligger å hemmanet *Uggenäs*' ägor.

Dysjön 1 D-N *dỳʃøn* (1933). — Dysjön ek GS. ∽ Jfr följ.

Dysjön 2 GA *dýsøn*. — Dysjön 1826 gmk ek GS Cm 654. ∽ Jfr föreg.

Dytjärnen. Inom häradet finnas åtminstone 3 tjärnar med detta namn: 1 E, 1 GA, 1 S. Uttal: *dýjœn*, *dỳjœn* E, *dỳjœn* GA, *dýjœn* S.

Dälkalamp sF *dǻlkalamb*. — Dälkalamp ek, Delkelamp GS. ∽ Innehåller troligen det fi. fågelnamnet *tälkkä* (dial. *tälkka*) 'vigge, knipa, svärta' + *lampi* 'tjärn' (C). Jfr *Viggsjön*.

Edstjärnen, Västra och **Östra** N *væstræ*, *østræ ésjœn*. — ? Ekz Kiärna 1697 lh, W^ra^, Östra Edskärn 1819 lh, Wästra, Östra Eds Kärn 1820 lh, V., Ö. Edstjärn ek, V., Ö. Edstj. GS. ∽ Skiljas från varandra genom en smal landtunga (ett *ed*).

Eggsjön, Norra och **Södra** D *nòrər*, *sønər ǽgsøn*. — Eggsjön, ek, Äggsjön Cm 507, N., S. Äggsjön GS. ∽ F. led. är kanske *egg* ss. höjdbeteckning (jfr *Eggen*, bergn.); en ås löper på vardera sidan av sjöarna parallellt med deras längdriktning.

Ekstocktjärnen GA *èkstakjœn*. — Ekstocktjärn ek, Ekstocktj. GS.

Elofssjön se **Örsjön.**

Enen, Lilla R samt Fryksdals hd *lèlen* Lillenen. — Lill En ek GS, Lilla Ensjön Cm 572. ∾ Namnet *Enen* utgör väl en förkortning av *Ensjön*, vari ingår växtnamnet *en*. Jfr följ.

Enen, Stora R *stòren* Storenen. — Enen Siö 1657 R 133, Lacus Ehnen 1710 ggk, Ehnen Siön 1742 R 133, Enen 1783 lkk, Stor En ek, Stor-En Sve, St. Ensjön GS, Stora Ensjön Cm 573. ∾ Se föreg.

Entjärnen se **Andtjärnarna.**

Erikstjärnen S *èrkəsçæn*. — Erikstj. ek.

Eskilstjärnen nF *æskilsçæin*, *éslsçæin*. Binamn **Eskilsbergstjärnen** *élssbæsçæn*. — Eskilstjärn ek, Eskilstj. GS. ∾ Nära *Eskilsberget*.

Fagertjärnen N *fàgərçæn*. — (Fager kerns åsen 1656 db) Fagertj. ek GS. ∾ F. led. innehåller väl adj. *fager*.

Fallsjön sF samt Norge *fálsøn*. — (Rÿda holme 1582 NoB 1919 s. 153, Rÿgg Hollmen m. 1600t. NoB 1919 s. 153, Rögdeholme 1666 db, Rögdholmen 1748 NoB 1919 s. 153 1749 Lindgrens gränsk., Rögdeholmen 1751 NoB 1919, s. 153), Siön Rögden 1742 ggk, Siön Norra = Rögden 1749 Lindgrens gränsk., Sjön Norra Rögden 1773 Fw 10, N. Rögden 1783 lkk 1808 Hln, N. Röjden ek, Norra Rögden el. Fallsjön Cm 894, Nordre Rögden no. top. k. GS, Fallsjön GS. ∾ Namnet *Norra Röjden* (i Norge *Nordre Rögden*) står i motsättning till *Mellem-Rögden* i Norge och *Södra Röjden* i Fryksdals hd och Norge. Dessa sjöar genomflytas av älven *Röjdan* (*rògda*), som väl varit namngivare åt sjöarna men vars namn ej är säkert förklarat (se SOV II s. 76). Namnet *Fallsjön* är givet efter hmnet *Falltorp*.

Finntjärnen E *fìnçæn*. — Finntj. ek GS, Finntjärn Cm 616.

Finntjärnen S samt Färnebo hd *fìnçæn* (*fìnçǣn* i Färnebo). — Finne Kiern sl. 1600t. ggk, Finnetiärn 1710 ggk, Finn kärn 1783 lh, Finntj. ek, Finntjärn GS.

Fiskbyttan S *fèskbota*. — Fiskbyttan ek Cm 702. ∾ Namnet syftar väl dels på god fisktillgång, varom dock intet särskilt är känt, dels på tjärnens litenhet. Jfr N. och S. *Byttjärnen*.

Fiskhustjärnen nF *fèskusçǣn*, *-çǣn* (1933). — Fiskhustj. ek GS. ∾ F. led. är *fiskhus* 'ett slags inrättning för fiskfångst', varom se *Fiskhustjärnen* i Färnebo hd, SOV III s. 62.

Fisklösen. Inom häradet finnas åtminstone 3 tjärnar med detta namn: 2 E, 1 Ns. Uttal: *fèskløsn* E, *fésklǫsn* Ns; fi. namn: Kallåtalamp *kálatalámp*. Namnet F. betyder 'den som saknar fisk'. Det finska namnet i Ns innehåller casus abessivus *kalota* 'utan fisk' av *kala* 'fisk' el. adj. *kaloton* 'fisklös' + *lampi* 'tjärn' och har samma betydelse, 'tjärnen utan fisk' (C).

Fisklöstjärnet sF. — Fisklöstj. ek GSk. ∾ Uttal ej känt. Jfr föreg.

Fisktjärnen GA *fèskjærn*. — Fisktjärn ek Cm 656, Fisktj. GS. ∾ Innehåller (enl. Cm) abborre, gädda och mört.

Flon sF *flon*. — Flon ek GS. — Namnet är best. form av älvd. och no. dial. *flo* m. 'parti med lugnt lopp i ett eljest stritt vattendrag', i vilken bet. det ofta förekommer som s. led. i naturnamn i norra delen av Älvdals hd; utgör en utvidgning av en bäck, som rinner från Kroksjön till Mangs(lid)älven. Jfr *Öjebergsflon*.

Flottjärnarna N *flòtjænan*. — Flottjärnarne ek, Flottj<u>na</u> GSk. ∾ I *Flottmyrarna*.

Flåsjön GA samt Färnebo hd *flåsøn*, *flåfjøn*, *flåsøn* (*flåfjön* i Färnebo). — Flåsiön 1670t. R 133, Flå Siön 1762 R 14, Flåsjön 1808 Hln 1826 gmk ek GS. ∾ F. led. är värml. dial. adj. *flå* 'grund'. Sjön är grund.

Framsjön GA *fråmsøn*, *fràmsøn*. — Ösjön 1808 Hln; Busjön Fre; Framsjön ek GS Cm 64. ∾ Namnet *Ösjön* Hln (och *Ögsjön* Fre, vilket felaktigt placerats på *Busjön 1*, liksom detta namn felaktigt placerats på *Framsjön*) beror på att sjön innehåller flere öar, därav ett par ganska betydliga. Sjöarna Framsjön, Busjön och Knon utgöra egentligen en sjö och benämnas ofta med sammanfattningsnamnet *Knon*. *Framsjön* har väl fått detta namn därav, att den utgör det parti av den stora sjön, som sträcker sig fram emot bruket Gustavsfors; jfr sådana namn som *Hemsjön*, *Hemtjärnen*.

Fransktjärnet sF *frånskçær(ə)*. — Flasktj. GSk. ∾ Anledningen till namnet är okänd.

Fräkensjön GA *fræknsøn*. — Fräkensjön ek GS Cm 629. ∾ F. led. är *fräken* 'Equisetum'.

Fräkensjötjärnen, Lilla och **Stora** GA *lel*, *stôr fræknsøjærn*. — Fräkentj. ek, Fräkentj<u>na</u> GS. ∾ Nära föreg.

Furubergstjärnen se **Förbergstjärnen**.

Furubårstjärnen S samt Färnebo hd *fèrbəsjærn* (*fòrbosjån* Förbudstjärnen i Färnebo). — Fårssnäskiärnen 1666 Kils hds db, Förburskiärn 1666 Kils hds db, Fåreburs Kärn 1666 NoB 1932 s. 42, Furbur Tiärn 1710 ggk, Förbudz Kiern sl. 1600t. ggk, Furubergsk. Hag, Furubergstj. ek; Burktjärn GS. ∾ F. led. är väl urspr. **furubår* 'tallbeväxt "bår" (ås mellan vatten)'; se vidare SOV III s. 63.

Furusätertjärnen D-sF. — Furusätertj. ek, Furusätratj. GS. ∾ Uttalet är ej känt.

Fåfängtjärnarna D *fåfæŋjæran* (o. 1915). — Brotj. ek GSk. ∾ Namnet F. är väl ett smädenamn, åsyftande fåfäng möda med fiske.

Fåfängtjärnen (pl.) sF *fåfæŋtçæra* (1933). — Lettjärn ek, Lettj. GS. ∾ Ligga strax öster om sjön *Letten*. Jfr föreg.

Fåggetjärn D *fågəʃæɪn* (o. 1915). — Fogeltjärn ek, Fågeltj. GS. ∽ Härledningen av f. led. är okänd. Den kan icke innehålla ordet *fågel* (dial. *fägəl*), om det uppgivna uttalet är riktigt. Vid besök i socknen 1933 kunde ingen upplysning om tjärnens namn vinnas.

Fänstjärnen N *fænsʃæn*. — Fennes kiärn 1664 db, Fäns Kärn 1819 lh, Fenstjärn ek Cm 536, Fenstj. GS. ∽ Härledningen av f. led. är oviss. Den äldsta skrivningen synes ge vid handen, att man däri bör söka gen. av dalm. *fänne* n. 'Equisetum fluviatile' (jfr också namnet *Fänntjärnen* på flere platser i västra Dalarna), men utvecklingen till akut enstavighet är oklar; *Fänntjärnen* har grav acc.

Förbergstjärnen D *fǫrbæsʃæn* (o. 1915). Binamn: **Furubergstjärnen** *fərbæsʃʂan* (1933). — Furubergstj. ek GSk. ∽ Vid *Förberget*, även kallat *Furuberget*.

Gammalsätertjärnen 1 E *gàməsætərʃæn*. — Gammelsätertj. ek GSk. ∽ Vid *Gammalsäterberget*.

Gammalsätertjärnen 2 N *gàməsætərʃæn*. ∽ I *Gammalsätermyren*.

Gammalåstjärnen N *gàməkasʃæn*. — Gammalåstj. ek GS. ∽ Vid *Gammalåsen*.

Gaveltjärnet, Norra och **Södra** sF *nòkær*, *sònær gàvkʃæn(ə)*. — N., S. Gavåtjärn ek, N. S. Gaveltj. GS. ∽ F. led. är väl *gavel* i den från no. dial. kända betydelsen 'bergvägg'. Omedelbart sydväst om N. G. reser sig berget *Laften*, och bäcken mellan de båda tjärnarne rinner utefter en annan brant.

Gersjön se **Gärsjön** och **Gärssjön**.

Gertrudstjärnarna nF *jåtrusʃʂanan*, *-ʃʂanan* (1933). — Gertrudtj. ek GS.

Gillertjärnen. Inom häradet finnas åtminstone 3 tjärnar med detta namn: 2 GA, 1 R. Uttal: *jìlərʃæn*, *jìlərʃæn*, *jìləʃæn* R. ∽ F. led. är ordet *giller* 'fälla' (för djurfångst).

Gjutåstjärnen E *jùtasʃæn*. — Gröckes Kjärn 1794 1796 lh, Gjutåstjärn ek, Gjutåstj. GSk. ∽ Det äldsta namnet är givet efter tjärnens läge nära (nordväst om) sjön *Gröcken*, det nuvarande namnet efter närbelägna hemmansdelar i N. S. Mosberg, benämnda *Gjutåsen* (*jùtasn*). Anledningen till f. led. i sistnämnda namn är oklar; jfr östsv. dial. *gjuta* 'sank däld, liten tjärn', no. dial. *gjota* 'långsträckt fördjupning i marken'.

Glihallstjärnen 1, 2 R *glìalsʃæn*. — Glihalstjärn ek GS (den södra av tjärnarna). ∽ Dels väster om Ullsberget, dels i socknens sydligaste del, nära gränsen till Sunnemo. F. led. torde vara gen. av **glihall*, där i sin tur f. led. innehåller sv. dial. *glia* 'glänsa' (isl. *glíá* m. m.) och s. led. är värml. dial. *hall* '(berg)häll'. Ett vid den ena av tjärnarna beläget berg kallas å gmk 1826 *Glyhalleberget*. Jfr följ.

Glihallstjärnen 3 S. ∽ I skogen öster om Björkil vid *Glihallen* (se bergn.).

Godvikstjärnen E *gòviksjæn*. — Govikstj. ek GSk. ∽ Namnet är givet efter belägenheten intill en hemmansdel i hmnet Råda, benämnd *Godviken* (*gòvika*), i sin tur förmodligen uppkallad efter läget ganska nära en vik i sjön Jangen.

Godåstjärnen nF *goasjæṇ, goasjǽn, góasjæn*. — Godåstj. ek GS. ∽ Namnet tycks innehålla ett bergnamn **Godåsen*, vilket dock icke är känt.

Godåstjärnen S se **Örtjärnen, -et.**

Gofarstjärnen GA *gófasjæn*. — Godsartjern 1826 gmk. ∽ Öster om Upplunden, mellan Hulttjärnen och Kotjärnen. Om f. led. se *Gofarsberget*.

Grankullstjärnen E *gràkulsjæn* E. — Märrsprängartjärn ek, Gratj. GS. ∽ Namnet å ek sammanhänger väl med växtnamnet *märrspränga*, se E. Noreen, NoB 1921, s. 101 f. Om bortfallet av *n* i f. led. av namnet *Grankullstjärnen* och av namnet å GS se Kallstenius Sv. Landsm. XXI: 2 § 192.

Granlidtjärnen E *gràlijæn*. — Granlid Kärn 1760 lh, Granlidtjärn ek, Granlidtj. GS, Granlidstjärn Cm 688. ∽ Invid *Granlidberget* (*gràlibærj*) hemmansdel i Bergsäng och berg. Om bortfall av *n* jfr föreg.

Gransjön 1, 2 sF *grànsøn*. — Gransiön 1742 ggk, Gran Sjön 1800 lh, Gransjön 1806 lh ek GS.

Grantjärnen, Västra och **Östra** E *væstər, østər gràjæn*. — W., Ö. Grankärn 1828 lh, V., Ö. Grantjärn ek GS, Vestra, Östra Grantjärn Cm 597 596. ∽ Om bortfall av *n* jfr *Grankullstjärnen*.

Gravolsjoltjärnarna N *gràvəsjoljænan*. Binamn: **Norra, Södra Joltjärnen** *nòræ, sønræ jòljæn* — Johla kärn 1800 lh, Norra, Södra Jolkjern 1846 lh, N., S. Joltjärn ek GS, Norra, Södra Joltjärn Cm 935 936. ∽ Delvis på *Gravols* ägor. Genomflytas av V. *Jolen*. Jfr *Joltjärnen*.

Gresjön 1 D-sF *grésøn*. — Gresjön ek GS. ∽ Då en gräns går genom sjön (liksom genom följ.), torde f. led. innehålla något ord med bet. 'åtskillnad' el. dyl., kanske värml. dial. *gre* (fvn. *greiða*) 'särskilja', ehuru sammansättningar med inf. i f. led. äro i värml. dial. sällsynta, eller fsv. *gredh* 'vapen, verktyg', urspr. 'något att särskilja med' (jfr bynamnet *Grean* SOÄ XIX s. 178) eller ev. en motsvarighet till no. dial. och fvn. *grein* 'åtskillnad' med det bortfall av *n*, som i vissa f. led. av sammansättningar (ss. *gran-* och *sten-*) är vanligt i värml. dial. men i detta fall knappast är säkert styrkt (se Kallstenius, Sv. landsm. XXI: 2 s. 199).

Gresjön 2 D *grésøn*. — Nra, Södra Grö Sjön 1801 lh, Gresjön 1833 lh Cm 523, N., S. Gresjön ek GS. Se föreg. Hemmansgräns går genom sjön (N. Gresjön).

Grisjön D *grísøn.* — Grissiön 1742 ggk, Grysjön ek GS. ∽ F. led. är till sitt ursprung dunkel. Rent formellt sett kan den naturligtvis innehålla husdjursnamnet *gris.* Jfr följ.

Grisjön, Västra och **Östra** N *væstræ, østræ grísøn.* Binamn: Västra, Östra Grysjön *væstræ, østræ grýsøn,* Norra, Södra G. *nọ̄ṛæ, sønræ g.* — Grytsjöarne glex 5: 247, -na Sve 5 s. 613, V., Ö. Grytsjön ek, Vestra, Östra Grissjön el. V., Ö. Grytsjön Cm 530 531, V., Ö. Grysjön GS. ∽ Namnet är säkerligen av samma ursprung som föreg. Det uttal med *y,* som alternativt förekommer, förklaras lätt genom labialisering av *i* mellan *r* och *s* (jfr *syrsa* ur äldre *siressa*). Med hänsyn till naturförhållandena kan näppeligen ordet *gryt* 'sten' (kollektivt) ingå i namnet.

Grundtjärnen E *grèŋçæṛ.* — Grund Kärn 1721 lh, Grun Kjärn 1794 lh, Grundtjärn ek, Grundtj. GS. ∽ Utgör en fortsättning söderut av V. Harsjön, vilken sjös djup är betydligt, och avvattnas av *Grundan* (jfr denna).

Grundtjärnen. Utom föreg. finnas i häradet åtminstone 3 tjärnar med detta namn: 1 GA, 2 N. Uttal: *gréŋçæṛ* GA, *gréŋçæṛ, grèŋçæṛ* N. — Grundtjärn ek Cm 617, Grundtj. GS (GA), Grunnetj. ek GSk, Grundtj. GS, Grundtj. ek GS. ∽ F. led. sammanhänger väl med adj. *grund*; den tjärn, som å ek och GSk skrives *Grunnetj.,* avvattnas av *Grundan.*

Grysjön, Västra och Östra, se **Grisjön, Västra och Östra.**

Grängen E *grǽŋən, grǽŋən.* — Grängien 1657 R 133 c:a 1750 Lotter 1783 lkk, Grängen 1670t. R 133 1762 Almq s. 444 1808 Hln glex 2: 208 ek GS Cm 555, Grängien siön 1742 R 133, Siön Grängen 1796 lh, Sjön Grängen 1821 lh. ∽ Namnet torde urspr. vara en avledning till ett av ordet *grän* 'granskog' bildat adj. *gränig* (jfr Hellquist, Sjön. I s. 193 f., och O. v. Friesen hos J. Sahlgren, Skagershults naturn. s. 147); akut accent förekommer också i det likartat bildade *Gröcken* (se nedan). Annorlunda förklaras namnet av Lind i NoB 1914 s. 176 f.

Gräsbergstjärnen E *grǽsbæsçæṛ.* — Grästj. GSk, Gräsbergstj. GS. ∽ Intill *Gräsberget.*

Gräsmangen S samt Kils och Nyeds hd *grǽsmaŋən.* — Mangen 1660 db, Gräsmången Lacus sl. 1600t. ggk, Siön Gräs-Mången 1752 lh, Sjön Gräsmången 1783 lh 1808 Hln ek, Gräsmangen GS Cm 784, Siön Mången 1742 R 133 1748 lh, Mången c:a 1750 Lotter, Sjön Mangen 1776 1819 lh. ∽ Kallas i äldre tid ofta endast *Mången* eller *Mangen.* Detta namn, som flerstädes förekommer på relativt stora sjöar i Värmland, torde vara en bildning till fsv. adj. *mang* (i den supponerade betydelsen 'stor') av samma slag som *vilden, ungen* till *vild, ung*; se vidare *Mången,* SOV II s. 62 f. och X s. 15 f. Annorlunda förklaras namnet av Hellquist i Sjön. I s. 392 f. Sjön tillhör delvis hmnet S. *Gräs.*

Grässjön S *grǽssøn, grǽsøn.* — Grässiön 1645 db, Gräess Siöö 1657 R 133, Grääs siön 1670t. R 133, Grääs Siön 1710 ggk, Gräs Siön 1742 R 133, Gräässiön 1762 Almq s. 429, Stora Gräs Siön 1774 lh 1783 lkk, Gräs Sjön 1783 1819 lh, Grässjön 1808 Hln ek GS Cm 722, Gräs-sjön glex 6: 372. ∽ Namnet är givet efter de intill sjön belägna gårdarna N. och S. *Gräs.*

Grästjärnen. Inom häradet finnas åtminstone 4 tjärnar med detta namn: 2 GA, 1 R, 1 R samt Fryksdals hd. Uttal: *grǽsɉæn* GA, *gràsɉæn* R, R-Fryksd. Härtill komma Grästjärnarna, 2 par i GA, *gràsɉænan* (de nordligare), *grǽsɉænəra* (de sydligare). Äldsta anträffade form: Grääss kiärn 1646 db (R samt Fryksd.). ∽ F. led. är väl *gräs* i betydelsen 'gräsmark'.

Grävtjärnen N *gràvɉæn.* — Överhån GSk, Grevtj. GS. ∽ Betydelsen av f. led. i namnet G. är oviss (kanske ett endast i ortnamn uppvisat gammalt nord. ord *gräv* 'fördjupning', varom se Lampa, NoB 1914, s. 279, eller **gräva* 'fångstgrop för djur', varom se Sahlgren i NoB 1920, s. 158). Om namnet *Överhån* se *Hån* och jfr *Avrån* nedan; ligger inom myren *Håbottnen.*

Gröcken E *grókən, gròkən.* — Grick . . . 1415 NoB 1921 s. 148, ?Gritssiön 1621 db, Kryggen 1657 R 133, Gryken 1670t. R 133, Gryggen 1742 R 133 c:a 1750 Lotter 1883 lkk, Gryten 1762 Almq s. 444, Siön Gröcken 1794 lh, Sjön Gröcken 1796 lh, Gröcken 1808 Hln glex 2: 208 ek GS Cm 553, Grycken vV 7 III. ∽ Namnet är väl bildat av ett fsv. adj. **grytug* motsvarande isl. *grjótugr* 'stenig' (till isl. *grjót*, sv. *gryt* 'anhopning av sten'). Se vidare Hellquist, Sjönamn 1, s. 195. Sjön har steniga stränder.

Gubbtjärnet Ns *gəbɉæn*; fi. namn Koppilanlamp *kópilanlámp.* — Gubbkjern 1843 lh, Gubbtj. ek GS. ∽ Det finska namnet synes kunna innehålla fi. *kupilainen* 'ettermyra' + *lampi* 'tjärn' (C); jfr namnet *Etterkajflyet* i Färnebo hd. Det sv. namnet kan då vara folketymologisk försvenskning härav.

Gudmunds tjärnar E *gùlmuns ɉǽnər* Gullmuns tjärnar. — Gulmarstjärnarne ek, Gullmunstjärnar GS, Gudmundstjärn Cm 624. ∽ F. led. är gen. av namnet *Gudmund*, i sv. dial. med samma utveckling av *d* till *l* före *m* som i *vallmar* av *vadmal*, *Gullmaren* av *Gudm.* m. m.

Gullhöken D *gúlhøkn.* — Gullhöken ek GS. ∽ Anledningen till namnet är okänd.

Gunnerudstjärnen GA *gúnəsɉæn, gúnərɉæn* Gunnertjärnen. — Gunnarstjern 1826 lh, Gunnerudstj. ek GS. — Ligger på *Gunneruds* utskog.

Gyttjemyrtjärnen, Västra och **Östra** N *væstræ, østræ øtʃimyrɉæn* V., Ö. Öttjimyrtjärnen. — V., Ö. Ängmyrtjärn ek, V., Ö. Ängmyrtjärnarna GS. — Vid *Gyttjemyrarna.*

Gårdsjön, Västra och **Östra** N *væstræ, østræ gåsøn.* — Wästre Siöen 1661 db, Gårcsiöen 1661 db, Gåhl Siöön 1697 lh, Wästra, Östra Gåhlsjön 1800 1846 lh, Sjön Wästra, Östra Gåhlsjön 1823 lh, V., Ö. Gårdsjön ek GS, Vestra, Östra Gårdsjön Cm 934 933. ∽ F. led. torde innehålla *gård* 'fiskegård, stängsel för fiskfångst', jfr fsv. *fiskigarþer.*

Gårstjärnen N *gósçæn.* — Gaskärn 1819 lh, Gastj. ek, Gorstj. GS. ∽ F. led. torde innehålla gen. av värml. dial. *går* n. (*gør*) 'gorr, smuts, dy'. Jfr *Gorrviken* SOV III s. 67.

Gåssinlamp sF *gåsınlamb.* — Gossenlampi GSk, Gossilamp GS. ∽ Namnet innehåller fi. *kossin*, gen. av *kossi* 'liten gosse, pyssling, liten lax' + *lampi* 'tjärn' (C).

Gåstjärnen. Inom häradet finnas åtminstone 4 tjärnar med detta namn: 1 D, 2 E, 1 N. Uttal: *gåsçæn* D, *gåsçæn* E N. Härtill komma Norra och Södra G. (*nokæ, søvræ g.*) i N och Gåstjärnarna i nF. ∽ F. led. i namnen innehåller *gås* 'vildgås'.

Gäddtjärnen (-et). Inom häradet finnas åtminstone 5 tjärnar med detta namn: 1 E, 3 sF, 1 GA. Uttal: *jædçæn* E GA, *jædjşærn(ə)* sF.

Gärsjön N *jèsøn, jæsøn.* — Ger Siön 1819 lh, Gersjön ek, Gärsjön GS Cm 533. ∽ F. led. är antagligen att förklara på samma sätt som f. led. i binamnet *Gersjön* till följ.; skillnaden i uttal är enl. tillgängliga uppgifter ganska ringa, och uppgifterna härröra från olika upptecknare.

Gärssjön sF *gæsøn.* Binamn Gersjön *jèsøn.* — Gersjön ek, Gärsjön GS. ∽ Namnet *Gärssjön* innehåller måhända med hänsyn till den akuta accenten som f. led. fi. *kärsä* 'tryne' (i användning som personnamn?); jfr emellertid även följ. namn. Härledningen av f. led. i namnet *Gersjön* är om möjligt ännu ovissare. Jfr ä. sv. *gere* 'trekant', no. dial. *geire* 'kil', fsv. *gere* 'kilformigt tygstycke'. Sjön är i viss mån kilformig.

Gärstjärnet sF *jæsjşær(ə).* — Gerstjärn ek, Gerstj. GS. ∽ F. led. innehåller kanske fisknamnet *gärs*, som dock eljest icke är känt i värml. dial. med annan vok. än *e*.

Görstjärnen E *jøsçæn.* — Görskjärn 1794 lh, Görstjärn ek Cm 552, Görstj. GS. ∽ F. led. torde innehålla fisknamnet *görs*, som är känt från no. dial. i bet. 'gös' och troligen även finns i värml. dial. Då detta namn anses vara en sammanblandning mellan *gös* och *gärs* (se Torp, Et. Ordb., art. *gjørs*), kan det måhända även beteckna *gärs*, vilket i föreliggande fall synes rimligare, eftersom gösen finns endast i djupa sjöar.

Gösjön, Västra GA-R och **Östra** GA *væstər, østər jøsøn.* — Herr Siön 1710 ggk, W., Ö. Gjösjön 1826 gmk, V., Ö. Görsjön ek GS, Östra Gösjön Cm 690. ∽ Härledningen av f. led. är oviss; måhända urspr. *göl*, vars "tjocka *l*" ljudlagsenligt skall bortfalla framför sje-ljudet (*ş*): namnet *Gölsjön* finns flerstädes i landet.

Götsjön E *gøsøn, gotsøn.* — Götsjön ek GS Cm 582. ∽ Avvattnas av *Götån*, se denna.

Hackelan, Norra och **Södra** GA *nǫrər, sǫnər hákəlan.* — Norra, Södra Hakdamstjärn Cm 634 635, Norra, Södra Hakedamstjärn Cm del 2 s. 248. ∽ Namnet *Hackelan* är tydligen urspr. finskt och innehåller väl antingen fi. *haka* 'hage' eller *hakki* 'tvist' + *lampi* eller *lammi* 'tjärn' i den i östra Värmland icke ovanliga omtydningen till *land* (C).

Hafterstjärnen S *hàftəsɟæn.* — Hafterstjärn ek. ∽ F. led. är väl urspr. ett mot isl. *Hafsteinn* svarande fsv. mansnamn **Hafsten.* Se vidare terr. n. *Haftersbol* i R.

Hagsjön, Lilla och **Stora** se **Havsjön, Lilla** och **Stora.**

Halsjön nF samt Norge *hàsøn.* — Siön Haln 1742 ggk, 1749 Lindbergs gränsk., Halsjön 1773 Fw 19 ek GSk, Hal Siön 1783 lkk, Hafsjön el. Halsjön Cm 2080, Halsiöen GS, Hal-sjöen no. top. k. ∽ F. led. är till sin härledning mycket oviss; måhända no. dial. *hale* 'svans': sjön är lång, krökt och ganska smal.

Halvvägestjärnen N *hàlvægəsɟæn.* — Halvvägstj. GSk. ∽ Ligger ungefär *halvvägs* (i värml. dial. *halvväges*) mellan gården Munkebol och dess nordöstligaste säter.

Hammarstjärnen N *hámməsɟæn, -ɟæn.* — Hammartj. ek, Hammarstj. GS. ∽ F. led. synes vara gen. av älvd. dial. *hammar* 'bergutsprång', men accenten är förvånande.

Hamratjärnen E *hàmərɟæn.* — Hambra kärn 1762 Almq s. 444, Hamratjärn ek, Hamratj. GS, Hamrasjön Cm 557, Hamrasjö Cm 548. — Vid gården *Hamra* (*hàmər*).

Hannitjärnarna GA *hánnɟæran.* — Hanitjärnarne ek, Hantj:na GS, Norra, Mellan-, Södra Haniktjärn Cm 626 627 625. ∽ F. led. synes urspr. vara fi. *hanhi* 'gås' (P, C).

Harsjön 1 D *hàsøn.* — Har-Sjön 1806 lh, Harsjön ek GS Cm 512. ∽ F. led. torde innehålla ordet *hare*, som i D heter *hår.*

Harsjön 2 sF *hàrasøn* Härasjön, *hàrasøn* Harasjön. — Harsjön ek, Harsj. GS. ∽ F. led. torde innehålla ordet *hare*, i no. dial. (som talas i sF) *hære.*

Harsjön, Västra och **Östra** E *væstər, østər hásøn.* — Her-Siön 1719 lh, Haar Siön 1721 lh (= Ö. H.), Östra Harsjön 1794 lh, Harasjön glex 2: 208, W., Ö. Harasjön 1808 Hln, V., Ö. Harasjön ek GS, Vestra, Östra Harasjön Cm 547 546, Sätter Siönn 1721 lh (= V. H.). ∽ Ligga till största delen inom hemmanet *Hara* (*håra*).

Harsjötjärnen D *hàsəɟæn.* — Harsjötj. ek GS. — Invid *Harsjön* 1.

Hartjärnarna E *hàrɟæran* E. — Vestra, Mellan, Östra Harkjern 1803 lh, Hartjärnarne ek Hartj:na GS. ∽ F. led. innehåller möjl. ordet *hare*; i så fall är namnets uttal påverkat av rspr., ty *hare* heter i E *hår* (se Kallstenius, Sv. Landsm. XXI: 2 s. 113).

Havsjön, Lilla och **Stora** S samt Färnebo hd *lēl, stôr hàvsøn, hàgsøn* Hagsjön. — Hafsiön sl. 1600t. ggk, Haf Siön, Lille Haf Siön 1710 ggk, Lilla, Stora Hafs Sjön 1783 lh, L., St. Hafsjön ek GS, Lilla, Stora Hafsjön Cm 712 711. ∽ På grund av växlande uttal är härledningen av f. led. oviss; möjl. *hage*, jfr no. dial. *have* jämte *hage*, värml. dial. *krave, gnava* jämte *krage, gnaga*.

Havsjön, Norra och **Södra** nF *nòrərə, sòđərə hà(v)søn.* — N., S. Hafsjön ek, N. Havsj., S. Havsjön GS, Norra, Södra Hafsjön Cm 501 502. ∽ Avvattnas av *Lillhavån*, vilken (från Kvarnsjön) fortsättes av *Havån*, även kallad *Hagån*. Jfr föreg.

Havsvalltjärnet nF *håsvalɟærə.* — Hafsvalltjärn ek, Havsvalltj. GS. ∽ Genomflytes av ån *Havsvallen*.

Hedsjön se **Vallsjön**.

Hedtjärnen. Inom häradet finnas åtminstone 3 tjärnar med detta namn: 1 D, 1 nF, 1 R. Uttal: *héɟşan* (*hésɟşan* Hedstjärnen) D, *héɟşan* nF, *hèɟær* G.

Helvetestjärnen N *hælvəsɟær* Helvetstjärnen. — Helvetestj. ek, Hälvetestj. GS. ∽ F. led. sammanhänger väl med folktro på onda makter, som trotts råda vid tjärnen. Jfr O. Lundberg NoB 1920 s. 47 f.

Hemmare tjärnen 1 N *dæn-hèmræ ɟår* Den hemmare tjärnen. — Hemtj. ek GS. ∽ Ordet *hemmare* är en komparativ med bet. 'närmare bygden belägen' och motsvarande no. dial. *heimre*, mno. *hemere*, fær. *heimari*, shetl. *hemer*. Jfr Hesselman i NoB 1930, s. 34, och *Västra tjärnen*.

Hemmare tjärnen 2 R *hèmə ɟær* R. — Hemmer Kärn 1752 lh, Hemtj. ek GS. ∽ Se föreg.

Hemsjön E *hèmsøn.* — Hemsjön ek GS Cm 587. ∽ Vid gården Brånberg.

Hemtjärnet 1, 2 sF *hæmɟærə.* — Hem Kernet 1803 lh, Hemtjärn ek, Hemtj. GS.

Hienlamp se **Trolltjärnet**.

Hinnsjön, Västra och **Östra** E *væstər, òstər hinsøn.* — W. Hinsjön 1808 Hln, Vestra Hinsjön 1852 Ax s. 28, Vestra, Östra Hinsjön Cm 562 975, V., Ö. Hinsjön ek, V., Ö. Hinnsjön GS. ∽ Västra H. avvattnas genom ån *Hinnan* (*hìna*); åns namn kan med sin grava acc. vara bildat ur sjöns med dess akuta acc., men knappast tvärtom (jfr accenten i namnet *Hinntjärnen*). F. led. i sjönamnet är av oviss härkomst. Jfr emellertid sjönamnen *Hinnsjön* i Ångermanland och *Hinsen* i Småland och Dalarna (se Hellquist, Sjön. I s. 219 f.) ävensom den norska älvnamnsstammen *Hind*, som av Rygh, En. s. 101, härledes ur djurnamnet *hind*.

Hinntjärnen E *hìnɟær.* — Sågtjärn ek Cm 563 GSk, Hinntj. GS. ∽ Söder om föreg., genomflytes av *Hinnan*. Vid tjärnen ligger "*Holesågen*".

Hireslamp sF *hiraslamb.* — Hireslamp ek GS. ∾ Torde innehålla fi. *hiiri* 'mus' + *lampi* 'tjärn' (C).

Holktjärnet, Mellre, Nedre och **Övre** sF *mælərə, nərə, åvərə hòlkjæn* el. *hòlkjæn.* — M., V., Ö. Holken ek, M., V., Ö. Hålken GSk. ∾ Ordet *holke* (*hòlkə, hòlkə*) användes i sF i bet. 'obetydlig tjärn', jfr *hålk* Rietz s. 277 b.

Holmtjärnen, -et. Inom häradet finnas åtminstone 5 tjärnar med detta namn: 1 E, 1 N, 3 sF. — Uttal: *hòlmjæn* E N, *holmjænə* sF.

Hulttjärnen 1 GA *hùltjæn.* — Hulttjärn ek, Hulttj. GS.

Hulttjärnen 2 GA *hùltjæn.* — Hulttjern 1826 gmk, Hulttjärn ek.

Hundsjön D *húnsøn.* — Hundsjön ek GS Cm 826. ∾ F. led. är kanske förklenande (jfr Vestlund i NoB 1936, s. 231 ff.).

Hundtjärnen, Lilla och **Stora** GA *lēl, stōr hùnjæn.* — Ottertjern 1826 gmk (= St. H.), L. Hundtj., St. Hundtjärn ek, L., St. Hundtj. GS, Stora Hundtjärn Cm 217. ∾ Jfr föreg.

Husketjärnet sF *hùskəjæn.* — Husketj. ek GS. ∾ I närheten av lägenheten (under Järpliden) *Husketorpet* (*húskətorpə*), som enl. Gottlund, Dagbok 1821 s. 371, haft det fi. namnet *Huuskola* och enl. samma källa s. 376 upptagits av Olof Staffansson *Huuskoinen*; dennes sonson, Per Jonsson H., var en särdeles namnkunnig björnjägare, som ännu 1821 bodde på Husketorpet och av svenskarna kallades *Huske-Per* (Gottlund, a. a. s. 374). (C).

Husman(s)tjärnen nF *husmansjæn, húsmanjæn.* — Husman ek, Husmanstj. GS. ∾ F. led. är väl *husman* 'torpare e. d.'.

Hyttjärnen GA *hòtjæn.* — Bergtråls tiärn 1710 ggk, Trolltjern 1826 gmk; Hyttjärn ek Cm 670, Hyttj. GS. ∾ Vid *Uddeholmshyttan.* Om de äldre namnen *Bergtrollstjärn* och *Trolltjärn* se O. Lundberg NoB 1920 s. 47 f.

Hålsjön N *hèsøn.* — Hålsiöen 1661 db, Holssiöen 1666 db, Häll Siön 1697 lh, Horssjön 1823 lh, Hålsjön ek GS Cm 937. ∾ F. led. torde vara *hål* n. (eller *håla* f.); jfr följ. och *Hålsjön* i Färnebo hd, SOV III s. 67. Sjön är ganska obetydlig.

Håltjärnen S *hètjæn.* — Hol kärn 1783 lh, Håltjärn ek GS. ∾ F. led. torde vara *hål* n. el. *håla* f. el. med hänsyn till uttalet kanske snarare *holk(e)*; jfr *Holktjärnet* ovan och den avvikande utvecklingen av ljudförbindelsen "tjockt" *l* + *t* i namnet *Skåltjärnarna* (samma socken).

Hån 1 D *hån.* Binamn **Storhån** *stòrhan.* — St. Hån ek GS, Stor-Hån Cm 506. ∾ Namnet *Hån* är best. form av älvd. dial. *hå* m. 'utvidgning av ett vattendrag'. H. är den översta och största utvidgningen av ett vattendrag, som kommer från Acksjön i D, genomflyter H., Dalkarlssjön, Eggsjön, Storforssjön och Norskbrosjön, nedanför H.

kallas *Hånan* och utfaller i Tåsan. Hela sjösystemet Hån-Norskbrosjön jämte det förbindande vattendraget kallas **Håarna** *håan* el. Hån. Om ordet *hå* se Zetterholm i Nord. texter och undersökningar 9, s. 65 ff.

Hån 2 E *hån*. — Håhn Siön 1750 lh, Håen 1762 Almq 444, Ned. Hän ek GSk, Hån GS. ∽ Utvidgning av Knappåsälven (ett parti av Ö. Jolen). Se föreg.

Hån 3 N *hån*. — Siön Hån 1803 lh, Sjön Hån 1819 lh, Sjön Håhn 1851 lh, Hån ek GS Cm 538, Hånsjön Cm 539. ∽ Utvidgning av Värån. Se *Hån* 1.

Hånnäsdammen E *hånæsdamən*. — (Hånäsbecken, Ånesbecken 1666 db), Hånnäsdammen ek GSk. ∽ Liten tjärn på N. Loffstrands mark. F. led. kunde vara kompositionsform av ett **Hånäset*, som kanske betecknat det näs (i N. Ny s.), mitt emot vilket tjärnens avloppsbäck mynnar i Klarälven. Detta är mera högländ än den närliggande udden Storsanden, och f. led. i namnet kan därför vara det gamla adj. *hå* 'hög'. Formen i db betecknar säkert den bäck, som avvattnar H. till Klarälven.

Håvstjärn(et) sF *håfsçæın*. — Håftjärnarne ek, V., Ö. Håvtj. GS. ∽ F. led. är kanske gen. av *håv*.

Hällalamp sF *hälalamb*. — Hällalampi GSk, Hellalamp GS. ∽ Innehåller möjl. fi. *hela* 'holk' + *lampi* 'tjärn'; jfr namnet *Holktjärnet* från samma socken (C).

Hällsjön, Norra se **Stöllsjön.**

Hällsjön, Södra se **Kårebolssjön.**

Hällsjön, Västra se **Stöllsjön.**

Hästtjärnen E *hästçæn*. — Hästtjärn ek, Hästtj. GSk.

Högåstjärnen S *högasçæn*. — Högåse kärn 1783 lh, Högtjärn ek GS. ∽ Nära lägenheten *Högåsen* (under N. Gräs).

Hökbrunnen E *hökbrən*. — Sätertj. ek GSk. ∽ En helt liten tjärn, vilket väl avses med namnet.

Höksjön 1 sF *höksøn*. — Höksjön ek, N. Höksjön GS. ∽ Avvattnas av ett vattendrag, som kallas *Hökåna* 1657 db; f. led. är väl därför ordet *hök*. Ehuru sjön icke är särskilt högt belägen, kan dock f. led. urspr. vara adj. *hög*. Avvattnas till följ., som ligger söderut. Jfr denna.

Höksjön 2 Ns *høksøn*, *høksøn*. — Högsjön ek GS, Södra Höksjön el. Högsjön Cm 843. ∽ Jfr föreg. Invid sjön sträcker sig berget *Högåsen*; sjöns namn är kanske förkortat ur ett äldre **Högåssjön*.

Hörkan D *hörça*. — W:a Hollken 1843 lh, Hörtantj. ek GSk, Hörtjån GS. ∽ Namnets uttal anger det som best. form av ett svagt fem.; detta synes visa, att det knappast urspr. varit ett sjönamn utan

i stället bör ha varit namn på ett vattendrag (jfr sådana namn som *Björkan*, *Grundan*, *Höljan*), i detta fall den lilla å, som rinner från Ransbytjärnen i östligaste D genom H. och Långtjärnen till Bredsjön 2. Namnet synes vara best. form av ett fsv. ånamn **Hyrkia*, som kanske ingår i ortnamnet *Hyrkiotorp* 1500 i Östergötland och ansetts rotbesläktat med sv. dial. *har* 'stengrund' (Hellquist, Sjön. I s. 228) samt med sjönamnet *Hörken* (Hellquist, a. a. s. 257). — Prof. Sahlgren föreslår att i stället fatta namnet som best. form av ett fsv. appellativ **hylkia* (jfr sv. dial. *hölj*, isl. *hylr*, fsv. *hyl* 'djupt ställe i vattendrag' och se vidare *Höljan*, vattendrag).

Igelsjön Ns *égəsøn*. — Sjön Iglan 1808 lh, Igel Sjön 1848 lh, Igelsjön ek GS, Igeltjärn Cm 832. ∽ Jfr *Iglabäcken*.

Igeltjärnen. Inom häradet finnas åtminstone 4 tjärnar med detta namn; 2 E, 2 GA. Uttal: *ígəkʒæn*, *ìgəkʒæn* E, *ìgəkʒæn* GA.

Illbäcktjärnarna nF *ìlbækʃʒanan*, *-ʃʒaran*. — Illbäckstjärnarne ek, Illbäckstj:na GS. ∽ F. led. synes vara ett icke känt bäcknamn **Illbäcken*, innehållande det gamla ordet *ill* 'ond, illasinnad o. d.'; jfr namn som *Helvetestjärnen*, *-bäcken*, *Trolltjärnen* och se Hellquist, Sjön. I, s. 262.

Ingridsjön *ígrisøn*. — Ingridsjön ek GS Cm 829.

Jakobstjärnen E *jåkopsʒæn*. — Jakobstjärn ek, Jakobstj. GSk.

Jangen E *jáŋən*. Binamn: Kråkåsjangen *kråkasjaŋən*. — ?Jangen Almq s. 445 ?glex 2: 208 1808 Hln ek Cm 946 GS, Siön Iangen 1796 lh. ∽ Namnets härledning är oviss; jfr Hellquist, Sjön. I s. 267 f. Kallas stundom till skillnad från de båda följande *Kråkåsjangen* efter hemmansdelen *Kråkåsen* (*kråkasn*) i Nore.

Jangen, Lilla E-R *lèljaŋən* Lilljangen. — Lille J. 1657 R 133, Lille Jangen 1664 db 1670t. R 133, Lill Jangen ek, L. Jangen GS, Lill-Jangen Cm 993, Lilla Jangen Cm 992. ∽ Se föreg. och följ.

Jangen, Stora E samt Fryksdals hd *stòrjaŋən* Storjangen. — Store Jangen 1646 db 1657 R 133, Jangen 1670t. R 133 1808 Hln ?glex 2 s. 208, Siön Jangen 1707 1708 lh, Lacus Stor Jangn 1710 ggk, Fangen sl. 1600t. ggk, St. Jangen m. 1600t. ggk ek (Fryksd.), Stor Gangen 1742 R 133, St. Gangen o. 1750 Lotter 1783 lkk, Stor Jangen ek GS, Stora Jangen Cm 992. ∽ Se föreg., från vilken sjön får tillflöde.

Jordbacktjärnen, Västra och **Östra** S *vèstər*, *òstər jóbbakʒæn*. — Norra, Södra Sk(j)ärbergstjern 1819 lh, Skärbergstjärnarne ek, Skärbergstj:ne GS. ∽ F. led. synes innehålla ett icke känt lägenhetsnamn **Jordbacken*; jfr de kända lägenhetsnamnen *Stenbacken* och *Backarna* i hmnet Duvenäs, på vars mark tjärnarna ligga. F. led. i kartornas namn synes vara ett här icke känt men från N bekant bergnamn *Skärberget* (se detta).

Jolkroktjärnen E-N *jòkkrokʒæn*. — ?Biurbäcks oset 1661 db; Iohl-Kiärn 1697 lh, Johl-Kärn 1845 lh; Jolkroktjärn ek Cm 938, Jol-

kroktj. GS. Jolkrokstjärn Cm del 2 s. 249. ∽ Genomflyt av älven *V. Jolen*, som här gör en skarp krök.

Joltjärnen N *jǫ̂ľ̥g̨n* (o. 1915). Binamn: **Osebolsjoltjärnen** *òsbəs-jǫľ̥g̨n* (o. 1915). — Joltjärn ek GS. ∽ Från tjärnen rinner älven *V. Jolen*. Binamnet är givet i motsättning till *Gravolsjoltjärnarna*; J. ligger till största delen inom hmnet *Osebol*.

Joltjärnen, Norra och **Södra** se **Gravolsjoltjärnarna.**

Jotjärnarna nF samt Kopparbergs l. *jǫ́tşanan, -tşanan* (1933). — Jotjärnarne ek, Jotjärn GSk, Jostj. GS. ∽ Härledningen av f. led. är oviss.

Jåtalamp sF *jǻtalamb̥*. — Jåtalampi GSk GS. ∽ Att namnet är finskt, ligger i öppen dag, likaså, att s. led. är fi. *lampi* 'tjärn'. F. led. är däremot av ovisst ursprung, måhända fi. *joutain* 'ungnöt, stut, kviga' (C).

Jällsjön 1 D *jæ̀lsǫn*. — Gällsjön ek Cm 527 GS. ∽ F. led. innehåller väl sv. dial.ordet *hjäll(e)* 'torkställning för nät, löv e. d.' (se Sahlgren NoB 1920, s. 146 ff.).

Jällsjön 2 GA-R *jæ̀lsøn*. — Gälsiöen 1658 db, Jelsiön 1670t. R 133, Jäll Siön 1710 ggk, Giell Siön 1752 lh, Gällsjön 1826 gmk ek Cm 221 GS 1899 Almq s. 70, Hjälsjön 1899 Almq s. 202. ∽ Se föreg.

Jällsjön, Västra och **Östra** E-GA *væ̀stər, òstər jæ̀lsǫn*. — Wästra Giäll siön 1748 lh, Wästra Gjellsjön 1760 lh, Wästra, Östra Gällsjön 1826 gmk, W., Ö. Gällsjön 1808 Hln, V., Ö. Gällsjön ek GS, Vestra, Östra Gällsjön Cm 689 686. ∽ Se *Jällsjön* 1.

Jällstjärnen N *jæ̀lsg̨æn*. Binamn: **Jällsmosstjärnen** *jæ̀lsmøsg̨æn*. — Gällstj. ek GSk, Gällsmosstj. GS. ∽ Vid *Jällsmossen*. Jfr *Jällsjön* 1.

Jämmertjärnen GA *jæ̀mərg̨æn*. — Jemmertjärn Cm 655, Jämnertj. GS. ∽ Saknar fisk, och det är väl den jämmerliga fisktillgången, som givit anledning till namnet.

Kallalamp sF *kålalamb̥*. — Kalalamp ek, Kallalamp GS. ∽ Innehåller fi. *kala* 'fisk' + *lampi* 'tjärn' (C).

Kallåtalamp se **Fisklösen.**

Kalven 1 E *kåľvən*. — Kalven GSk. ∽ Namnet är best. form av *kalv*, som brukas för att ange en mindre sjö invid en större. Ligger invid Mossjön 1.

Kalven 2 S *kåľvən*. — Kalfwen 1670t. R 133, Kalfven 1710 ggk, Siön Kalfwen 1776 lh, Kalfsjön 1808 Hln, Kalfven 1819 lh ek Cm 779 GS. ∽ Se föreg. Ligger nära Gräsmangen.

Kampdrågtjärnen GA *kàmpdragg̨æn*. — Kampdrågtjern 1826 gmk, Kampdrågtjärn ek, Kampdrågtj. GS, Kampdrågstjärn Cm 642. ∽ Namnet synes innehålla ett ortnamn **Kampdrågen*, där f. led. är

kamp 'häst' och s. led. best. form av värml. dial. *dråg* '(fuk g) dalsänka', vilket namn emellertid icke är konstaterat i trakten.

Kamptjärnet sF. — Kamptj. ek GS. ∽ Uttalet är ej känt. F. led. är väl *kamp* 'häst'.

Kamptjärnarna E *kàmpçæran.* ∽ I lunnet Hallens skog. Se föreg.

Kaptentjärnen E *kàptmçær, kåftmçær.* — Kaptenstj. ek GSk, Kaptenstjärn Cm 983. ∽ Anledningen till namnet är okänd.

Karintjärnen D *kàrıtşan.*

Karlstjärnen GA *kålsçær, kalsçån.* — Karlstj. GSk.

Kasjön E *kåsøn, kàsøn.* — Kasjön ek Cm 612 GS. ∽ F. led. är möjl. värml. dial.ordet *kas* 'svedjeland' (jfr dock även *Spontjärnet* i Gillbergs hd, SOV IV s. 59).

Kattstjärtvadet D *kàşatva.* — Kattjärnsvadet ek, Kattstjärtsvadet GS. ∽ Utvidgning av Fämtan. Här går en gångväg till *Kattstjärtsätern.* Jfr Vestlund i NoB 1936, s. 241.

Kindsjön sF *çínsøn, çìnsøn.* — King-Siön 1742 R 133, Kingsjön 1733 Fw 11, King Siön 1783 lkk, Kin-Sjön 1806 lh, Kinsjön 1808 Hln, Kindsjön glex 2: 82 ek, Kindsj. GS, Stora Kindsjön Cm 489. Se även terr. n. *Kindsjön* i sF. ∽ Härledningen av f. led. är oviss. Om Hellquists förklaring av det västgötska sjönamnet *Kindsjön* (Hellquist, Sjön. I s. 298) är riktig, kan den också tillämpas på *K.*: f. led. skulle då vara sv. dial. *kinn* (fsv. *kin*, isl. *kinn* f.) 'kind, sida av ansiktet', vilket ord i Norge användes i ortnamn om en brant sluttning av ett fjäll eller en ås; mot västra stranden av sjön stupar ett ganska brant berg.

Kindsjön, Lilla se **Råinjärv.**

Kisjön, Lilla och **Stora** GA *lél, stôr kìsøn.* — L., St. Kisjön ek GS, Lilla, Stora Kisjön Cm 631 636. ∽ F. led. innehåller fi. *kivi* 'sten'; se *Kisjön* i Färnebo hd, SOV III s. 69.

Kittatjärnen E *kétaçær.* — Kristatjärn ek, Kristatj. GSk, Kettatj. GS. ∽ F. led. är väl namnet *Kitta* 'Kerstin'. Formen å ek och GSk synes sammanhänga med namnet *Kristina.*

Kivlamp se **Stentjärnen, -et.**

Klingelloken nF *kl'ìŋəlokən.* — Storloken GSk, (Klingeloken GS). ∽ F. led. innehåller väl älvd. dial. *klingla* (*kl'ìŋəl'*) 'trissa', se A. Noreen, Fryksd. ordb. s. 138, men kan också sammanhänga med värml. dial. *klingrig* (metates av *kringlig*) 'rund', jfr *Klingertjärnen.* Tjärnen är rund. Om s. led. se *Loken* nedan. Tjärnen ligger nära Klarälven och är säkerligen urspr. en bukt av älven.

Klingeltjärnen N *kl'ìŋətşan.* — Klingeltj. GS. ∽ Se föreg.

Klingertjärnen D *klìŋrjan*. — Klingtj. ek, Klingartj. GS. ∽ F. led. sammanhänger med värml. dial. *klingrig* 'rund', se *Klingelloken*.

Klinttjärnet sF *klintjanə*. — Klint-kärn 1813 lh, Klinttj. ek GSk. ∽ Intill *Älgklinten*.

Klosstjärnen, -et. Inom häradet finnas åtminstone 6 tjärnar med detta namn: 3 sF, 1 GA, 1 Ns, 1 S. Uttal: *klósjæn* GA Ns S. ∽ F. led. innehåller väl, trots accenten, ordet *klossa* 'groda'.

Knon E-GA *knon*. — Knoon 1664 db, Knon 1748 lh 1808 Hln ek Cm 601 GS, Sjön Knon 1760 1828 lh, Knoen 1762 Almq s. 444, Sjön Knoen 1803 lh, Knon-sjön glex 2: 208. ∽ Namnet *Knon* användes dels för att beteckna hela sjösystemet Knon—Busjön 2—Framsjön, dels endast om dettas nordvästligaste, största parti, som helt ligger inom E. Det är av oviss härkomst men är måhända helt enkelt best. form av sv. dial. *kno* 'knoge', åsyftande de olika avsnörningar, som sjösystemet har (jfr det på långt håll besläktade *knä*, som bl. a. användes i bet. 'led på ett grässtrå', och se även Hellquist, Sjönamn I s. 302).

Kockolamp sF *gókolamb*. — Kokolamp GSk. ∽ Namnet innehåller kanske fi. *kukku* 'gökrop' + *lampi* 'tjärn'. Tjärnen uppges på platsen ha namn av göken. Jfr dock även följ. (C).

Kocktjärnen GA samt Färnebo hd *kókjæn*. — Kocktiärn 1710 ggk, Koktjern 1826 gmk, Kocktjärn ek, Kocktj. GS. ∽ F. led. torde vara fi. *kukku* 'kägelformig topp, spets', se SOV III: 69. Jfr dock även föreg.

Kompobergstjärnet sF *kómpobæsjanə*. — Kompobergstjärn ek, -tj. GS. ∽ Vid *Kompoberget*.

Koppilanlamp se **Gubbtjärnet**.

Korptjärnen R *kòrpjæn*. — Korptjärn ek.

Korsilampen nF *kósılampən*. — Korsialamp ek GSk. ∽ Torde innehålla fi. *kuorsia* 'skölja, tvätta' + *lampinen*, dim. av *lampi* 'tjärn' (C).

Kotjärnen. Inom häradet finnas åtminstone 4 tjärnar med detta namn: 3 E, 1 GA. Uttal: *kójæn* GA.

Kottjärnen N *kòtjæn*. — Kotj. GSk. ∽ F. led. synes innehålla ordet *kota*, som i värml. dial. även har bet. 'trissa'. Tjärnen är elliptisk.

Kringtjärnet sF *kríggenə*. — Kringsbergstjärn ek, -tj. GSk, Kringtj. GS. ∽ Att namnet har sammanhang med namnet på hemmanet och berget *Kringsberget*, är tydligt, men mycket osäkert är, vilketdera namnet f. led. *kring(s)* urspr. tillkommer. Tjärnen består av två långsträckta ellipser, förbundna med ett smalt sund, och i betraktande härav kunde möjl. f. led. i dess namn tänkas vara *kring* m., som i no. dial. är känt under betydelsen 'kedja av sammanbundna länkar'.

Omedelbart sydväst om tjärnen finns ett nästan cirkelrunt, täml. högt berg, som på GS kallas *Skala* men vars namn vid besök i socknen 1933 fåfängt efterforskades. Måhända har detta berg en gång kallats *Kringsberget*, med no. dial. *krings* 'krets, cirkel' som f. led., varefter den 1 km därifrån vid ett lägre berg upptagna nyodlingen också fått namnet *Kringsberget*, som slutligen övergått på det berg, där den ligger, och även givit anledning till tjärnnamnet *Kringsbergstjärnet*, sedan förkortat till *Kringtjärnet*. Båda de här anförda tolkningsförslagen äro emellertid endast svagt grundade hypoteser. Det bör också märkas, att en man vid namn *Kring Kringsson* omnämnes i Ölme hds db 1676. Om detta ovanliga mansn. varit representerat i sF, kan gen. därav ingå i hemmanets och bergets samt sålunda även i tjärnens namn.

Kristatjärnen se **Kittatjärnen.**

Kroksjön sF *króksøn*. — Kroksjön Cm 846 GS, Krokvattnet ek. ∽ Namnet är givet efter formen.

Kroksjön, Nedre sF samt Norge *nérə króksøn*. — Kroksiöen 1666 db, Kroksiön 1742 R 133 1749 Lindgrens gränsk., Kroksjöarne 1773 Fw 19, Ned. Kroksjön ek, Södra Kroksjön Cm 2083, Kroksj. GS. ∽ Jfr föreg. och *Mellansjön* samt *Övre sjön* (numera terräng); citatet från Fw 1733 avser alla tre (Nedre K., Mellansjön och Övre sjön).

Kroksjön, Norra, Södra och **Östra** sF. — N., S., Ö. Kroksjön ek GS. ∽ Uttalet ej känt. Jfr *Kroksjön*.

Kroktjärnen (-et). Inom häradet finnas åtminstone 4 tjärnar med detta namn: 1 E, 1 GA (Rumptjärn ek, Kroktjärn el. Rumptjärn Cm 644, Kroktj. GS), 2 sF. Uttal: *krókʝæn* E, *krǫ́kʝæn* GA. Härtill komma Kroktjärnarna GA *krǫ̀kʝæran* och Småkroktjärnarna E *smǻ-krokʝæran*, tre små tjärnar norr om *Kroktjärn*. Se också *Våltjärnet*. Jfr *Kroksjön*. Även namnet *Rumptjärn(en)* åsyftar tjärnens krökning (jfr *Halsjön*).

Kråktjärnen se **Varislampi.**

Kråkåsjangen se **Jangen.**

Kungstjärnen D *kǿgsʝsan*. — Kungstj. ek GS. ∽ Anledningen till namnet är okänd.

Kvarnsjön. Inom häradet finnas åtminstone 4 sjöar med detta namn: 1 E, 1 nF, 1 N (Vestra Stafsjön Cm 541, V. S. ek, V. Stavsjön GSk, Kvarnsjön GS), 1 S samt Färnebo hd (Lille Elg Siön 1710 ggk, Lilla Elgsiöen 1714 lh, L. Elgsjön 1808 Hln ek, Qvarnsj. GS). Uttal *kvàrsøn* E nF N, *kvàrsøn* S. ∽ Om binamnet *Lilla Älgsjön* på en av sjöarna jfr *Älgsjön 4*, som ligger strax norr därom.

Kvarntjärnen. Inom häradet finnas åtminstone 3 tjärnar med detta namn: 2 GA, 1 R. Uttal: *kvàrʝær*, *kvàrʝæn* GA, *kvàrʝær* R. Härtill komma Kvarntjärnarna N *kvàrʝæran*.

Kviddtjärnen GA *kvìdʝær*. — Qviddtjern 1826 gmk, Qviddtjärn ek, -tj. GS. ∽ F. led. är värml. dial. *kvidd* 'elritsa'.

Kvistbergstjärnen (pl.) se Spångtjärnarna.

Kårebolsjön N *kårbəsøn* Kårbolssjön. — Söder Häll Siön 1697 lh, (Hällsjöarne glex 5: 247), Kårbolsjön Cm 580, Kårebolsjön ek, -sj. GS. ∽ Har hetat *S. Hällsjön* på grund av närheten till berget *Bubergshällan.*; jfr *Stöllsjön.* En del av *Kårebols* ägor ligga vid sjön.

Kåttesotjärnen E *kåtəsoγœr.* ∽ Strax nordost om Kvarnsjön, i mossen *Kåtteso.*

Kämpalamp sF *ǵæmpalamb.* — Jämpaslamp ek GSk. ∽ F. led. innehåller måhända urspr. fi. släktn. *Kemppainen,* som förekommit bland värmlandsfinnarna, se följ. (C).

Kämpängtjärnarna GA *γæmpæγγœrəra.* — Binamn: Bergtjärnarna *bæryγœrəra.* — N. S. Kampningstj. ek, Kampningstj. GSk. ∽ Kartornas former äro felaktiga. Namnet synes vara sammansatt med ett namn **Kämpängen,* vars f. led. troligen är ett släktnamn, t. ex. sv. *Kämpe* el. fi. *Kemppainen,* det senare känt från grannsocknen Rämen. Binamnet är ojämförligt mest i bruk. Ligga invid berg.

Kättolamp se Rävtjärnet 2.

Laggen, Lilla och Stora GA *lèlagən, stòlagən* Lill-, Storlaggen. Binamn på St. L.: Hemsjön *hèmsøn.* — Lilla, Stora Laggen 1802 lh 1826 gmk Cm 658 659, L., St. Laggen ek GS, Norra Lagen 1802 lh, Laggen 1808 Hln Fre (= St. L.). ∽ Namnet L. är väl förkortat ur ett äldre **Laggsjön,* vari f. led. kan vara *lagg* i bet. 'kant på mosse, åker eller äng' eller också *lagg* 'inskärning', syftande på det förbindande sundet (jfr *N.* och *S. Laggen,* SOV III, s. 71). Till sjöarna sträcker sig hmnet *Laggåsen,* vars bebyggelse ligger närmare St. L., vilket väl givit anledning till binamnet.

Lagmannen E *làgman.* — Lagman GS. ∽ Namnet är säkerligen förkortat av ett äldre **Lagmanstjärnen,* men anledningen till en sådan namngivning är okänd.

Lahtijärvi se N. Dypen.

Lakenesjön R *làkənəsøn.* Binamn: Laknen *làktn* Laktnen. — Lakenässiö 1657 R 133, Laknes Siöen 1666 db, Lake Siön 1670t. R 133, Lakene Siön 1710 ggk, Siön Lukene 1742 R 133, Lukene 1783 lkk, Lakene-siön 1760 lh, Lakene (siön) 1762 Almq s. 429, Lakenesjön 1808 Hln ek GS Cm 570 Sve 5 s. 601. ∽ Det meddelade dial. uttalet på namnet *Lakenesjön* kan icke vara genuint utan måste bero på utläsning av en skriftform av ett namn, antingen sjöns eller gården *Lakenes*; namnet är givet efter denna gård. Sjöns urspr. namn är utan tvivel det ännu ofta använda binamnet *Laknen,* vilket är best. form av ett fsv. sjönamn **Lakne,* som kanske förhåller sig till (salt)*lake,* mlty. *lake* 'stillastående vatten', fhty. *lahha* 'vattenpuss', eng. *lake,* 'insjö' som fnord. *Biarni* till *Biari, Arni* till *Ari* o. d. Dial. uttalet visar samma inskott av *t* mellan *k* och *n,* som i värml. dial. förekommer i t. ex. *vakna.*

Lankan GA *låyka*. — Lanka Ax s. 6 Cm 663, Lankan ek GS. ∽ Utgör en långsträckt utvidgning av ett vattendrag, som rinner från Älgsjön 1 till Bjursjön 1. Namnet är best. form av ett svagt fem. och måste väl därför urspr. vara namn på nämnda vattendrag; jfr, att *Asphytteälven* i Färnebo hd alltjämt kallas så, ehuru den till största delen är att betrakta som en sjö. Namnet synes vara samma namn som no. *Laanke*, vilket av Rygh, NG IV s. 167 betraktas som ett av adj. *lang* med *-k*-avledning bildat ånamn. Härledningen ur adj. *lang* måste dock betraktas som oviss beträffande det norska namnet och föga tillfredsställande för det svenska, så vida detta icke från början betecknat en vida längre sträckning, t. ex. hela bäck- och åsystemet från Dytjärnen till Deglunden. Namnet kan emellertid också vara *-k*-avledning av fnord. *(h)lamm* 'larm, buller', jfr fryksdalsmål *lamra* (*låmər*) 'sladdra, prata högt, oredigt och för mycket' och se Torp, Et. Ordb., art. *laanke*; ordelement, som beteckna 'buller, prat, sladder', äro vanliga i vattendragsnamn.

Lapptjärnen 1 GA *låpçæn*. — Lapptjärn ek Cm 652, Lapptj. GS. ∽ Öster om Ögsjön. F. led. är av mycket oviss härkomst; möjl. sammanhänger den med no. och dalsl. dial. *lopp* (av ett gammalt fnord. **lappu*-) 'groda'.

Lapptjärnen 2 GA *låpçæn*. — Lapptjern 1826 gmk, Lapptj. ek GS. ∽ Sydväst om Uppämten. Se föreg.

Lasstjärnarna S *låsçæran*. — N., S. Lasstjärn ek. ∽ F. led innehåller väl smeknamnet *Lasse*.

Laukolamp sF *löukolam* (o. 1915), *laukolam(b)* (1933). — Säcke Kärn 1800 lh, Säcketj. ek, Laukolam GS. ∽ Namnet *L.* sammanhänger med namnet på det närbelägna *Laukomäksberget*, vilket tydligen en gång hetat **Loukkumäki*. Om bergnamnet är det ursprungliga, kan dess f. led. vara fi. *loukku* i bet. 'fälla för fågel, harar m. m.' Om tjärnnamnet är det ursprungliga, kan betydelsen hos f. led. lika gärna vara 'lin- eller hampbråka, skäkta' (som synes vara ordets urspr. bet.), se nästa mening (C). Namnet *Säcketjärn(et)* innehåller enl. uppslag av prof. Sahlgren som f. led en västlig form **säcke* av sv. *sänke* (no. dial. *søkkje*) n. 'sänklod, sänke på metrev', här i abstrakt bet. 'nedsänkning', och åsyftar tjärnens användning för nedsänkning av lin eller hampa för rötning; jfr sv. dial. *sänk*, *sönk* n. 'ställe, där lin eller hampa nedsänkes för att rötas', vidare 'det på sådant sätt nedlagda linet med tillbehör av pålagt virke', och för namngivningen *Liggolamp* nedan.

Lavelan GA *låvəlan*. — Lavelandstj. GSk. ∽ Namnet torde innehålla fi. *Lavi* 'Olof' + *lampi* el. *lammi* 'tjärn' i den inom östra Värmland och Närke icke ovanliga omtydningen till *land* (C).

Laxan GA *låksa*. — S. Laxtjern 1826 gmk, Laxräjtika ek, Laxtjärn GS, Laxa Cm 649. ∽ Namnet *Laxan* synes rätteligen vara namn på ett vattendrag (jfr *Lankan* ovan), i så fall väl på den bäck, som avvattnar sjön. Sjön är f. ö. lång och mycket smal och kan därför göra intryck av en å. Såväl den som dess avlopp och de därmed

närmast i förbindelse stående småsjöarna innehålla laxöring. Den i namnet *Laxräjtika* ek ingående s. led. träffas under formen *Röjtica* 1826 gmk som namn på *Långa tjärnen*, dit L. avvattnas, och som s. led. eller som simplex i namnet på den tämligen närbelägna, likaledes långsträckta sjön *Ormräjtika*, se denna. Namnet *Räjtika* synes vara fi. *reitikka* 'lårstycke; längre stycke, räkel' (P, C). Besvärande är dock, att namnet eller leden i äldre tid ej sällan skrives med *ö*, och att en i Rämen bosatt men från GA bördig person för A. Palmqvist 1933 uppgivit uttalet *Röjtika* (*røįtika*).

Laxtjärnen S *låksjær*. — Lax kärn 1783 lh, Laxtjärn ek, Laxtj. GS. ∽ Tjärnen innehåller väl laxöring i likhet med St. Havsjön, dit den avvattnas.

Laxtjärnarna R-S *låksjærnan*. — N. Mell., Söd. Laxkärn 1752 lh, Laxtjärnarne ek. ∽ (Stora) Älgsjön, dit tjärnarna avvattnas, innehåller laxöring.

Lehtoinenlamp se **Lövtjärnet**.

Lelunden se **Storsjön**.

Lemuntjärnarna R *lémunjærnan*. Binamn: Lemunnen *lémun*. — Limunkärnerna 1666 db, Limmungkern 1670t. R 133, N:a Lemungs Kärn 1748 lh, N., S. Lemundstj. ek, Lämås tjernarne 1826 gmk, N., S. Lindåstj. GS. ∽ Tjärnarna äro förenade med ett kort, smalt sund, vilket gör, att de ibland betraktas som två, ibland som en, samt benämnas i förhållande härtill. F. led. i binamnet, vilket utgör best. form av f. led. i uppslagsnamnet, innehåller möjligen fnord. ordet *(h)lē(r)* 'sjö', som antagits föreligga som sjönamn i Stora *Le* i Nordmarks hd (även i Dalsland och Norge) samt som f. led i sjönamnen *Lelången* i Gillbergs hd och *Lelång* i Dalsland. S. led. är *mun* 'mun, mynning'. Namnet syftar på det nyssnämnda sundet. Namnet *Lämåstjärn(en)* är givet efter gården *Lämmås* i Ekshärads sn, vilken ligger norr om tjärnarna; denna gård hette före 1919 i jb *Lindås* och kallas på kartorna *Lindås* (ek) eller *Lindåsen* (GS), vilket förklarar namnet *Lindåstj*.

Letten sF *létn*. — Lytten 1657 R 133, Siön Lesten 1742 R 133, Lesten 1733 Fw 11 1783 lkk, Leten 1762 Almq s. 445 ek Cm 492, Sjön Leten 1845 lh, Sjön Letten 1800 1819 lh, Letten 1808 Hln glex 2: 82 Bm s. 122 GS. ∽ Hellquist, Sjönamn I s. 339, härleder namnet ur namnet på det närbelägna utsiktsberget *Letteråsen*, men en sådan härledning synes stöta på besvärliga formella hinder. Snarare tycks namnet visa på en sjö- eller älvnamnsstam *Litt-* (jfr sjöns avloppsälv *Lettan*), motsvarande fsv. adj. *litter*, no. dial. *litt* 'färgad', samma ord, som är s. led. i sv. *ljuslett*, *rödlett*, men i så fall med bet. 'klar', som hos motsvarande subst. visar sig i ags. *wlite* 'klarhet, glans', fs. *wliti* 'glans'; såväl sjön som avloppsälven ha klart vatten (Cm 492, 493).

Lettjärnen sF se **Fåfängtjärnen**.

Lettolamp se **Lövtjärnet**.

Lidssjön S *líssøn, lisøn.* — Lÿd(siön) 1762 Almq s. 429, Liid-Sjön 1776 lh, Lÿ Sjön 1783 lkk, Lid Sjön 1819 lh, Lids Sjön 1821 lh, Lidsjön 1808 Hln ek GS Cm 723, Lids-(sjön) glex 6: 372. ∽ Namnet är givet efter gårdarna (Övre, Nedre) *Lid.*

Liggålamp Ns *ligalámp.* ∽ I hemmanet Viggen. Namnet torde innehålla fi. *liko* 'blötning' + *lampi* 'tjärn', jfr *liko-allas* 'blötbalja', *liko-amme* 'blötkar' (C). Jfr också för namngivningen *Säcketjärn* (under *Laukolamp*) ovan.

Likedalstjärnen D *lìḭ̯ṣıdasḭ̯ṣan.* — Likedalstj. ek GS ∽ Invid *Likedalssätern* i närheten av *Långlikans dalgång.*

Liksjön, Norra och Södra D *lìksøn.* — N., S. Liksjön ek GS, Norra, Södra L. Cm 514 515, Liksjöarne Cm 513. ∽ Avvattnas genom *Tvärlikan.* Det uppgivna dial. uttalet förefaller knappast genuint.

Lilla tjärnen GA *lêl ʒæ̀n.* — Lilltjärn Cm 651, Lilletjärn Cm 652. ∽ Genomflytes av bäcken från Långa tjärnen till Lapptjärnen, båda betydligt större än *L.*

Lillbergsgårdssjön D *léspəgasøn* Lisspegårdssjön. — Lillebergsgårdssjön ek, Lillbergsgårdssj. GS. ∽ Ligger på hmnt *Lillbergsgårdens* mark (se detta hmn).

Lillsjön. Inom häradet finnas åtminstone 3 sjöar med detta namn: 1 R, 2 S. Uttal: *lèlsøn* S.

Lilltjärnen. Inom häradet finnas åtminstone 3 tjärnar med detta namn: 2 E, 1 R. Uttal: *lèlʒæn* E R. En av tjärnarna i E (å GSk kallad *Sunnantj.*) räknas till *Överbergstjärnarna,* som f. ö. innefatta Mellantjärnen och Näcktjärnen.

Lillulamp se **Lululamp.**

Limtjärnen D *lìmʒæn.* — N., M., S. Limtj. GS. ∽ Härledningen av f. led. är oviss. Enligt uppgift från platsen finns vid ingen av tjärnarna vare sig *limsten* (kalksten) eller *lim* (kalkartad jord). Möjligen kan f. led. innehålla värml. dial. *limme* 'kvast' (jfr det västmanländska namnet *Kvaståsen*).

Lindtjärnen S *lìŋʒæn.* — Lindtj. ek. ∽ F. led. är snarast *linda* 'trädesåker, åkerren'.

Lisselsjön GS *líslsøn.* — Lisselsjön ek GS Cm 620. ∽ F. led är urspr. fsv. *litla* 'den lilla', där *tl* blivit *ssl* såsom i *vassle* av *vatle* o. d. Namnet torde vara givet i förhållande till den närbelägna, stora Narsjön.

Lisselsjötjärnarna GA *líslsøʒænan, -ʒænəra.* — N., S. Lisselsjötjärn ek, N., S. Lisselsjötj. GSk, Norra, Södra Lisseltjärn Cm 632 633, Lillsjötj:na GS. ∽ Söder om *Lisselsjön.*

Lisseltjärnen R *léslʒæn.* — Lisseltjärn ek. ∽ Om f. led. se *Lisselsjön.* Namnet är väl givet i motsättning till *Långtjärnen* E-R.

Ljusnetjärnarna D-sF *jùstn̥gænan* (o. 1915). — Ljustj., Ljusnetjärnarne ek, Ljusnatjärn Cm 831, N., S. Ljusnetj. GS. ∽ Utvidgningar av *Ljusnan.*

Ljusnetjärnen N *jùstn̥gær.* — Ljusentj. Ek GS. ∽ Nära *Ljusnan.*

Ljusnetjärn(et) sF *jùsn̥gær(ə).* — Ljusnetj. ek GS. ∽ Nära *Ljusnan.*

Lokanlamp se **Lukastjärnet.**

Loken 1 D *lǫ́kən.* — Loken GSk. ∽ Egentligen en serpentinvik av Klarälven (vid Likenäs). Namnet är best. form av älvd. dial. *lok* m. 'grund vik av en älv' (dalm. *lok* 'vattenpuss'), varom se vidare A. Noreen, Sv. etym. s. 50.

Loken 2 E-N *lǫ́kən.* — Loken ek Gsk. ∽ Serpentinsjö vid Klarälvens vänstra strand; har uppenbarligen fordom varit en bukt av älven. Se föreg.

Lomtjärnen, (-et). Inom häradet finnas 9 tjärnar med detta namn: 1 D, 1 E, 2 nF, 1 sF, 1 GA, 1 N, 2 S. Uttal: *lòm̥gær* E GA S, *lòm̥gęr* N, *lóm̥gær* S, *lóm̥gęr(ə)* nF. Härtill komma **Lomtjärnarna** (*lòm̥gænan*) i R (N., S. Lomtj. GS). Äldsta citat: lomkiers Rösen 1659 db (R).

Lorten D *lót̥r.* — Lort kärn 1801 lh, N., S. Lorten ek GS, Lorten el. Lörten Cm 525. ∽ Namnet är förkortat av *Lorttjärn(en).* Det har väl sammanhang med namnet på det tämligen närbelägna *Lortberget* (*lót̥bæri* — Lortb. GSk); tjärnarnas vatten är klart (Cm).

Lukastjärn(et) sF-Ns *lúkasgær, -gęr(ə)*; fi. namn **Lokanlamp** *lǫ́kanlamp.* — Lukastj. ek GS. ∽ Både det sv. och det fi. namnet innehålla som f. led. namnet *Lukas,* det fi. namnet i gen. *Luukkaan* (+ som s. led *lampi* 'tjärn') (C).

Lululamp sF *lúlulamb̥.* — Lillulampi GSk, Lillulamp ek GS. ∽ Namnet är finskt, med *lampi* 'tjärn' som s. led. F. led. synes möjl. urspr. ha varit fi. *lyyly* (jämte *lyyli*) 'offer', jfr *ly(y)lipaikka* 'heligt ställe i skogen, offerplats, begravningsplats' (C). Av GS att döma innehåller tjärnen en liten holme, och på sådana brukade finnarna förr ha sina begravningsplatser (jfr *Likön* SOV III s. 96).

Lunddalstjärnen S *lùndasgær.* — Landalstj. ek, Lundalstj. GS. ∽ F. led. synes vara ett släktnamn *Lund(d)al,* men anledningen till namnet är okänd.

Lundfrutjärnen S *lùwfrugær.* — Planet Tjern 1819 lh, Jungfrutj. ek GS. — F. led. i L. är möjligen ett f. ö. icke känt **lundfru* 'skogsfru'. Jfr *Lundfrumossen.* Namnformen från 1819 innehåller tydligen som f. led ordet *planet,* ovisst i vilken bet.

Lustjärnen S *lùsgær.* — Lystj. ek. ∽ Namnet synes vara nedsättande.

Låhelamp Ns *låhelämp*. ∽ Belägenheten ej närmare känd. Namnet synes urspr. vara ett fi. **Lohilampi* 'Lax(örings)tjärnen' (C).

Lålamp sF *lålamb*. — Lålamp ek GS. ∽ Namnet synes innehålla fi. *loho* 'gammal skral häst' + *lampi* 'tjärn'. Jfr emellertid även föreg. (C).

Långa tjärnen 1 GA *låŋ ɟån*. — Röjtica 1826 gmk, Långtjärn ek Cm 650, Långtj. GS. ∽ Är något långsträckt. Jfr *Laxan*.

Långa tjärnen 2 N *dæn-låŋ ɟån* Den långa tjärnen. — Långtj. ek GS.

Långtjärnen, -et. Inom häradet finnas åtminstone 14 tjärnar med detta namn: 2 D, 1 E, 1 E-R, 4 nF, 2 sF, 2 N, 1 R, 1 S samt Kils hd. Uttal: *låŋɟən* D, *låŋɟæn* (el. *dæn-låŋ ɟån* Den långa tjärnen) E, *låŋɟæn* E-R, *låŋɟənə* nF sF, *låŋɟən* N, *låŋɟæn* RS. Härtill komma Långtjärnarna i D och Norra och Södra L. (*nòrə*, *sønə låŋɟæn*) i S. Äldsta anträffade citat: Långkiärn 1658 db (S), Lång Kiärn 1657 ggk (E-R).

Läftalamp se **Lövtjärnet**.

Lämbergstjärnen R *læmbæsɟæn*. — Lombergstjärn ek, Lembergstj. GS. ∽ Vid *Lämberget*.

Länsmansflån N *länsmansfłån*. — Länsmansflon GSk, -flån GS. ∽ Utvidgning av Halgån. Anledningen till f. led. är okänd. S. led. är best. form (i mask. genom anslutning till huvudmassan av sjö- och tjärnnamn) till ett från no. dial. känt *flå* (även *flån*) f. 'utvidgning av ett vattendrag', som också förekommer i no. ortnamn, t. ex. *Gåseflå*, namn på en utvidgning av älven Otra (Rygh, NG IX s. 43 f.).

Länsmanskällorna nF. — Länsmans källorna ek, Länsmanskällorna GS. ∽ Uttal ej känt. Anledningen till namnet okänd.

Lätjärnen D *læɟən*. — Litj. ek, Lätjärn GS. ∽ F. led. är säkerligen dalbym. *lä* 'lada'.

Lönnkulltjärnen R *lònkulɟæn*. — Lönnhultstjärn ek. ∽ Anledningen till namnet ej känd.

Löparsjön, Nedre och **Övre** sF *lòɪpasøn*. — Löpar-Sjöarne 1806 lh, Ned., Öf. Löparsjön ek, Ned., Öv. Löparsjön GS. ∽ F. led. är väl bildad till sv. dial. *löpa* (*timmer*) 'stöta ner (timmer) från berg'. Med avseende på bildningen jfr värml. dial. *vilarsten* 'sten där man vilar' o. d. (se Kallstenius, Sv. Landsm. 1907 s. 29 och Sv. Landsm. XXI: 2 s. 192 anm. 3).

Lövbergstjärnen nF *løbesɟæn*. — Löfbergstj. ek, Lövbergstj. GS. ∽ Har namn efter hemmansdelen *Lövberget* (*lòvbæn*, *løbæn*) under Skyllbäck.

Lövsjöarna E-GA *lòvsøan*, *lòvsøn* Lövsjön. — Löf siön 1748 lh, Norra, Södra Löfsjön 1828 lh Cm 611 610, N., S. Löfsjön ek, N., S.

Lövsjön GS. ∽ Sjöarna sammanhänga genom ett sund och betraktas därför ofta som en.

Lövtjärnen E *løvȷ̧ærn*. — Löftj. ek, Lövtj. GS.

Lövtjärn(et) sF-Ns *lǫvȷ̧ærn* (o. 1915), *lǫvȷ̧ærn(ə)* (1933 sF). Fi. namn: Lehtoinenlampi *læhtǫjənlámp* Lähtåjenlamp (o. 1915), Lettolamp *létolámb* (o. 1915) och Läftalamp *læftalámp* (1933 sF). — Löftjärn ek, Läftalampi GSk, Lettolamp GS. ∽ Det sv. och det fi. namnet innehålla ung. samma element, vad betydelsen angår. S. led. i det fi. namnet är *lampi* 'tjärn', f. led. är utspr. dels *lehtoinen* 'lövskogsrik', dels *lehto* 'lövskog'; det även förekommande uttalet med *ft* torde bero på en sen särutveckling av fi. *ht*, sedan finska språket börjat råka i glömska, jfr bergn. *Kartosåfta* (C).

Lövåstjärnen N *løvasȷ̧ærn*. — Lööfåhs-Kiärn 1697 lh, Löfåstj. ek, Lövåstj. GS. ∽ Vid *Lövåsen*.

Maklammit se **Bergtjärnarna 1.**

Mangslidtjärnet sF *mágslȷ̧ærə*. — Mångsiön 1742 R 133, Mång Siön 1783 lkk, Mangsiön 1808 Hln, Mangtj. ek GS. ∽ Avvattnas av *Mangs(lid)älven*.

Marktjärnen N *márkȷ̧ærn*. — Marktj. ek GS. ∽ F. led. kan vara det ord *mark* 'skog, utmark', som ingår i *finnmark*.

Marktjärnen, Norra och **Södra** N *nǫ̀ræ, sønræ màrkȷ̧ærn* (o. 1915). — Marktj. ek, N., S. Marktj. GS. ∽ Se föreg.

Marktjärn(et) sF *màrkȷ̧ærn(ə)*. — Marktj. ek GS. ∽ Se *Marktjärnen*.

Martatjärnarna N *mátaȷ̧ærnan* (o. 1915). — N., V., Ö. Martatj. ek, Martatj:na GS. ∽ F. led. är väl kvinnonamnet *Marta*, som i värml. dial. har akut accent.

Meastjärnen GA *méasȷ̧ærn*. — Medtjärn ek, Medtj. GSk. ∽ Härledningen av f. led. är oviss.

Mellansjön 1 E *mælasøn*. — Mellansjön ek, Mellansj. GSk. ∽ En del av Mossjön 1, jfr *Nordsjön*.

Mellansjön 2 nF *mælasøn*. Binamn Mellan-Örsjön *mælaǫsøn*. — Mellan Sjön 1819 lh, Mellansjön GS, M. Örsjön ek. ∽ Jfr *Väster-* och *Östersjön*.

Mellansjön 3 sF *mælomsøn* Mällomsjön. — Mellan Krok Sjön 1803 lh, Mellersta Kroksjön Cm 2082, Mellan Kroksjön ek, Mellansjön GS. ∽ Jfr *Nedre Kroksjön* och terrängen *Övre sjön*. Ordet *mellan* heter i sF *mällom* (*mælom*).

Mellantjärnen 1 E *mælaȷ̧ærn*. — Malltjern 1822 lh, Mellantj. GS. ∽ Den mellersta av Överbergstjärnarna.

Mellantjärnen 2 Ns *mälagæn*. — Mellantj. ek GS. ∽ Ligger inom det forna hemmanet Flatåsen n:r 1, förr benämnt *Mellan*-Flatåsen; en hemmansdel kallas *Mellangården* (*mälagan*).

Metartjärnen GA *mėtarjæn*. — Metartjärn Cm 609, Metertjärn Cm del 2 s. 250, Metartj. GS. ∽ För namngivningen jfr *Löparsjön*.

Midskogstjärnen D *méskoksjæn* (o. 1915). — Medsko Kjern 1843 lh, Medskogstj. ek GS. ∽ Namnet betyder 'tjärnen mitt på skogen'; jfr hmnet *Medskogen* i sF och *Midskogbäcken* i S samt *Midskogtjärnen* i Färnebo hd (SOV III s. 73).

Milhävdtjärnen GA *milhævdjæn*. — Milhävdtj. GS. ∽ F. led. innehåller värm. dial. *milhävd(er)* 'skogstrakt vars vedprodukter användas till kolning'.

Miltjärnen, Västra och **Östra** S *væstər, østər miljæn*. — Mil Kärn, Östra Milbergs Kärn 1783 lh, V., Ö. Miltjärn ek GS. ∽ Namnet är möjligen förkortat av ä. *Milbergstjärn(en)*. Ligga vid *Milberget*.

Missustjärn(et) sF *misusjæn(ə)*. — Henrikstj. ek, Heikenlampi GSk, Hejkelamp GS. ∽ Namnet *M.* synes som f. led. innehålla gen. av socknens dial.ord *misu* (*misu*) 'vassle'; meddelaren upplyste, att detta ord ingår i namnet. Jfr för betydelsen, att *vassel* f. i dalmål betyder 'bäck'; tjärnen avvattnas av en ganska betydlig bäck. Kartornas namn innehålla mansn. *Henrik*, fi. *Heikki* (gen. *Heikin*), de fi. namnen med tillfogande av s. led. *lampi* 'tjärn'.

Mjögsjön sF *miögsøn*. — Mögesiöen 1666 db, Mjögsjön Cm 838, N., S. Mjögsjön ek, N., S. Mjögsj. GS. ∽ F. led. är det gamla ordet *m(j)ö(g)* 'smal'.

Mjögtjärnen N *mjögjæn*. — Mjögtjärn ek, Mjögtj. GS. ∽ Se föreg.

Mjösjön E *mjøsøn*. — Mög Sjön 1796 lh, Mjögsjön ek GS Cm 974. ∽ Se *Mjögsjön*.

Mjövisten E *mjøvestu*. — Miögewisten 1664 db, Sjön Mjö-Wisten 1750 lh, Miöqwisten 1762 Almq s. 444, Miög wisten 1794 lh, Mjögvisten 1808 Hln Cm 941 ek GS. ∽ Om f. led. se *Mjögsjön*. Om s. led. se den med M. genom sund förenade *Bredvisten*. *M.* är smal.

Moanstjärnet sF *möansjænə* (o. 1915). — Moanstjärn ek, Moanstj. GS. ∽ F. led. synes vara finsk och innehålla ett släktnamn, t. ex. *Muhonen* el. möjligen *Moijainen*, vilket senare är känt från trakten (C). Jfr *Moatjärnen* SOV III s. 73.

Molntjärnen 1 D *mönjæn* (o. 1915). — ?Mölkärn 1656 db, W., Östra Molnkärn 1800 lh, Moln Kjern 1833 lh, Mölntjärn ek, Mölntj. GSk, Molntj. GS. ∽ F. led. synes innehålla ordet *moln*, ovisst i vilken betydelse; ifrågavarande och följande tre tjärnar med samma namn ligga i myrmark.

Molntjärnen 2 N *mönjæn* (o. 1915). — Måntj. GS. ∽ Jfr föreg.

Molntjärnen, Västra och **Östra** N *västræ, östræ mønʃęn* (o. 1915). — V., Ö. Måltj. ek GSk, V., Ö. Molntj. GS. ∾ Jfr *Molntjärnen* 1.

Monalamp sF *mönalamb*. — Mollalamp GS. ∾ Namnet torde innehålla fi. *muona* 'kost, föda' + *lampi* 'tjärn'; jfr *Matlången* SOV III s. 73 (C).

Mosbergssjön E *mósbæsøn*. — Mossbergz Siö 1656 ggk, Siöen Mossebergz Siöen 1664 db, Mosbergz Siön 1670t. R 133 1738 lh, Mossbergs [siön] 1762 Ahnq s. 444, Mossbergs Sjön 1794 1822 lh, Mosbergs Siön 1799 lh, Mosbergssjön ek GS, Mossbergssjön Cm 561. ∾ Vid gårdarna *N.* och *S. Mosberg*. Möjligen har sjön en gång i tiden haft namnet **Eikir* 'Eksjön'; se härom sockennamnet *Ekshärad*.

Mossjön 1 E *mösøn* (o. 1915), *mösøn* (1933). — Mus siön 1748 lh, Mu Sjön 1828 lh, Mu-sjön glex 2: 208, Mussjön Cm 592 ek GS. ∾ F. led. torde innehålla fsv. *mos*, *mus* 'mossa', vilket ord ännu som kollektivum fortlever i värml. dial. Sjön genomflytes av *Musån* (se denna) och är delvis omgiven av mossmark. Norra delen av sjön kallas *Mellansjön* och — ännu längre i norr — *Nordsjön*.

Mossjön 2 GA *møsøn, mösøn* (o. 1915), *mösøn, möʃøn* (1933). — Muskern 1670t. R 133, Musjön 1826 gmk ek GS, Mussjön 1808 Hln Cm 677. ∾ Ligger vid mossmark; jfr föreg.

Mossjötjärnen GA *mösøʃæn, mösøʃæn* (o. 1915). — Musjö Tjern 1826 gmk, Musjötj. ek GS, Mussjötjärn Cm 679. ∾ Strax norr om föreg.

Mosstjärnen 1 D *mösʃæn, -ʃæn*. — Mosstjärn ek, Mosstj. GS. ∾ Ligger i mossmark.

Mosstjärnen 2 E *møsʃæn* (o. 1915). — Måstjärn ek, Mosstj. GS, Vesseltjärn Cm 568. ∾ Ligger vid mossmark. Namnet *Vesseltjärn(en)* innehåller som f. led sv. o. no. dial. *vesle* 'lille'; detta namn är givet i motsättning till den närliggande, avsevärt större Bunnerstjärnen.

Mossvadet E *mösva*. — Mossvadet ek GS. ∾ Ligger i mossmark.

Mossviktjärnen S *mösvikʃæn*. — Moltetjern 1819 lh, Multetj. ek. ∾ Ligger öster om en vik i Skärgen med mossig strand. F. led. i det äldre namnet *Molte-, Multetjärn(en)* innehåller värml. dial. *molter, multer* 'hjortron' (pl.).

Måckatjärnen S samt Färnebo hd *måkaʃän, måkaʃän*. — Mokakärn 1783 lh, Mockatjärn ek. ∾ F. led. är finsk, möjl. *moukka* 'slägga' m. m., se SOV III s. 74.

Mäklamp se **Bergtjärnarna 1.**

Märrbolången GA. — Marbolången Cm 630. ∾ Namnet tillkommer även den tjärnen omgivande stora mossen, se terrängnamn.

Märrsprängartjärnen se **Grankullstjärnen.**

Märrtjärnen N *mårjærn*. — Märrtj. GSk.

Mättetjärnen GA *mätəjærn*. — Mattetj. GSk, Mättetj. GS. ∽ F. led. är finsk; den innehåller väl antingen fi. dial. *metti-* 'skogs'- el. *mäl(t)i* 'fiskrom', el. *mäta* 'röta; rutten' (jfr *Laukolamp*, s. 75) el. ev. *mätäs* (gen. *mättään*) 'tuva' (P, C).

Mörestjärnarna D *mösjærnan* (o. 1915). — N., S. Möretj. ek, N., S. Mörestj. GS. ∽ Delvis på hmnet *Mörcs* ägor. Det uppgivna dial. uttalet är knappast genuint (se terr. n. *Möre* i D).

Mörttjärnen, -et. Inom häradet finnas åtminstone 7 tjärnar med detta namn: 1 E, 2 sF, 2 GA, 1 N, 1 Ns. Uttal: *mötjærn*, E GA N, *mötjærn* sF, *mötjærn* (Mörtj. GS, fi. namn: Särklamp *särklamp*) Ns. Härtill komma Norra och Södra M. i sF. Jfr även *Svepartjärnen*. ∽ Det finska namnet innehåller fi. *särki* 'mört' + *lampi* 'tjärn' (C), det sv.-no. namnet som f. led ordet *mört*, som i värml. dial. i allmänhet har "orent *å*" och i sF slutet *o*.

Namnlösen N *nämløsn*. — Namnlösen GS. ∽ Namnet ('den som saknar namn') förekommer ej sällan som benämning för obetydliga vattensamlingar.

Narsjön GA samt Kopparbergs l. *nåson*. Binamn (i E) **Naren** *når*. — (wid) Nain 1648 db, (widh) Naan 1649 db (möjligen gårdnamn) 1654 db, Naren Lacus 1670t. R 133, Nairon el. Naron 1670t. R 133 reg. (medd. av A. Palmqvist), Siön Naren 1742 R 133, Naren o. 1750 Lotter 1783 lkk, Najen eller Naren 1808 Hln, Nain 1762 Almq s. 444 ek GS Cm 621, Sjön Naijen 1784 1828 lh, Siön Naiien 1802 lh. Sjön Naien 1803 lh, Naijen glex 2: 208, Nain ek GS. Se även *Nain*, terr. n. E och GA. ∽ De i äldre tid förekommande namnformerna *Nan*, *Nairon*, *Najen* synas oförklarliga; man kan misstänka, att de äro av finskt ursprung, då den förste kände innebyggaren vid sjön var Peder *finne* (jb 1641). Formen *Nain* (som kartorna i allmänhet ha och efter dessa brukas som "finare" form med uttalet *nåin*) beror väl på omtydning av *Nan* och *Najen* efter det bibliska stadsnamnet. Båda de nu brukliga dial.namnen kunna utgå ur en form innehållande *Nar-* som första stavelse. Detta kan vara ett ord i avljud med *nor* 'sund' och antingen med Sahlgren, Sv. Landsm. 1911 s. 300 f. (beträffande *När-* i *Närke*), betyda 'sund' — sjön består av två större partier förenade med ett tämligen brett sund — eller med Hesselman, NoB 1914 s. 267 ff., betyda 'landtunga', om den långa och smala Storön vid namngivningen varit förenad med endera av stränderna.

Nasseltjärnarna nF *nàsltjanan*. — Nasseltj. ek GSk, Nässeltj. GS. ∽ F. led. kan icke gärna innehålla ordet *nässla*, ty detta heter i ortens dial. *nata* (*nåt*). Måhända innehåller den en eljest icke känd avledning **nassle* el. **nassel* av växtnamnet *nate* (liksom *vassle* el. *vassel* till stammen i *vatten*, *nässla* av fsv. *näta* m. m.).

Nilstjärnen GA *nisjærn*. — Nilstjern 1826 gmk, Nistjärn ek, Nilstj. GS, Nilstjärn Cm 691.

Nordsjön E *nǫsøn.* — Nord Sjön 1828 lh, Nordsjön Cm 591 ek GS. ∽ Nordligaste delen av Mossjön 1.

Noret D *nor.* — Nor GSk. ∽ Namnet är (best. form av) *nor* 'trångt vatten, sund'.

Norktjärnen E *nòrkɟæn.* — Norktj. ek GS. ∽ Invid *Norkberget*, se detta.

Norskbrosjön D *nǫskbrosøn.* — Norsbrosjön Cm 508, Norskbrosj. ek, -sjön GS. ∽ Anledningen till namnet är okänd.

Nydammstjärn(et) sF *nýdamsɟæn(ə).* — Rangfly Kärnet 1803 lh, Nydamstj. ek GS. ∽ Anledningen till namnet N. är icke känd. Namnet å lh 1803 beror på belägenheten i närheten av sjön *Rangen.*

Näcksjön D *nǽksøn.* — Neksiön 1742 R 133. Näcksjön 1800 lh GS, Necksjön ek Cm 510. ∽ F. led. är kanske en förkortning av värml. dial. *näckblacka* 'näckrosblad': både i N. och — i än större utsträckning — i den därigenom rinnande *Näckån* finnas näckrosor. Emellertid kan namnet också ha demonisk innebörd, och befolkningen i trakten anknyter namnet till *näcken.*

Näcktjärnen E *nǽkɟæn.* — Näck Tjern 1822 lh, Näcktj. GSk. ∽ En av "Överbergstjärnarna". Jfr föreg. och shetl. *Nykartiǫrn* (Hesselman, Från Marathon till Långheden, s. 189).

Nästjärnen, Västra och **Östra** E *vàstə, østə nǽsɟæn.* — Nästj., Ö. Nästj. GSk, V., Ö. Nästj. GS. ∽ På *Näs*' utskog.

Nötåstjärnen S *nǫtasɟæn.* — Nötåstj. ek, Nötåstjärn GS. ∽ Norr om *Nötåsberget.*

Ormräjtika GA *òrmræjtɪka.* — Orm Röjtika 1826 gmk, Ormräjtika ek, Röjtitjärn el. Ormröjtika Cm 667, Reitika Ax s. 6, Räjtika GS. ∽ Beträffande namnet el. s. led. *Räjtika, Röjtika* jfr *Laxan* ovan.

Ormtjärnen (, -et). Inom häradet finnas åtminstone 4 tjärnar med detta namn: 2 GA, 1 nF, 1 sF. Uttal: *òrmɟæn* GA.

Orrtjärnen N *òrɟæn.* — Orrtj. GSk.

Osebolsjoltjärnen se **Joltjärnen.**

Ottstacktjärnen E *òtstakɟæn.* Binamn: **Ottstacken** *òtstakən.* — Ottstocktj. ek GSk. ∽ F. led. sammanhänger väl med namnet på *Utterbäcken* (*òtərbækən*), som avvattnar tjärnen, och bäckens namn synes tidigare ha varit **Otrstockbäcken*, där **Otrstock-* torde beteckna ett redskap för fångst av *utter* (fvn. *otr*, fsv. *oter*); jfr no. dial. *stokk* 'fångstredskap för vilda djur', sv. dial. *fällstock* 'ett slags giller för rovdjur' och no. ortn. *Otterstokken* (se No. Stedfortegnelse). Utbytet av *-stock-* mot *-stack(e)-* kan förklaras därigenom, att båda orden kunna beteckna 'stolpe'. Namnet *Ottstacken* utgör en förkortning av det längre namnet, som förlorat sitt *r* i förbindelsen *trst.*

Oxtjärnen. Inom häradet finnas åtminstone 3 tjärnar med detta namn: 2 E, 1 S. Uttal *òksjœn* E S.

Paskolamp se **Baskalamp.**

Pattjärnen N *pàtjœn*. — Pattjärn ek GSk. ∽ F. led. ingår även som f. led bl. a. i ett lika lydande namn i Norbergs sn, Västm. l., och i sjönamnen *Pattegölen* Tvings sn, Medelstads hd, Blekinge l., och *Pattgöl* Kättilstads sn, Kinda hd, Östergötl. l., samt önamnet *Pattgrund* Rytterne sn, Snävringe hd, Västmanlands l. Möjligen innehåller f. led. sv. dial. *pate, -a* 'fiskegård'. Prof. Sahlgren föreslår, att f. led. i stället antas urspr. innehålla ordet *padda*.

Pillistjärnarna nF *pìlisjganan, -jganan*. — Pillistj. ek GSk. ∽ F. led. synes innehålla fi. *pilli* 'strandvass' el. *pilles* 'blindnässla' (C). I närheten finns *Pillisflon* (se vattendrag).

Planettjärnen se **Lundfrutjärnen.**

Planttjärnen D *plàntjœn*. — Planttj. ek GS. ∽ Härledningen av f. led. är icke känd; den torde knappast innehålla ordet *planta*, ty i de värml. dialekter, från vilka ordet är känt, Fryksdalens och Färnebo, innehåller detta ord *ä* i stamstavelsen.

Polttjärnen E *pòltjœn*. — Polttj. GSk. ∽ Härledningen av f. led. är okänd — att sammanställa den med fi. *pultti* 'bult' m. m. är otillfredsställande i fråga om betydelsen och även omotiverat på grund av accenten.

Prästtjärnen 1 E *prǽstjœn*. ∽ Söder om kyrkoherdebostället.

Prästtjärnen 2 N *prǽstjœn*. — Presttj. ek, Prästtj. GS. ∽ Nära kyrkoherdebostället.

Prästtjärnen 3 N samt Fryksdals hd *prǽstjœn, -jœn*. — Prästekärn 1666 db, Präst Kärn 1742 R 133, Prästkärn 1800 lh, Presttjärn ek Cm 851, Prästtjärn GS. ∽ Anledningen till namnet är okänd.

Putterhålan E *pùtərhola*. — Putterhålan GSk. ∽ F. led. innehåller väl ordet *puttra* (jfr *Putterhålan* i Lysviks sn, Fryksdals hd, SOV II s. 64).

Pysslan S *pýslan*. — Pysslandstj. ek. ∽ Namnet synes urspr. vara finskt, men det är vanskligt att avgöra dess beståndsdelar (?*pyssy* 'bössa, gevär' el. *pysty* 'upprättstående ställning, mindre stack' + *lampi* el. *lammi* 'tjärn', omtytt till *land*) (C).

Pålstjärn sF *pálsjœn*. — Pålstj. ek GS. ∽ F. led. kan urspr. vara finsk och innehålla fi. *polske* 'plask'.

Pälltjärnen N *pǽljœn*. — Pelltj. ek, Pälltj. GSk. ∽ F. led. innehåller måhända urspr. fi. *pelto* 'åker' eller *pellava* 'lin' (C).

Pörealamp se **Rundtjärnen.**

Pörtarna 1 D *pötan* D. — L., St., V. Porten ek, Pörtarna GS. ∽ Namnet är väl förkortat av ett **Pörttjärnarna*, där f. led. innehåller ordet *pörte*.

Pörtarna 2 D *pötan*. — N., S. Pörttj. ek, Pörtarna GS. ∽ Se föreg.

Radsjöarna se **Rattsjön, N.** och **S.**

Rangen se **Rangsjön.**

Rangkalven nF-sF *rågkalvn*. ∽ Nordvästra delen av *Rangsjön*; jfr *Kalven*.

Rangkalvtjärnet nF-sF *rågkalvtjärnə*. — Rang Kalf Kärnet 1803 lh, Rangkalftjärn ek, Rangkalvtj. GSk. ∽ Intill föreg.

Rangsjön nF-sF *rågsøn* (enl. Hellquist, Sjön. I s. 468 *rågen* Rangen). — Sjön Rangen 1803 lh, sjön Rangen Gottlund Dagb. 1821 s. 376, Rangen 1808 Hln glex 2: 82, 317 Cm 2085, Rangsjön ek GS. ∽ Namnet sammanhänger med namnet på *Rangån*, som avvattnar sjön; se detta (s. 117).

Ransbytjärnen 1, 2 D *råsbytjan*. — Ransbytj. ek GS. ∽ Den ena ligger helt på *Ransby* ägor nära Klarälven, den andra, nära gränsen till Kopparbergs l. strax nordväst om Bredsjön, är delad på tre hemman, av vilket intetdera tycks vara Ransby.

Rattsjön, Norra och **Södra** D *nòka, søna råtson* (o. 1915) eller **Radsjöarna** *råsøan* (1933). — N. S. Rattsjön ek GS, Norra, Södra Rattsjön Cm 518 519, Rattsjöarne Cm 529. ∽ Namnet *Rattsjön* förekommer även i Fryksdals hd, se SOV II s. 65, och f. led. tolkas i detta fall efter Lidéns förslag med tvekan såsom fryksd. dial. *rat* (*rat*) 'avfall, skräp' (isl. *hrat*). De båda namnen *Rattsjön* böra väl tolkas på samma sätt, då avståndet mellan sjöarna icke är mer än o. fem mil, och dessutom bör väl om möjligt namnet *Radsjöarna* inpassas i samma tolkning. Möjl. kan f. led. urspr. innehålla *rad*, i fno. (*røð*) och no. dial. känt under bet. 'långsträckt jordrygg'; en sådan förekommer både vid Rattsjön i Fryksdals hd och vid N. och S. Rattsjön i D — men det bör även framhållas, att naturformationen i fråga är ytterst vanlig i Värmland och sålunda inte särskilt märklig för dessa sjöar. Ljudförbindelsen *ðs* kan ha utvecklat sig till *ts* och denna sedan fått sitt *t* förlängt. Om f. led:s betydelse varit levande i medvetandet vid den tid, då *ð* bortfallit efter vokal, bör ett namn med f. led. *Rā-* ha uppkommit. Att denna namnform nu har slutet *a* (*a*), kan vara en under påverkan av rspr. uppkommen oursprunglighet; adj. *ra(d)* i uttrycket *ra(d) väg* 'raka vägen' har enl. A. Noreen, Sv. Landsm. I s. 176, öppet *a*.

Renstjärnen GA *rénsjærn*. — Renstjärn Cm 608, Renstj. GS. ∽ Härledningen av f. led. är okänd.

Ribanitjärnen GA *ríbanijærn*. Binamn: **Ribano** *ríbano*. — Ribans ek GSk. Ribano GS. ∽ F. led. i det sammansatta namnet synes urspr. vara fi. *riihipanni* 'ri-spann, ri-skäppa' (C); namnet *Ribano* är väl

uppkommet genom förkortning av ett sammansatt namn, men varför det slutar på *o*, är icke känt (? anknytning till fi. *pannu* 'panna, stekpanna').

Rommamäktjärnen GA *rómamækjœr*. — Rommamäktj. GS. ∽ Vid berget *Rommamäk*.

Rudtjärnen GA. — Rudtjärn ek, Rudtj. GSk. ∽ Namnets uttal är icke känt. Härledningen av f. led. är oviss (knappast fisknamnet *ruda*).

Rumpsjön E *råmpsøn*. — Rumpsjön ek Cm 585 GS. ∽ Namnet är givet med anledning av sjöns svansformiga bihang i norr.

Rumptjärnen GA se **Kroktjärnen**.

Rundtjärnen Ns *rúŋjœr*; fi. namn Pörealamp *pórealámp*. — Rundtj. ek GS. ∽ Båda namnen äro givna efter formen; det fi. innehåller *pyöreä* 'rund' + *lampi* 'tjärn' (C).

Ruskåstjärnen se **Väjtjärnarna**.

Rådasjön R-S *råsøn*. — Råda Siöö 1657 R 133, Råda siön 1668 Almq s. 420, Råda Siön 1710 ggk 1752 1762 lh 1783 lkk, Råda sjön 1808 Hln ek, Rådasjön Ax s. 26 Cm 725 GS. ∽ Namnet är givet efter gårdarna (Västra och Östra) *Råda* samt sockennamnet (Norra) *Råda*; kyrkan ligger vid sjöns strand.

Råinjärv sF *råinjœrv* (o. 1915), *råinjœrv* (1933). — Ö. Kindsjön ek GSk, Lilla Kindsjön Cm 488, Råinjärv GS. ∽ Jfr ? fi. sjönamn *Roine* och fi. *järvi* 'sjö' (C). Ligger nära *Kindsjön*, som är större.

Råtjärnen D *råtʂan*, *-tʂan*. — Råtjärn ek, Råtj. GS. ∽ F. led. är *rå* 'gränslinje'. I tjärnen sammanstöta tre hemmans ägor.

Råtjärnet Ns samt Fryksdals hd. — Snipe- 1652, Snijpekern 1653 db, Råtjärn ek, Råtj. GS. ∽ Uttalet ej känt. Jfr föreg. Namnet i db är givet efter det närbelägna *Snipberget* eller *Snipan* i Fryksdals hd, som torde innehålla *snip* 'utskjutande spets'.

Råviggen Ns samt (till större delen) Fryksdals hd *råvigən*. — Boviggen 1742 R 133, Råviggen ek GS Cm 885. ∽ Om f. led. se *Råtjärnen*. Om s. led. se *Viggsjön*. Jfr även SOV II s. 65.

Rävtjärnet 1 sF *rævtʂœr*, *råvtʂan*. — Räftj. ek, Rävtj. GS. ∽ Jfr följ.

Rävtjärnet 2 Ns *rævjœr*; fi. namn Kättolamp *kǽtolamp*. — Räftj. ek, Rävtj. GSk. ∽ Båda namnen äro bildade ur samma synpunkt; det fi. innehåller *kettu* 'räv' + *lampi* 'tjärn'.

Röddertjärnen N *rødærjœr*, *-jœr*. — ? Riddermyrkärn 1657 db, Rödatj. ek GS. ∽ F. led. är älvd. dial. *rödder* (*rødær*) 'röding'. Om formen i db avser samma tjärn, är något ovisst, men det är mycket möjligt.

Rödhallstjärnen E *røhalsjæn*. — Röhalstjärn ek, Rödhalstj. GS. ∽ Andra led. innehåller värml. dial. *hall* 'berghäll'.

Rödmosstjärnen N *rømosjæn*. — Römosstj. ek GS. ∽ Invid en mosse.

Röjden, Norra se **Fallsjön.**

Rörtjärnen 1 D *rørjən* (o. 1915). — Rörtj. GS. ∽ F. led. innehåller förmodligen *rör* i ordet *vassrör*. Det uppgivna dial. uttalet är knappast genuint; jfr följ. och A. Noreen, Sv. Landsm. I s. 174.

Rörtjärnen 2 N *rærjan*. — Rör Kärn 1819 lh, Rörtj. ek GS. ∽ Se föreg.

Rötsjön nF-sF *røtsøn*. — Råt Sjön 1803 lh, Röt Sjön 1804 lh, Rötsjön Cm 2084 ek GS, Rötjärn Cm del 4 s. 143. ∽ Citatet från 1803 torde avse ett uttal med vok. *o* i f. led., vilket uttal med hänsyn till uttalet av binamnet *Råtsjöbäcken* (jämte *Rötsjöbäcken*) på den sjön avvattnande ån *Råtan* (se denna) med visshet kan antagas ännu fortleva. Vid ett sådant förhållande åsyftar väl f. led. *rötning* av lin genom nedsänkning i vattnet (jfr *Säcketjärnet* under *Laukolamp*). En möjlighet föreligger visserligen, att ånamnet *Råtan* är det primära, varav sjönamnet *Råtsjön* bildats (jfr sjönamnet *Rottnen*, Hellquist, Sjön. I s. 482 f. och SOV II s. 65); men ett sådant antagande ger ingen lika god förklaring på vokalväxlingen i f. led.

Salm sF *salm*. ∽ Södra delen av Kindsjön, som skiljes från det övriga av sjön genom ett smalt sund. Namnet är urspr. fi. *salmi* 'sund' (C).

Sandkällan nF samt Norge *sånʃçæn* Sandtjärnen. — Sandkiälla 1666 db, Danska Sandkiällan 1749 Lindbergs gränsk., Sandkällan ek. ∽ Jfr *Sandkällforsen* (vattendrag).

Sandsjöarna GA *sånsøan*. Binamn: **Västra, Östra Sandsjön** *væstə‿, østə‿sånsøn*; vardera dessutom **Sandsjön** *sånsøn*. — Sansiön 1670t. R 133, N. W., Mellan Sandsiön 1802 lh, N. W., Mellan, S. Ö. Sandsjön 1826 gmk, Ned., M., Öf. Sandsjön ek, Vestra, Östra Sandsjön Cm 647 646, Sandsjön, V. Sandsjön GS. ∽ *Västra S.*, som ung. på mitten är avsnörd av ett sund, motsvarar kartornas *N. W.* eller *Nedre S.* jämte *Mellan S.*

Sirsjön GA *sisøn*. — Skirsiön 1670t. R 133, Skir Siön 1710 ggk, Sirsjön 1808 Hln 1826 gmk ek GS Cm 222 Almq s. 202. ∽ F. led. synes urspr. vara adj. *skir* 'klar', vars sje-ljud blivit *s* på grund av följande stavelses sje-ljud (jfr Sahlgren, Skagershults sockens naturn. s. 80 f.). Enl. Cm har dock sjön mörkt vatten.

Sirtjärnen se **Vittjärnen.**

Skallbergstjärnen. Inom häradet finnas åtminstone 4 tjärnar med detta namn: 1 E, 1 N, 2 S. Uttal: *skålbæsjæn* E S. Härtill komma **Skallbergstjärnarna** (*skålbæsjæran*) i N. ∽ Ligga vid olika berg med namnet *Skallberget*.

Skamlösen N *skåmlæsn*. — Skamlöstjärn ek, Skamlösen GS. ∽ Namnet är väl ett smädenamn.

Skepptjärn(et) nF *sèpjærn(ə)*. — Skjepparbergs-Kjärnet 1804 lh, Skepparbergstj:na GS. ∽ Vid *Skepparberget*.

Skeppundstjärnen, Lilla och **Stora** GA *lél, stôr sèpunsjærn*. — N., S. Skeppundstjern 1826 gmk, L., St. Skeppundstjärn ek, -tj. GS, Skeppundstjärn Cm 682. ∽ Anledningen till namnet är okänd.

Skollsåspussen N *skǫ̈lsåspusn*. — Skållåstj. ek, Skållsåstj. GSk, Skullsåspussen GS. ∽ Liten tjärn vid *Skollsåsen*.

Skomakartjärnet sF *skómakəṭsærnə*. — Skomakaretj. ek GS. ∽ Anledningen till namnet är okänd.

Skråckarbergstjärn(et) sF *skråkərbæsjærn(ə)* (o. 1915). — Skråckebergs Kjärn 1800 lh, Skråckebergstj. GSk. ∽ Vid *Skråckarberget*.

Skräddartjärnen N *skrædərjærn*. — Skräddartj. ek. ∽ Jfr *Skomakartjärnet*.

Skåltjärnarna S *skåtjærnan*. — Skåhl Tiärns (Måsn) 1710 ggk, Wäster, Öster Tiärn 1710 ggk, Skål kärns (måsen) 1752 lh, N., S., Ö. Skålltjärnarne ek, N., S. Skålltjärn GS, Vestra, Öfre, Östra Skålltjärn Cm 719 701 702. ∽ F. led. torde urspr. vara värml. dial.ordet *skåle* 'liten ladugård' (jfr Kallstenius, Bärgsl. ljudl. s. 78 och SOV III, s. 78 f.).

Skäftan nF *sæfta*. — Skäftan GSk. ∽ En utvidgning av Havsvallen. Namnet synes urspr. vara ett av *skaft* i den gamla bet. 'spjut' bildat vattendragsnamn och kunde just lämpa sig för Havsvallen, som är ovanligt rak; jfr namn som *Stångån* och i Norge *Skaptåen*.

Skärbergstjärnarna S se **Jordbacktjärnen, Västra** och **Östra**.

Skärgen S *særjən*. — Siergen 1670t. R 133, Skiärien Siön 1742 R 133, Skiergen 1776 lh, Sjön Skjergen 1776 lh, Sjön Skärgen 1819 lh, Skärgen 1808 Hln ek, Skärjen Cm 778 GS. ∽ Namnet förutsätter ett fsv. **Skärghe*, svag form av adj. **skärugher*, **skärigher* 'försedd med skär' (se Hellquist, Sjön. I s. 556). I sjön finns ett flertal små bergiga öar. Jfr även SOV III s. 79.

Skärsjön nF *sèsøn*. — V. Skärsjön ek GS, Vestra Skarsjön Cm 498. ∽ F. led. är älvd.dial. *skär* el. *skärr* 'klippa'. Jfr följ.

Skärsjön, Lilla nF *lèlsæsøn* Lillskärsjön. — Ö. Skärsjön ek GS, Östra Skarsjön Cm 497. ∽ Se föreg.

Skärtjärnen 1 D *sæ̀rjærn* (o. 1915). — Skjär Kärn 1801 lh, Skårtjärn ek, Skärtj. GS. ∽ Ligger nära *Skärberget*. Se också *Skärsjön*.

Skärtjärnen 2 D *sårṭsæn* (1933) Skärrtjärnen. — Skartj. ek, Skärtj. GS. ∽ Om f. led. se *Skärsjön*.

Skärvasstjärnen E *særvasjær*. — Skärvasstj. ek GSk. ∽ F. led. är växtnamnet *skärvass* 'Phragmites communis'.

Slipstenstjärn(et) sF *slipstensjær(ə)*. — Slipstenstj. ek.

Sloabbortjärnen N *slòabørjær*. — Sloabbortj. GS. ∽ F. led. *Slo-* torde vara värml. dial. *slo(g)* 'slåtteräng på en myr' (se *Brånslomyren*, terräng); betydelsen skulle sålunda bli 'den "Abbortjärn", vid vilken myrslåtter finns'. Jfr också följ.

Slotjärnen R *slòjær*. — Slotjärn ek. ∽ Om f. led. se föreg. F. led. kunde dock även innehålla sv. dial. *slo* 'vinterväg' (isl. *slóð*).

Smaltjärnen, -et. Inom häradet finnas åtminstone 4 tjärnar med detta namn: 1 N, 3 sF. Uttal: *smàljærə* sF (o. 1915).

Småkroktjärnarna E *smàkrokjæran*. — Småkroktj^na^ GS. ∽ Se *Kroktjärnen*, (*-et*).

Småtjärnarna 1 D *smàtjsanan* (1933). — Småtjärnarne ek, Småtj^na^ GS.

Småtjärnarna 2 R *smàjæran*. — Småtjärnarne ek.

Smöråtjärnet sF *smòrajærə*. — Smöråtjärn ek, Smöråtj. GS. ∽ Utvidgning av *Smörån*.

Solbergstjärnen S *sòlbæsjær*. — Blacktjärn ek. ∽ Intill södra ändan av *Solberget*. Jfr *Blacktjärnen*.

Solbergstjärnen, Norra R *nòlə‿sòlbæsjær*. — Sohlbergz-tiärn 1710 ggk, Solbergs Kärn 1752 lh, Solbergstjärn ek. ∽ Vid norra ändan av *Solberget*.

Spraggen 1 E-N *spràgən*. — Spraggen ek GS. ∽ Se följ.

Spraggen 2 R *spràgən*. — Spragg Kärn 1752 lh, Spraggen ek GS. ∽ Namnet kan vara förkortat av äldre *Spraggtjärn(en)*, där f. led. säkerligen är dial.ordet *spragg* 'elritsa' (se Cm s. XII).

Spraggtjärnen. Inom häradet finnas åtminstone 4 tjärnar med detta namn: 1 D, 3 N. Uttal: *spràgjær* D 1 N, *spràgjær* 2 N. Härtill komma **Spraggtjärnarna** N *spràgjæran* eller **Västra, Östra Spraggtjärnen** *væstə‿, østə‿spràgjær*. ∽ Se föreg.

Spångtjärnarna S *spàŋjæran*. — Qwistbergz Tiärna 1710 ggk, Spång kärn 1783 lh, Spångtjärn ek, Spångtj. GS. ∽ F. led. i namnet *S.* synes vara *spång* 'smal träbro över myrmark'; tjärnarna äro helt omgivna av myrmarker. Anledningen till namnet från 1710 är okänd.

Staktjärnen E *stàkjær*. — Staktj. ek GSk. ∽ Invid norra ändan av *Stakberget*. Sannolikast förefaller, att f. led., en kompositionsform av *stake*, urspr. tillkommer tjärnen och betecknar en stör för fästande av något fiskredskap. Jfr också namnformen *Staketjärn* för *Stubbetjärn* i Grums hd (SOV V s. 36). Betydelsen 'stör som råmärke' kan

icke tillkomma f. led., om den urspr. hör till tjärnen, ty ingen gräns går där fram; möjligen däremot, om den urspr. hör till berget, ty i dess södra del gå två hemmansgränser. Jfr följ.

Stavsjön N *stävson*. — Sthawasyo 1415 NoB 1921 s. 148, (Staf-Siöarna 1697 lh,) Ö. Stafsjön ek, Östra Stafsjön Cm 540, Ö. Stavsjön GSk, Stavsjön GS. ∽ F. led. är urspr. gen. pl. av *stav*, troligen i den fr. fsv. kända bet. 'råmärke', jfr N. Lindqvist, Bjärka-Säby ortnamn I, s. 304 f., J. Sahlgren, Skagershults sockens naturnamn, s. 140 f. Rået mellan Segenäs och Fastnäs berör sydändan av dels *S.*, dels Kvarnsjön, som även kallats *Västra Stavsjön* (se *Kvarnsjön* och jfr benämningen *Östra S.*).

Stenholstjärnen N *stẹosjḁn* Steolstjärnen. — Sleolstj. ek, Steolstj. GS. ∽ Andra led. är gen. sing. av *hol* 'rund höjd'. Ordet *sten* förlorar ofta sitt *n* i f. led. av sammansättning; se därom Kallstenius, Sv. Landsm. XXI: 2, s. 197 f.

Stensjön E *stènsøn*. — Stensjön ek GS Cm 613.

Stenstjärnen 1-3 N *sténsjøn*. — Stentjärn, Fisklösen (1 namnlös) ek, Stenstj. GS.

Stentjärnen, -et. Inom häradet finnas åtminstone 6 tjärnar med detta namn: 1 D, 1 nF, 4 sF (1, sydost om Våtsjön, med fi. namn Kivlamp *ǧivlamb*). Uttal: *stènʃøn* sF. ∽ Det finska namnet innehåller urspr. fi. *kivi* 'sten' + *lampi* 'tjärn' (C). Jfr *Kisjön*.

Stocktjärnen E samt Fryksdals hd *ståkjæn*. Binamn (i Fryksdals hd) **Stocksundtjärnet** *ståksənjæn*. — Stocke Kärn 1750 lh, Ståcks-Kjärn 1794 ggk, Ståck Kjärn 1805 lh, Stocktjärn ek, Stocktj. GS. ∽ F. led. kan innehålla *stock* i bet. 'gillerstock' (se Sahlgren i NoB 1920, s. 161) men kan också möjligen åsyfta timmerflottning: tjärnen genomflytes av V. Jolen. Binamnet innehåller som f. led. **Stocksundet*, som synes vara benämning på åns inlopp i tjärnen.

Storforssjön D *stòrfosøn*. — Storforssjön ek GS. ∽ Utvidgning av Hånan.

Storhån se Hån 1.

Storlångavtjärnen D *stòlavatʃøn*. — Storlångtj. ek GS. ∽ Ligger på *Långavs* mark men är så pass liten, att namnet synes ironiskt.

Stormyrtjärnen E *stòrmyrjæn*. — Stormyrtj. GSk. ∽ I *Stormyren* vid gränsen till N.

Storsjön GA *stòsøn*. — Siön Lelunden 1802 lh, Sjön Lelunden 1826 gmk, Lelunden 1808 Hln, Storsjön el. Lelunden Cm 657, Storsjön ek GS. ∽ För det äldre namnet *Lelunden*, som vid besök i orten 1933 fåfängt efterforskades, uppger Hellquist, Sjön. I, s. 342, ett uttal, som enligt här tillämpade principer är att skriva *lèlən*. Detta namn tolkas, såsom av Hellquist, a. st., enklast såsom *Lill-lunden* och är då givet i motsättning mot den i samma socken belägna, större

sjön *Deglunden* (se detta namn ovan). Sjön är emellertid av ganska betydande storlek, mycket större än de närmaste sjöarna, St. och L. Laggen, och detta förklarar det nu gängse namnet.

Stortjärnen S *stòrçæn*. — Stor kärn 1783 lh, Stortjärn ek. ∽ Betydligt större än de närbelägna Bondtjärnen och Svartpottan.

Stångbrotjärnet, Västra och **Östra** sF *væstrə, òstrə stúŋbroçæn*. — V., Ö. Stångtj. GSk, V., Ö. Stångbrotj. ek GS. ∽ Anledningen till namnet är oviss. Jfr *Stångbrobäcken*.

Stöllsjön N *stòlsøn*. — Norra Hällsiön 1697 lh, W^a Hällsjön 1813 lh, Stölletsjön ek GS, Stöllsjön Cm 579. ∽ På N. och S. *Stöllets* ägor. Rörande det äldre namnet *Norra* el. *Västra Hällsjön* se den sydost om S. belägna *Kårebolssjön*.

Stötjärnarna N *støçænan*. — Stötjärnarne, Stökroktj. ek, V., Ö. Stötj., Stökroktj. GSk, Stötjärnarna GS. ∽ Tre tjärnar, i vilka älven *Stöan* har sin upprinnelse.

Sundolam sF *súndolam*. — Soudulamp ek, Sondolam GSk. ∽ Namnet är finskt, med fi. *lampi* el. *lammi* 'tjärn' som s. led; f. led. oviss, ev. något släktnamn, t. ex. *Suontaa* (C).

Sundsjön, Västra GA samt Färnebo hd *sùnsøn*. — Lacus Sunn Siön 1710 ggk, Wästra Sundsjön 1826 gmk, W. S. 1808 Hln, V. S. ek GS, Vestra S. Cm 218, Sundsjön Ax s. 11. ∽ Sjön består av två partier, förenade genom en förträngning. Benämningen *Västra* är given i motsats mot *Östra S.* i Färnebo hd.

Sundstjärnarna D *súnsçanan* (1933). — Nortj., Mellantj. (1 namnlös) ek, N., M., S. Sundstj^{na} GS. ∽ Tjärnarna äro förenade genom ett vattendrag, men anledningen till namnet är i övrigt okänd.

Svanflon sF *svànflon*. — Svanflon ek GS. ∽ Utvidgning av Avundsåsån. Om s. led. se *Flon* ovan.

Svantjärnen. Inom häradet finnas åtminstone 4 tjärnar med detta namn: 1 D, 1 E, 1 GA, 1 S. Uttal: *svánçæn* E, *svànçæn* GA S. Äldsta citat: Swanekärnen 1653 db (E).

Svartpottan S *svàtpota*. — Svartpottan ek. ∽ Helt liten, rund tjärn.

Svarttjärnen, -et. Inom häradet finnas åtminstone 11 tjärnar med detta namn: 1 D, 1 E, 1 E-N, 2 sF, 2 GA, 3 N, 1 Ns. — Uttal: *svàtçæn* E GA, *svátçæn* E-N N. Härtill komma **Svarttjärnarna** i D (*svàtçænan*) och E (*svátçænan*). Äldsta citat: Swartekiern 1664 db (E-N).

Svepartjärnen R *svèpərçæn*. — Svepertjärn ek, Svepartjärn Cm 744, Svepartjärn el. Södra Mörttjärn Cm 745, Svepertj. GS. ∽ Genomflytes av ett vattendrag, som kommer från *Mörttjärnen* (Mörttjärn el. Norra Mörttjärn Cm 744) i Fryksdals hd och utfaller i Kvarntjärnen i Kils och Fryksdals hd. Nivåskillnaden mellan Mörttjärnen och

Kvarntjärnen är enligt Cm ingen (!), och i varje fall är den så ringa, att namnet *Svepartjärnen* knappast kan direkt sammanställas med verbet *svepa* i bet. 'svänga, sopa, slänga' o. d. Tjärnens namn sammanhänger tydligen med namnet på det närbelägna *Svepartorpet*, där tills för något tiotal år sedan, enligt meddelande av rektor J. Hedlund, Munkfors, ett gammalt original *Svepar-Jan* (*svèpərjăn*) bott; men förklaringen av dessa namns f. led är oviss.

Svinsjön E *svìnsøn*. — Swin Sjön 1794 1799 lh, Svinsjön ek GS Cm 559. ∽ Anledningen till namnet är okänd.

Svultentjärnen N *svə́ltn̥gæn*. — Svultentj. ek GS. ∽ F. led. är kanske — trots accenten — adj.-part. *svulten* och syftar på magert fiske i *S.* (jfr *Svartentjärnen* SOV III, s. 80).

Svultentjärnarna E *svə́ltn̥gæ̀ran*. — Svultentjärnarna GS. ∽ Se föreg.

Svärjertjärnarna N *svǽrjærgæ̀ran*. — Swärtare Kiärna 1697 lh, V., Ö. Svergertj. GSk. ∽ Härledningen av f. led. är okänd. Jfr ?*Svärjaremyren* i Tierps sn, Örbyhus hd, Uppsala l.

Sågtjärnen. Inom häradet finnas åtminstone 5 tjärnar med detta namn: 2 E, 3 N. Uttal: *sågjæn* E 1 N, *sågjæn* 2 N. Jfr även *Hinntjärnen.*

Sången S *såŋən*. — Sången 1670t. R 133 ca. 1750 Lotter 1762 Almq s. 444 1808 Hln ek GS Cm 721, Lacus Sångn 1710 ggk. ∽ Namnet förekommer även annorstädes, t. ex. i Färnebo hd. Namnelementet *Sång-* har måhända urspr. tillkommit *Sångesälven*, som avvattnar sjön. Jfr *Sången* SOV III s. 82.

Särklamp se **Mörttjärnen, -et.**

Sätertjärnarna GA *sǽtərgæ̀rəra*. — Sätertjernarne 1826 gmk, Sätertjärnarne ek, Sätertjärn Cm 603, Sätertj^na^ GS. ∽ Två genom ett sund sammanhängande tjärnar. F. led. är väl *säter* 'fäbod'.

Sävtjärn(et) sF *sǽvtʂæn(ə)*. — Säfkärn 1806 lh, Säftj. ek, Sävtj. GSk.

Sösjön N *sǿsøn*. — Sösjön ek, Sörsjön Cm 532, Södersjön GS. ∽ Sjön avvattnas genom tre små tjärnar till den nordväst därom belägna Gärsjön.

Tallåstjärnen GA *tàlasjæn*. — Tallåstjärn ek, Tallåstj. GS. ∽ Ej långt från gränsberget *Tallåsröset.*

Tapptjärnet Ns *tápjæn*. Fi. namn: Tappinlamp *tápinlámp*. — Tapptj. ek GS. ∽ Det sv. namnet torde vara en översättning av det fi., som innehåller fi. gen. sing. *tapin* (av *tappi* 'tapp, propp') + *lampi* 'tjärn' (C). Anledningen till denna namngivning är okänd.

Tigartjärnen GA *tìgərjæn*. — Tjär Tjern 1826 gmk, Tigertjärn ek, Tigertj. (Blomstertj.) GSk, Tigaretj. GS. ∽ GSk synes på grund

av närheten till lägenheten *Blomsterberg(et)* ha sammanblandat tjärnen med den längre söderut nära lägenheten Blomsteråsen belägna *Blomstertjärnen* (namnlös å GSk). F. led. i T. synes vara *tigare*, förmodligen i användning som persontillnamn.

Tippatjärnarna E *típaꝼæran*. — Tippatjärnarne ek, Tippatj^na GS. ꝏ F. led. är måhända fi. *tipa* 'kyckling' (C). Jfr *Tuppfjärnen (-et)*.

Titjärnen N *tìꝼæn*. — Titjärn ek GS. ꝏ Namnet är antagligen från början identiskt med följande men har förlorat ett *-v-* i kompositionsfogen på samma sätt som *Kisjön*.

Tivtjärnen E-GA *tìvꝼæn*. — Tiffvekiärn 1664 db, Tifwekärn 1748 lh, Tiwed Kärn 1760 lh, Tivedstjern 1826 gmk, Tivtjärn GS, Tivtjärn el. Tvetjärn Cm 683, Tvetjärn ek. ꝏ F. led. är väl urspr. växtnamnet *tived* 'tibast, Daphne mezereum'.

Tjärnarna på berget E *ꝼæran pa-bærj*. ꝏ På ett berg söder om Gudmunds tjärnar.

Tjärnen R-S *ꝼæn*. ꝏ Mellan Lidssjön och Rådasjön.

Tjärnen, Stora S *stôr ꝼæn*. Binamn: **Björkhultstjärnen** *bjørkhulsꝼæn*. — Björkhultstj. ek GS. ꝏ Rätt stor tjärn vid lägenheten *Björkhult* (under Duvenäs).

Tjärnen, Östra R *østər ꝼæn*. — Östra Kärn 1752 lh, Östratj. ek, Östra tjärn GS Cm 724. ꝏ Öster om Hemmare tjärnen och Lilltjärnen.

Tjärnen på berget D *ꝼæn pa-bæri*. — Tjärn på berget GS.

Tollsjön E-GA *tølsøn*. — Tollsjön 1828 lh ek GS, Tollsjön el. Tolfsjön Cm 607. ꝏ F. led. synes vara dial.ordet *toll, tull* 'spets, pinne' (som ingår t. ex. i *årtull*; isl. *þollr*). Anledningen till namnet är väl att söka i sjöns långa och smala vik i norr.

Tollsjötjärnen GA *tølsøꝼæn*. — Tollsjö-kärnet 1828 lh, Tollsjötjärn ek, Tollsjötj. GS, Tollsjötjärn el. Tolfsjötjärn Cm 606. ꝏ Nära föreg.

Tordyveltjärnen D *tôkyvlꝼæn*. — Tordyveltj. GS.

Torkhustjärnen GA *tòrkhusꝼæn*. — Torkhustj. ek. ꝏ F. led. innehåller dial. *torkhus* 'ria'.

Torrberg(s)tjärnen D *tòrbæsꝼæın* Torrbergstjärnen (o. 1915), *tèrbærıꝼsan* Torrbergtjärnen (1933). — Torrbergstj. ek GS. ꝏ Vid *Torrberget*.

Trindtjärnen R *trínꝼæn*. — Trindtjärn ek.

Trindtjärnen, Lilla och **Stora** GA *lêl, stôr trìnꝼæn*. — Näcktiärn 1710 ggk, Trindtjern 1826 gmk, Trindtj. ek GS, Trindtjärn Cm 223. ꝏ Namnet från 1710 är kanske av samma art som följ.

Trolltjärnet Ns *trǫ̈lṛæn*; fi. namn Hienlamp *hienlámp*. — Trolltj. ek GS. ∾ Både det svenska och det finska namnet äro uppkomna ur tron på vid eller i tjärnen verksamma onda makter och ha samma bet.; det fi. innehåller fi. *hiiden* (gen. av *hiisi* 'troll, bergrå m. m.') + *lampi* 'tjärn', jfr fi. ortnamn *Hiidenvuori* (berg), *Hiidenvesi* (sjö) (C).

Trättjärnen R *trætṛæn*. — Trättjärn ek, Trättj. GS. ∾ F. led. synes innehålla värml. dial. *trätta* f. 'träta'; det har väl någon gång varit tvist om myrslåttern vid tjärnen eller fisket i den, men därom saknas alla underrättelser.

Tupptjärnen D *tùpṛen*. — Tupptj. ek GS.

Tupptjärnet sF *tùpṛæn*. — Tupptj. ek GS.

Tusenbrortjärnen nF. — Tusenbrotj. GS. ∾ Uttalet ej känt. Namnet innehåller väl som f. led en singularform av *tusenbröder*, benämning på små abborrar.

Tvetjärnarna 1 R *tvèṛænan*. ∾ Två små tjärnar öster om Spraggen. F. led. är samma *tve-*, som ingår i *tvestjärt* m. m. och har bet. 'dubbel'.

Tvetjärnarna 2 S *tvèṛænan*. ∾ Två små tjärnar söder om Lundfrutjärnen. Se föreg.

Tvetjärnarna 3 S *tvèṛænan*. ∾ Två små tjärnar söder om Erikstjärnen. Se *Tvetjärnarna* 1.

Tvillingtjärnarna nF. — Tvillingstjärnarne ek, Tvillingtj^na^ GS. ∾ Två små tjärnar i sydost.

Tväråstjärnen 1, 2 N *tvȧrasṛen*. — Tväråstjärn ek, Tväråstj. GSk GS, Tvåråstj. GSk. ∾ På ömse sidor om *Tväråsen*.

Tällåtjärnen D-N *tælaṛen*, *tælaṛen*. — Tallåtj. ek, Tällåtj. GS. ∾ Avvattnas genom *Tällån*.

Tönnetstjärnen, Västra och **Östra** E *væstə*, *østə tønsṛæn*. ∾ Serpentintjärnar vid resp. V. och Ö. *Tönnet*.

Uggenästjärnen D *ùgənasṛen*. — Uggenäs Kjern 1833 lh, Uggenästj. ek GS. ∾ Ej långt från gården *Uggenäs*.

Ullen, **Lilla** GA och **Stora** GA-R *lìlul*, *stòrul* Lill-, Storullen. — L., Storre Ullen 1670t. R 133, Lacus Ullen 1710 ggk, Ullen 1716 Almq s. 494 1742 R 133, L^a^, St. Ullen 1808 Hln, Lilla, Stora Ullen 1826 gmk Cm 692 694, L., St. Ullen ek GS, Lacus Degerullen o. 1750 Lotter 1783 lkk (= St. U.). ∾ Namnet *Ullen* är bildat till fsv. *välla* 'bubbla, flöda, strömma' ss. fsv. *sulter* 'svält' till *svälla*, isl. *sullr* 'böld' till *svella* 'svälla', *urðr* 'händelse' till *verða* 'varda' m. m. Jfr *Ullvettern* i Färnebo hd (SOV III s. 83 f.) och Karsten, Germ.-finn. lehnwortstud. s. 134; annorlunda Hellquist, Sjön. I s. 674 f. I det förr uppträdande namnet *Degerullen* för St. U. är f. led. ordet *diger* 'stor' i dial.formen *deger*. Jfr även *Deglunden*.

Ulriksbergstjärnen GA *ulriksbåsġærn.* — Noret 1826 gmk, Ulriksbergstj. ek. ∽ Utvidgning av vattendraget mellan Upplunden och Deglunden. Därintill ligger lägenheten *Ulriksberg*. Om namnet *Noret* se vattendrag.

Upplunden GA *òplən, òplun* Opplunden. — Uplun 1670t. R 133, Lacus Uplunen 1710 ggk, Uplunen Siön 1742 R 133, Sjön Upplunden 1826, Upplunden 1808 Hln ek GS Cm 675. ∽ F. led. är *upp* i bet. 'högt belägen, övre': vattenytan ligger 1/2 m. högre än ytan i *Deglunden*, till vilken den avvattnas. Om s. led. se sistnämnda sjö.

Uppämten *òpæmtn̥* Oppämten. — Upämten 1762 Almq s. 444, Uppemten 1808 Hln ek Cm III s. 173, Sjön Uppemten 1826 gmk, Upp-Emten Cm 660, Uppämten GS. ∽ Om f. led. se föreg. Om s. led. se *Ämten*. Ligger längre upp vid Uvans lopp än nämnda sjö (1.2 m. högre).

Uttertjärnen, -et. Inom häradet finnas åtminstone 3 tjärnar med detta namn: 1 sF, 1 GA, 1 R. Uttal: *ótərġærn* GA, *òtərġærn* R. Äldsta anträffade form: Otter Tiärn 1710 ggk (R). ∽ F. led. innehåller ordet *utter*, i värml. dial. *otter* (*ótər*).

Utvägtjärnen GA *ùtvæġġærn.* — Utvägstj. GS. ∽ Anledningen till namnet är okänd.

Vadlamp sF *vádlamb.* — Fattjärn ek, Vailampi GSk, Vejlamp GS. ∽ Namnet *Vadlamp* synes urspr. innehålla fi. *vata* (gen. *vadan*) 'strandnot, fördämning av ruskor' + *lampi* 'tjärn', och namnformen å ek är väl en försvenskning härav, framkallad av vetskapen om att sv. *fat* på fi. heter *vati*. Namnformerna å GSk och GS synas möjl. som f. led innehålla fi. *vaja* 'lider' (C).

Valborgtjärnen S *vàlbəġærn.* — Wallborgstjern 1819 lh, Valborgstjärn ek, Valborgstj. GS. ∽ F. led. är namnet *Valborg*, som i värml. dial. har kort öppet *a* åtminstone i sammansättningen *valborg(s)mässa* (*vàlbərmæs*). Vid tjärnen finns en bergklack, som kanske använts vid valborgseldar.

Vallsjön D samt Kopparbergs l. *vàlsøn.* Binamn (i Kopparbergs län) Häjsjön *hǽjsøn.* — Hellsiön 1742 ggk, Hedsiön 1783 lkk, Wallsjön el. Hejsjön Cm 516, Hejsjön ek GS. ∽ F. led. i namnet *Vallsjön* torde vara *vall* i *fäbodvall* men kan också vara *vall* f. 'bäck' (se ån *Vallen*), f. led. i namnet *Häjsjön* är dalm. *häj* 'hed' (isl. *heiðr*).

Valåstjärnen S *vàlasġærn.* — Wahlås Kärn 1752 lh, Valåstjärn ek. ∽ Väster om *Valåsberget*.

Vandalstjärnen N *vándasġærn.* — Vandlarstj. GSk. ∽ F. led. synes vara gen. av namnet på en *dal*, där f. led. kan vara sv. dial. adj. *vand* (fsv. *vander*) 'elak, svår', vilket i norra delen av Älvdals hd, om det finns där, sannolikt bör ha öppet *a* (jfr Kallstenius, Sv. Landsm. XXI: 2 s. 107 not 2).

Varislampi sF. — Kroktj. ek, Varislampi GSk. ꭥ Uttalet ej känt. Innehåller fi. *varis* 'kråka' + *lampi* 'tjärn' (C). Tjärnen är nästan cirkelrund, vadan namnet å ek tydligen beror på missuppfattning av det fi. namnets svenska översättning *Kråktjärnen*.

Vesseltjärnen se **Mosstjärnen 2.**

Viggsjön Ns *vígsøn*. Binamn: **Nordviggsjön** *nǫ̂rvıgsøn*. Fi. namn: **Vigginjaro** *vígınjåro*. — Viggen Cm 883, Öf. Viggen ek, Öv. Viggen GS. ꭥ I hemmanet *Viggen* (hemmansdelen *Nordviggen*). Sjöns urspr. namn synes vara *Viggen*; jfr *Råviggen*, *Boviggen* samt V. och Ö. *Gräsviggen* i Fryksdals hd. Alla dessa sjöar utom Boviggen äro förenade genom *Viggälven* el. *Viggan*, och den i närheten av Ö. Gräsviggen belägna *Boviggen* tillhör samma vattensystem (avvattnas till Ö. Gräsviggen). Alla dessa namn måste sålunda ha sammanhang, och de innehålla måhända enl. uppslag av A. Palmqvist fågelnamnet *vigg(e)*; intet förbjuder antagandet, att fågeln i fråga haft häckplatser i dessa sjöar. I så fall är väl älvnamnet bildat av sjönamnen och icke tvärtom. Det fi. namnet synes utgöra en förfinskning av namnet *Viggen* (möjl. under anslutning till fi. *viekki*, gen. *viekin* 'fart, strömning' snarare än till viggens fi. namn *vikiö*) + *järvi*, vars *i* bortfallit (jfr *Råinjärv* och de många tjärnnamnen på *-lamp*) och vars *v* då sonanterats (C). Det fi. namnet kan icke gärna vara det ursprungliga, eftersom namnet *Viggen* förekommer på flera olika håll i landet, även på sådana orter, där ingen finnbygd funnits (t. ex. i Östergötland), och älvnamn innehållande stavelsen *Vigg-* förekomma flerstädes både i Norge och Sverige.

Villmyrtjärnarna D. — Vildmyrstjärnarne ek, V., Ö. Vildmyrtj. GS. ꭥ I *Villmyren*. Uttal ej känt.

Vindtjärnet sF *vìnțșœr*. — Vindtj. ek GSk. ꭥ Anledningen till namnet är okänd.

Vingängsjön D *vìŋısøn*. — Dalbo Sjön 1806 lh, Dalbysjön 1808 Hln, Wingäng-sjön glex 2: 82, Vingäng-sjön Ax s. 64, Vingängsjön Bm s. 95 ek GS, Vingsjön el. Vingängsjön Cm 484. ꭥ Utvidgning av Klarälven vid *Vingäng*. Sjöns namn har möjligen en gång varit *Vingen*, se *Vingäng* (terr. n. Dalby). Rörande namnen *Dalbo-* el. *Dalbysjön* jfr sockennamnet *Dalby*; en tradition förmäler, att Dalby kyrka en gang legat vid Vingäng (se Fw s. 224 not. t).

Vintervägstjärnen S *vìntərvæksȷœr*. ꭥ Liten tjärn väster om sydspetsen av Skärgen.

Virtjärnarna E *vìrȷœran*. Binamn: **Virarna** *vìran*. — Wir-kärnena 1828 lh, Virtjärnarne ek, Virtj$^{\underline{na}}$ GS, Norra, Vestra, Södra Virtjärn Cm 593 595 594. ꭥ Om f. led. innehåller det från Dalsland och Bohuslän kända *vir(e)buske*, *vire* 'vide', är ovisst.

Vittjärnen GA *vìtȷœr*. — Sirtjern 1826 gmk, Hvittjärn ek, Hvittj. GS. ꭥ F. led. är väl adj. *vit*, syftande på klart vatten; om tjärnens vatten är klart, är dock icke bekant. Det äldre namnet *Sirtjärn(en)* kunde tyda härpå men är väl snarare givet på grund av närheten till *Sirsjön*.

Våltjärnet sF *vålçær*. — N. Kroktj. ek, Våttj. GS. ∽ F. led. är väl *vål* 'svedjefall'; formen på GS beror väl på felläsning i anslutning till *Våtsjön* i samma socken. Namnet *N. Kroktj.* å ek står i motsättning till *Kroktjärnet*, som å ek kallas *S. Kroktj.*; båda tjärnarna äro krökta.

Vångjärten N *vàŋjatṛ*. — Vångjerten ek, Vångjärten GS. ∽ Tjärn, som avvattnas av ån *Vångan*. S. led. är kanske urspr. **Hjärten*, d. v. s. 'Hjortsjön'; jfr Sahlgren, Arkiv 33 s. 52 och gårdnamnet *Järsberg* (*hyorsbergh* 1268) i Varnums sn, Ölme hd.

Våtsjön sF *våtsøn*, *våtsøn*. — ?Åhlsiön 1742 R 133, Våtsjön ek Cm 839 GS. ∽ Namnets härledning är okänd; f. led. är knappast adj. *våt*, då detta icke är känt i samma användning som *blöt* (*lägga i blöt* o. d.).

Väckalamp sF *vákalámb* (o. 1915), *vákalámb* (1933). — Väckalampi GSk, Vekkalamp GS. ∽ Synes innehålla fi. *vehka* 'missne (Calla)' + *lampi* 'tjärn' (C). Jfr *Vehkasuo* (terrängn.)

Väjtjärnarna N *væjçæŗan*. — Ruskåstj., Svarttj. ek, Vägtj^na^ GS. ∽ Tre tjärnar invid ån *Väjen* inom hmnet *Ruskåsen*, tämligen nära lägenheten *Ruskåsberget*; den mellersta genomflytes av ån.

Väjåtjärnen E *væjaçæŗ*. — Vägåtjärn ek, Vägåtj. GS, Weijåtjärn Cm 565. ∽ Genomflytes av *Väjån* (se denna).

Värmunden R *vàrmun*. Binamn **Värmullen** *vàrmul*. — Wäder Mun 1657 R 133, Wermelen 1670t. R 133, Wärmulen 1710 ggk, Wermalen o. 1750 Lotter 1783 lkk, Vermullen 1808 Hln ek GS Almq s. 292, N^a^, Södra Wermullen 1826 gmk, Wermullen Cm 696. ∽ F. led. i namnet *Värmunden*, vilket också förekommer i Norge (se Rygh, NG III s. 278), sammanhänger med ordet *varm* och isl. *vermsl*, sv. dial. *värmsel* 'källa som ej tillfryser' m. m., och s. led. är best. form av fnord. *unnr* 'vatten' eller innehåller ett suffix *-und*. Binamnet beror på anslutning till namnet på den närbelägna St. *Ullen* och kartformen *Wermelen* säkerligen på anslutning till den bekanta sjön *Värmeln* i Gillbergs och Grums hd. Formen hos Lotter (och därefter å lkk) är väl beroende på tryckfel.

Värsjön N *vǽsøn* (c:a 1915), *vàsøn* (1933). — Wärsiö 1657 R 133, Wärsiön 1742 R 133, Wär Siön 1783 lkk, Wersjön 1819 lh, Wär Sjön 1851 lh, Wäsjön glex 2: 211, Wärsjön glex 5: 247 Cm 535, Värsjön ek GS. ∽ Från sjön kommer *Värån*. Vilketdera namnet som urspr. innehåller f. led. *Vär-*, torde icke kunna avgöras, och betydelsen därav är mycket oviss. Det nutida uttalet kan motsvara såväl ett fnord. *ve(ð)r-* som ett fnord. *vær-*. Orimligt vore därför icke att sammanställa det med antingen *väder* 'vind' eller fno. *várr* 'behaglig, lugn'.

Västersjön 1 nF *væstəsøn*. — Wester Sjön 1804 lh, Vestersjön ek, Västersjön GS. ∽ *Väster* om *Östersjön 2*.

Västersjön 2 D-nF *væstəsøn*. Binamn: **Västra Örsjön** *væstræ øsøn*. — ?Nord Sjön 1819 lh, V. Örsjön ek, Västersj. GS. ∽ Invid gränsen

mellan nF och D ligga i riktning från väster till öster *Västersjön 2*, *Mellansjön 2* och *Östersjön 3*. F. led. i namnet *Örsjön* är trol. *ör* 'stengrund, grus' m. m.

Västra tjärnen N *dæn-væstræ jån* (~ *jæn*) Den västra tjärnen. — V. Tjärn ek GS. ∽ Väster om Hemmare tjärnen.

Västgöttjärnen D. — Vestgötatj. ek, Västgöttj. GSk. ∽ Uttal ej känt. Anledningen till namnet okänd.

Yttern sF *ýtn*. — Sjön Yttern 1806 lh, Yttern ek GS Cm 2091. ∽ Namnet syftar väl på belägenheten: sjön är den enda av icke alltför obetydlig storlek i Älvdals härads norra tingslag, som ligger så pass nära riksgränsen i väster utan att överskrida den.

Yxtjärnen GA *ỳksjæn*. — Yxtjern 1826 gmk, Yxtjärn ek, -tj. GS.

Åmtjärnarna E *àmjænan*. — Omtjärnarna GSk, Åmtjärnarna GS. ∽ F. led. innehåller väl dial. ordet *åmme* 'ånga, dimma, imma', som väl även ingår i bergnamnet *Omberg* i Östergötlands län (Hellquist, Sjön. I s. 766).

Åselbäcktjärnarna D *åslbækjænan*. — V., Ö. Åselbäcktj. ek GS. ∽ Förbindas av en bäck, som väl bär namnet **Åselbäcken*; hur detta namns f. led är att förklara, är mycket ovisst. Prof. Sahlgren föreslår, att f. led. urspr. eventuellt är att fatta som fsv. *ätla*, gen. pl. av *ätol*, *ätel* 'åtel' med samma utveckling av *tl* till *sl* som i *vassle*, *nässla* m. fl. ord. Jfr *Åselberget* i D, som är beläget 6 km. fågelvägen från tjärnarna och bäcken, och vars namn därför knappast har något direkt sammanhang med dessas namn.

Åskagen GA *åskagən*. — Afskaken o. 1750 Lotter, Sjön Åskagen 1826 gmk, Åskagen 1808 Hln ek Cm 681 GS. ∽ Namnet kan möjligen vara sammansatt av prep. *av*, i dial. *å*, eller subst. *å* och best. form av en motsvarighet till fno. *skagi* 'utskjutande parti'; sjön bildar så att säga ett från sjön Ämten, med vilken den förenas genom ett sund, utskjutande parti och genomflytes av Uvan. Men en liknande tolkning passar illa i fråga om en liknämnd sjö i Färnebo hd (strax söder om sjön Yngen), och den måste därför anses mycket oviss. Jfr även följ.

Åskaken D-N samt Kopparbergs l. *åskakən*. — Afskaken 1742 R 133, Af Skaken 1783 lkk, Åskagen ek Cm 578, Åskaken GS. ∽ Namnet, som också förekommer i Frändefors sn, Sundals hd, Älvsborgs l., och på flere ställen i Kopparbergs l. samt i myrnamnet *Åskaksmyren* (afskake myra 1508 Dipl. Dalek. II 23) i Leksands sn, Kopparbergs l., torde innehålla prep. *av*, i dial. *å*, och ett subst. hörande till verbet *skaka* i den från no. kända bet. 'tömma, ösa' (vid brygd) och skulle sålunda ha bet. 'uttömningen' (se SOÄ XVI: 169). Genomflytes av Halgån.

Åsmyrtjärnen E *åsmyrjæn*. — Åsmyre Kjernet 1796 lh, Åsmyrtjärn ek Cm 558, Åsmyrtj. GSk. ∽ I *Åsmyren*.

Åstjärnen N *åsjœn*. — Åhrs-Kiern 1697 lh, Åstjärn ek GS.

Åstjärnet sF *åsjçœn*. — Åstjärn ek GS.

Åtjärnen 1 E *åjœn, åjœn*. — Ålkärn 1721 lh, Åtjärn ek Cm 542 GS. ∽ Genomflytes av ån Grundan.

Åtjärnen 2 R *åjœn*. — Åå Tiärna 1710 ggk, Åtjärn ek. ∽ Utvidgning av ån Enan.

Åvrån E samt Fryksdals hd *åvrqn*. — (Åffrodz holmen 1653 db,) Åfrån 1670t. sl. 1600t. ggk 1808 Hln ek Cm 944, Åvrån GS, Sjön Äfrän 1796 lh. ∽ F. led. synes innehålla fryksdals- och älvdalsdial. *åver* (*åvər*) 'övre' och s. led. best. form av samma dial. *hå* 'utvidgning av ett vattendrag' med bortfall av *h* i kompositionsfogen. Å. ligger betydligt (c:a 33 m.) högre än den närbelägna Jangen, till vilken den avvattnas.

Älgkalven N *ælkjkalvən*. — Elgkalfven ek, Älgkalven GS. ∽ Nära N. och S. *Älgtjärnen*. Om s. led. se *Kalven*.

Älgsjön 1 E samt Frykdals hd *ælkjsøn* (*ælkjsøn* i Fryksd.). — Elgsiöön 1653, Elgsiöen 1666 db, Ellg Siön 1657 ggk, Elgsiön 1670t. 1742 R 133, Elg Siön 1790 lh, Elgsjön 1808 Hln ek GS, Älgsjön 1773 Fw 269, Stora Elgsjön Cm 989.

Älgsjön 2 GA *æsøn*. — Elgsjön 1808 Hln 1826 gmk ek GS Cm 662, Älgsjön GS.

Älgsjön 3 sF *ælksøn*. — Elgsiön 1742 R 133, Elgsjön 1773 Fw 11 ek Cm 836, Elg Siön 1783 lkk, Älgsjön GS. ∽ Jfr hmnet *Älgsjön* i sF.

Älgsjön 4 GA-R-S samt Färnebo hd *ælkjsøn* (i Färnebo *æsøn*). — Elgsiöen 1658 db 1666 ldb, Elgsiön 1670t. R 133, Elg Siön 1710 ggk 1783 lkk, Älg Siön 1752 lh, Elgsjön 1826 gmk GS, St. Elgsjön 1808 Hln ek. ∽ Om binamnet *Stora Älgsjön* jfr *Kvarnsjön*.

Älgsjön, Lilla se **Kvarnsjön.**

Älgsjön, Stora se **Älgsjön** 4.

Älgtjärnen, -et. Inom häradet finnas åtminstone 4 tjärnar med detta namn: 1 D, 1 E samt Fryksdals hd, 1 sF, 1 GA. Uttal: *ælkjœn* (*ælkjœn* Fryksd.) E samt Fryksdals hd, *ælkjœnə* sF, *ælkjœn* GA. Äldsta anträffade former: Elgkärn(s Norre ende) 1653 db, Ellg k... 1657 R 133, Elgkiärn 1666 db, Elgkern 1670t. R 133 (E samt Fryksdals hd). Härtill komma **Norra** och **Södra Ä.** N *nòkæ, sònræ ælkjœn*.

Älvtjärnen 1 GA *ælvjœn*. — Elftjern 1826 gmk. ∽ Norr om Sirsjön. Genomflytes av ett vattendrag från St. Örsjön till Sirsjön, vilket sedan fortsätter och övergår i *Nordmarksälven* i Färnebo hd.

Älvtjärnen 2 S samt Färnebo hd *ælvjœn*. — Hamar kärn 1783 lh, Elftj. ek GS. ∽ Utvidgning av Havsjöälven. Anledningen till namnet 1783 lh är okänd.

Älvtjärnen, Norra och **Södra** E *nǫ̊lər, sø̜nər ølvjæn*. — N., S. Ulftjärn ek, Elftjärn el. Ulftjärn Cm 984, N., S. Älvtjärn GSk. ∽ Genomflytas av *älven* Björkan. Enl. en uppgift, som icke kunnat kontrolleras, kan ordet *älv* i socknen jämte *ælv* (och y. *ælv*) uttalas *ølv*; jfr dial. utt. av *Sälje*, terr. n. E.

Ämten 1 E *æmtn̥*, *æmtn̥*. — Emten Fre ek Cm 590, Ämten GS. ∽ Namnet är urspr. en bildning till det fnord. *älmt* (fno. *ælmtr*, *ælftr*) 'svan', vars *l* redan i fsv. kunnat förstummas ss. i *Ho(l)msten*, *-ger* m. m. Se vidare A. Noreen i NoB 1913 s. 7 f.

Ämten 2 GA *æmtn̥*. Binamn: **Nerämten** *nèræmtn̥*. ∽ Sjön Nedre Emten 1826 gmk, Emten 1808 Hln Fre ek Cm 684, Ämten GS. ∽ Se föreg. Namnet *Nerämten* är givet i motsättning till den högre liggande *Uppämten*.

Ögsjön GA *ǿgsø̜n*. — Ögsjön 1826 gmk Fre ek Cm 673 GS. ∽ Består av två ung. jämstora, något så när ovala partier, förenade av ett smalt, omkr. 250 m. långt sund (det norra partiet innehållande en ö). Sjön synes ha jämförts med ett ögonpar (jfr Hellquist, Sjönamn I s. 460), då sålunda f. led. vore ordet *öga*, trots den besvärande akuta accenten.

Öjebergsflon Ns *ǿjbæsflọn*. — Flon GS. ∽ F. led. är namnet på hmnet *Öjeberget 1*, på vars mark tjärnen ligger. Om s. led. se *Flon* s. 59. Tjärnen utgör en utvidgning av Öjån och får tillflöde från en ur Höksjön 2 kommande bäck.

Öjeflån Ns. — Öijeflån 1653, Öijeflåån 1666 db. ∽ Uttal okänt. Utvidgning av *Öjån* väster om Tjärnberget. Om s. led. se *Länsmansflån* s. 79.

Öjsjön sF-Ns *ǿjsø̜n*. Fi. namn: **Öju** *ǿju*. — Öijesjön 1800 lh, Öjesjön ek Cm 841 GS. ∽ Det fi. namnet ser ut som en nödtorftig förfinskning av en tidigare svensk f. led **Öju-*, oblik kasus och kompositionsform av den fsv. form **öja*, som kan förutsättas på grund av fsv. pl. *öjur* och är en biform till *ö* (C). I sjön finns en ö.

Ömlingen E *ǿmliŋən*. — (Ömlingzhedan 1666 db), Ö. Ömlingen ek GS, Östra Ömlingssjön Cm 947. ∽ Namnet är en substantivbildning till värml. dial. *ömlig* 'klen, skral' (jfr *odugling* till *oduglig*). Jfr *Norra* och *Södra Ö.* i Fryksdals hd (SOV II s. 72).

Önatjärnen E *ǿnaçæn*. ∽ Mellan gården *Öna* och Klarälven.

Örbingtjärnen D *ø̜rbiŋçæn* (o. 1915). — Uddbykärn(sbäcken) 1800 lh, Uddebytj. ek GSk, Uddebytjärn Cm 509; Örbingtj. GS. ∽ Det ä. namnet synes i f. led. innehålla ett urspr. *utby*, syftande på den från huvudgården avlägsna belägenheten i hmnet Hole (jfr terr. n. *Udd(e)by* ur ä. *Utby* i Varnums sn, Ölme hd). Det nuvarande namnet tycks innehålla ett f. ö. okänt **örbing(e)* 'grushög'.

Öretjärnen. Inom häradet finnas åtminstone 3 tjärnar med detta namn: 2 D, 1 N. Uttal: *ǿrəçæn* (o. 1915) D N. Härtill komma *Norra Ö.*

E-N och Södra Ö. E *nọ̄kər, sø̄ŋər ọ̄rəjæn* (N., S. Öråtj. GSk, N., S. Öretj. GS). — Äldsta citat: S. Örekärn 1666 db (avser med all säkerhet *Norra Ö.*). ∽ F. led. innehåller väl älvd. dial. *ör* 'laxöring'; dess tvåstavighet i uttalet är överraskande — jfr *Örtjärnen, -et.*

Örsjön. Inom häradet finnas åtminstone 6 sjöar med detta namn: 2 D, 1 E, 1 nF, 1 sF, 1 R. Uttal: *ọ̀søn* 1 D, *ọ̄søn* 1 D, *ọ̄søn* E R, *ǿsøn* (binamn: Elofsjön *ẹ́lofsøn, ẹ́ləsøn*) sF. — Äldsta anträffade citat: Öresiöen 1653 db, Örsiön 1657 R 133 (D), Östra Örsiön 1656 db (E); Ö. i E skrives Ösjön el. Ögsjön el. Örsjön Cm 976, Ösjön ek GS. — Härtill komma Norra, Mellre, Västra och Östra Ö. E *nọ̄kər, mælər, væstər, ọ̀stər ọ̀søn* (binamn: Örsjöarna *ọ̀søan* — Öresiögar 1621 db) samt Lilla Ö. GA-R och Stora Ö. GA *lẹ̀løsøn, stọ̀røsøn* Lillörsjön, Storörsjön (Örsiön 1670t. R. 133). Se även *Västersjön 2.* ∽ F. led. torde i de flesta fall vara älvd. dial. *ör* 'laxöring', i något fall *ör* 'stengrund o. d.' (t. ex. beträffande Ö. i nF, som enligt Cm 499 och 500 icke tycks innehålla laxöring).

Örtjärnen, -et. Inom häradet finnas åtminstone 7 tjärnar med detta namn: 1 D, 1 sF, 1 Ns, 2 R, 2 S. Uttal: *ǿrjæn* Ns, *ọ̀rjæn* R S, *ǿjæn* R. ∽ Se föreg. och jfr *Öretjärnen.* — En av tjärnarna i S har binamnet Godåstjärnen *gọ̀ɑsjæn, góɑsjæn* efter den närliggande lägenheten *Godåsen* (Goåsen ek); jfr *Godåstjärnen* i nF.

Östersjön 1 D. — Östersjön ek Cm 526 GS. ∽ Strax *öster* om Jällsjön. Uttal ej känt.

Östersjön 2 nF *ǿstəsøn.* — ?Måssiön 1742 R 133, Öster Sjön 1804 lh, Östersjön ek Cm 486, Östersj GS. ∽ Jfr *Västersjön 1.*

Östersjön 3 nF *ọ̀stəsøn.* Binamn: Östra Örsjön *østər ọ̄søn.* — Östra Ör Sjön 1819 lh, Ö. Örsjön ek, Östersj. GS. ∽ Se *Mellansjön 2* och *Västersjön 2.*

Överbergstjärnarna E *ọ̀vərbæsjænan.* ∽ Gemensamt namn för de vid *Överberg* belägna *Lilltjärnen, Näcktjärnen* och *Mellantjärnen.*

Överhån se **Gravtjärnen.**

Försvunnen:

Mårdserudstjärnen R *måṣərəsjæn, -jǽn* (1933), *måṣjæn* (o. 1915) Mårdstjärnen. — Mårdtj. ek. ∽ Intill Klarälven nära lägenheten *Mårdserud*, men nu försvunnen på grund av älvens uppdämning. F. led. i lägenhetsnamnet är gen. av mansn. *Mård*, s. led. *rud* 'röjning'. Mellan lederna har ss. ofta i dylika namn i Värmland (t. ex. *Svenserud*) ett *e* utvecklats.

Björnviken S *bjọ̄nvika.* ∽ Skärgens östligaste vik.

Dödviken E *dǿvika.* ∽ I nordligaste delen av Gröcken. Härledningen av namnet är oviss.

Flyktviken E-GA *flöktvika, flöktvika* Fluktviken. ∾ Sydligaste viken i Knon (i inskränkt bemärkelse), vid nordänden av *Flyktmossen*, se denna.

Hundviken GA *hùnvika.* ∾ I Narsjön. Namnet är väl förklenande.

Knoänden E. — (widh Södre) Knooende 1664 db. ∾ Sydspetsen av Flyktviken.

Kräckelviken GA *kräkəlvika.* — Krakelviken b. 1700t. R 133 (medd. av A. Palmqvist). ∾ I Narsjön. F. led. synes innehålla sv. dial. *kräkla* 'taggigt redskap, mångkvistig gren' m. m., här förmodligen i samma bet. som sv. dial. *krake* 'grenar, ris och träbitar, som tillsammans fastnat på bottnen av en sjö eller å'.

Levalakviken GA *lèvalakvika.* ∾ I Storsjön. F. led. innehåller väl fi. *levä* 'dy' + ä. fi. *laksi* (modern fi. *lahti*) 'vik'; s. led. innebär en i värmlandsfinska ortn. mycket vanlig tavtologi, jfr *Korplanstjärnen* SOV III s. 67 (P, C).

Lugnviken E *lògvika.* — Lugnviken ek GSk. ∾ I Mossjön 1.

Mossviken E *mèsvika.* ∾ I Jangen vid "Kråkåssågen": mossmark ligger alldeles intill viken.

Pikviken E *pìkvika.* ∾ Smal vik i nordvästra delen av Gröcken.

Sandviken S samt Nyeds hd. — Sandwijkan 1660 db. ∾ I Gräsmangen, till större delen inom Nyeds hd.

Storviken E *stòrvika.* — Storviken ek. ∾ I Jangen.

Säljeviken E. — Sälliewijken 1664 db (Säljeviken ek GS). ∾ Längst i söder i Mosbergssjön. F. led. är väl en gammal böjd form **sälia* av *säl* 'säter'; jfr *Sälje*, terr. n. E.

Tjärfinnviken E *ɉærfinvika, ɉærfənvika.* — Tjärfinnviken GSk. ∾ Nordänden av Busjön 2. F. led. synes vara **tjärfinne* 'finne, som har tjärbränning som yrke'.

Tjärnsundsviken nF. — (Kärne eller Gåssesundet 1666 db, Gåse Sundh m. 1600t. NoB 1919 s. 155, Gåsesund 1748 a. st., Gåse el. Kiärnsund 1748 a. st. 1749 Lindgrens gränsk., Gåsekärnsund 1751 NoB a. st.,) Tjärnsundsviken ek GSk. ∾ I Halsjön, vid riksröset 103 S. *Tjärnsundsröset.* Viken, som numera tycks sakna benämning i orten, utgör så att säga en tjärn för sig, som genom ett sund, tydligen en gång kallat *Tjärnsund(et)*, förenas med själva Halsjön; troligen har viken därför en gång benämnts *Tjärnet.*

Gjutåsnoret E *jùtasnor.* ∾ Sundet mellan Mjövisten och *Gjutåstjärnen.* S. led. är *nor* n. 'sund'.

Holsnoret E *hǫsnǫr.* ∾ Sundet mellan Mosbergssjön och Busjön 1, vid gården *Hole.* Se föreg.

Långtjärnssundet E-R. — Långkiärnssundh 1666 db. ∾ Den södra, mycket smala delen av *Långtjärnen* E-R. Jfr, att den norra, ytterst smala delen av sjön Mögreven i Färnebo hd kallas *Sunden,* se SOV III s. 90.

Myrnoret E-N *mȳrnǫr.* ∾ Sundet mellan Bredvisten och Busjön 3, nära torpet *Myren* (*mȳra*), som ligger intill en myr, vilken går fram till sundet. Jfr *Gjutåsnoret.*

Nödsundet GA *nǫsən.* — Nödsund GSk. ∾ Mycket grunt och smalt sund mellan Framsjön och Busjön 2, begränsat av en stor ö och sydvästra sjöstranden. F. led. är *nöd-* 'förträngning', en i västsv. dial. vanlig bet. hos f. led. *nöd-,* se Abrahamson, Västsvenska ordstudier, s. 97 ff. Jfr också följ.

Storsundet E-GA *stǫsən.* — Storsund GSk, Edet ek. ∾ Mellan Framsjön och Busjön 2, tämligen brett sund, begränsat av den under *Nödsundet* omnämnda stora ön och nordöstra sjöstranden.

Sundet R *sun.* ∾ Förträngning av Rådasjön.

Viknoret E *vịknǫr.* ∾ Sundet mellan Bredvisten och Mjövisten, börjande intill en vik i förstnämnda sjö. Jfr *Gjutåsnoret.*

Älvesbynoret E *ælvəsbynǫr.* ∾ Sundet mellan Mosbergssjön och Hamratjärnen, vid gården *Älvesby* (se terr. n. Ekshärad). Jfr *Gjutåsnoret.*

Vattendrag och delar av sådana.

Ackan D-Ns *åka.* — Acka elfven 1803 lh, Ackan ek Cm 829, Ackaelf Cm 828, Ackån GS. ∾ Kommer från *Acktjärnarna,* rinner till Ns, där den förenar sig med Ljusnan. Om namnet icke urspr. är en sammansättning av samma typ, som antages för *Björkan* nedan — vilket knappast synes sannolikt — utgör det en senare anknytning till denna bildningstyp, sedan *-an* blivit ett produktivt vattendragsnamnssuffix.

Andersbäcken D *ånəsbæʈʂan.* — Andersbäcken, ek, Andersb. GS. ∾ Utfaller i Östra Acktjärnen.

Avundsåsån sF *åvənsasåa.* — Afundsåsån ek, Avensåsån GS Afundsån Cm 2089, Borangsån Cm 2089. ∾ Från *Avundsåssjön* till Bograngstjärnet; fortsättningen, från *Bograngstjärnet* till N. Dypen, kallas enligt Cm *Borangsån.*

Basjöbäcken nF *båsəbækn* (o. 1915). — Badsjöbäcken ek GSk; Hafån el. Halån Cm 2079. ∾ Rinner från *Basjön* till Halån. Upp-

giften hos Cm beror på ett misstag: avloppet från Basjön är uppfattat som själva huvudån i st. f. som ett dess tillflöde.

Bjurbäcken 1 sF *bjúrbækən.* ∽ Rinner genom hmnet *Bjurberget* till Mangsälven. F. led. är det gamla ordet *bjur* 'bäver'.

Bjurbäcken 2 N *bjùrbæʃṣən.* — Biurbeckn 1697 lh, Bjurbäcken GSk. ∽ Se föreg.

Bjurdammsälven se **Hinnan.**

Björkan E samt Fryksdals hd *bjœrka* (y. *bjørka*), *bjœrkaa* Bjärkån. — Biörkåån 1653 db, Biörcke-Elfwen 1707 lh, Björka 1773 Fw 11, Björke Ån 1808 Hln, Björkelfven GS Cm 978, Björk elfven ek, Biörkälfven Sve 5 s. 589, Björkan ek GS. ∽ Kommer från sjön *Björklången*, rinner till Fryksdals hd, där den genomflyter sjön *Björken* och utfaller i Övre Fryken. Namnet är väl en urspr. sammansättning av *björk* (i ortens dial. *bjärk*) och fsv. *ā* 'å' i best. form.

Björkån, Björkälven se **Björkan.**

Blästbäcken sF *blæstbækən.* — Blästerbäcken ek, Blästb. GS. ∽ F. led. synes vara ä. sv. *bläster* 'smältugn för osmundsjärn, smälta av osmundsjärn'. Namnet *Bläst(er)bäcken* förekommer flerstädes i Västerdalarna, där även åtskilliga andra naturnamn med f. led. *Bläst(er)* träffas.

Bogerudsbäcken R samt Kils hd *bògrəsbækən.* ∽ Kommer från Kils hd, följer ett stycke häradsgränsen och utfaller i Klarälven inom hmnet S. *Bogerud.*

Bo(g)rangsån se **Avundsåsån.**

Bredmossbäcken N *brémosbæʃṣən.* ∽ Rinner från *Bredmossen* till Stöan. För vokalen i f. led. jfr *Bredmosstjärnen.*

Bredsjöån sF *bráịsəaa, bràịsəaa.* Binamn: Kyrkån *çòrkaa.* — Bredsjöån ek, Galåselfven el. Bredsjöån Cm 489, Galåselfven Cm 490-492, Kyrkån GS. ∽ Rinner från *Bredsjön* D-sF på gränsen av hemmanet *Galåsen* till Letten. Innan S. Finnskoga kyrka byggts, hade invånarna i Djäkneliden och Bograngen *kyrkväg* (till Dalby kyrka) utefter ån. Binamnet synes vara det mest brukliga.

Bringsåsbäcken nF *brígsasbæʃṣən* (y. *-bækən*). — Bringsåsbäcken ek, -b. GS. ∽ Rinner till Hynnan från *Bringsåsen*; f. led. sammanhänger knappast med värml. dial. *bringbär* (Noreen, Fryksd. ordb., Kallstenius, Bärgsl. ljudl. s. 146), vilket i älvd. dial. är känt endast med *y* i f. led., utan snarare med fno. *bringr* 'kulle', se *Bringsberget* (s. 131).

Brudgumbäcken E *brúgumbækən.* ∽ Rinner norrifrån till östra ändan av Acksjön. Anledningen till namnet är okänd.

Bråtbäcken R *brȯtbækən.* ∽ Rinner genom V. Skymnäs till Klarälven. F. led. är väl *bråte* 'fälld skog'.

Bubäcken N *búbæfşən.* — Bubäcken GSk. ∽ Från sydvästra sluttningen av *Bubergshällan* till Halgån.

Bubäcken, Västra och **Östra** N *vàstræ, òstræ búbæfşən.* — Ö. Bubäcken ek, V., Ö. Bubäcken GS. ∽ Rinna på ömse sidor av *Buberget*, Ö. B. från *Busjön* 4 genom *Bultjärnen* 3.

Buskesälven S *bèskəsælva.* — Sunnemo-elf Cm 720, Sunnemoelfven Cm 721, Sunnemo elf Cm 722, Buskenelfven ek. ∽ Från *Busken* förbi *Sunnemohyttan* till Grässjön. Att f. led. i dial.uttalet är tvåstavig, är i viss mån överraskande, då målet i S tillhör den grupp av värml. mål, som har bortfall av reducerad vokal: man skulle snarast ha väntat sig formen **Buskälven*. Men samma bildning av f. led. visa i samma sn ånamnen *Skärgesälven* och *Sångesälven* samt bergnamnen *Skärgesberget* och *Sångeshöjden*, som i likhet med detta äro var för sig bildade av ett gravt accentuerat sjönamn i best. form.

Dammtjärnsbäcken sF *dámgəsbækən.* — Damtjärnsbäcken ek, Dammtjärnsbäcken GSk. ∽ Från *Dammtjärnarna*.

Dammälven N *dàmælva.* — Dammälven GSk. ∽ Från Gårstjärnen till Ö. Edstjärnen. Anledningen till namnet är icke närmare känd.

Digerfallsbäcken D *dýgrfalsbæfşən.* — Digerfallsbäcken GS. ∽ Infaller i Tåsan vid *Digerfallet*.

Duvbäcken N samt Fryksdals hd *dùvbæfşən.* — Duvbäcken GSk. ∽ Infaller i Prästtjärnen N-Fryksd. Anledningen till namnet är icke känd.

Dypån sF *dỳpaa.* — Lahtipuro Gottlund, Dagb. 1821 s. 366; Dypån Gottlund a. a. s. 367 ek Cm 2092 GS. ∽ Rinner norrut till Medskogsån, där den mynnar nära *N. Dypen*. Det fi. namnet *Lahtipuro* 'slaktbäcken' gavs enligt Gottlund a. a. s. 368 med anledning av ett invid ån förövat mord (jfr *N. Dypen*). Om ett ev. tidigare sv. namn **Skrock(ar)ån* se *Skrockarberget* (höjder).

Dysjöbäcken D *dỳşəbæfşən.* — Dysjöbäcken GSk. ∽ Från *Dysjön* D-N till Fämtan.

Dysjöälven GA *dýşøælva.* ∽ Från *Dysjön* GA till Storsjöns tillflöde från V. Sandsjön.

Dysslebäcken nF *dýşlbækən* (o. 1915). — Dysselbäcken ek GSk. ∽ F. led. är kanske best. form av ett fnord. adj. **dysill* 'ömklig, obetydlig o. d.', varom se A. Noreen, NoB 1917 s. 3.

Enan R samt Kils hd *ȩna.* — åån Ena 1659 db, Ehnan 1710 ggk, En ån ek, Enån Cm 574. ∽ Avvattnar *St. Enen* till Klarälven och utgör i sitt nedersta lopp häradsgräns. Jfr *Björkan*.

Filpusbäcken Ns *fílpəsbækən* Filpesbäcken. — Filipsb. GS. ∽ F. led. är namnet *Philippus*; för uttalet jfr *Filipstad* SOV III s. 54. Bäcken synes en gång ha haft det fi. namnet **Vilpunpuro*, se *Filpusängarna* (terränger).

Fjölbäcken D *fjǭlbæ̂tʂən* (y. *-bæ̂kn*). — Fjölbäcken ek GS. ∽ F. led. är *fjöl* 'bräda', väl avseende någon spång (jfr Hellquist, NoB 1916 s. 138 f.).

Flobäcken GA *flóbækən*. ∽ Kommer från en mosse invid lägenheten Hulten, rinner norrut, passerar järnvägen och utfaller i Upplundsälven. Om f. led. se *Flon* s. 59.

Flybäcken N *flýbætʂən*. — Flybäcken GS. ∽ Rinner nästan hela vägen genom myrmark.

Flåbäcken 1 D *flábætʂən* (y. *-bæ̃kn*). — Flåbäcken ek GS. ∽ Om f. led. se *Flåsjön* och *Länsmansflån* (s. 59 och 79).

Flåbäcken 2 nF *flábætʂən* (y. *-bækn*). — Flåbäcken ek GS. ∽ Se föreg.

Fläskbäcken N *flæ̂skbætʂən*. — Fläskbäcken GSk. ∽ Från *Fläskbäckmyren* till den mellersta av Väjtjärnarna. Anledningen till namnet är okänd. Är översta loppet av ån *Väjen*.

Fredagsbäcken N *frédasbætʂən*. — Fredagsbäcken ek, -b. GSk. ∽ Rinner från Jällstjärnen, passerar *Fredagsmossen* och utfaller i ån Kvillen. Anledningen till namnelementet *Fredags-* är okänd; jfr *Lördagsmossen*.

Fulbäcken S *fûlbækən*. ∽ Rinner från Knääsen till Kalven. F. led. har troligen demonisk innebörd (jfr *den fule* 'fan'); förr brukade man kasta naglar och hår m. m. av sjuka i bäcken för att bota dem.

Fämtan D-N samt Kopparbergs l. *fæ̀mta*. — Fembta Ellff 1657 R 133, Phempa Elf 1742 R 133, Elfwen Emptan 1666 db, (Fentoset 1653 db,) Fämta 1762 Almq s. 445, Femtan 1773 Fw 12, Ax s. 46 GS, Femte Ån 1783 lkk, Femta Ån 1808 Hln, Femt-ån glex 2: 211, 5: 247, Femtån Bn 104 ek Cm 529, Femtå Almq s. 305. ∽ Kommer från Kopparbergs l., där den genomflyter sjön *Fämten* (*Fämtsjön*), rinner genom D och N samt utfaller i Klarälven. Om namnets bildning se *Björkan*. F. led. i det urspr. sammansatta namnet är kanske ett mot isl. *felmtr* 'förskräckelse' svarande ord. Utvecklingen har då varit som i *Ämten* (se sjönamn). Älvens lopp är delvis starkt och forsande och vårfloden våldsam (Cm). Enklare är det dock måhända att utgå från sjöns namn och däri söka fsv. *fämt* 'tidsfrist av fem dagar' i den urspr. bet. 'antal av fem' (jfr isl. *fimt*). Om, såsom sannolikt synes, småsjöarna Insjön och Gunhån en gång sammanhängt med sjön, kunde den sägas bestå av fem partier, söderifrån räknat Gunhån, Lushån, en namnlös "hå", den egentliga Fämten och Insjön.

Fänskärbäcken N *fæ̂nʂærbætʂən*. — Fensbäcken Cm 537, Fenstjärnb. GS. ∽ Avvattnar *Fänstjärnen* till Väråan och rinner förbi *Fänskäråsen*. Jfr dessa namn.

Föskeforsälven E *føskəfóʂælva*. — Föskeforsån Bn 104, Föskeforself Cm 556. ∽ Mellan Grängen och Hamratjärnen, förbi *Föskefors* (nedlagt bruk på hinnet Råda mark), som uppkallats efter *Föske* i

Nyeds sn och hd, då en bruksanläggning 1755 flyttades från Föske i Nyed till ifrågavarande plats (se Almq s. 119). Om namnet *Föske* se SOV X s. 4 f.

Gillersbäcken D *jiləsbæjṣən* (y. *-bækən*). — Gillersbäcken GS. ∽ Rinner förbi *Ransby Gillersberg*.

Gissanbårro N *giṣanbaro*. ∽ Rinner förbi Näsberget (urspr. ett finskt nybygge). Namnet synes innehålla fi. *kissan* (gen. av *kissa* 'katt') + *puro* 'bäck', med metates av de båda sista vokalerna, sedan finska språket glömts (C).

Godåsbäcken S *gǫasbækən*. ∽ Kommer från *Godåstjärnen* (se *Örtjärnen, -et*). Jfr *Hästabäcken*.

Granbäcken. Inom häradet finnas åtminstone 3 bäckar med detta namn: 2 D (den ena kallas Grafbäcken ek, Gravbäcken GSk), 1 R; den sistnämnda, som rinner från *Vålberget* till Hagälven, har i sitt övre lopp binamnet **Vålbergsbäcken** *vålbæsbækən*. Uttal: *gråbæjṣən* (y. *-bækn̥*) D, *gråbækən* R. Se även *Tvärbäcken*.

Grundan E-N *grəna*. Binamn (i övre loppet, ovanför V. Harsjön): **Tvärgrundan** *tvårgrəna*. — Elfwen Grunna 1666 db, Grunna ek, Grunnan GS, Grunna-elf Cm 548, Tvärgrunna ek, Tver-Grunna-elf Cm 540. ∽ Kommer från Kvarnsjön i N, genomflyter V. Harsjön och dess fortsättning *Grundtjärnen* och utfaller i Älvesbynoret. Om namnets bildning se *Ackan* och *Björkan*. Namnet *Grundan* synes vara ursprungligare än namnet *Grundtjärnen*.

Grytvallaån se **Grötvallen**.

Gräsbäcken. Inom häradet finnas åtminstone 4 bäckar med detta namn: 1 E, 2 N, 1 R. Uttal: *gråsbækən* E R, *-bæjṣən* N.

Grötvallen D samt Kopparbergs l. *grǫtvala*, *grǫtvala*. — Grytvallaån ek GSk, Grötvallaån Cm 504, Grötvalla-elfven Cm 496, Grötvallån GS; Krokvalla GSk. ∽ Härledningen av f. led. är oviss. Om s. led. se ån *Vallen*. Namnet *Krokvalla* GSk synes endast avse nedersta loppet, där åns krökar ligga särskilt tätt.

Gubberansbäcken S *gəbəransbækən*. ∽ Från Spångtjärnen till Gräs-sjön. F. led. är gåtfull.

Gärsjöälven N *jæsəælva*. — Gersjöbäcken ek, Gärsjöelfven Cm 533, Gärsjöälven GS. ∽ Från *Gärsjön* till Värsjön.

Görsbäcken E-N *jøsbækən*. — Görsbäcken ek GSk. ∽ Kommer från N, genomflyter *Görstjärnen* och utfaller i Gröcken.

Götån E *gǫtana*. — Göthåån 1652 db, Giötåna 1762 Almq s. 445, Götån ek GS, Götelfven Cm 582. ∽ Från *Götsjön* till Klarälven. F. led. är möjligen det fnord. ordet *gaut*, motsvarande fhty. och mhty. *gôz* 'utgjutning, flöde, ström, fors' och nära besläktat med verbet *gjuta*; *gaut*, senare *göt*, ingår i många andra nordiska vattendrags-

och sjönamn. Se vidare *Götaälv*, SOÄ XII: 149, och märk, att *gök*, isl. *gaukr*, i hela häradet utom GA uttalas med *g*, icke *j* (Kallstenius, Sv. Landsm. XXI: 2, plansch 1).

Hackasobäcken nF *hákasabæjsən* (y. *-bækən*, 1933). — Hakasuobäcken ek GSk. ∽ Från myrarna *Hackaso*.

Hagån se **Havån**.

Hagälven R *hàgælva*. — Hagelfven 1826 gmk ek Cm 694 GS. ∽ Från St. Ullen till Värmunden; faller ut vid *Hagfors* bruk, del av hmnet *Uvedshagen*, i dagligt tal kallat *Hagen*.

Halgån E-N samt Kopparbergs l. *hàlgana*. — (mz) Halghanne 1415 NoB 1921 s. 147, Halgåån 1621 värml. db 1653 db, Elffwen Hälgåna 1664 db, Hallgh åhn 1657 R 133, Halg åhna 1697 lh, Hälg-åhna 1697 lh, Halg ån 1742 R 133, Helgåna 1762 Almq s. 445, Halgåna 1804 lh, Holgån glex 2: 211, Halgån 1808 Hln ek Cm 577 GS, Halgåelfven Cm 484. ∽ Kommer från Åskaken på gränsen mellan D och N samt Kopparbergs l., upptar från Kopp. l. *Lillhalgån*, rinner söderut, i början delvis inom Kopp. l., genom N till E och faller ut i Klarälven. F. led. torde urspr. vara best. form av ett fsv. adj. **hallugher* (med synkoperat *u*), bildat av *hall* f. 'stor flat sten, berghäll', eller snarare av *hall* n., 'sluttning': jfr no. adj. *hallut* 'full av sluttningar' (om berg). Bottnen är sten, grus, sand och dy, strömmen delvis stark och vårfloden häftig (Cm).

Hallfallbäcken R *hàlfalbækən*. ∽ Utfaller söderifrån i Lakenesjön. Namnet synes vara bildat av ett icke känt namn **Hallfallet*, vari f. led. är *hall* f. 'stor flat sten, berghäll' eller *hall* n. 'sluttning' och s. led. best. form av *fall* 'svedjefall'.

Hallsrostbäcken E *hàlsrəstbækən*. — Rostbäcken GSk, Halsrostbäcken GS. ∽ Till stor del inom hemmanet *Hallen*. Se vidare *Rostbäcken*.

Halån nF samt Norge *hàlåa*. — Hallån 1742 R 133, Hal-åhn 1749 Lindgrens gränsk., Halåen 1773 Fw 19, Hal ån 1808 Hln, Halån(s Inlopp) 1749 Lindgrens gränsk., Halån ek GS, Hafan el. Halån Cm 2079, Halaaen no. top. k. ∽ Kommer från Norge, rinner genom nF åt söder och utfaller i *Halsjön* (av Cm kallad *Hafsjön* el. *Halsjön* 2080).

Hammarälven se **Knoälven**.

Harbäcken GA *hàrbækən*. — Harbäcken ek, Harb. GS. ∽ Högertillflöde till Uvan, passerande *Harbergshöjden*. I db 1664 nämnes *Harebäckeos*, som dock synes avse en annan bäck, som avvattnar Tivtjärnen till Åmten 2, och närmast tycks beteckna den punkt, där bäckens lopp börjar.

Havsjöälven S samt Färnebo hd *hàvsgælva*. ∽ Från *L. Havsjön* till Bosjön. Bildar i hela loppet häradsgräns.

Havsvallen nF *håsvala*. — Hafsvallaån ek Cm 495, Havsvallaån GSk, Havsvalla GS. ∽ F. led. är mångtydig: möjligen gen. av fvn. *hafr* 'bock' eller av no. dial. *hav* n. 'upphöjning' eller av ä. värml. dial. *hav* n. 'börda av näver' (jfr "giffwa ett *Haaff* Näffwer tijt" 1665 Näs hds db s. 151). Om s. led. se ån *Vallen*.

Havån nF *håvaa*, *håvana*, *hågana* Hagån. — Stor Hafån ek, Stor-Havån GS 101, Hafån Cm 496, Havån GS 94. ∽ Utgör en fortsättning på *Lillhavån*; se denna och jfr *Havsjön*, *N.* och *S.*

Hedmyrbäcken 1 N *hémyrbæfsən*. — Hebäcken GSk, Hedmyrb. GS ∽ Tillopp från söder till Våran. F. led. innehåller troligen som f. led ordet *hed*.

Hedmyrbäcken 2 N *hémyrbæfsən*. — Hemmyrbäcken ek, Hemmyrsb. GS; Hjorttjärnbäcken GSk. ∽ Från S. Älgtjärnen (å GSk kallad *S. Hjorttj.*) åt söder till Våran. Säkerligen samma namn som föreg.

Helvetesbäcken N *hælvəsbæfsən* Helvetsbäcken. — Helvetesbäcken ek, Helvetesb. GS. ∽ Infaller norrifrån i Våran. I närheten av dess övre lopp ligger *Helvetestjärnen*.

Hinnan E *hina*. — Biurdams Elffuen 1666 db, Hinnån ek, Hinnaån Cm 562, Hinnan GS. ∽ Från *V. Hinnsjön* (se s. 66) genom Sågtjärnen och myren *Bjudammsängarna* (se denna) till Busjön 1. Om namnets bildning jfr *Ackan* och *Björkan*.

Holsbäcken N *hósbæfsən*. — Horsbäcken GSk. ∽ Infaller från öster i Klarälven mitt emot Björby. F. led. är säkerligen gen. av sv. och no. dial. *hol* 'rund höjd'.

Hornvallen D *hònvala*. — Hornvalla ån ek, Hornvalla-ån ek 528, Hornvallaån GSk, Hornvallån GS. ∽ Om f. led. är *horn*, synes ganska ovisst, eftersom detta ord enl. hittills tillgängliga underrättelser i Dalbymålet heter *hon*; ordet *horn* ingår emellertid i åtskilliga nordiska vattendragsnamn, åsyftande krökningar i loppet, se Rygh, En. 107 f. Om s. led. se *Vallen*.

Hundsvottsbäcken D *húnsvotsbækn* (o. 1915). — Hundbäcken ek, Hundsbäcken GSk. ∽ Anledningen till namnet är okänd.

Hundån D *hùnana*. — Hundån ek Cm 827 GS. ∽ Från *Hundsjön* till Ljusnan.

Husbäcken nF *húsbækn* (o. 1915), *hùsbækən* (1933). — Husbäcken ek GS. ∽ Anledningen till namnet ej känd.

Hynnan nF *hỳna*. — Hynnan ek GS, Rotelfven Cm 486. ∽ Infaller söderifrån i Höljan. ∽ Om namnets bildning jfr *Ackan* och *Björkan*. Dess härledning är f. ö. okänd (innehåller knappast ordet *hynda*, som i värml. dial. motsvaras av *tik* el. *bicka*, men är väl besläktat med sjönamnet *Hy(e)n*, *Hynnen*, se SOV VII s. 24). Namnet

hos Cm synes bero på förväxling med Hynnans tillflöde *Råtan* (se denna).

Hyttälven GA *hòtælva*. Binamn: Klamälven *klàmælva*. — Uddaholms hytte älf 1762 Almq s. 444. ∽ Fran *Hyttjärnen* till Upplunden. Binamnet användes om nedre loppet, invid lägenheten *Klammen* (*kláma*), vars namn är best. form av värml. dial. *klam* f. 'klyfta'.

Håkanbäcken Ns *hȧkabækən*. Fi. namn: Håganporra *hȧganpora*. — Håkabäcken ek. ∽ Det fi. namnet innehåller möjl. *houkan* (gen. av *houkka* 'fåne') + *puro* 'bäck', och det svenska kan utgöra omtydning härav (C).

Hålbäcken 1 nF *hȯlbækŋ* (o. 1915). — Holbäcken ek GSk, -b. GS. ∽ Fortsättes av Kvarnån. Anledningen till namnet är okänd.

Hålbäcken 2 R samt Kils hd *hȯlbækən*. ∽ Från Mögmossen i R till St. Örtjärnet i Kils hd. Jfr föreg.

Hånan D *håna*. — Hånelfven Cm 506, Hånån GS. ∽ Kommer från *Hån* 1 (se sjönamn). Då basen för avledningen och f. led. i de sammansatta namnen innehålla en best. form, måste namnet vara ungt. Det är bildat i anslutning till den typ, som representeras av *Björkan*.

Häjnaporrå se **Höbäcken**.

Hästabäcken S *hæstabækən*. ∽ Bildas genom sammanflöde av Godåsbäcken och Ängbäcken samt infaller från öster i Svartåälven. F. led. synes vara ett **häststad* 'ställe där betande hästar samlas', jfr värml. dial. *ståstad* 'ställe där betande nötkreatur samlas'.

Höbäcken Ns *höbækən*. Fi. namn: Häjnaporrå *häjnaporo*. ∽ Båda namnen ha samma bet.; det fi. innehåller *heinä* 'hö' + *puro* 'bäck' (C).

Höljan nF samt Norge *hölja*. — (Hyliufiæll sl. 1200t. Ngl 2: 491,) Höllge Ellff 1657 R 133, (Norra Höljefallet 1749 Lindgrens gränsk.,) Hölje-åen 1773 Fw 19, Hölje ån 1783 lkk, Hölje Ån 1808 Hln, Höljeån 1773 Fw 12 Bm 101, Höljån Bm 101 ek Cm s. XIV GSk, Höljes-ån glex 2: 82, Höljeselfven el. Höljan Cm 487, Hölja 1804 lh no. top. k., Höljan glex 2: 317 Fre GS. ∽ Kommer från Norge och utfaller i Klarälven c:a 5 km. norr om *Höljes*. Innehåller sv. dial. *hölj* (isl. *hylr*, fsv. *hyl*) 'djupt ställe i vattendrag' m. m. Om namnets bildning jfr *Björkan*.

Iglabäcken Ns *íglabækən*. — Iglabäcken ek GS. ∽ Från *Igelsjön*. Torde tidigare ha kallas **Iglan* (det namn som i lh 1808 fästes vid sjön).

Jangbäcken E-R. — Iangebäcken 1666 db. ∽ Avvattnar *L. Jangen* till *St. Jangen*. Bildar i hela sitt lopp gräns mellan E och R.

Jolen, Västra E-N samt Fryksdals hd *vàstər jóla* (E), *vàstræ jóla* (N). Binamn: **Skärbergsälven** *særbæsælva* Skärrbergsälven. — Iohla Elfwen 1697 lh, V. Jolelfven ek, Vestra Jolelfven Cm 939, V. Jolälven GSk, V. Jolen GS, Skärbergsälven GS. ∽ Kommer från *Jol-*

tjärnen (Osebolsjoltjärnen) i N, genomflyter *Gravolsjoltjärnarna* (N. och S. Joltjärnen) i samma sn och *Jolkroktjärnen* i E-N, flyter vidare på gränsen mellan E och N samt genom E till Fryksdals hd, där den förenar sig med *Ö. Jolen* och fortsätter under namnet *Jolaälven* till N. Badasjön. Namnet synes urspr. vara best. form av subst. *gjord* f. (*jol*); jfr namnet V. *Gjordbäcksjön*, Eds sn, Sollefteå tg, Västernorrl. l., och sjönamnet *Långban* (ur ett äldre **Långbanden*), Färnebo hd (SOV III s. 72). Ordet *gjord* ingår möjligen som f. led i vissa namn, som å kartorna skrivas *Jord-*, t. ex. *Jordbäckmyran* Nederkalix sn och tg, Norrbottens l., och *Jordfjorden* Kville sn, Göteborgs och Bohus län. Jfr även vattendragsnamnet *Julan* SOÄ XVIII: 160. Binamnet, som avser älven på båda sidor om Hålsjön i N, är givet efter det närbelägna *Skärberget* i N.

Jolen, Östra E-N samt Fryksdals hd *østər jǫ̀ʟa* (E), *østræ jǫ̀ʟa* (N). Binamn: Knappåsälven *knàpasæʟva*. — Iohla Elfwen 1697 lh, Johla Elf 1800 lh, Ö. Jolelfven ek, Östra Jolelfven Cm 940, Ö. Jolälven GSk, Ö. Jolen GS; Busiö Elfwen 1750 lh; Knappås elfven ek. ∾ Kommer från N, flyter genom Bredvisten och *Busjön* 3 i E-N samt vidare genom E, ej långt från torpet *Knappåsen*, till Fryksdals hd. Se vidare föreg. Binamnet avser sträckan från Busjön (genom E och Fryksd.).

Jällsjöbäcken GA *jæ̀lsøbækən*. ∾ Från *Jällsjön* till Sirsjön.

Kallbäcken R *kàlbækən*. — Kallbäcken ek.

Kalvbäcken S *kàʟvbækən*. Binamn: Stortjärnsbäcken *stǫ̀rçæɳsbækən*. ∾ Från *Stora tjärnen* till *Kalven*.

Kampbäcken N *kàmbæʧən*. — Kampbäcken GSk. ∾ Infaller i Kårebolssjön. F. led. innehåller väl *kamp* 'häst'.

Kampåsbäcken nF *kámpasbækn* (o. 1915). — Kampåsbäcken ek, -b. GS. ∾ Rinner förbi *Kampåsen*.

Kisjöälven GA *kísøæʟva*. ∾ Från *Kisjön* till Storsjön.

Klamälven se Hyttälven.

Klarälven nF-D-N-E-R samt Kils och Karlstads hd och Norge (*klàræʟva* Karlstads hd) *klåra, klåra* Klaran. — (j) Gautælfuina sl. 1200t. Ngl 2: 491; (in) ampne wllærorh 1282 SD 1 s. 605, Ulleröss Elf sl. 1600t. R 8; (in) alueo dicto ælfh 1347, SD 5 s. 662, Daal Elffwen 1634 db, Elfwedalz Elfwen 1696 lh; TrijssellElfwen 1749 Lindgrens gränsk.; stoor Elffwen o. 1670 Gyllenius 270, Stoor Elfwen 1707 lh, Store Elfwen b. 1700t. Hofsten 51, Stor älfwen Almq 444, Stor-Älfwen 1672 Almq 430, Clarus alias Stoorelf Kaarberg C 2, Store- el. Clara Elf b. 1700t. Hofsten 58, Clara el. Stor-Elfwen 1741 Tdı 196, Clara stora elf 1748 lh, Stora Elfwen Clara 1747 Lvg 241, Klara el. Stor-Älfwen 1773 Fw 12, Stor-Elwen Klara 1775 lh, Stor el. Clara älf 1783 lkk, Klarelfven el. Storelfven glex 4: 182, Klara 1773 Fw 12, Klaran glex 5: 247 Ax 27, Clara-Elf 1741 Tdı 198, Clara elf 1747 Lvg 245 1762 1820 lh, Klara-älf (Ullarörså) 1773 Fw 21, Klara-älfwen(s utlopp) 1773 Fw 220,

Klara-Elwen 1775 lh, Clara Elfven 1829 lh, Klar Älfwen 1808 Hln, Klarelfven glex 5 s. 537 Cm 484, Klar-elfven ek, Klarälven GS. ∽ Älven kommer från Norge, där den kallas *Trysilelven*, genomflyter Älvdals, Kils och Karlstads hd samt utfaller i Vänern. Äldst synes namnet *Gautælfr* ha givits även åt Klarälven (se vidare *Götaälv*, SOÄ XII: 149 f.). Det gamla namnet *Ullerö(r)sälven* är givet efter dess lopp genom Övre och Nedre *Ulleruds* socknar i Kils hd; enligt Stu s. 185, kallades älven under unionstiden även *Thingvallaälfven* (efter det gamla namnet på den plats, där Karlstad ligger och älven faller ut). Det i äldre usv. tid vanligaste namnet är *Storälven*. Namnet *Klarälven* eller *Klaran* är av senare ursprung och har avseende på vattnets klarhet (jfr Hofsten s. 51).

Klintbäcken sF *klíntbækən*. — Klintbäcken ek GSk. ∽ Rinner upp på *Älgklinten*. Har möjligen en gång hetat *Älda(n)*, se E. Noreen, NoB 1919 s. 134.

Knappåsälven se **Jolen, Östra.**

Knoälven GA *knóælva*. Binamn: Hammarälven *hàmərælva*. — Kno-ån Cm 605, Kno-elfven Cm 660. ∽ Från Framsjön (sydöstligaste delen av *Knon*) till Uppämten. Binamnet är givet efter Gustavsfors (nedlagda) *hammare*, d. v. s. stångjärnssmedja, belägen vid vattendraget.

Korsbäcken GA *kòʂbækən*. ∽ Infaller i Hyttälven (Klamälven) vid lägenheten Klammen, där älven *korsas* av en väg.

Kroksjöbäcken sF *krókʂobækən*. — Kroksjöbäcken ek, Mellanån GS. ∽ Passerar Uttertjärnet, Övre sjön (*Övre Kroksjön*), och Mellansjön (*Mellan-Kroksjön*) samt utfaller i *Nedre Kroksjön*.

Krokvallen se **Grötvallen.**

Kroppbäcken E-R *kròpbækən*. — Kroppebäcken 1666 db. ∽ Från Lemuntjärnarna genom *Kroppmossen* till Klarälven.

Kvarnbäcken. I häradet finnas åtminstone 7 bäckar med detta namn: 1 D, 1 E, 2 nF, 2 GA, 1 R. Uttal *kvàrbæʃən* D nF, *kvàrbækən* E, *kvàrbækən* GA R.

Kvarnnäsälven se **Sörbyälven.**

Kvarnån nF *kvàrna*. — Qvarnån ek, Kvarnån GS. ∽ Fortsätter Hålbäcken och utfaller i Klarälven nära lägenheten *Kvarnnäset*.

Kvarnälven E *kvànalva*. — Ögån Cm 578 GSk. ∽ Från Acksjön till Klarälven, där den utfaller nära lägenheten *Kvarnheden* mitt emot (S.) Öjenäs, i äldre tid ej sällan skrivet (S.) *Ögnäs* (och ännu uttalat *øgnas*).

Kvillen N *kvéla*. — Qvilla ek, Kvilla GSk, Kvillan GS. ∽ Från Västra tjärnen till Gårstjärnen. Namnet synes vara best. form av västligt dalm. *kvill* f. 'liten älvgren' (jfr fvn. *kvísl*) med samma utveckling av gammalt *sl* som i *Skyllbäck* (terr. n. Dalby).

Kyrkån se **Bredsjöån.**

Källbäcken D *tšælbætšən*. — Örsjöbergsbäcken ek, Örsjöbergsb. GS. ∽ Rinner till Örsjön från *Örsjöberget*, där den förmodligen rinner upp ur en *källa*.

Kölan E-N samt Kopparbergs l. *çøka*. — Kiölhalgården 1621 värml. db (Kölhalgååkroken 1653, Kölehalgåkrook 1666 db), Kiol Hallgh åhn 1657 R 133, Kjöl-Helg Åhn 1697 lh, Kjölhallingeån 1803 lh, Kölhallings Ån 1808 Hln, Kölhalgån GSk, Kölan ek GS. ∽ Rinner upp i Kopparbergs l., flyter genom *Kölmyrarna* och därefter till *Halgån*; berör endast obetydligt E. Om namnets bildning jfr *Ackan* och *Björkan*.

Kölhalgån se **Kölan**.

Laggåsälven GA *làgasælva*. — Laggås Elfwen 1802 lh, Laggåselfven Cm 622, Laggås älven GSk, Laggåelfven Cm 659. ∽ Från St. Laggen till Uvan, på *Laggåsens* mark.

Lahtipuro se **Dypån**.

Lammungbäcken R *làmogbækən*. ∽ Rinner från söder till Hagälven vid "Torsbysågen". Anledningen till namnet är okänd.

Laxbäcken 1, 2 S *làksbækən*. ∽ En rinner från Abborrtjärnen genom *Laxtjärnen* till St. Havsjön. En annan rinner från *Lillsjön* till Skärgen och har binamnet **Lillsjöbäcken** *lèlsøbækən*.

Lettan D-sF *lèta*. — Lyttåhn 1657 R 133, Leeta älfwen 1762 Almq s. 445, Let-ån glex 2: 82, Lettån 1808 Hln Bn 104, Letelfven ek Cm 493, Lettälven GS. ∽ Avvattnar *Letten* (se denna) till Klarälven. Om namnets bildning jfr *Björkan*.

Likan D *lìtša*, y. *lìka*. — Ljka Elf 1722 1833 lh, Lijka 1745 lh, Likna 1762 Almq s. 445, Elfven Lika 1766 lh, Likan 1773 Fw 12, Lika-älf 1773 Fw 304, Likån 1808 Hln glex 2: 82 Bn 104 ek Cm 513 GS. ∽ Namnet kunde vara best. form av ett fsv. **Līkia*, bildat till *lik* n. 'rep, tåg' (isl. *lík* n., *liksíma* n.). För bet. jfr då det no. älvnamn med stammen *Sim-*, som antas ingå i no. ortnamn (se Rygh, En. s. 211). och jfr vidare vattendragsnamnet V., Ö. *Jolen* ovan. Se även *Likenäs*, terr. n. D.

Lillhavån nF *lèlhavana*. — Lill Hafån ek, Lill-Havån GS, Hafån Cm 502. ∽ Från S. *Havsjön* till Kvarnsjön, därefter fortsatt av *Havån*, som å kartor även kallas *Stor-Havån* (se *Havån*).

Lillsjöbäcken se **Laxbäcken**.

Lilltjärnsbäcken E *lèlçænsbækən*. — Lilltjärnsbäcken GSk. ∽ Genomflyter *Lilltjärnen* och utfaller i Åmten 1.

Lillälven se **Öjån**.

Ljusnan sF-D-N-Ns samt Fryksdals hd *jùstna* (*jùsna*, *jøsna* Fryksd.) — Liusåhn 1657 R 133, Liusna o. 1670 Gyllenius 306, Liusna Elfwen 1697 lh, Ljusna Älf 1808 Hln, Ljusna elf Cm 828, Ljusnaelf Cm 830, Ljusne elf Cm 822, Elfven Ljusna 1808 lh, Ljusnan glex 2 s. 211,

5 s. 248 ek GS. ∽ Rinner upp i sF i en mosse söder om Andtjärnarna (Entjärnen), rinner åt sydsydost, träffar vid den norra av Ljusnetjärnarna gränsen till D, följer denna gräns och därefter gränsen mellan N och Ns samt fortsätter genom Fryksdals hd till Övre Fryken. Namnet synes urspr. vara en sammansättning av fsv. **liūsn* f. 'ljus, klarhet' (jfr värml. dial. *djupen* f. 'djup', abstrakt subst., A. Noreen, Dalbym. § 108, Kallstenius. Bärgsl. ljudl. s. 136) och best. form av *ā* 'å', jfr *Björkan*; älven har klart, ehuru brunaktigt vatten (Cm 830). Om binamn på olika sträckningar i Frykdals hd se SOV II s. 75.

Lutlännbäcken R *lụtlænbækən.* ∽ Rinner från hemmansdelen *Lutlänna* (Torsby) norrut till Hagälven. Namnet *Lutlänna* är dial. best. form pl. av ett fsv. **lutlände* 'sluttande terräng', jfr fvn. *brattlendi* 'brant terräng'.

Långholbäcken nF *lȧghoḷbækn* (o. 1915). ∽ Är möjligen den bäck, som å GSk kallas Nasslebäcken; denna rinner till en del genom hemmanet *Holes* mark.

Långlikan D *lȧghjşa*, y. *lȧghka.* — Långlikån ek GS. ∽ En av *Likans* källarmar.

Lögbäcken GA *lȯgbækən.* ∽ Från Tigartjärnen till Deglunden. F. led. är säkerligen värml. dial. *löga* f. 'löja' (varom se Hellquist, Et. ordb.).

Lövån GA *lȯvana.* — Löf åhn 1748 lh, Löfån ek Cm 611, Lövån GS. ∽ Från N. *Lövsjön* till Uvan.

Malbäcken nF-sF samt Norge *mȧḷbækn.* — Malbäcken ek GSk. ∽ Utgör gräns mellan nF och sF och rinner till Norge. F. led. är snarast sv. dial. *mal* (no. dial. *mol*) 'strandgrus'; jfr *Malön* i Fryksdals hd SOV II s. 78 och *Malön* här (önamn, s. 127).

Mangsälven sF-Ns samt Fryksdals hd *mágsæḷva.* Binamn: **Mangslidälven** (*mágshæḷva* Fryksd.) *mágshæḷva, mȧgshana* Mangslidån. Fi. namn: Manganjåk *máganjak.* — Elffuen Mangen 1652, Manga 1655, Mangzelffuen 1653 db, Mångs Ån 1783 lkk, Mangs Älfven 1808 Hln, Mangselfven ek, Mangsli Elfven 1843 lh, Mångsli Elfven 1843 lh, Mangsli-elfven glex 5:247, Mangslidselfven Cm 837, Mangsliälven GSk, Mangslidälven GS. ∽ Kommer från *Mangslidtjärnet* i sF, rinner förbi *Mangslidberget*, vidare genom Ns till Fryksdals hd, där den utfaller i sjön *Mången* (*Mangen*), vilket namn torde betyda 'den stora', se vidare SOV II s. 76. Det fi. namnet på älven synes innehålla en förfinskning av det sv. namnets f. led + *joki* 'älv'.

Mastbäcken GA *màstbækən.* ∽ Från trakten av lägenheten Borg åt nordväst till Mossjön 2. Tolkningen av f. led. är oviss (? förkortning av *masthugg* 'plats där man fäller astträd').

Medskogsälven sF samt Norge (*méskoksæḷva*) *méskoksaa* Medskogsån. — Medskogs Elfwen 1742 R 133, Medskogs älfwen 1762 Almq s. 445, Medskogs-åen 1773 Fw 19, Medskogs-älf 1779 Fw 625, Midskogs Elfwen 1749 Lindgrens gränsk., Midskogs ån 1808 Hln,

Midskogsån Cm 2093, Medskogselfven ek, Medskogsån GS; Vermundån (eller Medskogsån numera) Gottlund, Dagbok 1821 s. 363. ∽ Rinner från N. Dypen i sF förbi byn *Medskogen* till sjön *Vermunden* i Norge.

Midskogbäcken S *méskobækən.* ∽ Rinner till Sågbäcken. Namnet betyder 'bäcken mitt i skogen'; jfr föreg. och *Midskogstjärnen* s. 81.

Mobäcken 1 S *móbækən.* ∽ Rinner förbi gården *Mon* till Svartåälven.

Mobäcken 2 S *mòbækən.* ∽ På gränsen mellan S. Lid och N. Väsby. F. led. är *mo* 'hed'.

Mogruvbäcken nF *mògrubækn* (o. 1915). — Mogrufbäcken ek, Mogruvbäcken GSk, Mogruvsb. GS. ∽ Anledningen till namnet är okänd.

Mosstjärnsbäcken E-R *mòsjæsbækən* (o. 1915). ∽ Avvattnar *Mosstjärnen* i E.

Musån E *mùsana.* — Musåån 1653 db, Musåhn 1748 lh, Mu-ån glex 2 s. 208, Musån ek GS Cm 586. ∽ Rinner från Rumpsjön till Knon, i större delen av sitt drygt $2^1/_2$ mil långa lopp genom mossmark, och genomflyter bl. a. *Mossjön 1.* Härledningen av f. led. är oviss.

Målbäcken E *mǫ̀lbækən.* — Målbäcken GSk. ∽ Från Melleråsmyren till Mosbergssjön. F. led. är väl ett mot fvn. *melr* m. 'sandbank' eller kanske mot fvn. *mǫl* f. 'grusig åbrädd' (no. dial. *mol* f.) svarande ord; jfr Kallstenius, Sv. Landsm. XXI: 2 §§ 55 och 64.

Nilsbäcken E *nilsbækən.* — Nilsbäcken GS. ∽ Infaller i Musån. Det synes tvivelaktigt, att f. led. är mansn. *Nils*, eftersom något uttal **nísbækən* med bestämdhet uppges icke förekomma; men vad den eljest skulle innehålla, är okänt.

Nordsjöbäcken E *nòsøbækən.* — Nordsjöbäcken GSk. ∽ Mynnar i *Nordsjön.*

Noret 1 E *nor.* — Noret 1762 Almq s. 445 ek. ∽ Från Busjön 1 till Klarälven. Namnet är best. form av *nor* 'sund'.

Noret 2 R-S *nor.* — Nore-elf Cm 723. ∽ Från Lidssjön till Rådasjön. Jfr föreg. Namnet hos Cm är givet efter gården *Nore* i S.

Näckån D *nækana.* — Neckån ek, Näckån GS. ∽ Rinner igenom *Näcksjön*, se denna.

Oxbäcken E *òksbækən.* — Oxbäcken ek GS. ∽ Rinner till Götån.

Pajapuro sF. — Pajapuro Gottlund, Dagb. 1821 s. 363. ∽ Bäck nära byn Medskogen. Namnet, som nu icke längre synes vara känt, innehåller väl fi. *paja* 'buller' eller *paja* 'smedja' + *puro* 'bäck' (C).

Pikbäcken E *pìkbækən.* ∽ Rinner från Görstjärnen till *Pikviken* i Gröcken.

Pustbackbäcken R *pústbakbækən*. — Rinner från öster till Klarälven och passerar nära intill lägenheterna *Pustbacken (pústbakən)* under V. Skymnäs. Lägenheterna ligga vid en landsvägknut med backe, där man väl brukat stanna och vila en stund.

Rangån sF *rågaa*. — Rangselfven Cm 2086, Rangsjöån GSk. ∽ Avvattnar *Rangsjön*. Namnet är vanligt i Norge och förekommer även på Island. F. led. är fsv. *rang* (sv. dial. *räng*) 'stång'; jfr det sv. ånamnet *Stångån*.

Rattsjöälven D *råsælva* (1933) Radskölen? — Rattsjöelfven ek Cm 519, -älven GS. ∽ Avvattnar S. *Rattsjön* (el. S. *Radsjön*) till Fämtan. Det nutida dial. uttalet är uppseendeväckande. S. led. däri ser ut som dial. bestämd form av fsv. *skördh* 'skärning'.

Ravalsbäcken D *råvalsbækn̥* (o. 1915). — Ravallsbäcken ek GSk. ∽ Rinner till Acktjärnarna. F. led. är gen. av namnet *Raval*, äldre *Ragvald*.

Riihepuro sF. — Riihepuro Gottlund, Dagb. 1821 s. 363. ∽ Bäck nära byn Medskogen. Namnet, som nu icke längre synes vara känt, innehåller väl fi. *riihi* 'ria' + *puro* 'bäck' (C).

Ringforsbäcken E *rìŋfosbækən*. — Ringforsbäcken ek GSk. ∽ Mynnar i Klarälven nära lägenheten *Ringfors*.

Rostbäcken E *rostbækən*. — Rostb. GS. ∽ Mynnar i Götån. Namnet är förmodligen givet på grund av roströd botten i bäcken.

Råbäcken. Inom häradet finnas åtminstone 7 bäckar med detta namn: 2 D, 1 E, 2 N, 1 Ns samt Fryksdals hd, 1 R. Uttal: *råbæjšən* D N, *råbækən* R. — Äldsta citat: Bäcken 1652 db (Ns-Fryksd.), Råbäcken 1666 db (E). ∽ R. i Ns-Fryksd. sammanbinder *Råtjärnet* med Mangs(lid)älven och utgör i hela sin längd gräns mellan Ns och Fryksdals hd. De båda R. i D — den ena tillflöde till Näckån, den andra en av Likans källarmar — och den i E — ett tillflöde till Hinnan — utgöra gränsskillnader mellan hemman. Dessa fyra ha därför som f. led ordet *rå* 'gräns(linje)'. Liknande gäller icke de tre övriga — två tillflöden till Klarälven i N och ett tillflöde till Rådasjön passerande Vågtorpet i R. Om de icke utgöra eller utgjort gränser mellan hemmansdelar, är väl f. led. ordet *rå* 'sjörå'; jfr *Trolltjärnet* och *Helvetesbäcken*.

Råtan nF-sF *rǫta* (1933). Binamn: **Råtsjöbäcken** *rǫtsəbækn̥* (o. 1915), **Rötsjöbäcken** *rǫtsəbækn̥* (o. 1915). — Rötbäcken ek, Rötsjöbäcken GS; jfr även *Hynnan*. ∽ Från *Rötsjön*, som med tämlig visshet även heter *Råtsjön*, till Hynnan. Om namnet *Råtan* icke bildats av sjöns namn utan i förhållande till detta är primärt, vilket dock är mindre sannolikt, torde det liksom no. älvn. *Rota* (se Rygh, En. s. 198) böra sammanställas med fvn. *hrióta* 'störta, falla'; åns lopp synes vara stritt.

Råtsjöbäcken se **Råtan**.

Rävåsbäcken R *rævasbækən*. ∽ Rinner från trakten av lägenheten Brånängen (Ö. Hedetorp) förbi hemmansdelen *Rävåsen* (under Forshult) till Sörbyälven.

Rödhallsbäcken E *ròhalsbækən.* — Röhalsbäcken GSk. ∽ Från *Rödhallstjärnen* till norra änden av Knon.

Rösbäcken N *røsbæʃən.* — Rösbäcken GS. ∽ Rinner från trakten av *Rösberget* till Kölan. Jfr även *Tybäcken.*

Rötsjöbäcken se **Råtan.**

Sandsjöälven GA *sàŋsøælva.* ∽ Från Västra *Sandsjön* till Storsjön.

Sikvillen N *sìkvela, sìkvıla.* — (Seqwilloos 1666 db), Sqvilla Fluvius 1697 lh, Sikvilla GSk. ∽ Från den västra av Kvarntjärnarna till Ljusnan. F. led. synes vara no. och värml. dial. *sik* f. 'sidlänt ställe' eller no. dial. *sik* n. 'trögt rinnande bäck'. Ån genomflyter i sitt nedre lopp mossmark. Om s. led. se *Kvillen.*

Sirsjöälven GA samt Färnebo hd. — Sirsjöbäcken Cm 222, Sirsjöelfven Cm 224. ∽ Från *Sirsjön* till Hyttjärnen (Färnebo).

Sjåkabäcken se **Såkabäcken.**

Sjöbäcken N *søbæʃən.* — Sjöbäcken GSk. ∽ Från *Kårebolssjön* till Halgån.

Skymman R *sòma.* ∽ Rinner genom hmnen By och Ö. *Skymnäs* (se detta) till Klarälven.

Skärbergsälven se **Jolen, Västra.**

Skärgesälven S *ʃærjəsælva.* ∽ Från *Skärgen* till Gräsmangen. Jfr *Buskesälven.*

Skärån nF. — Skärån GS. ∽ Från *Skärsjön* till Örsjön. Uttal ej känt.

Smörån sF *smòrɑa.* — Smörån ek GS. ∽ Anledningen till namnet är okänd; jfr emellertid *Smörbäcken* Umeå sn, Västerb. l., *Smörselet* Burträsk sn, Västerb. l., *Smörsjön*, Övre och Nedre, St. Tuna sn, Kopparb. l. Då det gäller en ganska betydande å med stritt lopp, kan icke samma förklaring tillgripas som för terr. n. *Smörgraven* i By sn, Näs hd: 'avloppskanal, fylld av vatten med fettglänsande yta' (jfr O. Lundberg i Fataburen 1910 s. 195).

Stenbäcken S. ∽ I N. Gräs. Hela bäcken är full av sten.

Stendalsbäcken E *stédasbækən.* — Stendalsbäcken ek GSk. ∽ Rinner söderut till Mjösjön genom *Stendalen* (se dalar).

Stigsbäcken E-R. — Stijgzbäcken 1653 db. ∽ Rinner förbi *Stigsberget* (se detta) och utgör i sitt nedre lopp sockengräns. Landsvägsbron över bäcken på sockengränsen kallas *Stigzbroon* 1666 db.

Storhavån se **Havån.**

Stortjärnsbäcken se **Kalvbäcken.**

Stångbrobäcken sF *stáŋbrobækən.* — Stångtj.bäcken GSk. ∽ Från V. till Ö. *Stångbrotjärnet* och därefter vidare.

Stärnesbäcken D *stǽrnəsbækn* (o. 1915). — Sternäsbäcken GSk. ∽ Från Mörestjärnarna till Klarälven; utgör under större delen av sitt lopp gräns mellan Likenäs och Uggenäs. Härledningen av f. led. är alldeles okänd.

Stöan N *stǿa*. — Stöa 1697 lh, Stöbäcken ek GSk, Stöen GS. ∽ Om namnets bildning jfr *Ackan* och *Björkan*: att namnet har akut acc., utgör intet hinder för att antaga samma bildningstyp, ty denna accentuering synes vara att vänta, då f. led. som simplex i nutida dial.uttal slutar på akut vokal, jfr *Uvan* och se Kallstenius, Bärgsl. lj. s. 111 not 7. F. led. torde urspr. vara värml. dial. *stöd (stø)* 'stadig' i den från no. dial. kända bet. 'stadig beträffande varaktighet, alltid likadan'.

Sundbäcken R-S *sùŋbækən* (R), *sə̀ŋbækən* (S). ∽ Rinner från S till R och utfaller i Rådasjön nära *Sundet*.

Sunnemoälven se **Buskesälven**.

Svartåälven S samt Färnebo hd *svåtaælva*. — Svart-älfven 1773 Fw 12, Svart Ån 1808 Hln, Svart-ån glex 1: 313, Svartån 1842 Bn 104 Hag ek GS Cm 713, Svartå-elfven glex 6: 372. ∽ Rinner förbi torpet *Svartån* i Färnebo hd och utfaller i Grässjön. Se vidare SOV III s. 94.

Sågbäcken S *sågbækən*. ∽ Från V. och Ö. Miltjärnen genom Håltjärnen och Klosstjärnen till Svartåälven; passerar hemmansdelen *Sågen (såga)* i Rud, kallad *Sågaretorp* ek, *Grässågen* GS.

Såkabäcken N *såkabæjʂən* (o. 1915), *såkabækən* (1933) Sjåkabäcken. — Såkab. GS. ∽ En meddelare 1933 uppgav, att kartans form med *S* är felaktig, och att denna tillkommit trots påpekande från sockenbor till kartografen, att namnet har sje-ljud. Härledningen av f. led. *Sjåka-* är alldeles okänd. Emellertid uppgavs vid namnuppteckningen o. 1915 uttal med *s*, och tillika påstods då av meddelaren, att *såka* är ett fi. ord med bet. 'gris' (jfr fi. *sika* 'gris'). Att f. led. är fi., står utom tvivel: bäcken passerar det gamla fi. nybygget (V.) Näsberget (och utfaller i Halgån). Men rätt osäkert är, vilket ord man har att söka däri: möjl. *soka* 'smolk, grums, orenlighet' (då man dock hade att vänta sig kort *å*) eller *sohka* 'snöslask, våt snö, stöp' eller *soukka* 'smal, tunn, trång' (C).

Sångesälven S *sàŋəsælva*. ∽ Från *Sången* till Buskesälven. För formen hos f. led. jfr *Buskesälven*.

Särkalamsbäcken sF *sárgalamsbækən*. ∽ Rinner genom hemmanet Bjurbergets ägor och utfaller i Mangs(lid)älven. Kommer väl från en tjärn **Särkalam*, vars namn innehåller fi. *särki* 'mört' + *lampi* 'tjärn' (jfr *Mörttjärnen*, *-et*, sjönamn), men som icke är känd.

Säterbäcken N *sǽtərbæjʂən*. — Säterbäcken GSk. ∽ Rinner från trakten av *Stöllsätern* (*Näsbergssätern* ek) till Halgån.

Sörbyälven R *sørbyælva*. — Qwarnäs älfwen 1762 Almq s. 444, Qvarnäselfven Almq s. 186, Qvarnäs ån ek; Loviseholms-ån 1773 Fw

12, Lovisebergsån Bn 104. ∽ Rinner från Lakenesjön till Klarälven förbi gårdarna *Sörby* och *Kvarnnäs (Loviseberg)*.

Söringbäcken S *sòrı͡ŋbækən*. ∽ Utfaller i Grässjön och passerar en plats kallad *Söringen*, där en gång en liknämnd men nu försvunnen lägenhet funnits (å ek kallad *Syringen*). Namnet *Söringen* är av obekant härledning (möjligen *-ing*-avledning till dial. *sör* 'söder', som i en granndial. (Kils hd) heter *syr*, i vilket fall det skulle betyda 'gården i söder' och vara givet i förhållande till huvudgården, Grönäs).

Tallknölbäcken D *tàlknø̄lbæʃʂən*. — Tallknölbäcken ek GSk. ∽ Rinner upp vid *Tallknölsätern*.

Tittbäcken D-N *tètbæʃʂən*. — Tittbäcken GS. ∽ Härledningen av f. led. är oviss, möjl. sv. och no. dial. *titta* 'kvinnsperson, hona av vissa djur'.

Tollsåsbäcken E-R *tǿlsasbækən* (E), *tǿlsasbækən* (R). ∽ Från S. Björntjärnen i E förbi hemmansdelen *Tollsåsen* (*tǿlsasn*) i Ämtbjörk till sjön Värmunden i R.

Torolabäcken R *tòrolabækən*. ∽ Rinner norrifrån till St. Enen. F. led. synes innehålla det kopplade mansnamnet *Tor-Ola*.

Torrbergbäcken D *tòrbærıbæʃʂən*. — Torrbäcken ek GS. ∽ Från *Torrberg(s)tjärnen* till Hornvallen.

Tranbergsälven GA *trànbæsælva*. — Tranebergs hytte älf 1762 Almq s. 444. ∽ Från Deglunden till Dragsjön. Vid vattendraget låg *Tranebergs* nedlagda masugn, efter vilken det benämnts, och som i sin tur uppkallats efter brukspatronen B. G. Geijers hustru i andra giftet Lovisa Sofia *Tranæa* (se Almq s. 143). Vattendragets namn är sålunda helt ungt.

Tummelbäcken N *tòməlbæʃʂən*. — Tummelb. GS. ∽ F. led. sammanhänger väl med verbet *tumla*.

Tvärbäcken E *tvàrbækən*. — Granbäcken ek, Tvärbäcken GSk. ∽ Rinner från trakten av Ö. Hinnsjön till sydändan av Grängen i en halvcirkel; riktningen är i det hela östlig och det nedre loppet nordligt, medan de flesta vattendrag i trakten ha en väsentligen sydlig riktning.

Tvärgrundan se **Grundan**.

Tvärlikan D *tvæ̀rlıʃʂa* (o. 1915), *tvàlıʃʂa* (1933). — Tvärlikån ek GS, Tver-Likån Cm 513. ∽ Avvattnar *Liksjöarna* till *Likan* och bildar med denna en tämligen rät vinkel.

Tybäcken N *tẏbæʃʂən*. Binamn (i övre loppet): Rösbäcken *rǿsbæʃʂən*. — Tybäcken GSk GS, Rösbäcken GSk. ∽ Rinner förbi berget *Rösen* till Vångan. Namnet bör väl sammanställas med de no. vattendragsnamnen *Tybækken* och *Tya*, Rygh, En. 280, i vilka ingår ett fno. **þý* f., som av Bugge (Rygh, En. s. 339) antas betyda 'den

som svulmer op' el. 'den som har svulmet op', 'den store'. Jfr även *Tyn*, den gängse benämningen på *Tyfors* bruk i Säfsnäs sn, Kopparbergs l., egentligen ett sjönamn (Hellquist, Sjön. 1 s. 659).

Tåsan D-nF samt Kopparbergs l. *tọ̀sa*, *tọ̀sa*. — Thåsa Ellff 1657 R 133, Tusa Elf 1696 lh, Tåsa Elf 1742 R 133, Tusa ån 1783 lkk, Tösan 1808 Hln glex 2: 82 Bn 104, Tosan glex 2: 317, Tåsan ek Cm 496 Almq s. 306 GS. ∽ Kommer från Kopparbergs l. och rinner på gränsen mellan D och nF till Klarälven. Om namnets bildning jfr *Ackan* och *Björkan*. F. led. är säkerligen ett ord motsvarande no. dial. *tos* 'sakta brus'; jfr de mer eller mindre avlägset besläktade isl. *þyss* 'tumult', fhty. *dôsôn*, ty. *tosen* 'brusa'. Vid sitt utlopp bildar ån en fors och något högre upp ett betydligt fall. Vårfloden är våldsam.

Tåsbäcken nF *tọ̀sbækn̥* (o. 1915). — Tåsbäcken ek GS. ∽ Om f. led. se föreg.

Tällån N *tæ̀lạna*. — Tällån GSk. ∽ Från *Tällåtjärnen* förbi *Tällåberget* till Fämtan. F. led. är sv. dial. *tälle* 'tallskog'.

Upplundsälven GA *ọ̀plənsækva* Opplundsälven. ∽ Från *Upplunden* till Deglunden.

Utterbäcken E *ọ̀tərbækən* Otterbäcken. — Otterbäcken ek GSk, Utterbäcken GS. ∽ Jfr *Uttertjärnen*.

Uvan E-GA-R samt Kopparbergs l. *ṷa* Uan. — Van 1659 db, Ufwan 1668 Almq s. 450 1773 Fw 12, Ufwa Flufvius 1670t. R 133, Älfwen Yfwan 1710 ggk, Elfwen Ufwa 1748 lh, Utrans älf, Utrans älfwen 1762 Almq s. 444, Ufva å 1783 lkk, Elfwen Uan 1784 lh, Elfwen Ufwan 1802 lh, Elfwen Ua 1803 lh, Ufån 1808 Hln Bn 104 ek GS Cm 622 1899 Almq s. 52, Ufvan 1826 gmk 1899 Almq s. 164, Uf-ån glex 2 s. 208, Uvån GS. ∽ Kommer från Kopparbergs l., genomflyter i GA Narsjön, Uppämten och Ämten, bildar på en kort sträcka gräns mot E, rinner till R, där den genomflyter Värmunden och mynnar i Rådasjön (jämför *Åroset*). Om namnets bildning jfr *Björkan*. *Uv-* är säkerligen urspr. ett mot isl. *úfr* 'uppbragt' (urspr. 'som förhäver sig', jfr det därav bildade *yvas*) svarande adj. Älvens lopp är stritt och vårfloden våldsam. Bortfallet av *v* efter *u* torde vara ljudlagsenligt. Om accenten jfr *Stöan*.

Vallen E *vạ́la*. — Elfwen Valla 1784 lh, Elfwen Walla 1803, Valla GSk, Vallan GS. ∽ Namnet är enligt prof. Hesselman (i anslutning till en ännu otryckt undersökning av lic. Bror Lindén) best. form av västligt dalm. *vall* f. 'bäck', som utvecklats ur *vassl* (tidigare **vatl*) på samma sätt som *Skyllbäck* ur *Skysslebäck* (se terr. n. D). Ordet ingår i ett betydligt antal namn på vattendrag och sjöar i trakten, t. ex. *Gröt-*, *Havs-*, *Horn-*, *Krokvallen*, *Vallälven* i häradet och *Hund-*, *Rövalla* GS 101, *Vasselån* GS 102 103, *-sjön* GS 81 103, *-tjärn* GS 89 i Kopparbergs l.

Vallsjöälven D *vàlsøækva*. — Vallsjöelfven ek, Wallsjö-elfven Cm 517, Wallsjöelfven Cm 518, Vallsjöälven GS. ∽ Från *Vallsjön* till N. Rattsjön.

Vallälven GA *vàlælva*. — Vallälven GS. ∽ Faller norrifrån ut i Uvan vid lägenheten *Vallen* (*vála*) å Tönnets utskog, vars namn säkerligen urspr. tillkommit vattendraget (jfr *Vallen* ovan).

Varan nF samt Norge *vàra* (o. 1915) el. Varån *vàrana* (1933). — Wahr åhn 1657 R 133, War-åhn 1749 Lindgrens gränsk., Warån 1773 Fw 12 1783 lkk glex 2 s. 317 Bn s. 104 Cm 484, War Ån 1808 Hln, War-ån glex 2 s. 82, Varån ek GS. ∽ Om bildningen av namnet *Varan* jfr *Björkan*. Namnelementet *Var-*, som ingår i ett flertal sv. och no. namn på sjöar och vattendrag (se Hellquist, Sjön. I s. 480 och Rygh, NG III 338, Rygh En. 291), är möjl. ett gammalt ord med bet. 'vatten o. d.' (se Hellquist a. st.). Prof. Sahlgren föreslår att sammanställa det med fnord. **war-* 'upphöjning m. m.'; se Sahlgren NoB 1919 s. 186 f. och jfr det västgötska ortnamnet *Vara*.

Varmastbäcken N *vármastbæʃʃən* (o. 1915), *varmústabæʃʃən* (1933) Varmastabäcken. — Varmastebäcken GSk. ∽ Utfaller i Ö. Edstjärnen. Härledningen av f. led. är okänd; den kan knappast innehålla superlativ av *varm*, som i ortens dial. heter *vàrmast*.

Varån se **Varan**.

Viggälven Ns samt Fryksdals hd *vígælva*. Binamn (i Fryksd.) **Viggan** *vìga*. Fi. namn: **Vigginjåk** *vígınjak*. — Wigg-älfwen 1773 Fw, Wigg Älfven 1808 Hln, Viggelfven ek Cm 884, Viggälven GS. ∽ Till förklaring av de sv. namnen se *Viggsjön* och jfr *Ackan* och *Björkan*. Det fi. namnet innehåller samma f. led som det fi. namnet på *Viggsjön* (se denna) + fi. *joki* 'älv'.

Vingan D *vìga* (o. 1915), *vìga* (1933). — Vinga Elf 1806 1813 lh, Vinga elf ek, Vingån Cm 494 GS. ∽ Utfaller i *Vingängsjön*. Om namnets bildning jfr *Vingäng* (terr. n. Dalby sn) och *Björkan*.

Virbäcken E *vìrbækən*. Virbäcken GSk. ∽ Från *Virtjärnarna* till Ö. Grantjärnen.

Vittlabäcken R-S *vìtlabækən*. ∽ Från den norra av Skåltjärnarna till Busken. ∽ Härledningen av f. led. är oviss, möjligen enligt prof. J. Sahlgren ett urspr. *Vithälla*, *-halla*, sammansatt av adj. *vit* och fsv. g. pl. av *häll* el. *hall* (jfr *Vittlamo* i Askersunds sn, Örebro län).

Vålbergsbäcken se **Granbäcken**.

Vångan E-N *vàga*. — Vångan ek GS. ∽ Om namnets bildning se *Ackan* och *Björkan*. Härledningen av namnelementet *vång* är oklar. Ån har ett mycket krokigt lopp.

Väjen N samt Fryksdals hd *væja*. Binamn (i översta loppet): **Fläskbäcken**. — Wägåelfven 1800 lh, Vägan GS, Fläskbäcken ek. ∽ Namnet V. överensstämmer i sin dial. form helt med best. form av *vägg* f. i ortens dial., men en sådan "tolkning" av namnet gåve ingen rimlig mening. En sammanställning med *väg* kan väl inte helt avvisas, eftersom *vägen* mellan Osebol i N och *Vägsjöfors* i Vitsand (Fryksdals hd) löper tämligen nära ån, vars fortsättning, Lämbergsälven, bl. a. genomflyter *Vägsjön*, och eftersom ordet *väg* visserligen icke i

Älvdalen men i vissa fryksdalssocknar (Lysvik, Gräsmark, Sunne) har formen *väj*; ingenting förbjuder antagandet, att älvdalsmålet förr har haft samma form. Emellertid är namnets bildning med hänsyn till accenten m. m. även på annat sätt oklar. Om binamnet se *Fläskbäcken*.

Väjån E-R *vǟjaa*. — Wäghåna 1653 db, Vägån ek, Weijån Cm 565. ∽ Genomflyter *Väjåtjärnen*, Kroktjärnen, Långtjärnen och Lisseltjärnen samt utfaller i Lakenesjön. F. led. är möjligen ordet *väg* (se föreg.); i så fall bör namnet från början särskilt avse sträckan ovanför Väjåtjärnen, vilken sträcka löper ganska nära *vägen* mellan Ekshärad och Sunne.

Vällbäcken D *vælbækn* (o. 1915). — Gresjö-elven Cm 524; Vällbäcken GS. ∽ Kommer från *Gresjön 2*. F. led. sammanhänger kanske med *väll-* i älvd. dial. *vällör* 'liten laxöring' av urspr. adj. *väsl-* 'liten'. Jfr *Vesseltjärnen* (*Mosstjärnen 2*) och följ. namn.

Vällörebäcken nF *vælørəbækn* (o. 1915). — Vällörebäcken GS. ∽ F. led. är älvd. dial. *vällör* 'liten laxöring'. uppkommet ur **väsleör* på samma sätt som *Skyllbäck* ur *Skysle-* (se *Skyllbäck*, terr. n. Dalby sn).

Väråu N *vårana* (o. 1915), *vårana* (1933). — Wär ån 1742 R 133, Wäråna 1762 Almq s. 445 1803 1804 lh, Wär Ån 1783 lkk, Wärån glex 5: 247 Cm 535, Värån ek GS. ∽ Jfr *Värsjön*.

Åroset R *åros*. — Årås Elfven 1828 lh, Åråselfven glex 5: 537 Cm 484, Årås elfven ek. ∽ Det korta vattendraget från Rådasjön till Klarälven, ibland (t. ex. Cm 725) räknat som nedersta loppet av Uvan. Namnet är urspr. fsv. *ārōs* 'åmynning'.

Åsjöälven N samt Kopparbergs l. *åsøælva*. — Tvär Halgån ek, Åsjöån GSk, Åsjöälven GS. ∽ Rinner från *V. Åsjön* i Kopparbergs l. till *Halgån*.

Åvråsbäcken E samt Fryksdals hd *åvrasbækən*. — Åvråsbäcken ek. ∽ Rinner från *Åvrån* till Jangen.

Älda(n) se **Klintbäcken**.

Älgtjärnsbäcken E samt Fryksdals hd. — Elgkärns Bäcken 1653 db. ∽ Från *Älgtjärnen* E-Fryksd. till Älgsjön 1.

Ängbäcken S *ǟŋbækən*. ∽ Rinner från Stortjärnen förbi hemmansdelen *Lisselängen* (i S. Gräs) och förenar sig med Godåsbäcken. Jfr *Hästabäcken*.

Ögån se **Kvarnälven**.

Öjån Ns *øjaa*. Binamn: **Lillälven** *lēlælva*. — Öjån 1848 lh GS, Öje-ån glex 5: 248, Öjeån ek, Öjan Cm 842. ∽ Rinner från *Öjsjön* till Mangen (Mången). Binamnet står i motsättning till namnet på det större vattendraget Mangs(lid)älven, som också faller in i (och genomflyter) samma sjö.

Örbäcken. Inom häradet finnas åtminstone 5 bäckar med detta namn: 1 sF, 2 R, 2 R-S. Uttal *ǫrbækən* R S. ∾ I fråga om de båda Ö. i R (från Långtjärnen R till Enan och från V. Gösjön till Hagälvens utlopp i Vermunden) är f. led. med stor sannolikhet älvd. dial. *ör* 'laxöring' (se Cm 574, 690 och 696), i fråga om de övriga antingen samma ord eller *ör* 'stengrund, grus' o. d.

Örebäcken. Inom häradet finnas åtminstone 3 bäckar med detta namn: 1 D-N (mynnande i Ö. Grisjön), 1 E (från *N.* och *S. Öretjärnen* till V. Harsjön), 1 S samt Kils hd. Uttal: *ǫrəbæɟsən* D-N, *ǫrəbækən* E. — Äldsta citat: Örebäcken 1660, Örebäck 1666 db (S-Kils hd). ∾ Se föreg. och *N.*, *S. Öretjärnen.* Att f. led. är tvästavig, är överraskande.

Örsjöbäcken E *ǫsøbækən.* — Örsjöbäcken GSk. ∾ Från *V. Örsjön* till Knon.

Örån. Inom häradet finnas åtminstone 4 åar med detta namn: 1 D, 2 nF, 1 N. Uttal: *ǫrana.* ∾ Från *Örsjön* till Rattsjöälven (D), från *Örsjön* till Tåsan (Öreelfven Cm 500) och från Östersjön 3, även kallad *Ö. Örsjön,* till Klarälven (nF) samt från Dammtjärnen till Klarälven nära Mjönäs (N). ∾ Jfr *Örbäcken.*

Brattfallet *bràtfal* E. — Brattfallet 1852 Ax s. 30 ek GS. ∾ I Halgån. F. led. är dial. adj. *bratt* 'brant'.

Dygerfallet D-nF *dẙgrfal.* ∾ Digerfallet ek GS. ∾ I Tåsan. F. led. är dial. form av *diger* 'stor'.

Edforsen E-R *èfosn.* — Edforsen 1808 Hln, Edsforsen Cm 484. ∾ I Klarälven. F. led. är *ed* n. 'ställe invid vattendrag, där man måste gå (och icke kan ro)'.

Forshultforsen R *fòshultfosn.* — Forshultsforsen Cm 484 ek. ∾ I Klarälven, invid hemmanet *Forshult,* som har namn av forsen.

Grytforsen nF *grẙtfosn.* — Grytforsen ek GS. ∾ I Varan. F. led. är *gryt* 'sten' (kollektivt).

Grötvallsforsen D-nF *grøtvalsfosn.* ∾ Vid *Grötvallens* utlopp i Tåsan.

Håkanforsen nF *håkafosn* Håckåforsen. ∾ I Klarälven. F. led. torde innehålla mansn. *Håkan,* i ortens dial. *Håckå* (*håka*), se A. Noreen, Sv. Landsm. I s. 185.

Höljefallet nF samt Norge. — hölliefallet 1666 db, Norra, Södra Höljefallet 1749 Lindgrens gränsk. (Höljefallet ek, Höljefallsröset GS). ∾ I *Höljan,* på riksgränsen.

Killbonforsen nF *kílbonfosn.* — Killbondstupen ek, Killbondsstupen GS. ∾ I Varan. F. led. är möjligen fi. släktn. *Kilpoinen,* som

förekommit i trakten, se Gottlund, Dagb. 1821 s. 353 f. (C). S. led. i kartornas namn är best. form pl. av *stup* n. 'brant fall', som även ingår i det no. vattenfallsnamnet *Kirkestupen* no. top. k.

Klärpäjfallet D-nF *klærpæjfal*. ∽ I Tåsan. F. led. bör, trots den grava accenten, med hänsyn till det "tunna" *l* innehålla ett lånord, sannolikt finskt, men samtidigt förefaller den förvanskad. Jfr ? fi. *kläüp(p)äistä* 'hastigt draga med handen över något' (C).

Mickelsforsen D-nF *mékəlsfəsn*. — Mickelsforsen GS. ∽ I Tåsan. F. led. är väl gen. av mansnamnet *Mikael*.

Sandkällforsen nF-Norge *sàntʂælfəsn*. — Danska Sandkiällforssen 1749 Lindgrens gränsk., Sandkällforsen ek. ∽ I Klarälven, nära *Sandkällan* (tjärn).

Sigfridforsen nF *sìfərfəsn*. — Sigfridforsen ek, Sigfridsforsen GS. ∽ I Klarälven.

Skogaforsen E-R *skògafəsn*. — Skogaforsen GS. ∽ I Klarälven, nära hmnet *S. Skoga* i E.

Styggforsen nF *stỳgfəsn*. — Styggforsen GS. ∽ I Havsvallen. F. led. är adj. *stygg* 'ful', måhända i demonisk betydelse.

Sälgforsen nF *sælj̀fəsn*, *sæ̀ljfəsn*. — Söljeforsen ek, Sälgforsen GS. ∽ I Klarälven. F. led. är väl urspr. antingen *sälg* 'salix' eller gen. pl. *sälia* av fsv. *säl* 'säter'.

Varåforsen nF *vàrafəsn*. — Varåforsen ek GS. ∽ I Klarälven strax norr om *Varans* (*Varåns*) inlopp.

Försvunna forsar (försvunna på grund av Klarälvens uppdämning):

Lillsmedjeforsen R *lèlsmifəsn* Lillsmiforsen. ∽ I Klarälven. Från socknen uppges nu uttalsformen för *smedja* som *smí*, men i tämligen närliggande trakter finnas formerna *smî*, *smìjə*.

Storsandforsen R *stòsanfəsn*. — Storsandsforsen ek Cm 484. ∽ I Klarälven, invid udden *Storsanden*.

Bryngelsflon D-nF *brỳŋəlsfḷon*. — Bryngelsflon ek. ∽ S. led. är best. form av älvd. dial. *flo(e)* 'lugnt flytande parti av eljest stritt vattendrag'.

Holmflon nF *hòḷmfḷon*. — Holmflon GSk. ∽ I Havsvallen. Om s. led. se föreg.

Lokflon D-nF *lòkfḷon*. — Lokflon ek. ∽ I Tåsan. Om f. led. se *Loken* s. 78, om s. led. se *Bryngelsflon*.

Långflon nF *lågflon.* — Långflon ek GS. ∽ I Klarälven. Om s. led. se *Bryngelsflon.* L. är även namn på trakten däromkring och på ändstationen för postverkets busslinje i Älvdalen.

Pillisflon nF *pilisflon.* — Pillisflon GS. ∽ I Havsvallen, nära *Pillistjärnarna.* Om s. led. se *Bryngelsflon.*

Stenboflon D-nF *stéboflon* Steboflon. — Stenboflon ek. ∽ I Tåsan. Om s. led. se *Bryngelsflon.* F. led. synes vara ett icke känt terr. n. **Stenbo.* Om bortfallet av *n* i f. led se *Stenholstjärnen* s. 91.

Enemunnen R samt Kils hd. — Enemundh 1660 db. ∽ *Enans* mynning i Klarälven.

Höljoset nF *høljos.* ∽ *Höljans* mynning i Klarälven. Jfr *Höljes,* terr. n. i nF.

Kölhalgåkroken E-N. — KölhalgååKroken 1653 db, Kölehalgåkrook 1666 db. ∽ Tvär krök i Kölan, tidigare kallad *Kölhalgån,* på gränsen mellan E och N.

Musåknät E-N. — Mussåker 1666 db (skrivfel för Mussåkne?), Musåknä ek. ∽ Mycket skarp krök i *Musån,* på gränsen mellan E och N.

Sikvilloset N-Ns samt Fryksdals hd. — Seqwilloos 1666 db. ∽ Sikvillens mynning i Ljusnan.

Öråmunnen D-nF *òramun.* — Öråmun ek. ∽ *Örăns* mynning i Tåsan.

Mannes källa S. Binamn: **Skandiakällan.** ∽ I hmnet Björngården vid lägenheten *Skandia.* Berömd för sitt goda, aldrig sinande vatten.

Sandkällan se tjärnar.

Skandiakällan se **Mannes källa.**

Träjkällan S. ∽ Stor källa söder om Grässjön invid *Träjmossen.* Man har förr hämtat vatten här åt sjuka, fört hit sjuka för bad, badat barn i källan och offrat mynt i den. Härledningen av f. led. är okänd.

Åskällan S. ∽ I hmnet *Aspåsen.* Hälsokälla. Sjuka badade i dess vatten, först i en närbelägen gårds kök, senare i ett särskilt badhus. Vid rensning ha mynt från 1500t. till 1860t. funnits i källan.

Öar och holmar, uddar och näs.

Björkholmen N *bjærkhəlmən.* — Björkholmen ek. ∽ I Värsjön.

Bockholmen E *bòkhəlmən.* — Bockholmen ek. ∽ I Jangen. Jfr sådana namn som *Getön* SOV III s. 95 och *Killingholmen* nedan. I allmogens boskapsskötsel ingick förr i tiden och ingår väl ännu användning av skilda betesplatser för olika djur och för djur av olika ålder och kön, och därvid ha dessa ej sällan isolerats på holmar. Se härom Modéer, Småländska skärgårdsnamn s. 161 ff.

Brandholmen GA *brànhəlmən.* ∽ I Narsjön, nordväst om Roparudden. Har antagligen namn efter någon skogseld.

Burön E *bùrøa.* — Burön ek GS. ∽ I Mossjön 1. F. led. är måhända urspr. en motsvarighet till fvn. gen. *búðar* (fsv. *bōdhar*) av *búð* (fsv. *bōdh*) 'bod, tillfällig bostad'. Jfr *Busjön* (sjönamn).

Hallsöarna E *hálsøəra.* — Säterholmarne ek, Hallsöarna GS. ∽ Två holmar i norra delen av Knon. Namnet är väl givet med anledning därav, att holmarna tillhöra hemmanet *Hallen*, medan Killingholmen i samma sjö tillhör ett annat hemman. Öster om sjön på samma breddgrad som H. ligger *Ulvbergssätern.*

Holsholmen D. — Holsholmen 1641 db. ∽ Holme i Klarälven mellan *Hole* och Nedergården.

Jällholmen E *jælhəlmən.* — Gällholmen ek GSk. ∽ I Jangen. Om f. led. se *Jällsjön.*

Jällnäsholmen E *jælnæshəlmən.* — Gäddnäsholmen ek GSk. ∽ Skiljer Nordsjön och Mellansjön (se *Mossjön* 1). Ligger utanför en udde, som förmodligen har namnet **Jällnäset*, vari f. led. är att förklara som i *Jällsjön.*

Kampholmen 1, 2 E *kàmphəlmən.* — Kampholmen ek GSk. ∽ Dels i Jangen, dels längst norr i Knon. F. led. är väl *kamp* 'häst'.

Killingholmen E *çìlighəlmən.* — Killingholmen ek GSk. ∽ I (egentliga) Knon. Jfr *Bockholmen* ovan.

Klingerholmen D *klìgərhəlmən.* — Bresiöholme(n) 1653 db, Klingerh. ek. ∽ Rund holme i *Bredsjön* 2, nära dalagränsen. Om f. led. se *Klingertjärnen.*

Lövön E *lǫvøa.* ∽ I Knon söder om *Lövudden.*

Malön nF *màløa.* — Mördön ek, Mulön GSk. ∽ Grusö i Klarälven nära Höljes. F. led. är sv. dial. *mal* 'strandgrus', se *Malbäcken.* Formen å ek är väl påverkad av traditionen om ett *mord*: år 1749 mördades i Höljes en finne från Järna sn i Kopparbergs l. av en förrymd norrman, och liket grävdes ner på ön av denne och en hans kamrat; händelsen skildras i db 1752 (A. Palmqvist har fäst uppmärksamheten på detta db-protokoll).

Nötön nF *nø̜tøa*. ∽ I Klarälven nära föreg. F. led. är väl *nöt* 'kreatur'. Det uppgivna uttalet är knappast genuint: man skulle vänta sig *nø̜t-* (jfr Kallstenius, Sv. landsm. XXI: 2 s. 75 r. 1).

Rävholmen E *rævhȯłmən*. — Revholmen GSk, Rävholmen GS. ∽ Inom norra delen av Knon.

Rösholmen GA samt Kopparbergs l. *rø̜shȯłmən*. — Rösholmen GSk. ∽ I Narsjön. F. led. är *rös* 'gränsmärke'; länsgränsen går över ön.

Storholmen. I häradet finnas åtminstone 3 holmar med detta namn, 1 E (i Gröcken), 1 GA (i Framsjön — Storön ek GSk), 1 N (i Värsjön). Uttal: *stǫrhȯłmən*. ∽ Var och en är den största ön i sjön.

Storön 1 GA (samt Kopparbergs l.) *stǫrøa*. — Sollöhn b. 1700t. R 133 (meddelande av A. Palmqvist), Storön ek GS. ∽ Den största ön i Narsjön. Når just fram till länsgränsen. För namnet å R 133 jfr *Sollerön* i Siljan, som antagits betyda 'den soliga ön'.

Storön 2 S *stǫrøa*. — Stor Ön 1819 lh, Storön ek. ∽ I Lidssjön; större än de närmaste öarna.

Vålsholmarna E *våshȯłman*. ∽ I östra delen av Gröcken. F. led. är väl gen. av *vål* n. 'rishög'.

Björknäs udde E. — Biörckenäs Vdde 1649 db. ∽ I Busjön 1.

Byudden GA *bẙudn̥*. ∽ Mellan (egentliga) Knon och Busjön 2, mitt emot Märrudden. Tillhör hmnet *Byns* utskog.

Kåttakangla GA samt Kopparbergs l. *kåtakåg̃ła*; binamn Kangla *kåg̃ła*. — (Kangla ek GSk, Kåttakangla GS.) ∽ Udde i Narsjön och torp. Namnet är finskt. F. led. är fi. *kota* 'koja'. S. led. ingår även som s. led. i namnet *Pickakangla* på en mosse i Tyngsjö kapell Kopparbergs l. (där f. led. troligen urspr. är fi. *pitkä* 'lång') och är kanske urspr. adessiv *kankaalla* av fi. *kangas*, 'mo, sandbacke'. I så fall är väl K. urspr. torpnamn: 'stugan vid mon' (P, C).

Musåudden E *mu̥saødn̥*. — Musåudden ek GS. ∽ I Knon invid *Musåns* utlopp.

Märrudden E *mærudn̥*. — Märrudden GS. ∽ Mellan (egentliga) Knon och Busjön 2.

Roparudden GA *rǫpərudn̥*. — Ropudden ek GS. ∽ I Narsjön. Förmodligen har man brukat från denna udde ropa till sig båt från andra stranden för överfart. Jfr *Ropudden* SOV III s. 97 och för förra ledens bildning *Löparsjön* (här s. 79).

Storsanden 1 E. — Storsand ek. ∽ Stor, sandig udde i Klarälven nära gränsen till N. Ny.

Storsanden 2 R *stǫsan*. — Storsand ek GS. ∽ I Klarälven. Jfr föreg.

Styggbergsudden E *stýgbærsodn*. — Styggebergsudden ek. ∽ I Knon. Udden upptas nästan helt av *Styggberget*.

Sundudden GA. samt Kopparbergs l. *sùnudn*. — Sundudden ek GS. ∽ I Narsjön strax söder om Kåttakangla vid ett *sund*.

Ynäsudden E. — Öyenäs Ydde 1648, Öyenäs ydden 1663 db. ∽ Stor udde i Klarälven vid *Ynäs*.

Höjder, backar.

Aamäk GA *áamæk*. Binamn: **Aamäkhöjden** *áamækhøjda*. — Ahamecshöjden 1826 gmk, Aamäk GS. ∽ Med ett liknämnt torp. Namnet innehåller fi. *aho* '(övergiven) sved' + *mäki* 'berg, kulle' (P, C).

Abborrberget. I häradet finnas åtminstone 5 berg med detta namn: 2 GA, 1 N, 2 S. Uttal: *àbərbærj*. ∽ Alla ligga i närheten av någon tjärn med namnet *Abborrtjärnen*.

Abborrknölen sF *àbərknən*. ∽ Invid *Abbortjärnet*.

Ackberget D *àkbærn*. — Ackberget GS. ∽ Intill *Ackmyren*.

Aftersberget E *àftəsbærj*. — Aftonb. GSk. ∽ Ganska högt berg utefter östra stranden av V. Hinnsjön. Härledningen av f. led. är oviss (möjligen gen. av värml. dial. *after* 'afton', känd från Jösse hd; jfr följ.).

Aftonskäret D *àftasær* Aftonskärret. — Aftonskäret GS. ∽ F. led. är *afton*, i ortens dial. med brett, öppet *ä* i första stavelsen, s. led. *skär*, i ortens dial. *skärr* (eller *skär*), med bet. 'klippa'. Namnet torde beteckna en höjd, över vilken solen från en viss lokalitets synpunkt (i detta fall väl från sätern på Örsjöberget) befinner sig vid aftonen (se vidare Lidén, Arkiv 23, s. 259 ff.) el. som på aftonen är solbelyst (Sahlgren).

Agrena E *àgrena*. — Agrena Bergh 1657 R 133, Agrena Mons 1670t. R 133, Agrenaberg 1742 R 133, Aurenan 1664 db, Aurenen, thet höge Fiället, eller Steneberget 1664 db, Aurenen 1670 lh, Aurena 1773 Fw 97 Bn 147 ek GS, Aurenaberget GSk. ∽ Namnet är egenartat och härledningen helt oviss. På högsta toppen sammanstöta fyra hemmans ägor. Den vanliga skriftformen *Au-* är väl s. k. omvänd skrivning, framkallad av värml. dial:s *Magris* för *Mauritz*, *Agerora* för *Aurora* o. d.

Ajsanmäk sF *áısanmaǧ*. — Aisenmäg GS. ∽ Väster om Kindsjön. Namnet synes innehålla gen. av fi. *aisa* 'fimmelstång' (eller ett därav bildat släktnamn) + *mäki* 'berg, kulle' (C).

Antilaberget sF-Ns *ántılabærj*. — Antilaberget GS. ∽ F. led. innehåller fi. släktnamn *Anttila* (C).

Aspberget nF *áspærn*. — Aspeberget 1842 Bn 122. ∽ I hmnet *Aspberget* (som har namn av berget).

Aspkullen GA *àspkul*. ∽ Öster om V. Sundsjön; jfr föreg.

Aspliden. I häradet finnas åtminstone 3 höjder med detta namn: 1 D, 2 sF. Uttal; *àsplịa* D, *àsplịa* sF. Jfr de två föreg.

Audianoppi nF *áudịanopı*. — (Audianoppi ek GS). ∽ Berg (och lägenhet) i hmnet Aspberget. Namnet innehåller fi. adj. *autia* 'öde' + *nuppi* 'knapp, knopp, toppen av en backe' (C).

Aven nF *àvn̥*. — (Afven ek, Aven GS). — Berg (och lägenhet) i hmnet Aspberget. ∽ Namnet synes vara best. form av älvd. dial. *ave* m. 'vattenpuss', och i så fall beror det väl på någon källa på bergets sluttning.

Averåfjället D *åvərafjæl*. Binamn: Av(e)rån *åvərga* (o. 1915), *àvrga* (1933). — Averåfjället GSk, Averåfjället GS. ∽ Namnet bör måhända sammanställas med *Avrad*, gård i St. Malms sn, Södermanlands l., och några sins emellan sammanhängande namn i Malungs sn, Kopparbergs l., nära värmlandsgränsen: *N.*, *S. Avradsberg* byar GS 88 (Affrådzberget 1661 db), *Avradstjärnen*, tjärn (Avradstj. GSk 88, Åffråds Kiärn 1657 db) och by (Avradstjärn GS 88), *Avradsmossen* GS 88 och gränsmärket *Avradsstenen* (Affrads, Åffrådz steen 1657, Affråds Stenn 1651 db). Dessa namn måste väl innehålla ordet *avrad* n., fsv. *afraþ*, fvn. *afráð* och *afrað*, alltså med växling av lång och kort vokal i andra stavelsen, förklarande skrivningar växelvis med *å* och *a* i citaten ur db, liksom f. stavelsens växlande skrivningar i samma citat och i namnet *Averåfjället* förklaras av den välbekanta växlingen *av*, *å(v)* hos prep. *av*. *Afraðsland* synes enligt Fritzners ordbok[2] I s. 16 i fno. ha kunnat beteckna 'allmänning (i vilken man mot viss avgift haft brukningsrättighet)', och liknande betydelse kan då ha tillkommit *avradsberg*, *-fjäll*, *-mosse*, *-tjärn*. *Averåfjället* synes därför en gång ha kunnat heta **Avråd(s)fjället*, och binamnet *Av(e)rån* kunde då ha utgjort f. led. härav i best. form pl. — namnet betecknar ett helt komplex av berg.

Averåknartarna D *åvəraknatan*. — Afvenåsknatten ek, Averåknatten GSk, Averåknattarna GS. ∽ I norra delen av *Averåfjället*. S. led. är best. form pl. av *knart* 'knöl'.

Avundsåsen sF *åvənsasbærjə* Avundsåsberget. — Avensåsen GS. ∽ F. led. av namnet *Avundsåsen* är troligen *avund*; namnet kan vara föranlett av ägotvister: jfr *Avundstjärnen* Kalls sn Jämtlands l., *Avundsgölen* Ringamåla sn Blekinge l., *Avundskölen* Särna sn Kopparbergs l., *Avundsberg* Orkesta sn Stockholms l., *Avundsdal* Ljusnarsbergs sn Örebro l., *Avundstorp* Billinge sn Malmöhus l. och *Trätttjärnen* (s. 95). Det gängse namnet *Avundsåsberget* innehåller som f. led (gen. av) hemmansnamnet *Avundsåsen*, vilket i sin tur upptagit bergets äldre namn.

Backklinten nF samt Norge *bàkḷıntn̥*. — Badklinten 1666 db, Bak Klÿnten m. 1600t. NoB 1919 s. 155, (Wästra) Back Klinten, (Östra) Bag Klinten 1748 a. st., Westra, Östra Backlinten 1749 Lindgrens

gränsk., Bagge el. Backeklint 1751 NoB 1919 s. 155, Bagklinten no. top. k. (Backklintsröset ek GS). ∽ I närheten av *Basjön*; uppbär riksröset n:r 108. Namnet är äldst *Badhklinten* med assimilation *dhk* till *kk* liksom i värml. dial. *blacka, tracka* (isl. *bladka, tradka*), se Kallstenius, Bärgsl. ljudl. s. 75 och jfr *Basjön* (sjönamn).

Backsjöberget sF samt Norge *båksøbærj*. — Baxsiö-berg 1582 NoB 1919 s. 161, Backsiö Bergh m. 1600t. NoB 1919 s. 153, Backsiöberget, Baggsiöberget 1748 a. st., Norra Backsiöberget 1749 Lindgrens gränsk. ∽ Uppbär riksröset n:r 90. Namngivet efter den närbelägna *N. Bagsjöen* i Norge (Norra Baggekiärn 1749 Lindgrens gränsk), varom se (S.) *Backsjön* ovan s. 51.

Balkåsberget sF *bàlkasbæri*. — Balkåsberget GS. ∽ F. led. innehåller väl sv. dial. *balk* m. 'bjälke, avbalkning, åkerremsa' m. m., men anledningen till namnet är okänd.

Barberget D *bårbæri, bærbæri* Bärberget. — Barberget GS. ∽ F. led. torde innehålla ett adj. motsvarande no. dial. *ber(r)*, fvn. *berr* 'bar'.

Betberget Ns *bętbærj*. — (Betberg ek). ∽ Vid ett torp med samma namn. F. led. är av oviss betydelse och härledning; den kan innehålla *bete* n., eftersom i Ns ingen grav accent finns.

Bissimäk Ns *bisımæk*. ∽ Högsta toppen av Bakmyrberget (nordväst om hemmansdelen Bakmyren i hmnet Tjärnberget). Namnet synes innehålla fi. *pisin* (superlativ av *pitkä* 'lång, högväxt, reslig') + *mäki* 'kulle', med assimilation av *nm* (C).

Bjurberget sF *bjurbærjə, bjurbæri*. ∽ Förbi berget rinner *Bjurbäcken*.

Bjärberget E *bjærbærj*. ∽ Det berg, som höjer sig öster om gården *Bergsäng*. F. led. innehåller måhända urspr. en bruten form av *berg*, i vilket fall namnet skulle vara en tautologisk sammansättning.

Blickeberget nF *blèkəbæri*. ∽ I hmnet Höljes. F. led. är av oviss härledning (sv. dial. *blicka, bläcka, bleka* 'märka träd'?, i så fall snarast med infinitiven ersatt av ett nomen agentis **blickare*, jfr *Löparsjön, Roparudden*).

Blyåsen E *blýasn*. — Blyåsen GSk. ∽ Härledningen av f. led. är okänd. I närheten finns *Blymyren*.

Blåsåsen N samt Fryksdals hd *blåsasn*. — Blåsåsen GS.

Bockberget S *bòkbærj*. Binamn: **Skärgesberget** *særjəsbærj*, ∽ Vid norra och östra sidan av sjön *Skärgen*; stupar brant i sjön. F. led. är väl djurnamnet *bock*. Beträffande f. led. i binamnet jfr *Buskesälven*.

Bocklansberget E *bòklansbærj*. ∽ Invid *Bocklanstjärnen*, se denna.

Bringsberget S *brígsbærj*. ∽ Nordost om Mossviktjärnen. Härledningen av f. led. är osäker, jfr fno. *bringr* 'kulle', no. dial. *bring* 'fågelbröst' (Sahlgren).

Bringsåsen nF *brígsąsņ* el. Brinnsåsen *brínsąsņ*. — Bringsåsb. GS. ∽ Jfr föreg. och *Bringsåsbäcken*.

Brunnberget 1, 2 E *brȯŋbærj*. — Brunnberget GS. ∽ Det ena berget ligger väster om Klarälven (västnordväst om Hornäs), det andra invid gården *Brånberg*; namnet är identiskt med detta gårdnamn (se terr. n.).

Brånberget 1 nF *brǫnbærj*. — Brånberget ek, Brånb. GS. ∽ Är urspr. samma namn som föreg., d. v. s. har som f. led. *bråne* 'svedja'.

Brånberget 2 S *brǫnbærj*. ∽ Öster om torpet Högåsen i N. Gräs. Se föreg.

Brånåsen nF *brǫnąsņ*. — Brånåsen GS. ∽ Jfr *Brånberget* 1.

Brännknölen nF *brænknǿṇ*. — Brännknölen GS. ∽ Norr om *Brånberget* 1. F. led. är säkerligen värml. dial. *bränna* 'avbränd skogstrakt, svedja'.

Brönnäshammar D *brønæshamar*. — Brönäshammaren GS. ∽ Vid *Brönnäs*. S. led. är älvd. dial. *hammar* 'bergutskott' (A. Noreen, Fryksd. ordb. s. 136). Det uppgivna dial. uttalet är misstänkt, jfr terr. n. *Brönnäs* D och *Gresjöhammaren* nedan.

Buberget N *bųbærj*. — Buberget GS. ∽ Omgivet av *Busjön* 4, *Butjärnen* 3 samt V. och Ö. *Bubäcken*.

Bubergshällan N *bų́bæshæla*. — Boberget 1697 lh, Buberget GSk, Bubergshällen GS. ∽ F. led. är väl *bod* 'fäbod' i dial. formen *bu(d)* och s. led. best. form av sv. dial. *hälla* f. 'bergsluttning'.

Bunnersberget E *búŋəsbærj*. — Bunnersberget GS. ∽ Vid *Bunnerstjärnen*.

Buråsen E *bųrąsņ*. — Buråsen ek GS. ∽ Om f. led. se *Burön*.

Buskesberget S *bȯskəsbærj*. — Buskenberget ek GS. ∽ Vid sjön *Busken*. Jfr *Buskesälven*.

Byeråsarna E *bÿərąsan*. ∽ Bergssluttningarna ned mot gården *Byn*. F. led. är urspr. fsv. gen. *by(i)ar* av *by* eller också *by(i)are* 'bybo'.

Bårberget R *bǫrbærj*. — Bårberget 1710 ggk, Borberget ek GS. ∽ F. led. är sv. dial. *bår* (*bor*) 'ås (mellan två vatten)', varom se H. Geijer, Sv. Landsm. B 7: 115 ff., och Hesselman, NoB 1930 s. 29 ff.

Båsberget D *bǫsbærn*. — (Båtberget ek), Båsberget GS. ∽ F. led. synes vara *bås* i den från fsv. och sv. dial. kända bet. 'fälla för större rovdjur'. Jfr *Båsviktjärnen* SOV III s. 60 och där citerad litteratur.

Bäckelberget 1 E *bækəlbærj*. — Bäcklidberget GS. ∽ F. led. synes möjligen urspr. vara en sammansättning av *bäckia*, fsv. gen. pl. av *bäck*, och dial. *li* 'lid, backsluttning'. Att uttalet har "tjockt" *l* i

st. f. "tunt", utgör intet absolut hinder mot antagandet (jfr *Långlidberget* s. 142). Sedan "tjockt" *l* inträtt, har sammanhanget med *li* förlorats, och *i* har reducerats och på vanligt sätt i dial. bortfallit. Efter bergets sluttningar rinna åtminstone två större bäckar. Jfr följ.

Bäckelberget 2 N *bäkəlbærj*. — Bäckeleberget, Bäcklebergh 1653 db, Bäckelberget glex 2 s. 211 GS, Böckelsberg ek Sve 5 s. 611, Böckelsberget Sve 5 s. 613. ∞ Se föreg.

Dauromäk sF *dáorQmæg*. — Dauromäg GS. ∞ Synes innehålla fi. *tauru* 'oskalad tjärved' + *mäki* 'kulle, berg' (C).

Digerberget. Inom häradet finnas åtminstone 4 berg med detta namn: 1 D, 2 E, 1 sF. Uttal: *dýgrbærn* D, *dìgəlbærj* E, *dígrbærn* sF. ∞ F. led. är *diger* i bet. 'stor'. Till förklaring av dial. uttalet med "tjockt" *l* i st. f. *r* se E. Noreen NoB 1921 s. 49 f.

Djäkneliden sF *jǽkla, jǽkla*. — Djäklieberget GSk, Djäkneberget GS. ∞ Jfr terr. namn.

Dragonåsen N *drågonąsn, drágonąsn*. — Dragonåsen GSk. ∞ Anledningen till namnet är okänd.

Dundern 1 sF *dúnər*. — Dundern GS. ∞ Namnet, som även förekommer i Norge (*Dunderen*), är fi. *tunturi* 'fjäll, tundra', som försetts med svensk-norsk maskulin slutartikel (C). Är här namn på ett stort komplex av berg och terränger.

Dundern 2 D *dúnər*. — Dundern GS. ∞ Sydsydväst om Örsjön i socknens nordöstra del. Se föreg.

Dälkalamsivanna sF *dǽlkalamsivana*. — Dälkalamivana GSk, Delkelampivana GS. ∞ Nära tjärnen *Dälkalamp* och berget *Ivanna*.

Dörrfjället N *dö̀rfjæl*. — Dörrfjället ek GS. ∞ Anledningen till namnet är okänd.

Eggen D *ǽja, ǽga*. — Eggen GS. ∞ En flere mil lång, omkr. 40 m. bred bergkam. En gångstig följer krönet. Namnet är best. form av *egg* f. 'vass kant'.

Ekesberget E *ékəsbærj*. — Ekbärget 1719 lh, Ekeberget 1762 Almq s. 429, Ekesberget 1773 Fw 68 Bm 103 Ax 27, Hökeberget 1773 Fw 68, Hökesberget 1773 Fw 269, St. Ekesb. GS. ∞ Jfr följ. Om f. led. se sockennamnet *Ekshärad*.

Ekesberget, Lilla E *lélekəsbærj* Lillekesberget. — Södra el. Lilla Ekesberget vV 7 III, L. Ekesb. GS. ∞ Se föreg.

Enberget nF *ènbærn*. — Enberget ek GS. ∞ F. led. innehåller väl *en* 'Juniperus communis'.

Eneshallen R samt Fryksdals hd. — Eneshallen 1646, -hällen 1666, Enes hall 1646 db. ∞ Troligen det berg (340 m. GS), som ligger väster om St. *Enen*. S. led. är best. form av värml. dial. *hall* 'berghäll'.

Ennarbolshammaren N *ænæbøshamən*. — Ennarbolshammaren GS. ∽ Vid gården *Ennarbol*. Om s. led. se *Brönnäshammar*.

Finnberget se **Stendalsberget.**

Finnfallberget GA *fiŋfalbærj*. Binamn: **Finnfallen** *fiŋfala*, **Laggåshöjden** *lågashøjda*. — Finnfallshöjden ek, Finnfallsberget GSk (Finnfallen, Laggåshöjden GS). ∽ Namnet *Laggåshöjden* beror på belägenheten i närheten av torpet L. *Laggåsen* på N. Öjenäs' utskog, vilket säkerligen har namn efter den närbelägna sjön St. *Laggen*, de båda andra namnen syfta väl på av någon *finne* verkställd svedjning (*fall* 'svedjefall').

Fjällsberget R *fjælsbærj*. — (Fjellsberg ek GS). ∽ Norra delen av Rommeshöjden, med en liknämnd lägenhet. F. led. är väl gen. av *fjäll* 'avsides liggande åkerlapp', eller av *fjäll* 'bart berg'.

Fjällstången E *fjælstaŋən*. — Fjällskaftet GSk, Fjällstången GS. ∽ Fortsättning söderut av *Tönnetsfjället* till inemot Tollsjön. Om f. led. se föreg. S. led. i namnet *Fjällskaftet* är best. form av *skaft* i dess från E kända bet. 'ända på en bergshöjd'; s. led. i namnet *Fjällstången* är best. form av *tånge* 'udde', här förmodligen i bet. 'mellan mossmarker (vid namngivningen måhända sjöar) framskjutande bergparti'. Att dial. uttalet innehåller *å* (icke *a*), förklaras av belägenheten nära GA; se Kallstenius, Sv. Landsm. XXI: 2 s. 106 och plansch 4. S. led. kan icke vara *stång*, då detta ord är fem.

Fjärhanaberget sF *fjørhanabærjə* Fjörhanaberget. — Fjeroberget(?) Gottlund, Dagb. 1821 s. 377, Fjärhanaberget GS. ∽ F. led. är böjd form av värml. dial. *fjä(de)rhane* 'tjädertupp'. I närheten av berget finns enligt kartorna en lägenhet med namnet *Fjärhana*.

Flåberget E *flåbærj*. — Flåberget GS. ∽ Namnet är best. form av det från no. dial. kända *flåberg* 'naket berg'.

Fotlöåsen N *fotløasn*. ∽ Fortsättning norrut på Skavåsen, öster om Fänstjärnen. Namnets härledning är okänd; jfr *Fotvikkärret* (terräng).

Fuggesåsen D *fúgəsasn*. — Fugusåsen GSk. ∽ F. led. är älvd. dial. *fugges* 'fähus'.

Furuberget se **Förberget.**

Fålaberget S *fåkabærj*. ∽ På hmnet S. Lids skog nära R. F. led. synes vara fsv. böjd form av *fåle*.

Fämtåsen D-N *fæmtasn*. — Femtåsen GS. ∽ Nära ån *Fämtan*.

Fänskäråsen N *fænsærasn*. ∽ Fortsättning norrut av Sjögeråsen, väster om *Fänstjärnen*. F. led. är kanske en förkortning av **Fänstjärnsskär(et)*, vari s. led. vore (best. form av) älvdalsdial. *skär(r)* 'bart berg'. Jfr *Fänskärbäcken* och *Fänstjärnen*.

Förberget D *førbæri*. Binamn: **Furuberget** *førbæri* Furberget. — Furuberget GS. ∽ F. led. i namnet *Förberget* innehåller det fnord. ord *fyri* 'furuskog', som återfinnes i isl. *fyriskógr* och gotl. dial. *fyre*.

Gammalsäterberget E *gåmosætərbærj*. — Gammalsäterb. GS. ∽ Där har väl funnits en *gammal säter* — flera sätrar finnas i närheten.

Gammalåsen N *gåmalåsn*. — Gamble Åhsen 1697 lh, Gammalåsen GS. ∽ Namnet är troligen förkortat av **Gammalsäteråsen* el. dyl.

Gastberget 1 GA *gåstbærj*. — Gastberget 1826 gmk, Gastberg ek GS. ∽ F. led. är väl *gast* 'spöke' el. *gast* 'haruggla' (Sahlgren).

Gastberget 2 R *gåstbærj*. ∽ Öster om Uddeholm. Se föreg.

Getberget 1 R *jètbærj*. — Getberget GS.

Getberget 2 S *jètbærj*. — Geteberget 1655 db, Getberget 1710 ggk GS.

Gillerberget GA *jilərbærj*. ∽ Öster om den norra *Gillertjärnen* (väster om Narsjöns sydspets).

Glihallen S. ∽ I skogen öster om Björkil. En större berghäll, som glimmar i solen likt guld. Jfr *Glihallstjärnen* 1—3.

Gofarsberget R *gófasbærj*. ∽ Söder om St. Enen. F. led. är gen. av värml. dial. *gofar* 'åskan'.

Gresjöhammaren D *grésəhamər*. — Gresjöhammaren GS. ∽ Vid *Gresjön* 1. Om s. led. se *Brönnäshammar*.

Grästjärnsberget GA *græsçæsbærj*. — Grästjärnberget ek, Grästjärnb. GSk, Grästjärnsb. GS. ∽ Intill (St.) *Grästjärnen*.

Grävlingberget R *grævlıŋbærj*. ∽ En del av Höjberget. Troligen finnas här grävlingsgryt.

Grönmyrberget E-R *grönmyrbærj*. — ?Lindås Skallberg ek GS, (Grönmyrberg ek). ∽ Skall enligt en meddelare i R motsvara kartornas *Lindås Skallberg* vid gränsen mellan E och R, där hmnet *Lämmås'* (förr *Lindås'*) ägor ta vid (inom E); om benämningen *Skallberg* se *Skallberget*. För namnet *Grönmyrberget* är att märka, att enl. ek en lägenhet *Grönmyrberg* (under hmnet Nästorp i E) finns i närheten; namnet är tydligen bildat av ett myrnamn **Grönmyren*, som dock icke är känt.

Grötbacksklatten N *grøtbakskl̥atn*. ∽ Intill *Grötbacksmyren*, mitt emellan Björnåstjärnen och Ljusnetjärnen. Förklaringen av f. led. är oviss; jfr ån *Grötvallen*. S. led. är best. form av den från no. dial. kända biformen *klatt* till *klant* '(berg)knöl'.

Gumklinten GA *gùmklıntn*. — Gumme högden 1710 ggk, Gummehögden 1773 Fw 35, Gumma 1770t. Almq s. 323, Gumhöjden Almq s. 143, Gumklinten 1826 gmk ek, Gummklinten GS. ∽ Till förklaring av namnet se *Bickertjärnen* (s. 52).

Hackarasmäk sF *hákarasmæğ* el. Hackarasberget *hákarasbærjə*. — Hakkarasmäk GSk, Hakkarasmäg GS. ∽ Det helt finska namnet synes innehålla fi. släktn. *Hakkarainen* + *mäki* 'kulle' (C).

Hallarna E *hàlan.* ∽ I socknens södra del, vid pass 2 km öster om Kroktjärnen. Namnet är best. form pl. av värml. dial. *hall* f. 'berghäll'.

Hallen D *hála.* — Ö. Hallan GSk, Ö. Hallen GS. ∽ Namnet är best. form av värml. dial. *hall* f. 'berghäll'.

Hallknölen D *hàlknȫn* (1933). — Hallknölen GS. ∽ Söder om föreg.

Hallshöjden E-GA *hálshøjda.* — Halshöjden GSk, Hallshöjden GS. ∽ Ligger inom hmnet *Hallen.*

Hammarberget 1 GA *hàmərbærj.* ∽ Väster om Gustavsfors och Knoälven, även kallad *Hammarälven* (se *Knoälven*).

Hammarberget 2 R *hàmərbærj.* ∽ Söder om Stjärnfors, förr i tiden *hammare,* d. v. s. stångjärnssmedja.

Hammaren 1 D *hàmən.* — Hammaren GS. ∽ Namnet är best. form av älvd. dial. *hammare* 'bergutsprång'.

Hammaren 2 E *hàmən.* ∽ Bergknalle i hemmanet *Hamra,* se detta.

Hamnäsberget nF *hàmnasbærr.* — Havnäsberget GSk, Hamnäsb. GS. ∽ Namnet bör ha sammanhang med namnet på *Havån,* som flyter ej långt därifrån, och på myren *Havnäskölen,* som ligger strax norr om berget.

Hampelåsen N *hámplǫsn.* ∽ Söderut mellan älvarna V. och Ö. Jolen. Härledningen av f. led. är okänd, möjligen ett obekant finskt släktnamn, bildat av fi. *hamppulintu* 'gråsiska', liksom fi. *urpiainen* 'gråsiska' också användes som släktnamn (C).

Harbergshöjden GA *hàrbæshøjda.* — Harberget 1748 lh, Harbergshöjden 1826 gmk ek GSk. ∽ I närheten finnas lägenheterna V. och Ö. *Harberget,* som tydligen innehålla bergets äldre namn; f. led. däri kan innehålla ordet *hare.*

Harfjället D *hàrfjæl.* — Harafiäll, Harefiäll 1653 db, Harfjället GS. ∽ F. led. kan innehålla ordet *hare,* i socknens dial. *hār.*

Harkberget R *hàrkbærj.* — (Harkberg ek GS). ∽ Öster om St. Enen. ∽ F. led. synes innehålla *harke* n., som är känt från no. dial. i bet. 'allehanda skräp' och från sv. dial. i bet. 'byke, pack'.

Hedenberget GA *hēabærj.* — Heaberg ek, Heaberget GSk, Hedaberget GS. ∽ Namnet är givet efter lägenheten *Nainsheden,* i dagligt tal kallad *Heden* (*hēa*); då namnet som f. led. har ett ord i best. form, måste det vara ungt.

Hedåsen N *hīǫsn.* — Hedåsen GS. ∽ F. led. är *hed* f., i Älvdals hds övre tingslag uttalat *hi.*

Hemberget 1 Ns *hémbærj.* — Fi. namn: **Läjmåsenmäk** *lējmosənmæk.* ∽ Invid byn Tjärnberget, vilken belägenhet förklarar det sv. namnet.

Det fi. namnet innehåller måhända urspr. fi. *leimahuksen* (gen. av *leimahus* 'ljungeld') + *mäki* 'berg' (C). Jfr *Gofarsberget*.

Hemberget 2 Ns. Fi. namn: Kåjtmäk *kåjtmæk*. — Hemberget GS. ∽ Nära intill byn (hemmansdelen) S. Viggen, jfr föreg. Det sv. namnets uttal är icke känt. Det fi. namnet synes urspr. innehålla fi. *koito* 'rå, skrovlig, ogästvänlig' + *mäki* 'berg' (C); berget är högt.

Hinnershöjden E *hinəshøgda*. — Hijnnerhögden 1657 R 133, Hindershöjden ek GS; Hinders Skogen 1652 db, Hinderskogen 1670t. R 133, Hinner Skougen sl. 1600t. ggk. ∽ Ett vidsträckt skogbeväxt bergområde med en backig landsväg från byarna Skoga åt Fryksdalen. F. led. kan väl vara gen. av *hinder*, syftande på svårframkomlighet, men även gen. av den vanliga biformen *Hindrik* till *Henrik*; jfr *hindersmässan* (namngiven efter biskop *Henrik*).

Hjortberget E-GA *jòtbærj*. — Hjortberget ek GS. ∽ F. led. innehåller väl värml. dial. *hjorter*, pl., 'hjortron'.

Hongamäk sF *hòggamæg*. — Hongamak GSk. ∽ I hmnet Medskogen, öster om Lålamsberget. Synes innehålla fi. *hunkka* 'tvärbrant, bråddjup strand' + *mäki* 'berg'. Invid berget sträcka sig mossar, som väl vid namngivningen voro sjöar.

Hundsberget GA *húnsbærj*. — Hundberget 1666 db, Hunsberget 1826 gmk. ∽ Ganska högt berg mellan *St. Hundtjärnen* och Stormossen.

Huskeberget sF *húskəbærj*. — Huskeb. GS. ∽ I närheten av *Husketjärnet* (se detta).

Husmeberget R *hùsməbærj*. ∽ Vid *Husmyren*. Namnet innebär ett reducerat uttal av **Husmyrberget*.

Håjka nF *håjka*. — Hojka GS. ∽ Namnet är måhända förkortat ur ett fi. *Hoikkamäki*, innehållande *hoikka* 'smal' + *mäki* 'berg'. Höjden är långsmal (C).

Håliden D *håla* el. Hånliden *hånla*. — Hånliden GS. ∽ Nära sjön (St.) *Hån*.

Häbbamäk sF *hæbamæg*. — Hebåmägg GSk, Hebbamäg GS. ∽ Synes innehålla fi. *hepo* 'häst' + *mäki* 'berg' (C).

Häjgakompo sF *hæjgakompo*. — Hejgakompo GS. ∽ Innehåller väl fi. *Heikka* 'Henrik' + *kumpu* 'upphöjning, holme i kärr, kulle' (C).

Hästberget. Inom häradet finnas åtminstone 3 berg med detta namn, 1 D, 1 N, 1 S (det sistnämnda norr om Långtjärnen i S samt Kils hd). Uttal: *hæstbæri* D, *hæstbærj* N, S.

Häståsen D *hæståsn*. — V., Ö., Häståsen GS.

Höga berget E *dæ hǿg bærj* Det höga berget. — Högberget GSk. ∽ Är det högsta berget i trakten.

Höga åsen E-N *dæn hộg ǻsn̥* Den höga åsen. — (Höge åsens röse GSk, Högåsröset GS). ∽ Tycks icke vara särskilt hög.

Högåsen Ns *hộgǻsn̥*. Fi. namn: Kårkikangas *kårkıkaŋas*. ∽ Ås invid *Höksjön* el. *Högsjön*, med betydande höjd. Det finska namnet synes innehålla fi. adj. *korkea* el. *korkia* 'hög, högländ' + *kangas* 'sandhed, sandbacke' (C).

Höjberget R *hȯjbærj*. ∽ Berget öster om gården *Höje*.

Höljberget nF *hȯḽjbæ̣rn*. — Höljeberget GS. ∽ I vinkeln mellan Hackasobäcken och *Höljan*.

Höljesberget nF *hȯḽjəsbæ̣rn*. Binamn: Vittberget *vı̣ṭbǽrn*. — Höljesberget GS (N., S. Hvitbergssätern ek). ∽ Nära gården *Höljes*. Binamnets f. led. innehåller väl adj. *vit*.

Höljåsen nF *hȯḽjǻsn̥*. — Höljåsen GS. ∽ Ligger i hmnet *Höljes*.

Idamäk sF *ı̣damæ̣g*. — Idamägg GSk, Idamäg GS. ∽ Innehåller väl fi. *itä* 'öster' + *mäki* 'kulle' (C); ligger åt nordost från gården Bjurberget.

Ivanna sF *ı̣vaṇa*. — Ivanna GS. ∽ Är urspr. namn på ett där beläget torp. Namnet är fi. mansn. *Iivana* 'Ivan', men måhända förkortat ur ett äldre **Iivanala* 'Ivans ställe' (C).

Jolberget N *jȯḽbærj*. — Jolberget GS. ∽ Vid ån Ö. *Jolen*.

Jutenfallet nF *jụtn̥fal*. ∽ Högsta toppen på Blickeberget. F. led. synes möjligen urspr. vara ett ä. sv. **jutun* 'jätte', motsvarande fno. *iǫtunn*, no. dial. *jutul*. Jfr dock *Jättstensberget* i samma sn (s. 139).

Juvberget sF samt Norge *jụbærj*, *jụbærjə* Juberget. — Duffuebergett 1582 NoB 1919 s. 154, Diupebergh m. 1600t. R 133, Diupeberget 1748 NoB 1919 s. 154, Iupebergzhätte 1666 db, Westra, Östra Diupebergshätta 1749 Lindgrens gränsk., (Djupebergsröset ek GS, Juberget ek GS), Gjuvbg no. top. k., (Kirkkomäki eller Djurberg Gottlund, Dagb. 1821 s. 371). ∽ Uppbär riksröset 101, som har den felaktiga namnformen *Djupebergsröset*. På svenska sidan heter en hemmansdel (i Järpliden) *J.* På norska sidan heter likaledes en gård *Gjuvberget* (Rygh, NG III s. 279). F. led. är no. dial. *(d)juv* (av ett fno. *giúf*) 'bergsklyfta' m. m. Se vidare E. Noreen NoB 1919 s. 154. Det av Gottlund uppgivna fi. namnet (som avser hemmansdelen *J.*) innehåller fi. *kirkko* 'kyrka' + *mäki* 'berg'; förmodligen gick kyrkvägen åt Norge från Järplidens huvudgård där förbi, innan S. Finnskoga kyrka byggdes. Jfr binamnet *Kyrkån* på *Bredsjöån*.

Jällidberget E *jǽḽıbærj*. ∽ Sydlig fortsättning på L. Ekesberg, sluttar mot Basterud. F. led. är väl sammansatt av sv. dial. *hjäll* 'bergavsats, terrass' m. m. (se Sahlgren, NoB 1920 s. 150) och *lid* 'backe'.

Jällsåsen N *jǽḽsǻsn̥*. — Gällsåsen GS. ∽ Se föreg.

Järpliden sF *jærplịa.* ∽ Vid hmnet med samma namn.

Jättberget S *jætbærj.* — Jätteberget 1819 lh., Jättberget GS.

Jättstensberget nF *jætstensbærn.* — Jättestens-berget 1845 Bm 101, Jättstensberget ek GS. ∽ Med en "jättesten", d. v. s. ett flyttblock.

Kalvberget E *kåļvbærj.* — Kalvberget GSk. ∽ Väster om Ekshärads kyrka. Anledningen till namnet är okänd.

Kalvhöjden S *kåļvhøjda.* — (Kalfhöjden ek GS). ∽ Söder om Knääshöjden, nära sjön *Kalven.*

Karlavagnshöjden GA *kålvagshøjda* Karlvagnshöjden. — Carvagnsberget 1826 gmk. ∽ Vid *Karlavagnsmossen.* Anledningen till namnet är möjligen, att stjärnbilden *Karlavagnen* från någon utsiktspunkt synes gå upp över berget.

Kartosåfta sF *ǧårtosafta.* — Gartosofta GS. ∽ Högt berg västsydväst om Örsjön. Namnet synes möjligen urspr. innehålla fi. adj. *karttusa* 'tillväxande' (eller en form av släktn. *Karttuinen,* som är känt från norra Fryksdalen) + *ohta* 'panna, flint' med samma sena utveckling av *ht* till *ft,* som förutsatts i namnet *Läftalamp,* se *Lövtjärnet* (C).

Kirkkomäki se **Juvberget.**

Kirposananåppi sF *ǧirposananapı.* ∽ Väster om tjärnen Hireslamp. Namnet är tydligen finskt, men härledningen är okänd.

Kivikimäk GA *kivikımæk.* Binamn: **Kivimäkberget** *kivımækbærj* (1930), Kvikmäk *kvikmæk.* ∽ Tämligen stor bergås omedelbart väster om Tallåstjärnen. Huvudnamnet synes urspr. innehålla fi. *kivikkä* 'stenhallon' eller *kiviko* 'blockmark' + *mäki* 'backe, berg, ås'. Första binamnet har f. led. reducerad till *kivi* 'sten' och har fått en svensk s. led tillagd efter den finska. Andra binamnet är väl en förvanskning av huvudnamnet (C).

Klamberget S *kłåmbærj.* ∽ Söder om Spångtjärnarna. F. led. är värml. dial. *klam* 'trång klyfta'.

Klitten 1 D *kłétn̥, væsta, østa k.* Västra, Östra K. — V., Ö. Klitten GS. ∽ Namnet *K.* är best. form av älvd. dial. *klitt* (*kłet*) 'klint'.

Klitten 2 nF *kłétn̥.* — Klitten GS. ∽ Se föreg.

Knallarna nF *kn̥nålạn.* — N., M., S. Knallen GS, Knallen Sve 5: 611. ∽ Namnet är best. form av värml. dial. *knalle* '(berg)knöl'.

Knappåsröset E *knåpasrøs.* — Rösen på Knappåsen 1642 db. ∽ Högt berg på hmnet *Knappåsens* mark. För namngivningen jfr *Vålbergsrös,* se *Vålbergshöjden.*

Knartarna D *knåṭan.* — N., S. Knatten GS. ∽ Namnet är best. form pl. av värml. dial. *knart* (*knaṭ*) 'knöl'.

Knipen nF *kgipp*. — Nipen GS. ∽ Namnet är best. form av sv. och no. dial. *knip* m. 'brant bergtopp'.

Knippen D *gnápa*. — Knäppen GS. ∽ Namnet är best. form av dalbymålets *knipp* f. 'bråddjup' (se A. Noreen, Fryksd. ordb., s. 138).

Knoberget E *knǫbærj*. Binamn: **Näsknoberget** *næsknobærj*. — Knoberget GS. ∽ I närheten av sjön *Knon* och Östra *Nästjärnen*.

Knäberget 1 E *knębærj*. — Knäberget GS. ∽ F. led. är ordet *knä*, i ortens dial. *kne*.

Knäberget 2 GA *knæbærj*. — (Knäberg ek GS). ∽ Se föreg.

Knämyrberget E *knęmyrbærj*. — Knämyrb. GS. ∽ Invid *Knämyren* väster om sjön Åmten.

Knääshöjden S *knęashøjda*. — (Knääsen ek GS). ∽ Om f. led se *Knäberget* 1.

Kompoberget sF *kómpobærj*. — (Kumpumäki Gottlund, Dagb. 1821 s. 371, Kompoberg ek GS). ∽ I hmnt Avundsåsen. Namnet är ursprungligen en tavtologisk sammansättning av fi. *kumpu* 'kulle' och *mäki* 'backe, kulle, berg' (C), varefter s. led. utbytts mot den svenska översättningen därav. Gottlunds och kartornas namn avse torp.

Kotberget N *kǫtbærj*. ∽ Troligen vid *Kottjärnen*.

Kringsberget sF *krigsbærj*. ∽ Jfr hmnet *K.* och *Kringtjärnen* (sjönamn).

Kristaåsen E. — Kristaåsen GSk. ∽ Uttalet ej känt. Ligger väster om *Kittatjärnen*, på GSk kallad *Kristatj*.

Krokolaknölen nF-sF *krǫkokaknør*. — Krokolaknölen GS. ∽ Härledningen av f. led. är okänd (ett öknamn *Krok-Ola*?).

Kronan E *krǫna*. Binamn: **Loffstrandsberget** *løfstransbærj*. — Kronan GS. ∽ På hmnet *Loffstrands* mark väster om Busjön 3. Huvudnamnet är best. form av *krona*, flerstädes (t. ex. i Norge) använt som bergnamn.

Kullen N *køln* Kollen. — Hästbgt GSk, Kullen GS. ∽ Namnet är best. form av fsv. *kolder* (jämte *kulder*), fvn. *kollr* 'rundad topp, hjässa'.

Kullfurhöjden N *kølfərhøjda*. — Kolfuruhögden 1666 db, Kullfuruhöjden GS. ∽ F. led. synes möjl. vara ett okänt **kullfura* 'kullfallen fura' el. 'fura med rundad topp' (Sahlgren).

Kullåsen N *køləsn* Kollåsen. — Kåhl-åsen 1697 lh, Kullåsen GS. ∽ Om f. led. se *Kullen*.

Kuntknölen nF *kùntknør*. ∽ Nordväst om Västersjön 2. F. led. synes vara värml. dial. *kunt* 'näverränsel', men anledningen till namngivningen är okänd.

Kvikmäk se Kivikimäk.

Kvistberget N *kvèstbærj*. — Kvistb. GS. ∽ Namnet, som även förekommer i Klövsjö och Skellefteå socknar i Norrland, betyder måhända 'berget med sidoutskott'; jfr *förstukvist*.

Kåjtmäk se Hemberget 2.

Kårkikangas se Högåsen.

Kälkberget E *gælkbærj*. — Kälkberget GSk. ∽ Anledningen till namnet är okänd.

Kärpakombo nF samt Norge *kærpakombo*. ∽ Väster om Päggonätto. Synes innehålla fi. *kärppä* 'hermelin' + *kumpu* 'kulle' (C).

Laften sF *láfta*. — Omedelbart sydväst om N. Gaveltjärnet. ∽ Namnet är best. form av sv. och no. dial. *laft* f. sg. och n. pl. 'rätvinklig avsats vid övre delen av en mur eller klippa'.

Laggåsen GA *làgasn*. — St. Laggåsen ek GSk, Laggåsen GS. ∽ Ligger inom hmnet *Laggåsen*. Kan möjligen i f. led. ha ordet *lagg* i bet. 'nedre kanten av sluttande åker el. äng', som är känd från sv. och no. dial., men sammanhänger väl snarare närmast med namnet på den närbelägna sjön *Laggen*.

Laggåshöjden se Finnfallberget.

Laukomäksberget sF *láukomæksbærjə*.. — Lakomeksb. GSk. ∽ Namnet har urspr. varit **Loukkumäki*, varom se tjärnen *Laukolamp* (C). Det har upptagits av en därinvid liggande lägenhet (*Lakomek* ek GSk, *Lakomäg* GS), och härav har det nuvarande namnet bildets.

Letteråsen sF. — Leteråsen ek By, Letteråsen GS, Letteråsen el. Lethöjden 1842 Bn s. 122. ∽ Hellquist antar (Sjönamn 1 s. 339), att f. led. innehåller en motsvarighet till no. dial. *leite*, fvn. *leiti* 'höjd med utsikt åt två håll'. Reellt är denna etymologi utmärkt motiverad, då berget bjuder en storartad utsikt, men formellt strandar den på att socknens dial. är norskt solornål, vadan namnet, om den vore riktig, skulle ha diftongen *äi* i första stavelsen. Namnet *Lethöjden* innehaller väl i f. led. namnet på den närbelägna sjön *Letten* och namnet *Letteråsen* gammal gen. av namnet på sjöns avloppså *Lettan*, som rinner förbi berget, se detta namn, s. 114.

Lisselkilen N *lèslçiln*. — Lisselkin GSk. ∽ Om f. led. se *Lisselsjön*. Namnet står i motsättning till det närbelägna *Storkilsberget*.

Lisselåsen N *lèslåsn*. — Lillåsen GS. ∽ Jfr föreg. och *Stentrappan* (backar).

Ljusneberget sF *jùsnbærj*, *jùsnbærjə*. — Ljusneberget GS. ∽ Sträcker sig utefter älven *Ljusnan*.

Loffstrandsberget se Kronan.

Lortberget D *lótbærn*. — Lortb. GSk. ∽ Ej långt från *Lorten* (tjärn). Bergnamnet synes vara det primära.

Luckeråsberget S *lùkərasbærj*. ∽ Väster om V. Jordbacktjärnen. Härledningen av f. led. är okänd.

Lålamsberget sF *lålamsbærjə*. — Lålamsberget GS. ∽ Nordost om riksröset 97. Intill berget finns en liten tjärn, som på GSk kallas *Örtj*. Måhända har den en gång hetat **Lohilampi*, jfr *Låhelamp* (s. 79) och *Örtjärnen*.

Långlidberget GA *lågḷibærj*. — Långelidberget 1666 db (Långlidberg ek GS). ∽ F. led. är säkerligen sammansatt av *lång* och *lid* 'backe', trots uttalet med "tjockt" *l* (såsom i sjönamnet *Daglösen* i Färnebo hd, se SOV III s. 60, och i *Bäckelberget*, här s. 132 f.). Har tillhört R, vilket förklarar uttalet med *a*.

Läjmåsenmäk se **Hemberget 1.**

Lövberget se **Norkberget.**

Lövfallberget sF *løfalbærjə*. — Lövfallberget GS. ∽ På bergets nordsluttning ligger lägenheten *Lövfallet*, vars s. led. är *fall* 'svedjefall'.

Mammasberget sF *måmasbærjə*. — Mammasb. GS. ∽ F. led. är säkerligen finsk, kanske urspr. släktn. *Mammoinen*, som är känt från Östmark (C).

Mangslidberget sF-Ns *mågslibærj* (sF), *mågslibærj* (Ns). Fi. namn (Ns): Mångamäk *mågamæk*. — Mangslibergen GSk, Mangslidbergen GS, (Monkamäki Gottlund, Dagb. 1821 s. 344). ∽ Mycket vidsträckt bergkomplex, som sträcker sig utefter *Mangs(lid)älven*, se denna. Det fi. namnets f. led. synes vara en förfinskning av f. led. i det sv. namnet (jfr det fi. namnet *Manganjåk* under *Mangsälven*). Det av Gottlund uppgivna namnet torde avse torpet *Mangslidberg* i Ns nära gränsen till Fryksdals hd. (C).

Medskogsberget sF *méskoksbærj*. — Midskogs-berget 1749 Lindgrens gränsk., Medskogsb. GS. ∽ Med riksröset 95 *Medskogsbergsröset*. Namnet givet efter hmnet *Medskogen*.

Melljuvberget sF *mæljubærj*, *mæljubærjə*. — Melljuberget GS. ∽ Ligger *mellan Juvberget* och *Skarpjuvberget*.

Midsommarsberget sF *mésəməsbærj*. — Midsommarberget ek, Midsommarb. GS. ∽ Förmodligen står namnet i sammanhang med midsommareldar.

Milberget S *mìlbærj*. — Mijlberget 1710 ggk, Milberget ek GS. ∽ F. led. innehåller väl ordet *mila* 'kolmila'.

Mordinen nF *mórdınən*. — (Mordinen ek GS). ∽ Med en liknämnd lägenhet. Namnet ser ut som ett okänt fi. släktnamn **Murtinen*; jfr det kända släktnamnet *Murtonen* (C).

Munterberget R *mùntərbærj*. ∽ Omedelbart öster om Lemuntjärnarna. Namnet synes möjligen innehålla ett soldatnamn *Munter*, då man dock snarast skulle ha att vänta sig akut acc. (och gen.-*s* i kompositionsfogen).

Mussikberget R *músıkbærj.* ∽ Öster om N. Bogeruds inägor. F. led. kan möjligen innehålla fi. *mustikka* 'blåbär'. Tolkningen är föreslagen av prof. Collinder.

Musåberget E *mùsabærj, músabærj.* — Musåberget ek GS. ∽ Invid *Musån.*

Mångamäk se **Mangslidberget.**

Mörberget 1 E *mòrbærj.* — Mörberget GSk (Mörberg ek GS). ∽ F. led. innehåller kanske värml. dial. *mör* 'myra'.

Mörberget 2 R *mòrbærj.* — (N., S. Mörberg ek GS). ∽ Jfr föreg.

Möresberget D *mòsbærı.* — Möreberget ek, Möresb. GS. ∽ I hmnet *Möre.* Det uppgivna dial.uttalet är knappast genuint.

Nemmäk E *némæk.* — Nemäki GSk, Nemmäk GS. ∽ Namnet synes urspr. innehålla fi. *neva* 'kärr' + *mäki* 'berg'; berget skjuter som en barriär fram mellan två mossar (C).

Nolla sF *nóla.* Binamn: **Nollaberget** *nólabærjə.* — Nolla GS. ∽ Med en lägenhet *Nolla*; detta namn är urspr. fi. *nulho* 'toppen av en kulle', jfr *Nollaberget* SOV II s. 80 (C).

Nollaberget Ns *nólabærj.* — Nollab. GS (Nullamäki Gottlund, Dagb. 1821 s. 347). ∽ Med en lägenhet *Nolla*, densamma som Gottlund kallar *Nullamäki.* Jfr föreg.

Noppen 1 sF *nópən.* — Noppen GS. ∽ Namnet är urspr. fi. *nuppi* 'knopp, knapp, toppen av en backe'; jfr *Noppilamp* SOV II s. 63 (C).

Noppen 2 GA *nópən.* ∽ Högt berg öster om St. Örsjön. Namnet är måhända, trots uttalet, av samma ursprung som föreg. (jfr *Kirposananäppi* s. 139); knappast är det best. form av värml. dial. *nopp* (*nop*) m. 'små tovor av ull eller hår på en väv'.

Noppi GA *nópı.* ∽ Kulle söder om Flåsjön (i byn Flåsjön). Namnet är fi. *nuppi* 'knopp, knapp, backkrön' (P, C).

Norkberget E *nòrkbærj.* Binamn: **Lövberget** *lòvbærj,* **Sjöberget** *sòbærj.* — Sjöberget GS. ∽ Mellan Bubäcken och Görsbäcken vid *Norktjärnen.* På bergets västra sluttning ligger sätern *Norketorp(et).* I trakten uppges namnet bero på att nyodling där skulle ha gjorts av "*norkar*", d. v. s. norrmän (jfr "*Norkan* Marit" 1674 Jösse hds db s. 606, "han som är *nårk* född" 1677 Jösse hds db s. 639); om trovärdigheten av denna tradition är intet känt. Trots den grava accenten torde f. led. emellertid också urspr. kunna innehålla fi. adj. *norkka* 'knapp, skral' (C). Bergarten *norka* 'murksten' (Rinman, Bergverkslexikon II s. 203) finns där icke.

Näsknoberget se **Knoberget.**

Nötåsberget S *nòtasbærj.* ∽ Söder om *Nötåstjärnen.* Har väl en gång hetat **Nötåsen*, vari f. led. kan vara *nöt* 'kreatur'.

Odriasfallet sF *ódrıasfalə*. — Östra Höklingen 1749 Lindgrens gränsk.; Odriansfallet GSk, Odriasfallet GS. ∽ F. led. är fi. släktn. *Utriainen*, som är känt från trakten, se Gottlund, Dagb. 1821 s. 368 (C). S. led. är best. form av *fall* 'svedjefall'. Ligger nära intill det norska berget *Höklingen*, jfr *Höcklingedalen*, dal.

Pellementskäret sF *pælәmansar* Pellementskärret. — Pellementskäret GS. ∽ Enligt uppgift på platsen skall namnet vara givet efter en finne *Holes-Ola Pellement* (*hósola pælәmant*) (C). Om s. led. se *Aftonskäret*.

Persby Gillersberg D *pæsbı jilәsbærı*. — Persby Gillersb. GS. ∽ Ligger på N. el. S. *Persby* mark. Jfr *Gillerberget* och *Gillertjärnen* samt *Ransby Gillersberg*.

Pottmäk nF *pótmæk*. — Potmek GS. ∽ Torde innehålla fi. *putti* 'bock, get' + *mäki* 'berg' (C).

Påssåsen sF samt Norge *påsåsn*. — Possåhsen 1749 Lindgrens gränsk. (Pussåsa (Poståsen) Gottlund, Dagbok 1821 s. 371, Possåsen Gottlund a. a. s. 372, Posåsen ek, Possåsen GS). ∽ Med riksröset 99 (Posåsröset ek, Possåsröset GS). F. led. är troligen ett finskt ord, men ovisst vilket (*posso* 'gris'?) (C). Gottlunds och kartornas namn *Pussåsa*, *Pos(s)åsen* avse ett torp; även på norska sidan finnas gårdar med samma namn (*Possaasen* no. top. k.).

Pälläsen GA. ∽ Vid St. Laggen. Uttal ej känt. F. led. kunde vara fi. *pella* 'lin' (C). Trakten är finnbygd.

Pörthallen D *pэtala*. — Örtjärnberget GSk, Pörthallen GS. ∽ Mellan *Pörtarna* och *Öretjärnen*. S. led. är best. form av värml. dial. *hall* 'häll'.

Rajakalliå Ns *råjakålıa*. ∽ Högsta delen av höjden vid Flatåsen 2, strax norr om inrösningsjorden. Namnet synes innehålla fi. *raja* 'gräns' + *kallio* 'berg, klippa' (C).

Rajanoppi Ns *råjanopı*. ∽ Strax norr om följ. Namnet är finskt. Om f. led. se föreg. S. led. är fi. *nuppi* 'knapp, knopp, toppen av en backe' (C).

Rajskimäk Ns *råjskımæk*. — (Raiski ek GSk, Rajsk GS). ∽ Nära Ljusnan. Namnet innehåller måhända fi. *raiske* 'smolk, skräp' + *mäki* 'berg' (C).

Rangelåsen N *ràŋәlåsn*. — Rangelåsarna GSk. ∽ Intill *Rangelmyren*. Härledningen av f. led. är oviss. Jfr verbet *rangla* 'ragla' och namnet *Ranglan* på en slingrande å i Jämtland (GS 65). Genom myren rinner den slingrande Gräsbäcken.

Rangknölarna nF *ràŋknэlan*. — Rangknölarna GS. ∽ Norr om *Rangsjön*.

Ransby Gillersberg D *rásbı jíləsbærı.* — Ransby Gillersbgt GSk, Ransby Gillersb. GS. ∽ Jfr *Persby Gillersberg.* Tillhör väl något av hmnen *Ransby.*

Rickenberget sF *ríkənbærjə.* — Rickenberget GSk, (Rickenberg ek GS). ∽ F. led. synes innehålla fi. släktn. "*Rickinen*" (= *Rickinen*?), som är känt från nordvästra Värmland, se Gottlund, Dagb. 1821 s. 170, 173 ff. (C).

Rommamäk GA *rómamæk.* — Norr om *Rommamäktjärnen.* Utgör en del av Stenboberget. Namnet synes innehålla fi. *ruma* 'ful, vanskaplig, oformlig, stygg' (måhända i demonisk bet.) + *mäki* 'berg' (C). Jfr *Styggberget.*

Rommeshöjden R-S *ròməshøjda.* — Råmossehöjden 1826 gmk. ∽ Stort berg öster om Busken, Grästjärnen och *Råmossarna.* F. led. kan möjligen urspr. vara gen. av fsv. mansn. *Romund.*

Ruskåsen 1 D *rùskøsṇ.* — Ruskåsen GSk. ∽ Ostsydost om Storforssjön. F. led. är väl subst. *ruska* (i *lövruska* o. d.). Jfr terr. n. *Ruskåsen* N.

Ruskåsen 2 nF *rə̀skøsṇ.* — Ruskåsen GS. ∽ Se föreg.

Råberget. Inom häradet finnas åtminstone 4 berg med detta namn: 1 E (väster om Klarälven), 1 sF samt Norge, 1 GA (nordväst om Ö. Gösjön nära gränsen till R), 1 R (väster om Lakenesjön nära gränsen till E). Uttal: *ràbærj* E R, *ràbærj* GA. — Äldsta citat: W. Råberget 1659 db (GA), Råberget 1666 db (GA R) 1749 Lindgrens gränsk. (sF-Norge). ∽ F. led. är *rå* 'gränslinje'. Vid sidan av *R.* i E rinner en bäck, som passerar gränsen till R och strax därefter utfaller i Lakenesjön; vid denna bäck ligger en lägenhet *Råbäcken.* Alla övriga berg ligga vid eller på en gräns.

Rådahöjden E-R *ràhogda, ràhøjda.* — Råknölen 1653 db; Mosserudzhögden 1666 db; Radahöjden GS. ∽ Namnet *Rådahöjden* är givet av vägfarande norrifrån: 'den höjd man har att passera för att komma till (gårdarna) *Råda* (jfr Hesselman, NoB 1930 s. 1 ff.). Namnet i db 1653 innehåller troligen *rå* 'gränslinje'. Namnet i db 1666 sammanhänger möjligen med någon nyodling vid *Stormossen* i R, vilken ligger intill höjden.

Råinmäk sF *ráinmağ.* — (Ö. Kindsjöberget ek GS). ∽ Vid sjön *Råinjärv* (även kallad *Östra Kindsjön*); jfr *Aamäk* (C).

Råknipen nF samt Kopparbergs l. *ràknipən.* — Råknipan 1783 lkk, Råknipen GS. ∽ Om f. led. se *Råberget.* Om s. led. se *Knipen.*

Råksinmäk sF *ráksinmağ.* — Räskinmåk (!) GSk, Roksinmäg GS. ∽ Namnet är finskt. Dess s. led. är *mäki* 'berg', f. led. oviss (möjl. ett okänt släktnamn).

Rånolla Ns samt Fryksdals hd. — Råberget 1652 1666 db, Råknölen 1653 db, Rånollabgt GSk, Rånolla GS. ∽ Invid *Råviggen.*

F. led. är *rå* 'gränslinje'. Om s. led. se *Nolla* (bergn.). Uttalet är icke känt.

Råröskliuten D samt Kopparbergs l. — Råröskliuten GS. ꝏ Uttal okänt. F. led. är sammansatt av *rå* 'gränslinje' och *rös* 'gränsmärke av stenar'.

Råsåsen N *røsąsn̥*. — Rasåsen (!) GSk, Rudsåsen GS. ꝏ F. led. är möjligen urspr. gen. av fsv. *rodh* (jämte *rudh*) 'röjning'.

Rävhyberget S *rævhybærj*. ꝏ Öster om Björntjärnen. F. led. är dial. *rävhy* (jämte *rävhi*) 'rävlya', jfr ä. sv. *hide* 'rovdjursnäste'. Det är gott om rävlyor i berget.

Rören N *rø̨n*. — Rörn GS. ꝏ Namnet är väl best. form av *rör* 'röse', nu n. men i fvn. troligen m. *hreyrr* (se Noreen, Xenia Lideniana s. 4 f.).

Rösberget. Inom häradet finnas åtminstone 5 berg med detta namn: 1 D samt Kopparbergs l., 1 E, 1 N, 1 R, 1 S (på Väsby skogsmark ett stycke norr om landsvägen till Munkfors). Uttal: *røsbæri* D, *røsbærj* E N R, *røsbærj* S. *R.* i N har binamnet **Rösbergskullen** *røsbæskøln* Rösbergskollen, egentligen betecknande bergets högsta topp. ꝏ F. led. är *rös* 'stenröse'. Om binamnet se *Kullen* ovan.

Rösen N *røsa*. — Rösa GSk, Rösen GS. ꝏ Namnet är best. form av värml. dial. *rös* f. 'stenröse'.

Siberget sF *sìbærjə*. — Siberget GS. ꝏ F. led. torde innehålla östno. dial. *sid* 'väldig'; berget är stort.

Sjöberget E *sø̀bærj*. — ?Berget Stafwerswålen 1666 db, (Vålbergssäter GSk,) Sjöberget GS. ꝏ Ligger öster om sjön Bredvisten och är det högsta i den närmaste omnejden. *Staversvålen* utgör enligt db gräns mellan E och N och ligger öster om Busjön (vilken är i omedelbar förbindelse med Bredvisten). F. led. i detta namn är väl gen. av sv. dial. *staver* 'stör' och s. led. best. form av *våle* 'gränsmärke'.

Sjögaråsen 1 N *sø̀gærąsn̥*. — Sjögaråsen GS. ꝏ F. led. är fsv. gen. *siöghar* av *sjö*. Sträcker sig fram till *Sösjön*.

Sjögaråsen 2 N *sø̀gærąsn̥*. — Sjögeråsen GS. ꝏ Se föreg. Ligger vid *Stöllsjön*.

Skackelåsen E *skåkəląsn̥*, *skåkəląsn̥*. — Skackelåsberget GSk, Skackelåsen GS. ꝏ Berget består av två parallella armar, omgivande en dal; detta är väl anledningen till namnet.

Skallberget. Inom häradet finnas åtminstone 9 höjder med detta namn: 2 E, 1 sF, 1 N, 3 R, 2 S. Uttal: *skålbærj* E N R S. — Äldsta citat: Skall-Berget 1760 lh, gällande den höjd i E, som felaktigt kallas Säterberg ek och Säterberget (Skallberget) GSk. ꝏ F. led. är *skalle* i dess fsv. bet. 'skalligt huvud'. Jfr bergnamnet *Snödskallen*, varom se J. Sahlgren i NoB 1935, s. 67. Namnet betyder sålunda 'berget med kal hjässa'.

Skarpen E *skárpən*. — Skarpen GS. ∽ Namnet är en substantivering i best. form av adj. *skarp*.

Skattlesberget E *skàtləsbærj*. — Skattlesberget GS. ∽ Härledningen av f. led. är okänd.

Skavåsen N *skåvasn*. — Skafåhsen 1697 lh, Skavåsen GS. ∽ F. led. är väl ä. värml. dial. *skav* 'asp- el. tallbark som avskaves till kreatursfoder' (— — "är honom händt . . . i skafskogh . . . när han skolle köra skafuit hem" Jösse hds db 1630 s. 7).

Skepparberget nF *sèparbærn*. — Skepparb. GS. ∽ Anledningen till namnet är okänd.

Skollsåsen N *skólsåsn*. — Skållsåsen GSk, Skullsåsen GS. ∽ F. led. är troligen urspr. gen. av värml. dial. *skolt* (*skolt*), fvn. *skolt* 'skult, hjässa'.

Skrallerberget 1 D. — Skralleberget GSk, Skrallarb. GS. ∽ Uttal ej känt. Jfr följ.

Skrallerberget 2 nF *skràləbærn*. — Skrallerb. GS. ∽ F. led. synes innehålla ett av värml. dial. verb *skrallra* 'skallra, skrälla' bildat **skraller* n. med den supponerade bet. 'skräp, bråte, stenhopar', jfr sv. dial. *skrammel* (Rietz s. 596 b) 'skräp, bråte', värml. dial. *rammel* 'skräp, uppstaplade saker'.

Skråckarberget sF *skràka(r)bærjə*, *skràka(r)bærjə* eller Skråckarbergen *skràka(r)bærja*. — Villhulamäki Gottlund, Dagb. 1821 s. 319, Skråckarb. GS. ∽ Jfr hmnet *S.* F. led. är av oviss härkomst. Måhända innehåller den ett tidigare, nu försvunnet namn **Skrock(ar)ån* (jfr det terr. namnet *Skråckåberge* 1795 kb) på den förbi berget rinnande *Dypån*, vars första led vore verbet *skrocka* 'sladdra m. m.' växlande med detta ords nomen agentis **skrockare* (jfr *Löparsjön*). Det av Gottlund anförda namnet innehåller det likaledes av G. anförda fi. bynamnet *Vilhula* + *mäki* 'berg'.

Skråkvikberget R *skràkvikbærj*. ∽ Strax väster om sjön Busken intill en liten vik, som förmodligen kallas *Skråkviken*; f. led. av detta namn är av okänd härledning.

Skymnäsklätten R *sömnæsklætn*. — Skymnäsklätten ek GS. ∽ På *Skymnäs'* ägor. S. led. är best. form av värml. dial. *klätt* 'klint'.

Skäptesberget N *sæptəsbærj*. ∽ Öster om Klarälven, mellan Storvålen och Ulvberget. F. led. är gen. av en motsvarighet till fvn. *skepti* n. 'spjut, skaft', sv. och no. dial. *skäfte* 'skaft', här antingen i den från sv. och no. dial. kända bet. 'Equisetum hiemale' eller snarare i den i ortnamn flerstädes uppvisade bet. 'bergutsprång' (jfr det uppl. sockennamnet *Skäfthammar*, varom se J. Sahlgren i Upsala nya tidnings julnummer 1935, s. 8). Uttalet visar exempel på den av S. Samuelsson år 1898 i socknen iakttagna företeelsen, att fnord. *pt* icke — såsom eljest i värml. dial. — övergått till *ft* (se Samuelsson, En bok om Värmland, s. 391), en övergång som dock senare i allmänhet inträtt även där (se Kallstenius, Sv. Landsm. XXI: 2 s. 9).

Skärberget 1 N *särbærj.* ∽ På Ljusnäs' mark mellan Ljusnan och Långtjärnen, sydväst och söder om sistnämnda. Om f. led. *skär(r)* jfr följ. och *Aftonskäret.*

Skärberget 2 N *särbærj* Skärrberget. — Skärb. GS. ∽ Om f. led. se föreg. och *Aftonskäret.*

Skärgesberget se **Bockberget.**

Skärknipen nF *særknıpən, særknıpən* Skärrknipen. — Skärknipen GS. ∽ Om f. led. se *Aftonskäret,* om s. led. se *Knipen.* Är ett högt berg (609 m.).

Skärknölen nF *særknən, særknən* Skärrknölen. — Skärrknölen. ∽ Om f. led. se *Aftonskäret.* Högt berg (629 m.).

Skäråsen nF. — Skäråsen GS. ∽ Uttalet ej känt. Omedelbart nordväst om *Skärknipen,* lägre än detta berg.

Slåttberget R *slətbærj.* ∽ Invid *Slåttbergsmyren.* F. led. är värml. dial. *slått* 'slåtter'; förmodligen har slåttern på myren givit anledning till namnet.

Slättenehammaren D *slætnhamən.* — Slättnehammaren GS. ∽ På *Slättenes* ägor. Om s. led. se *Brönnäshammar.*

Snarkullberget GA *snarkulbærj.* — Snarkullen ek GS. ∽ F. led. är väl antingen ä. sv. *snar,* biform till *snår,* eller ordet *snara,* syftande på fågelfångst (jfr Sahlgren NoB 1920 s. 161).

Solberget R-S *sołbærj.* ∽ Öster om Lidssjön; vid norra ändan ligger *N. Solbergstjärnen.* Namnet torde beteckna ett berg, som har södersluttning och sålunda är ofta solbelyst.

Spetsberget nF *spisbærı* Spissberget. — Spetsberget ek GS. ∽ F. led. är ordet *spets* i dial.formen *spiss.*

Spraggberget R *spragbærj.* ∽ Nära tjärnen *Spraggen* 2.

Stakberget E *stakbærj.* — Stakberget GS (Stackberget ek). ∽ Omedelbart söder om *Staktjärnen* (se denna).

Stamboberget sF *stámbobærj.* ∽ Väster om Ljusnan. Härledningen av f. led. är okänd.

Staversvålen se **Sjöberget.**

Stenboberget GA *stenbobærj.* ∽ Vidsträckt men föga högt berg ett stycke väster om Narsjön; där ligga torpen *Stenbohöjden* och *Stenbokullen* (Kullen GS) och Rommamäktjärnen; en del av berget kallas *Rommamäk* (se detta). Anledningen till namnet *S.* är oviss. Jfr *Stenboflon* (vattendrag).

Stendalsberget E. Binamn: **Finnberget** *finbærj.* — Stendalsb. GS. ∽ Att namnet *S.*, för vilket intet uttal är känt, dock fortfarande

existerar under formen **stédasbærj*, framgår med tämlig säkerhet av namnet på den omedelbart väster om berget genom *Stendalen* rinnande *Stendalsbäcken* (se denna).

Stenklammen N *stèkkama*. ∽ Öster om Stömyren. Om f. led:s dial.form jfr *Stenholstjärnen*. S. led. är best. form av värml. dial. *klam* f. 'klyfta'.

Stigsberget R *stíksbærj*. — Stijgzbäcksåsen 1653 db, Sticksberg ek, Stigsberg GS. ∽ F. led. är rimligtvis gen. av *stig* 'gångstig'; en väg går över berget. Jfr *Stigsbäcken*.

Stillåsen E *stìlasn*. — Stilåsen GSk, Stillåsen GS (Stíllåsmyren ek). ∽ Härledningen av f. led. är okänd.

Storhammaren nF *stòrhamən*. — Storhammaren GS. ∽ Högt berg (656 m.). Jfr *Brönnäshammar*.

Storkilsberget N *stòrgilsbærj*. — Storkilsberget GSk. ∽ Jfr *Lisselkilen*.

Storvålen N *stòrvan*. — Storvålen GSk. ∽ Väster om berget Rösen. S. led. är väl best. form av sv. och no. dial. *vål* m. 'svedjefall'.

Storvålsberget E *stòrvasbærj*. — Storvålsberget GSk. ∽ Jfr föreg.

Styggberget E *stỳgbærj*. ∽ Invid Knons östra strand. Jfr *Styggbergsudden*. F. led. är *stygg*, måhända i demonisk betydelse.

Styggåsen nF *stỳgasn*. — Styggåsen GS. ∽ Jfr föreg.

Stålknappen N *stàkknapən*. — Stålknappen GS. ∽ Anledningen till namnet är okänd.

Stöåsen N *stòasn*. — Stöåsen GS. ∽ Förbi höjden rinner ån *Stöan*.

Svansåsknartarna D *svánsasknatan*. — Svanåsknatten ek, Svansåsknatten GSk, Svansåsknattarna GS. ∽ Söder om höjden ligger lägenheten *Svansåsen* intill Näckån; måhända ha svanor uppehållit sig i ån. Om s. led. se *Averåknartarna*.

Svartberget sF *svàtbærjə*. — Svartberget GS.

Såinmäk sF *såinmæǧ*. — Såinmäg GS. ∽ Namnet är finskt och s. led. fi. *mäki* 'berg'. Härledningen av f. led. är mycket oviss (?fi. adj. *soinen* 'sumpig' — vid sidan av berget ligger en mindre mosse).

Sångeshöjden S *sàŋəshøjda*. — Sångzhögden 1710 ggk, Sångensberget ek GS. ∽ Väster om sjön *Sången*. Jfr detta namn och *Buskesälven*.

Såskanmäk sF *såskanmaǧ*. — Såskonmäg GSk, Såskenmäg GS. ∽ Namnet synes innehålla fi. adj. *soskainen* (till subst. *soske* 'snömos, snösörja, stöp') + *mäki* 'berg' (C); tätt intill berget ligger en mosse.

Säterknipen nF *sætərknipen*. — Säterknipen GS. ∽ Mellan Råknipen och Skärknipen. Om s. led. se *Knipen*.

Tallåsberget nF *tålasbærj*. — Tallåsberget GS. ∽ Jfr *Tällåsen*.

Tallåsröset GA samt Färnebo hd *tålasrøs* (i Färnebo Tallåsrös *talasrös*). — Tallåsen 1666 ldb, Tallåsrös ek, Tallåsröset GS. ∽ På toppen sammanstöta Älvdals och Färnebo hd, i äldre tid även Kopparbergs l.

Tassberget G *tåsbærj*. — Tassberget ek GS. ∽ F. led. innehåller väl sv. dial. *tasse* 'varg'.

Tihåsenmäk Ns *tihasənmæk*. ∽ I hmnet Viggen, väster om hmnsdelen Gräsfallet. Namnet synes innehålla fi. gen. **tihosen* (av **tihonen*, dim. till *tiho* 'insekt, mygga, knott') eller av ett icke känt fi. släktnamn **Tihonen* + *mäki* 'berg' (C).

Tinglöshöjden S *tigløshøjda*. — (Tinglöfstorp ek GS). ∽ Söder om Kalvhöjden. F. led. innehåller troligen släktnamnet *Tinglöf* (*tigløv*) med i obetonad ställning bortfallet *v*.

Tjärnbergsberget Ns *çærnbæsbærj*. Fi. namn: Kångarimäk *kåŋgarimæk*. — Kiärne berget 1653 db, Kärnb. GS. ∽ Vid hmnet *Tjärnberget*. Det finska namnet innehåller *Konkari*, enligt traditionen benämning på första innebyggaren på platsen, + *mäki* 'berg' Jfr terr. n. *Tjärnberget*.

Torrakberget 1 E *tørakbærj*. — Torrakberget GS. ∽ F. led. är värml. dial. *torrak* 'upprättstående torr tall'. Namnet förekommer även i Färnebo hd (se SOV III s. 103).

Torrakberget 2 GA *tørakbærj*. ∽ Väster om Snarkullberget. Se föreg.

Torrberget 1 D *tørbærı* Tårberget. — Torrberget GS. ∽ F. led. innehåller väl adj. *torr*, här liksom i fryksdalsmålet (se A. Noreen, Fryksd. Ordb. s. 108) med lång vok., kanske som förkortning av *torrak* 'torr tall' (se *Torrakberget* 1).

Torrberget 2 GA *tørbærj*. — Torrberget GS. ∽ Jfr föreg.

Tronshallen D *trónshala*. — Tronshallan GSk, Tronshallen GS. ∽ F. led. innehåller sannolikt gen. av mansn. *Tron*, som vid mitten av 1600t. användes i socknen enligt db. S. led. är best. form av värml. dial. *hall* f. 'häll'.

Trådberget S *trøbærj*. — (Tråberg ek GS). ∽ Sydost om Grässjöns sydända. F. led. är väl sv. dial. *tråd* 'steg, spår' (jfr fsv. *trōþa* 'trampa').

Trågåsberget R *trøgasbærj*. — Sydost om Skymnäsklätten. F. led. innehåller väl ordet *tråg*, i så fall antagligen avseende någon fördjupning i berget.

Tvärberget. Inom häradet finnas åtminstone 4 höjder med detta namn: 1 D, 2 E, 1 N. Uttal *tvårbærı* D, *tvårbærj* E N. ∾ Anledningen till namnet är oklar.

Tvärtförberget D *tvætførbærıə* (o. 1915). — Tvärtförb. GS. ∾ Anledningen till namnet är okänd.

Tväråsen N *tvårǫsn*. — Tväråsen GS. ∾ Anledningen till namnet är okänd.

Tållåjsennoppi Ns *tålaısənopı*. ∾ I norra delen av hmnet Viggen. Namnet är finskt. S. led. är fi. *nuppi* 'knapp, knopp, toppen av en backe'. F. led. är av oviss härledning, möjligen gen. **Toloisen* av ett okänt släktnamn **Toloinen*. Jfr det kända namnet *Tolonen* (C).

Täckberget E *tækbærj*. — Täckberget vV 4 s. III (Täckberget ek. Täckberg GS). ∾ Sydväst om Jangen. Härledningen av f. led. är oviss; jfr emellertid namnet *Vackerhöjden*.

Tällåsen D *tælǫsn*. — Tellåsen GSk, Tällåsen GS. ∾ F. led. innehåller väl, trots accenten, sv. dial. *tälle* 'tallskog'.

Tönnetsblyåsen E *tønsblyǫsn*. — Tönsblyåsen ek, Tönnetsblyåsen GS. ∾ På Ö. *Tönnets* ägor, nära *Blyåsen*.

Tönnetsfjället E *tønsfjæl*. — Tönnets fjäll glex 2: 208, Tönnesfjället ek GS. ∾ På Ö. *Tönnets* ägor. S. led. är best. form av *fjäll* 'bart berg'.

Ullsberget R *úlsbærj*. — Ullsberget 1826 gmk, Ullsberg ek GS. ∾ Väster om St. *Ullen*.

Ulvberget. Inom häradet finnas åtminstone 3 höjder med detta namn: 1 E, 1 E samt Fryksdals hd, 1 N. Uttal: *ålvbærj*. Äldsta citat: Vlffberget 1666 db (E-Fryksd.).

Vackerhöjden S *våkərhøjda*. — (Vackeråsen ek GS). ∾ Norr om Knääshöjden. Namnet har möjligen noanamns karaktär.

Valåsberget S *vålasbærj*. ∾ Öster om *Valåstjärnen*, ung. mitt emellan Lidssjön och Busken. F. led. är av oviss härledning; kan innehålla sv. dial. *val* 'ungt träd, käpp' eller *vale* (biform till *våle*) 'stenröse'. Jfr *Valås* SOÄ II s. 141 och följ.

Valåsen R *vålǫsn*. ∾ Väster om Rådasjön, mellan lägenheterna Ängkärret och Svarthult. En hemmansgräns går över berget. Jfr föreg.

Vehkasuonkangas Ns *væxkasoankåŋgas*. Binamn: **Vehkasuoåsen** *væxkasoǫsn*. ∾ I hmnet Digerberget. Namnet innehåller fi. gen. *Vehkasuon* av myrnamnet *Vehkasuo* (se detta) + *kangas* 'mo, sandbacke, sandås'. Binamnet har myrnamnet i oböjd form och har bytt ut fi. *kangas* mot *åsen* (C).

Viberget sF *vìbærı*. — Viberget GS. ∾ F. led. är trots den grava accenten snarast värml. dial. *vi* 'vide' (Kallstenius, Bärgsl. ljudl. s. 99 not 5).

Vålberget sF. — Vålberget GS (Vålbergstorp ek). ∽ Uttal okänt. Ingen hemmansgräns går över berget. F. led. är väl därför värml. dial. *vål* f. el. m. 'svedjefall'. Jfr följ.

Vålbergshöjden GA samt Färnebo hd *vålbæshøjda*. — Wåhlbergs Rös 1826 gmk, Vålbergsrös GS Almq s. 121, Vålbergsrösberget ek, Våhlberget Almq s. 71. ∽ F. led. torde innehålla sv. dial. *våle* 'stenröse, gränsmärke'; se *Valåsberget*. Kallas i Färnebo hd *Vålbergsrös*, se SOV III s. 103.

Vålhallen D *vålhala*. Binamn: Vålhallberget *vålhalbærı*. — Vålhallaberget GSk, Vålhallberget GS. ∽ Någon hemmansgräns går icke över berget. F. led. är väl därför värml. dial. *vål* f. el. m. 'svedjefall' (jfr *Vålberget*); s. led. i huvudnamnet är best. form av värml. dial. *hall* 'häll'.

Vålläggningsfallet nF. — Vålläggningsfallet GS. ∽ Uttal ej känt. F. led. syftar möjl. på *uppläggning* av *våle* 'stenröse'. S. led. är best. form av *fall* 'svedjefall'.

Vårkompo sF *vårkompo*. — Vårkompo GSk. ∽ Namnet innehåller fi. *vuori* 'berg' + *kumpu* 'kulle' (C); ligger nära *Höjgakompo*.

Väberget N *vąbærj*, *vębærj*. — Wäberget glex 2: 211, Värberg ek, Väberget GS. ∽ Söder om *Värsjön*. I denna sjös namn kan det *r*, som förutsättes ingå i f. led., icke framträda framför s. led:s sje-ljud (*s*), och därför finns det ej heller i bergets namn.

Värmundsåsen R *värmunsąsn*. Binamn: Värmullsåsen *värmulsąsn*. — Wärmulsåsen 1710 ggk, Warmunds Åsen 1826 gmk, Vermullsåsen ek GS, Värmullsåsen Sve 5 s. 343. ∽ Nära sjön *Värmunden*, även kallad *Värmullen*.

Ålebyklätten R *ålbyklætn*. — Ålebyberget GS. ∽ Väster om *Åleby*. Om s. led. se *Skymnäsklätten*.

Ånnfallberget R *ånfalbærj*. — (Onfalla ek, Ånfall GS, Ånberg GS). ∽ Härledningen av f. led:s f. led är okänd; dess s. led är *fall* 'svedjefall'.

Åselberget 1 D *åslbærı*. — Åsleberget GS. ∽ F. led. innehåller kanske urspr. böjd form av ordet *åtel*. Jfr *Åselbäcktjärnarna* och följ.

Åselberget 2 nF *åsləbærı*. — Åsleberget GSk, Årselb. GS (Åslebergssätrarne ek). ∽ Det uppgivna dialektuttalet är knappast genuint. Jfr föreg.

Åskogberget E *åskobærj*, *åskobærj*. — Åskogberget GS. ∽ Är f. led. sammansatt av *ås* och *skog*? Berget är långsträckt. Jfr *Åskagsberget* SOV II s. 82 och där citerad litteratur.

Älgklinten sF samt Norge *ælyklıntn*. — Ællduberg sl. 1200t. Ngl 2: 491, älde klintt 1554 NoB 1919 s. 162, Allder Klijnt m. 1600t. R 133, Eldeklint 1666 db, Elgeklint, Adlerklint, Elge el. Adlerklint

1748 NoB 1919 s. 154, Östra Adler el. Elgeklint 1749 Lindgrens gränsk., Elgklinten ek, Älgklinten GS. ∽ F. led. torde urspr. vara gen. av ett älvnamn *Ælda* (se Rygh, En. s. 40, Lidén, Bland. spr.-hist. bidr. s. 6 f.). Den nuvarande formen beror på omtydning, se E. Noreen, NoB 1919 s. 134.

Ömtberget, Västra och **Östra** D *vœster, òstər ømtbœrı.* — V., Ö. Ömtberget GS (, Emtbergssätern ek). ∽ Första stavelsens accenttyp obekant. F. led. torde urspr. vara ett fsv. **ölmt* 'svan', som förhåller sig till fno. *ælmtr* som fno. *ǫlpt* 'svan' till *ælptr.* Se vidare sjön *Ämten.* Invid Ö. Ömtberget ligger en tjärn som på GS kallas *Ömtbergstj.*

Önnboberget N *ønbobœrj, ònbobœrj.* — Örnboberget GSk, Önnboberget GS. ∽ F. led. kan möjligen urspr. vara *örnbo*; ordet *örn*, som icke är känt från älvdalsdial., bör enligt en i socknens mål sporadiskt gällande ljudlag där kunna uppträda i formen **ön* (**øn*) — se Kallstenius, Sv. Landsm. XXI: 2 s. 34 — och dess vokal bör kunna förkortas framför ljudförbindelsen *nb.* Om något örnbo anträffats på berget, är icke känt.

Örsjöberget. Inom häradet finnas åtminstone 3 höjder med detta namn: 1 D, 1 E, 1 nF. Uttal *øsøbœrı, òsøbœrı* D, *òsøbœrj* E. ∽ Belägna vid resp. *Örsjön* i D och nF och *Örsjöarna* i E.

Öråknölen nF *òraknøn.* — Öråknölen GS. ∽ Nära *Örån* från Östersjön 3.

Hästabäcksbacken se **Slipvindbackarna.**

Kvarnstupet S *kvànstup.* ∽ Brant västersluttning mot Skärgesälven strax norr om Gräsmangen. Anledningen till f. led. icke känd. S. led. är best. form av *stup* n. 'brant sluttning'.

Slipvindbackarna S *slìpvınbakan.* ∽ Backe eller — om man så vill — backar på landsvägen mellan N. Gräs och Mon. Backen är ytterligt brant och gående i krökningar som en slipstensvev, dial. *slipvind(a).* Vid nu (1934) pågående vägarbeten är den på väg att försvinna. Kallades förr **Hästabäcksbacken**, jfr *Hästabäcken.*

Stentrappan N *stèntrapa.* — Stentrappan GSk. ∽ Brant västersluttning av Lisselåsen.

Villarsbovallarna S *vìlasbovalan.* ∽ Östersluttning mot Skärgesälven ett stycke söder om Abborrtjärnen. Härledningen av f. led. är okänd.

Blackestenen GA-R(-S?). — Blackesten(en) i Elgsiöen 1658 db. ∽ En troligen friliggande sten i Älgsjön 4. F. led. är väl best. form av adj. *black* 'ljus'. Namnet icke nu känt.

Galtryggen E-N. — Stenen Galterÿggen i Elfwen Grunna 1666 db. ∽ Är förmodligen långsträckt. Jfr ön *Galtryggen* SOV III s. 95. Namnet icke nu känt.

Klovstenen E-R. — Kloffsteen i Van 1659 db, Koffsteen (!) i Elfwen Uffuan 1660 db. ∽ Råmärke i Uvan mellan E och R. Samma namn förekommer som råmärke i Älvsborgs l., se SOÄ VII: 2 s. 307; det betyder 'kluven sten, stenklyfta'. Namnet icke nu känt.

Sjusovarstenen S. ∽ Söder om Porsmyren; ett större flyttblock vilande med kanten på ett annat och bildande en grotta. Enligt sägnen försänkte skogsråt en del tjuvskyttar, som gömde sig där, i sömn, så att de sovo i sju dygn och intet skytte blev av.

Vilstenarna S *vìlstenan.* ∽ Två flata stenar o. 300 m. söder om lägenheten Längbroåsen (i Duvenäs) vid gamla landsvägen. Där brukade man förr *vila sig* på väg till och från sätrarna.

Dalar.

Höcklingedalen sF samt Norge. (— Westre Höklinga 1554 NoB 1919 s. 154, Höchlinga 1582 a. a. s. 154, Hÿklingen m. 1600t. R 133: 7, W. Högklinge 1666 db, Westra, Östra Höklingen 1748 NoB s. 154, Höglingedalsröset ek, Höcklingedalsröset GS.) ∽ Dal med riksröret 97 invid berget *Höklingen* i Norge; dettas namn är möjligen en avledning av ordet *hök*, se Rygh, NG III s. 279.

Källgraven nF samt Kopparbergs l. och Norge *tsælgrava.* — Kiällegraffva m. 1600t. R 133: 7, -graffwen 1748 NoB 1919 s. 155, Källegrafven ek (Tiärugraffz ende 1653 db, Kielegrafz ende 1666 db, Kiällegrafwens Norra ände 1749 Lindgrens gränsk., Kildegrav Rös no. top. k.). ∽ Smal och djup skogbeväxt dal (se NoB 1919 s. 155) med talrika kallkällor. Spår av tjärbränning träffas icke.

Stendalen E *stèdan* ∽ Dalen på ömse sidor om *Stendalsbäcken*, se denna. Om bortfallet av *n* se Kallstenius, Sv. Landsm. XXI: 2 s. 197 f.

Terränger.

Ackmyren D *åkmyra.* — Ackmyren GSk. ∽ Genomflytes av *Ackan.*

Acktjärnkölen D *åkjarngør.* — Acktjärnkölen GSk. ∽ Strax sydost om *Acktjärnarna,* genomflytes av *Ackan.* Om s. led. se *Kölarna.*

Aftonsmyren N *åftasmyra.* ∽ Strax väster om Munkebolssätern. Anledningen till namnet är oklar.

Agnmosskärret GA *ågnmøsjærə*. ∽ Lång myr öster om Vittjärnen. Anledningen till namnet är okänd.

Alderhultmossen R *ådərhøltmøsn̥*. ∽ Vid sätern *Alderhultet* (Ålderhultet ek) i Haftersbol, vari f. led. är älvd. dial. *alder* (*ådər*) 'al'.

Bjudammsängarna E *bjudamsæŋan*. — Budammsäng GSk. ∽ F. led. är säkerligen urspr. *bjurdamm* 'bäverdamm', ehuru det totala försvinnandet av *r* är svårförklarligt. Jfr ån *Hinnan*.

Bjurbäcksoset N *bjurbæksos*. — Biurbäcks oset 1661 db, Bjurbäcksmossen GSk, Bjurbäcksoset GS. ∽ Mosse som genomflytes av *Bjurbäcken* 2 strax före dennas utlopp i V. Jolen; s. led. är *os* 'åmynning'.

Blackmossen E *bl'åkmøsn̥*. — Blackmossen GSk. ∽ Invid V. Jällsjön. F. led. innehåller möjligen ordet *blacka* 'stort blad, storbladig växt'.

Blackkärren R *bl'åkjæra*. ∽ Mellan lägenheterna Kroksberg och Pustbacken i V. Skymnäs. Jfr föreg.

Blymyren E *bl'ýmyra*. — Blymyren GS. ∽ F. led. är av okänd härledning. Nära *Blyåsen* och *Tönnetsblyåsen*.

Blöta kärret N *dæ-bl'æt jær*. Det blöta kärret. — Blöttjärr (!) GSk.

Bredmossen N *brèmøsn̥*. Binamn: Bredmyren *brèmyra*. — Bredmyren GS. ∽ Har möjligen en gång hetat **Brunnmossen*. Ganska vidsträckt mosse vid *Bredmosstjärnen*, se denna.

Bredvistmyren E *brèvesmyra*. ∽ Mellan sjöarna *Bredvisten* och Mjögvisten.

Brånslomyren N *brønslomyra, brønslomyra*. — Brunnslomyren GSk. ∽ F. led. är sv. dial. *bråne* 'svedjefall', s. led. är sammansatt av värml. dial. *slo(g)* 'slätteräng på myr, slåtter(plats)' och *myr*; jfr fsv. *mire sloghen* 'myrslogen, -slåttern' 1415 NoB 1921 s. 148. Namnet betyder väl sålunda 'den "slogmyr", som ligger intill en svedja'.

Bränd mosse GA *bræn-møs*. — Brånmossen 1826 gmk, Brännmossen ek.

Brännskogen nF *brænskøgən*. — Brändskogen GS. ∽ Skogstrakt. F. led. är värml. dial. *bränna* f. 'svedjefall'.

Bunkmyren N *bòŋkmyra*. ∽ I Ambjörby. F. led. synes vara ordet *bunke* i bet. 'tuva' ('starrtuva'), som är känd från Gotland.

Bäckmyrarna 1 nF *bæjsəmyran*. — Bäckmyren GS. ∽ Avvattnas av en bäck till Tåsan. F. led. synes urspr. vara fsv. gen. sing. *bäkkia(r)*.

Bäckmyrarna 2 N *bæjsəmyran*. ∽ Sydost om tjärnen Brattbröst; genomflytas av en bäck. Se föreg.

Dalbyängen D. — Dalboengen 1641 db, Dalby-äng 1773 Fw s. 303. ∾ Söder om Dalby kyrka. Jfr sockennamnet *Dalby*, äldst *Dalbo*. Namnet numera icke känt.

Degermyren. Inom häradet finnas åtminstone 4 myrar med detta namn: 1 E, 1 E-N, 2 N. Uttal *dègəłmyra*. ∾ F. led. är ordet *diger* 'stor' i dial.form. Till förklaring av uttalet med "tjockt" *l* i st. f. *r* se E. Noreen, NoB 1921 s. 49 f.

Dockmyren E *dåkmyra*. — Dockmyren GSk. ∾ F. led. synes vara en motsvarighet till no. dial. *dokk* f., fno. *dǫkk* 'fördjupning i landskapet, vattenfylld fördjupning'; jfr *Dockmyren* i Nyhems sn, Jämtland, samt Malungsmålets *docka* 'fördämning av visst slag' (J. Sahlgren).

Dretmyren 1 N *drètmyra*. — N., S. Dretmyren GSk. ∾ F. led. är värml. dial. *dret* 'exkrementer, blöt smuts, dy'.

Dretmyren 2 S *drètmyra*. — Drättemyran 1658 db. ∾ Strax sydväst om inägorna vid Länsmanshöjden. Se föreg.

Dymyren Ns *dýmyra*. ∾ I hmnet Digerberget.

Dårbärsmyren Ns *dårbæsmyra*. ∾ I hmnet Digerberget. Bet. av f. led. är okänd.

Erikmyren N *érkmyra* Erkmyren. — Ekmyren GSk.

Filpusängarna Ns *filpusæŋan*. Fi. namn: **Vällbonpårrårajviå** *vælbonpårəraraivia*. ∾ Norr om *Filpusbäckens* utlopp i Mangs(lid)älven. Det fi. namnet innehåller väl urspr. ett fi. namn på bäcken, **Vilpunpuro* (sammansatt av *Vilpun*, gen. av *Vilppu* 'Filip', och *puro* 'bäck') + *raivio* 'röjd mark'. Den antagna f. led. **Vilpunpuro* synes emellertid ha blivit omtydd till att innehålla *velpun*, gen. av *velppu* 'gapande, vidöppen', + *poro* 'askmörja, grus' (C).

Finn-Lars-slogarna E *fìnlasłogan*. — Finnlarsslogen GSk. ∾ S. led. är best. form pl. av värml. dial. *slog* 'plats för (myr)slåtter'.

Fjällstrupen E *fjælstrupən*. ∾ Mosse vid nordöstra ändan av Kvarnsjön, genomfluten av en bäck och åtsnörd på mitten av framskjutande bergpartier. S. led. är best. form av *strupe*, här väl i bet. 'trång passage'.

Fjärdingsmyren GA *fjæ̀ŋsmyra*. ∾ Mellan S. Bergtjärnen och Milhävdtjärnen. Anledningen till namnet är icke känd.

Flomyrarna Ns *fłómyran*. Fi. namn: **Parkåset** *pårkaset*. ∾ I sydöstra delen av socknen. Om f. led. i det sv. namnet se *Flon* (s. 59). Det fi. namnet är kanske urspr. pl. *parkaset* av *parkanen* 'liten stackare' (C).

Flomyren Ns *fłómyra*. ∾ Vid *Öjebergsflon*.

Flottmyrarna N *fłòtmyran*. — Flottmyrarna GS. ∾ Jfr *Flottjärnarna*. F. led. torde betyda, att myrarna delvis äro översvämmade.

Flyet GA *fly.* ∽ Mellan Andtjärnen och Grundtjärnen. Namnet är best. form av *fly* 'kärr, pöl'.

Flyktmossen E-GA *flöktmosn, flöktmosn, fléktmosn, fléktmosn* Fluktmossen. Binamn: **Flykten** *flökta, flékta* Flukten och (i södra delen) **Västra, Östra Flyktmossen** el. **Västra, Östra Flykten** *västər, östər f.* — Stooro Flychtan 1664 db, Flÿgten 1748 lh, Flygten 1826 gmk, Flygtmossen ek, Flyktmossen GS. ∽ Smal mosse med betydlig utsträckning i norr och söder samt i södra hälften gaffelformigt förgrenad, även förgreningarna med riktningen norr-söder. Namnelementet *flykt* el. *flukt* f. är från ä. sv. känt i bet. 'utsträckning, belägenhet i rak linje, fil, svit (av rum)'.

Flåen E *flån.* ∽ Myrarna kring Musån väster om Kvarnsjön. Namnet är best. form av det från no. dial. kända *flåe* 'fuktig, jämn terräng'.

Fläckflugan GA *flækfloga.* ∽ Mosse av icke närmare känd belägenhet. Anledningen till namnet är okänd.

Fläskbäckmyren N *flæskbækmyra.* — Fläskbäcksmossen ek GSk, -myren GS. ∽ Avvattnas av *Fläskbäcken.*

Fotvikkärret E *fotvikçær.* — Fotvikkärr GS. ∽ Invid en vik av Acksjön, som väl kallas **Fotviken*: i detta supponerade namn är f. led. möjl. ordet *fot* med bet. 'smal strandäng invid en brant', se sjön. *Bastfoten* SOV III s. 57.

Furbergsmyren N *fərbæsmyra.* — Furbergmyren GSk. ∽ Väster om Ändenäs. Om det där invid liggande berget kallas **Furberget*, är icke känt.

Fågelvikkärren N *fågəlvikçæran.* ∽ Myr med tjärn strax söder om högsta partiet av Råsåsen.

Fäbroslogarna N *fébroslogan* Febroslogarna. — Fäbromossen ek GSk. ∽ Å ömse sidor av ån Väjen. Mossen har väl varit belagd med en spång för kreaturens passage till och från Storbergssätern. Om s. led. se *Finn-Lars-slogarna.*

Fänskärknäet N *fänsærkne* Fänskärkneet. ∽ Myr vid *Fänskärbäckens starka krökning.*

Fänstjärnsmyrarna N *fænsçæsmyran.* ∽ Vid och söder om *Fänstjärnen.*

Gammalsätermyren N *gåməsætərmyra.* — Gammalsätermyren GS. ∽ Mellan Värsjön och Östra Grisjön. Anledningen till namnet är icke känd.

Gennmyren N *jénmyra.* ∽ Vid Kvarnheden i hmnet Ambjörby. F. led. är möjl. adj. *gen*, betecknande, att genväg går däröver; myren är rak, och en gångstig synes följa den.

Gillersmyren. Namnet förekommer i häradet på åtminstone 3 myrar: 1 Ns, 1 R, 1 S. Uttal *jiləsmyra* R S. ∽ F. led. är gen. sing. av *giller* 'snara, fälla'.

Godsovarmyren Ns *gǫsovərmyra.* ∽ I hunnet Bässeberget vid Ljusnan. Anledningen till namnet är obekant (jfr *Sjusovarstenen* s. 154).

Gråbaken S *gràbakən.* ∽ Myr strax öster om det berg, som ek GS kallas *Gråbacken.* Myrens namn tillkommer väl urspr. berget och har som s. led. best. form av *bak* 'rygg'.

Gräskärret E *græsçær.* — Gräskärr GSk (Gräskärråsen ek GS, terr. n.).

Grönkällmyren N *grǫnçælmyra.* ∽ Norr om Djupa tjärnen. Anledningen till namnet är okänd.

Grötbacksmyren N *grǿtbaksmyra.* ∽ Halvvägs mellan Björnåstjärnen och Ljusnetjärnen. Intill berget *Grötblacksklatten,* se detta.

Grötvallgolvet D samt Kopparbergs l. *grǫtvalgolv(ə).* — Grytvallsgolvet GSk. ∽ Vid ån *Grötvallen.* S. led. är best. form av *golv,* vilket ord i Norge (övre Glommendalen) användes som beteckning för en slåtter i utmarken (se Rygh, NG XIV s. 190) och i Venjan, Kopparbergs l., enligt påpekande av prof. Sahlgren betyder 'slåttermark som ger en hässja myrhö'.

Gullbrandsmyren E *gúlbransmyra.* — Gullbrandsmyren GSk. ∽ På näset mellan Nordsjön—Mellansjön och Lugnviken i Mossjön 1. F. led. är gen. av mansn. *Gullbrand.*

Gustankärret N *gùstançær.* — Gustankärr GSk. ∽ F. led. är möjligen urspr. gen. av fi. *Kustaa* 'Gustav' (C).

Gyttjemyrarna N *ǿtʂimyran* Öttjimyrarna. ∽ F. led. innehåller ordet *gyttja* i dess dial.form *öttji* (*ǿtʂi*), se Kallstenius, Sv. Landsm. XXI: 2 s. 13.

Gyttjerotmyren N *ǿtʂirotmyra* Öttjirotmyren. ∽ Söder om Buberget, mellen V. och Ö. Bubäcken. Om f. led. se föreg. Betydelsen hos andra l. *rot,* som ingår som f. led. i åtskilliga sv. naturnamn, är tämligen oviss; enligt prof. Sahlgren beror den i regel på förekomsten av gamla försumpade trädrötter.

Gårlidmyren E *gǫlimyra.* ∽ På S. Mosbergs mark $1/2$ km österut från "Skålmyrdammen" (ek). Tolkningen av namnet är oviss. F. led. kan vara sammansatt av värml. dial. *går* (*gǫr*) 'gorr, smuts, dy' och *lid* 'backe', med samma bortfall av *r* framför *l*, som i värml. dial. i allmänhet inträder, om icke stark association hindrar, se Kallstenius, Sv. Landsm. XXI: 2 s. 36.

Hackaso nF *hákaso.* — Hakasuomyrarne ek, -na GSk, Hankasuomyrarna GS. ∽ Namnet är finskt, och s. led. är *suo* 'kärr, myr'; f. led. är av tämligen oviss härstamning, ev. *hakkaus* 'hygge' eller *haka* 'hage'. Jfr även *Hankaso* och *Hakasoåt* (under *Hökmyren*) (C).

Hagmossen R *hågmosn.* ∽ Den stora mossen söder om *Skymnäshagens* inägor.

Hagåmon se **Havåmon.**

Hagälvmossen R *hågælvmosn.* ∽ Den stora mossen kring nedersta loppet av *Hagälven.*

Hajgåsmyren sF *håjgasmyra* (o. 1915), *háigasmyra* (1933). — Haigåsmyren GSk, Hejgosmyren GS. ∽ F. led. tycks innehålla en böjd form av det fi. släktn. *Haikoinen,* som är känt från nordvästra Värmland, se Gottlund, Dagb. 1821 s. 163 (C).

Hakasoåt se **Hökmyren.**

Hallmossarna R *hålmosan.* ∽ Långa och smala mossar nordost om Småtjärnarna. F. led. är väl värml. dial. *hall* 'berghäll'.

Hampelmossen N *hámplmosn.* ∽ Vid *Hampelåsen,* jfr detta namn (s. 136).

Hamramossen E *håmərmosn.* Binamn: Holsmossen *hósmosn.* — Busjömossen ek GSk. ∽ Mosse intill *Busjön* 1, på hmnet *Holes* mark nära intill hmnet *Hamras* mark.

Hannimossarna GA *hánnmosan.* ∽ Kring *Hannitjärnarna.*

Hankaso GA *hágkaso.* ∽ Lång, smal myr i hmnet Laggåsen, ½ km från Narsjöns södra ända. Namnet är finskt. S. led. är fi. *suo* 'kärr', f. led. möjligen fi. *hangas* 'björngiller av ett nedböjt växande träd' (C).

Havnäskölen nF *hånesçøn* Hanäskölen. — Havnäskölen GSk. ∽ Strax norr om *Hamnäsberget,* som GSk kallas *Havnäsberget.* Om s. led. se *Kölarna* nedan.

Havåmon nF *håvamon.* Binamn: Hagåmon *hågamon.* — Hafåmun ek. ∽ Vältplats för timmer invid *Havån,* även kallad *Hagån,* omedelbart före dess utlopp i Tåsan. S. led. är best. form av *mo* 'torr, sandig slätt', i no. dial. särskilt använt om torr, sandig slätt längs ett vattendrag.

Hervenitt GA *hérvənit, hárvənit.* ∽ Kärr strax intill Storsjön. Innehåller fi. *hirven* (gen. av *hirvi* 'älg') + *niitty* 'äng' (C). Jfr följ.

Hervnity Ns *hérvnity.* ∽ I förra hmnet Flatåsen n:r 2 vid den väg till Mangsliberget, som går från själva byn. Jfr föreg.

Hettåmyren sF *hétamyra.* — Hättåmyren GS. ∽ F. led. är fi. *hetto* 'gungfly' (C).

Hinnersmossen E *hínəsmosn.* ∽ Nära *Hinnershöjden.*

Hinnsjömossen E *hínsømosn.* ∽ Mellan *V.* och *Ö. Hinnsjön.*

Holegivinså sF. — Holegivinså GS. ∽ Uttal ej känt. Namnet synes innehålla fi. *huole* 'urgröpning' + *kiven* (gen. av *kivi* 'sten') + *suo* 'kärr', alltså 'Hakstenskärret' (C).

Holkesmossarna R *hɔ̀lkəsmosan*. ∽ Nordväst om *V.* och *Ö. Gösjön* F. led. är gen. sing. av älvd. dial. *holke* 'obetydlig tjärn', se M., Ned. och Öv. *Holktjärnet*. Jfr för ordbildningen *Buskesälven*. V. Gösjön har kanske en gång kallats **Holken*.

Holsmossen se **Hamramossen**.

Huggstermossen R *hókstərmosn̥*. ∽ Mellan lägenheterna Ristorp och Risbergsheden i hmnet Risberg. F. led. är värml. dial. *huggster* n. 'fällt timmer, plats i skogen där avverkning skett el. sker'.

Huskestormyren sF *hùskəstormyra*. — Huskestormyren GS. ∽ Ej långt från *Husketjärnet*.

Husmyren R *hùsmyra*. Binamn: **Slättmyren** *slæ̀tmyra*. ∽ Mellan två lägenheter i hmnet Torsby, å ek kallade Berg och *Slättan*, av vilka namn det senare förmodligen representerar best. form plur. **Slätterna* (**slæ̀tan*), se *Slättene* terr. n. Dalby.

Hynnflån nF *hỳnfḷaa*. ∽ Myrmarker mellan Östersjön och *Hynnan*. S. led. är en motsvarighet till no. dial. *flå* f. 'vid, homogen yta'.

Håbottnen N *hȧbotn̥*. ∽ Myr med tjärnar, fordom sjö, öster om Värsjön och på ömse sidor om Gärsjöälven. Om f. led. se sjön *Hån* och jfr *Grävtjärnen*. S. led. syftar möjligen på myrens tidigare egenskap av sjö.

Håkansmyren D *hákəsmyra* Håckesmyren. — Hockusmyren GSk. ∽ Väster om Eggsjön. Jfr *Håkanforsen*.

Håkans-Ola-myren nF *hákəsoḷamyra* Håckes-Ola-myren. — Håkans Olamyren GSk. ∽ Öster om Örån nära dess utlopp i Tåsan. Namnet är tydligen sammansatt med mansn. *Håkans Ola* (*Håckes Ola*), d. v. s. 'Olof Håkansson'; jfr föreg.

Hålfallet N *hɔ̀lfal*. — Hålfallet GS. ∽ Berg- och skogstrakt väster om Elindebol. S. led. är väl best. form av *fall* 'svedjefall'.

Häjgåsmyren se **Hajgåsmyren**.

Häjnaporrånrajviå Ns *hǽinapóronràivia*. ∽ Myr vid Höbäcken, som har det fi. namnet *Häjnaporrå*, här ingående i gen.-form. S. led. är fi. *raivio* 'röjd mark' (C).

Häjnasoå 1, 2 Ns *hǽinasoo*. ∽ Dels väster om Gräsfallet i (S.) Viggen, dels strax norr om byn Nordviggen vid *Höbäcken*. Namnet innehåller fi. *heinä* 'hö' + *suo* 'kärr'.

Hästallemossen R-S *hæ̀staləmosn̥*. — Hästemossen ek. ∽ Härledningen av f. led. är oviss (fsv. gen. pl. av ett *häststall* med samma bortfall av *t* som i *hässko* ur *hästsko*? Se Kallstenius, Bärgsl. Ljudl. s. 122).

Hästbergskölen D *hæstbæsɡɤn*. — Hästbergskölen GS. ∽ Myr invid södra ändan av *Hästberget*.

Hästsandmyren GA *hæstsanmyra*. ∽ Myr på västra stranden av Narsjöns smalaste parti. Anledningen till namnet är okänd.

Hästskomyren E *hæskomyra*. ∽ Liten myr strax väster om Uttermyren. Möjligen är myren hästskoformig, eller också är väl f. led. värml. dial. *hästskog* 'skog där hästar gå i bet' (se Kallstenius, Bärgsl. forml. s. 29) med bortfall av fsv. *gh* i svagtonig ställning såsom i namnet *Hedenskog*, se SOV III s. 8 och Kallstenius, Bärgsl. ljudl. s. 133.

Högmossen nF *hǫgmǫsn*. — Högmossen ek GS. ∽ Invid Västersjön 1.

Hökmyren Ns *hǭkmyra*. Fi. namn: Hakasoåt *håkasǫot*. ∽ Belägenhet ej närmare känd. Det fi. namnet innehåller urspr. fi. *haukka* 'hök' + *suot*, pl. av *suo* 'kärr'; jfr det sv. namnet (C).

Hömyrbergsmossen N *hýmybæsmǫsn*. — (Hemmibergssätern ek, Hemmibergs-sätern GSk, Hömyrberget säter GS.) ∽ Mellan det nordost om *Hömyren* belägna *Hömyrberget* och Gammalåsen. *Hö* heter i norra Älvdalen *hy*.

Hömyren. Häradet innehåller åtminstone 2 myrar med detta namn: 1 E, 1 N. Uttal: *hǫ̀myra* (säkerligen felaktigt) E, *hýmyra* N. — Hymyren GSk, Hömyren GS (N). ∽ Jfr föreg. och *Häjnasoå*.

Ivarsängarna GA *ívəsæŋan* Iversängarna. ∽ Åt öster och sedan åt söder från Torrberget (i Laggåsen).

Jangmossarna E-R *jàŋmǫ̀san*. ∽ Mellan *L.* och *St. Jangen*.

Jobbonmyren Ns *jǫ́bonmyra*. — Jobbarmyren GSk. ∽ I socknens sydöstra del. F. led. synes urspr. vara fi. *juopon*, gen. av *juoppo* 'fyllbult' (C).

Jåksoå Ns *jåksoą*. ∽ Mellan Nordviggen och Svenshöjden, genomfluten av Höbäcken. Namnet innehåller fi. *joki* 'å' + *suo* 'kärr' (C).

Jällsmossen N *jælsmǫsn*. — Gellsmossen GSk. ∽ Se *Jällstjärnen*.

Kabinahånsoå Ns *kábinàhansǫą*. ∽ Nära Öjeberget. Namnet är till sitt ursprung ovisst. Möjligen innehåller det fi. *kaapeen*, gen. av *kaave* 'skav', + *ahon*, gen. av *aho* 'sved', + *suo* 'kärr', då betydelsen skulle bli 'kärret vid sveden, invid vilken skav hämtas' (jfr *Skavåsen*, s. 147).

Kaksapana GA *káksapana*. ∽ Norr om Långa tjärnen, intill Grästjärnsberget. 1933 uppgavs namnet i socknen som *Kaksafana* (*káksafana*), sannolikt korrumperat. Att namnet är finskt, är uppenbart, men mindre klart är, vilka ord som urspr. ingått däri. Tänkbart vore, att det urspr. lytt **Kaksi-Paanasuo*, bildat av *kaksi* 'två' och ett hypotetiskt mossnamn **Paanasuo* (jfr fi. sjönamn *Paanajärvi*), med bortkastande av s. led:s *suo* och assimilatoriskt utbyte av f. led:s *i* mot *a* genom inflytande av de övriga stavelsernas vokal. Mossen tycks bestå av två grenar (C).

Kalanit GA *kålanıt.* ∽ Mosse med många småtjärnar väster om Lisselsjön. Namnet innehåller möjligen fi. *kaalata* 'vada' eller släktn. *Kahilainen*, som funnits bland värmlandsfinnarna (se Gottlund, Dagb. 1821, s. 69 f. o. 84) + *niitty* 'äng', jfr *Hervenitt* terrängn. (C).

Kalvsmossarna S *kåsmėsan.* ∽ Mellan *Kalven* och Gräsmangen.

Kanansmyren sF *kånansmyra.* ∽ F. led. torde innehålla fi. släktn. *Kanainen*, som är känt från socknen, se Gottlund, Dagb. 1821 s. 371 f. (C).

Kankmyren N. — Kankmyren GSk. ∽ Uttal icke känt. Jfr lägenhetsnamnet *Kanka* (*kåŋka*) i GA (tre småställen väster om Sundsjöns järnvägsstation). Namnen synas möjligen innehålla någon form av fi. *kangas* 'mo, sandbacke' (C).

Karbismossen GA *kårbısmesu.* ∽ Söder om Gösjön. F. led. innehåller kanske urspr. fi. *karppi* 'bock' (C).

Karlavagnsmossen GA *kålvagsmesu* Karlvagnsmossen. — Carlvagnsmossen 1825 gmk, Karlavagnsmossen ek GS. ∽ Invid *Karlavagnshöjden.*

Kartmossen R *kåtmesu.* — Kartmossen 1826 gmk ek. ∽ Namnet är väl best. form av samma ord som vgt. dial. *kartamosse* 'tuvig mosse', där f. led. är fsv. gen. pl. av *kart* 'knöl, skrovlig upphöjning', jfr *kartnagel.*

Kinstekärret N *tşinstəçær.* ∽ Sydöstra delen av Rudmossen. Härledningen av f. led. är okänd (jfr fi. *kinostaa* 'bilda snödrivor'?).

Kirvenkangas sF. — Kirvenkangas Gottlund, Dagb. 1821 s. 371, ∽ Inom Medskogens hmn. Namnet innehåller fi. *kirveen* (gen. av *kirves* 'yxa') + *kangas* 'mo, sandhed' (C). Uttalet är icke känt.

Klingelmossen 1 R *kliŋəlmesu.* ∽ Rundad mosse sydsydost om lägenheten Ormberget i Ö. Skymnäs. F. led. innehåller älvd. dial. *klingla* (*kliŋəl*) 'trissa', jfr *Klingelloken* (s. 71) och följ.

Klingelmossen 2 R *kliŋəlmesu.* ∽ Liten rund mosse sydost om lägenheten Ängfallheden i hmnet Asplunden. Se föreg.

Klingelmyren N *kliŋəlmyra.* — Klingelm. GSk. ∽ Vid *Klingeltjärnen.*

Klingliga mossen E *dæn kliŋlət mėsu* Den klingliga mossen. ∽ En km. öster om sjön Björklångens södra ände. Namnet betyder runda mossen', vilket dock icke synes stämma med naturförhållandena.

Klädsnippmyren E *klæsnepmyra.* ∽ Strax väster och sydväst om Nordsjön. F. led. är värml. dial. *klädsnipp* 'klädsnibb', men anledningen till namnet är okänd.

Knivmyren Ns *knivmyra.* Fi. namn: Pockåsoa *pókasoa.* ∽ I hmnt Öjeberget. Båda namnen äro av samma betydelse; det fi. innehåller fi. *puukko* 'kniv' + *suo* 'myr' (C).

Knämyren 1, 2 E *knėmyra* Knemyren. ∽ Dels väster om Ämten 1, dels vid sydändan av Götsjön. F. led. är ordet *knä*, i ortens dial. *kne*, men anledningen till namnet är okänd.

Knölmossen N *knǫ́kmǫsn*. — Knölmossen GSk. ∽ För namngivningen jfr *Kartmossen*.

Kohijärssoå se **Mömyren**.

Kojvicko nF. — Kojvikko GS. ∽ Uttal okänt. Namnet är fi. *koivikko* 'björkskog' (C).

Kokhusmyrarna Ns *kókhusmyran*. Fi. namn: Kåddasoå *kádasoǫ*. — Kokusmyren GSk, Kokhusmyren GS. ∽ F. led. i det svenska namnet är ä. sv. *kokhus* 'kök'. Det finska namnet innehåller fi. *kota* 'koja' + *suo* 'kärr, myr' (C). Se även *Kåddasoå* nedan.

Korshällmyren N *kǫ́sælmyra*. — Korshällmyren GSk, Korshällsmyren GS. ∽ Synes vara uppkallad efter ett okänt bergnamn **Korshällan* (jfr *Bubergshällan*).

Kransarmossen R *krånsərmǫsn*. ∽ I socknens södra del, väster om sjön Busken. Anledningen till namnet är okänd.

Kroppmossen R *kròpmǫsn*. — Kroppmossen ek. ∽ F. led. innehåller väl sv. dial. *kroppa* 'klump', jfr sockennamnet *Kroppa* SOV III s. 20. Mossen ligger vid en betydlig höjd. Genom den rinner *Kroppbäcken*.

Kryparinnan GA *krypəriŋa*. ∽ Mosse strax öster om Kotjärn. En bäck går under mossen. Med sistnämnda förhållande har möjligen namnet något sammanhang; dunkelt är det i alla händelser.

Krösmyren N *krǫ̀smyra*. ∽ Väster om ån Vångan. F. led. innehåller stammen i ordet *kröser* pl. 'lingon'.

Kujmossen 1 GA *kújmǫsn*. ∽ Öster om det södra torpet i Aamäk. F. led. är värml. dial. *kuj* '(kolar)koja'.

Kujmossen 2 R *kújmǫsn*. — Kajmossen ek. ∽ Se föreg.

Kumlamossen GA *kómlamǫsn* (o. 1915). ∽ Nordväst om Grästjärnsberget. Ligger i en skogstrakt, som enl. meddelande av A. Palmqvist 1934 heter *Kumlen* (*kómka*); detta senare namn kan översättas med 'Stenrösena'. Oförklarat kvarstår, varför mossens namn har "tunt" *l*.

Kåddasoå Ns *kádasoą*. ∽ Myr i det förra hmnet Flatåsen n:r 2. Namnet innehåller fi. *kota* 'koja' + *suo* 'myr' (C). Se även *Kokhusmyrarna* och *Kåtteso* nedan.

Kårrasmyren N *kárasmyra*. ∽ Öster om Näsberget. Att f. led. är finsk, är tydligt; meddelaren på platsen uppgav, att den skulle betyda 'svin', men något liknande fi. ord med den betydelsen är icke känt. Jfr ?fi. *kora* 'olycka, svårighet', *korosa* 'försedd med rännor'.

Kåtteso E *kåtəso*. ∽ Sammanhänger med Fjällstrupen vid nordöstligaste delen av Kvarnsjön. Se *Kåddasoå* (C).

Käringslåtten Ns *jårngslətn*. Fi. namn: Ämmandanity *ämandanity*. ∽ Slogmyr i Flatåsen. S. led. i det sv. namnet är best. form av värm. dial. *slått* '(plats för) slåtter'. Det fi. namnet innehåller fi. *emäntä* 'husmoder' + *niitty* 'äng'. Tolkningen är given av N. Moosberg (C).

Kättomyren N *kätomyra*. ∽ I Ruskåsen. F. led. synes vara fi. *kettu* 'räv' (C).

Kölarna D *jəlan*. — Kölarna GS. ∽ En mer än milslång svit av myrar öster om Fämtån. Namnet är best. form pl. av dal. dial. *köl* 'sumpig slåttermark o. d.' (se A. Noreen, Sv. Landsm. IV: 2 s. 110).

Kölen 1 E samt Kopparbergs l. *jön*. — Köln GSk. ∽ Se föreg.

Kölen 2 N samt Kopparbergs l. *jön*. Binamn: Kölkärren *jölkæran*. — Kölen GSk. ∽ Se *Kölarna*.

Kölen 3 N *jön*. ∽ De stora myrarna i hmnen Ambjörby och Månäs inemot gränsen till Dalby och Kopparbergs l. Se *Kölarna*.

Kölmyrarna N samt Kopparbergs l. *jölmyran*. — Kiöhlen 1697 lh, Kölmyren GSk, Kölmyrarna GS. ∽ Om f. led. se *Kölarna*.

Laudakådda nF *láudakada*, *lådakadu* Ladakådda. — Ladakadda GSk, Lautakoda GS. ∽ Myr i nordvästra delen av socknen, väster om Höljan. Namnet, som också förekommer som namn på en lägenhet vid Havsvallen, är tydligen urspr. territoriellt och sammansatt av fi. *lauta* 'bräde' och *kota* 'koja', jfr fi. *lautakoppero* 'brädkoja' (C).

Lampså sF *lámbsa*. — Lampså GSk. ∽ Namnet innehåller fi. *lampi* 'tjärn' + *suo* 'myr' (C). Myren innehåller en tjärn. Jfr *Tjärnmyren* s. 173.

Lattåso Ns *látaso*. ∽ Vid Öjån sydost om byn Flatåsen. Namnet innehåller antingen fi. *lato* 'lada' eller det fi. namnet på Flatåsen *Ladåsa* (*Latåsa* Gottlund) + *suo* 'myr' (C); jfr *Flatåsen*, terr. n. Ns.

Liggaså Ns *lígasa*. ∽ I hmnet Digerberget. Namnet innehåller fi. *lika* 'smuts, gyttja' + *suo* 'kärr, myr' (C).

Lilla mosse S *lêl mês*. ∽ På Ruds skogsmark sydost om *Stora mosse*.

Lissmossen E *lísmosu*. ∽ Smal mosse norr om lägenheterna Råbäcken och Lakgården i S. Skoga; strax norr därom ligger en ganska stor mosse, på ek kallad *Mossen*. F. led. i *L.* är snarare gen. av *lid* 'backe' än en synkoperad form av *lissel-* (varom se *Lisselsjön*), enär man i senare fallet skulle i denna trakt vänta sig uttal med *e* i st. f. *i*; på östra sidan om mossen reser sig ett betydligt berg.

Lokso nF *lókso* (1933). — Loukosuo ek GSk. ∽ Namnet synes nu vara fi. *luksu* s. 'gömma' men har väl urspr. varit sammansatt, ev. av fi. *luoko* 'slaget hö' (eller av fi. *loukku* 'fälla för fågel, harar m. m.') + *suo* 'myr' (C).

Lundfrumossen S *lùrfrumǫsų*. ∽ Vid *Lundfrutjärnen*.

Lyckanmossen GA *lùkamǫsų*. ∽ Öster om lägenheten *Lyckan* vid Geijersholms järnvägsstation, vilkens namn är best. form av sv. dial. *lycka* ' liten inhägnad åker el. äng'. Då f. led. i mossens namn innehåller en best. form, måste det vara ganska ungt. Jfr följ.

Lycksnåren R *lùksnǫra*. ∽ Skogsskifte vid lägenheten *Lyckan* i Rissäter. Jfr föreg.

Låkkåso E *låkǫso*. ∽ Myr i hmnet Brånberg. Namnet synes innehålla fi. *loko* 'ihålighet' (el. *loukko* 'vrå, urgröpning') + *suo* 'myr'. Jfr också *Lokso* (C).

Långa mossen. I häradet finnas åtminstone 3 mossar med detta namn: 2 GA, 1 R. Uttal: *låŋ mǫsų* GA, *låŋ mǫsų* R.

Långa myrarna E *de-låŋ myran* De långa myrarna. ∽ Vid Åvråsbäcken.

Långbritta GA *låŋbrita*. ∽ Skog öster om norra delen av sjön Deglunden. Anledningen till namnet är okänd.

Långmyren. I häradet finnas åtminstone 11 myrar med detta namn: 2 D, 5 N, 1 Ns (fi. namn: Pitkasoå *pitkasoa*), 2 R, 1 S. Uttal: *låŋmyra* N R S, *låŋmyra* Ns. ∽ Det fi. namnet innehåller fi. *pitkä* 'lång' + *suo* 'myr' (C).

Långsmalan nF *låŋsmala*. ∽ Smal myr norr om Tågmyren.

Läbbikomyren nF *lǽbikomyra* (1933). ∽ Sydväst om Laudakådda. F. led. synes innehålla fi. *lepikko* 'alskog' (C).

Lämmyren N *lǽmyra*. — Väsmyren GSk. ∽ *Väster* om Rangelmyren, som är betydligt större. F. led. innehåller väl *läm* 'fälla för mindre skogsdjur'. Jfr *Lämmås* (s. 16).

Länsorna nF *lǽnsan*. ∽ Plats invid Tåsan, där timmer hejdas, tills älven blir "flottstor". Namnet är best. form pl. av *länsa* f. 'samling timmer i flottled'.

Läpplansmyrarna nF *lǽplansmyran*. — Ned. Läppelandsmyren ek, Läppelandsmyren GS. ∽ F. led. innehåller möjligen urspr. fi. *leppä* 'al' + *lansi* 'lågland' (C).

Lördagsmossen GA *lǫdasmǫsų*. ∽ I närheten av Kaksapana. Jfr namnen *Löjdasmossen* SOV III s. 108 och *Fredagsbäcken* ovan s. 107.

Mackåsenlähtå Ns *måkasənlǽxta*. ∽ Skog i (S.) Viggen från Abborrtjärnen norrut. Namnet är bildat av gen. *Makkoisen* av fi.

släktn. *Makkoinen*, som funnits i närheten och ingått i ett annat ortnamn (se Gottlund, Dagb. 1821 s. 230), eller av gen. **Makkosen* (av **Makkonen*, icke känd men möjlig diminutivform till fi. mansn. *Makko*) + *lehto* 'lövskog' (C).

Mackosenlähåjalojnensoå Ns *mákasənlæhaᵢáloᵢnənsǫ́o*. ∽ Myr rakt norr om Abborrtjärnen i (S.) Viggen. Namnet är finskt. Dess beståndsdelar synas vara en förvanskning av ett till föreg. namn bildat relativt adj. **Makkosenlehtoinen* + *aluinen* 'nedanför belägen' + *suo* 'myr' (C). Jfr följ.

Mackosenlähåjnpällynensoå Ns *mákasənlæhaᵢnpǽlynənsǫ́o*. ∽ Myr rakt norr om Abborrtjärnen i (S.) Viggen. Namnet är finskt. Det synes innehålla en förvanskning av rel. adj. **Makkosenlehtoinen* (se föreg.) + *päällinen* 'ovanför belägen' + *suo* 'myr' (C). Jfr föreg.

Majanpäs GA *májanpæs*. ∽ Mosse 1/2 km väster om lägenheten Nybygget. F. led. synes vara gen. *majavan* av fi. *maja* 'bäver', s. led. fi. *pesä* 'bo'. Tolkningen är given av prof. Collinder.

Manmyren E *mànmyra*. ∽ Öster om Östra Harsjön. F. led. är värml. dial. *man* 'ås'.

Mangaslåtten nF *mágaslətu*. — Mångaslåtten ek, Mångaslåttern ek, Mångaslåttern GSk, Mångasslåttern GS. ∽ F. led. är av oviss härkomst (? fi *maankasvu* 'gröda'), s. led. är best. form av värml. dial. *slått* m. 'slåtter', här i bet. 'plats för slåtter, slogmyr'.

Marislåtten nF *márɪslətu*. — Marislåtten ek, Marislåttern GSk, Maritsslåttern GS. ∽ F. led. innehåller troligen kvinnonamnet *Marit*; om s. led. se föreg.

Markmyren 1 E *màrkmyra*. — Markmyren ek GS. ∽ F. led. är *mark* i bet. 'utmark'.

Markmyren 2 N *màrkmyra*. — Markmyren GS. ∽ Se föreg.

Massmyren N *másmyra*. — Mattsmyren GSk. ∽ Mellan Halgån och Rösbäcken i hmnet Ennarbol. Uppges ha namn efter en gård i Ennarbols by, som kallas *Masstugan* (*mástuga*), best. form av älvd. dial. *masstuga* 'bastu' (A. Noreen, Fryksd. ordb. s. 140).

Melleråsmyren E *mæ̀lərasmyra*. — Mellan-myren GSk, Melleråsmyren GS. ∽ Sydost om Ö. Harsjön, mellan två åsar.

Mjöga mossen E *dæm-mjǫ̂g mèsu* Den mjöga mossen. ∽ Smal mosse sydväst om Hinntjärnen. Namnet betyder 'smala mossen'. Jfr följ. och *Mögmossen*.

Mjögmyren N *mjǫ̀gmyra*. — Mjögmyren GSk. ∽ Smal myr västsydväst om Ändenäs. F. led. är det gamla ordet *m(j)ög* 'smal'.

M(j)ögmyren E-N *m(j)ǫ̀gmyra*. — Mjögmyren GSk. ∽ Smal myr öster om Vångan. Se föreg.

Mordahonsoå se Rajasoå.

Morsgrankärret (?) N *mósğrajær*. ∽ Strax väster om "Hästbergssätern". Namnets tolkning är ytterst oviss. Kan f. led. i f. led. vara ett adj. **morsk*, variantform till värml. dial. *morsken* 'murken'? S. led. i f. led. kan i så fall vara *gran* med det hos detta ord vanliga bortfallet av *n* i kompositionsfogen (se Kallstenius, Sv. Landsm. XXI: 2 s. 196 f.).

Multmossen S *måltmesn* Moltmossen. — Multmossen ek. ∽ F. led. innehåller kompositionsform av värml. dial. *molter*, *multer* pl. 'hjortron'.

Multmyren 3 st. R *mèltmyra* Moltmyren. ∽ Ett stycke öster om Höje inägor, strax väster om Skymnäsklättens högsta punkt och strax norr om "N. Granbergssätern". Se föreg.

Myllysoå Ns *mýlysǫǫ*. ∽ Myren vid *kvarnen* öster om byn S. Viggen. Namnet innehåller fi. *mylly* 'kvarn' + *suo* 'myr' (C).

Mäkso E *mǽkso*. ∽ Nordost om Rumpsjön, på gränsen till Kopparbergs l. Namnet innehåller fi. *mäki* 'berg, backe' + *suo* 'myr' (C).

Mäksoå Ns *mǽksoą*. ∽ Stor myr i (S.) Viggen. Samma namn som föreg.

Märramyren nF *mǽramyra*. — Märramyren GS. ∽ F. led. innehåller fi. *märä* 'märr' (C).

Märrbolången GA *mærbolaŋən*. ∽ Mosse mitt emellan L. Kisjön och Tallåstjärnen. Namnet är av sjönamns typ, och mossen har väl en gång varit en sjö, varav ännu finns en rest i en liknämnd tjärn inom mossen. F. led. synes vara ett lägenhetsnamn **Märrbo* (ingående i "*Märrbogossarna*", benämning på en lokal motsvarighet till "Tälje tokar"); s. led. är substantivering av adj. *lång* i best. form (jfr t. ex. *Björklången*).

Märrsprängarkärret S *mærsprævgərjær*. ∽ Öster om (S.) Gräs inemot Bosjön. F. led. har väl sammanhang med växtnamnet *märrspränga* 'Cicuta virosa'; jfr E. Noreen, NoB 1921 s. 101 f.

Mögmossen R *mǫgmesn*. — Mjögmossen ek GS. ∽ Jfr *Mjögamossen* och *Mjögmyren*.

Mömyren Ns *mǿmyra*. Finskt namn: **Kohijärssoå** *kórjyæssóǫ*. ∽ Belägenhet ej närmare känd. F. led. i det svenska namnet är sannolikt det gamla ordet *m(j)ö(g)* 'smal'. Det fi. namnet innehåller i s. led. fi. *suo* 'myr'; f. led. är av oviss härledning, kanske *kuhjo*, *kuhja* 'höstack' + *järvi* 'sjö' (C).

Mörbacksmyren N *mǫrbaksmyra*. — Myrbacksmyren GSk. ∽ F. led. är väl sammansatt av värml. dial. *mör* 'myra' (insekt) och *backe*.

Nilstjärnmossen GA *nísjæn-mesn*. ∽ Vid *Nilstjärnen*.

Nilstjärnsmyren D *nisasmyra.* — Niskärrsmyren GSk. ∽ Liten myr strax väster om Ingridsjön. Ingenting synes förbjuda antagandet, att den en gång varit en tjärn, med namnet **Nilstjärnen* som motsättning till namnet *Ingridsjön.*

Njybergskärret N *njýbæsçær.* — Den myr, som ligger strax väster om "Björnåssätern". Namnet är gåtfullt. Enligt meddelaren på platsen skulle kärret urspr. ha hetat *Ingeborgskärret.*

Normyrarna N *nòrmyran.* — Normyren GSk, Normyrarna GS. ∽ Två myrar skilda genom en smal ås.

Notensomossen GA *nótnsomosn.* ∽ Sydost om lägenheten Klinten (nära berget Gumklinten). F. led. är finsk, med fi. *suo* 'kärr, myr o. d.' som s. led; dess f. led är oviss: formellt kan den vara gen. av *nuotta* 'fisknot' eller av *nuotti* 'not, ton; skåra i fönsterbåge', men intetdera synes slående riktigt (C).

Odlingsmyren Ns *ódlıŋsmyra.* Fi. namn: Åjnaso *áınaso.* ∽ Mellan lägenheterna Fallet och Gräsfallet i det förra hmnet Flatåsen n:r 2. Det fi. namnet torde innehålla *oinas* '(snöpt) bagge' (som ingår i fi. sjönamn *Oinasjärvi*) + *suo* 'myr' (C).

Olkomossen E *ólkomosn.* — Olkomossen ek GSk. ∽ F. led. innehåller troligen fi. *ulko* 'det yttre av något', ofta som f. led. i sammansättning med bet. 'något yttre, utanför eller avsides'; mossen tillhör S. Loffstrand, Stackerud och Hornäs men ligger långt avsides från huvudgårdarna (C).

Omsorgsmyren D *ómsorjsmyra.* — Omsorgsmyren GSk. ∽ Anledningen till namnet är okänd.

Orrmossen. I häradet finnas åtminstone 6 mossar med detta namn: 1 GA, 4 R, 1 S. Uttal: *òrmosn.*

Orrmyren N *òrmyra.* — Orrmyren GSk.

Pardismossen E *pádısmosn.* ∽ Den stora mossen söder om lägenheten Gunnarskärren (GS). F. led. är *paradis*, som ingår i många svenska ortnamn; se SOV III s. 4 f. och där cit. litt. I Färnebo hd finns ett lägenhetsnamn *Pardismossen* (i Brattfors sn).

Parkåset se **Flomyrarna.**

Paskaparra GA *páskapara.* — Pjaskaparran Värmlands Folkblad 6/7 1929 (sign. Oscar B—t). ∽ Myr ett stycke väster om byn Nain. Namnet är finskt. Att f. led. är fi. *paska* 'träck, lort, smuts, skräp', synes otvivelaktigt. S. led. är kanske urspr. fi. *parras* 'brädd, kant'.

Pikheden R *pìkhea.* ∽ Skogstrakt vid lägenheten *Piken* (under Rissäter).

Pillersmyrarna Ns *píləsmyran.* ∽ I Degerberget. Härledningen av f. led. är okänd. Jfr följ.

Pillismyren nF. — Pillismyren GS. ∽ F. led. synes vara fi. *pilli* 'rörvass' eller *pilles* 'blindnässla' (C); jfr *Pillistjärnarna* och *Pillisflon*. Gottlund, Dagb. 1821 s. 299, anför från Grue finnmark ett ortnamn *Pillinsuonaho*.

Pitkasoå se **Långmyren**.

Pockåsoå se **Knivmyren**.

Pondela E *pónḍela*. ∽ Mosse i hmnt Brånberg. Namnet är tydligen finskt, men härledningen är okänd (? släktn. *Puntti* + gårdsuffixet *-la*, i så fall urspr. territoriellt namn).

Porsmyren S. ∽ På höjden väster om N. Viljamsbol. Där växer *pors*, dvärgbjörk, pestrot m. m.

Pustbackheden R *pústbakhea*. ∽ Stor skogstrakt vid lägenheten *Pustbacken* under V. Skymnäs; jfr *Pustbackbäcken*.

Pussmyren N *púsmyra*. ∽ Väster om Klarälven; innehåller en liten tjärn, som på GSk kallas *Pussen*.

Päckatickanit GA *pǽkatikanit*. Binamn: **Päckamossen** *pǽkamosn*. ∽ Strax öster om Lisselsjön. Jfr den ganska närbelägna myren *Tickanit*, vilket namn ingår som s. led. i *P.*; dettas f. led, liksom binamnets, är fi. *Pekka* 'Per' (C). En möjlighet föreligger dock måhända, att namnet är en omtydning av ett tidigare **Pikkutikkaniitty*, vars f. led vore fi. *pikkutikka* 'mindre hackspett'; jfr det fi. namnet *Pikkatikkatjärn*, som enl. hemmansäg. Lars Johansson i Lakoberget, Äppelbo, tillkommer Nybofjällstjärn i Äppelbo (P.). — 1933 uppgavs namnet som *Päckatickanik* (*pǽkatikanik*) av samme, troligen mindre pålitlige meddelare, som uppgav namnet *Kaksafana* (se *Kaksapana*); här föreligger med största sannolikhet assimilatoriskt inträde av *k* i st. f. *t*, framkallat av de föregående, upprepade *k*.

Päggonätto nF *pǽgonæto* (1933). — Päggonätto GS. ∽ Mosse långt i nordväst, väster om Varan. Namnet innehåller fi. *Pekon*, gen. av *Pekko* (biform till *Pekka*) 'Per' + *etu* 'stället framför' (C).

Pällslomyren N *pælslomyra* (accentens art icke känd). — Perlslomyren GSk. ∽ Härledningen av f. led. är okänd (namnet *Pelle* eller fi. *pelto* 'åker' el. *pellava* 'lin'?). S. led. innehåller fsv. och värml. dial. *slo(g)*, se *Brånslomyren*.

Pörealamminsoå se **Rundtjärnsmyren**.

Rajasoå sF-Ns *rájasóa*. Binamn: **Mordahonsoå** *mórdahonsóo*. ∽ Vid lägenheterna Filpustorp i sF och Anttila i Ns (under Öjeberget). Binamnet betecknar sydvästligaste delen av myren. Namnet *R.* innehåller väl fi. *raja* 'gräns' + *suo* 'myr' och namnet *M.* fi. *murto* 'brytning, bråte' + *ahon* (gen. av *aho* 'övergiven sved') + *suo* 'myr' (C).

Rajskmyrarna Ns *rájskmyran*. ∽ Intill berget *Rajskimäk*, se detta.

Rangajsamyren nF *ráŋgajsamyra* (1933). ∽ Norr om Aspberget. F. led. innehåller väl något med fi. *rankaista* 'straffa' besläktat ord, t. ex. *rankaisia* 'tuktare' eller *rankaisu* 'straff' eller (snarare) *rangaistava* 'straffvärd; delinkvent' (C).

Rangelmyren N *ráŋəlmyra*. — Rangelmyren GSk. ∽ Vid *Rangelåsen* (berg).

Rippkärren N *rèpçæran*. ∽ Två eller tre små, långsträckta, parallella kärr mellan Dretmyren och Bubäcken. F. led. synes möjligen innehålla en biform **rippa* till *ribba*, nära besläktat med *rev* (i *revben*).

Ritahånsoå Ns *rítahansoo*. ∽ Myr rakt västerut från lägenheten Gräsfallet i (S.) Viggen. Innehåller det fi. ortnamnet *Riitaho* i gen. + *suo* 'myr'. Namnet *Riitaho* upptas (som namn på lägenhet i Gräsmarks sn) av Gottlund, Dagb. 1821 s. 81, 82, 136, med uppgift (s. 82), att stället "har fått sitt namn därav, att fordom Humsjöborna och Sälsjöborna tvistat om denna plats" — jfr fi. *riita* 'tvist', *aho* 'övergiven sved' (C).

Rundtjärnsmyren Ns *rúŋçæsmyra*. Fi. namn: **Pörealamminsoå** *pörealámmnsóo*. ∽ Myr invid *Rundtjärnen*, vilken tjärn har det fi. namnet *Pörealamp* (se s. 87). Myrens fi. namn innehåller gen. *Pyöreälammin* (av *Pyöreälampi*) + *suo* 'myr'.

Rågginsoåt Ns *róginsóat*. ∽ Väster om Mangs(lid)älven. Synes innehålla fi. *rokin*, gen. av *rokki* 'sugga', + *suot*, pl. av *suo* 'myr' (C).

Rudkärret N *rèçær*, *rètçær* Rådkärret. — Råkärr GSk. ∽ F. led. innehåller säkerligen det gamla ordet *rud* el. *råd* (fsv. *rödh*) 'röjning'.

Rådamossen E *ròmosn*. ∽ I hmnet *Råda*.

Råmossarna GA-R *ràmósan*. — (Römåse Röös 1659 db,) Råmossen 1826 gmk. ∽ De stora mossarna mellan St. Ullen och Grästjärnen, på gränsen mellan GA och R. F. led. är *rå* 'gränslinje'.

Rävmomyren nF *rævmomyra* (1933). — Rävmyren GS. ∽ En där intill belägen lägenhet bär på ek namnet *Rävmokojan*.

Rödmyren 1 E *rómyra*. — Rödmyren GSk. ∽ Söder om Gröcken. Om f. led. är adj. *röd*, är ovisst. Jfr följ.

Rödmyren 2 R *ròmyra*. ∽ I sydligaste delen av hmnet Prästbol, väster om inägorna. Jfr föreg.

Rörmyren N *rærmyra*. ∽ Mellan Dammtjärnen och *Rörtjärnen*.

Saltgårdslon N *sàltgaslon*. — Saltgårslon GSk, Saltgårdslon GS. — Härledningen av f. led. är okänd; om s. led. se *Brånslomyren*.

Skarpmyren N *skàrpmyra*. — Skarpmyren GSk. ∽ Anledningen till namnet är okänd.

Skogmossen E *skògmosn*. — Mossen ek. ∽ Den stora mossen väster om L. och S. *Skogas* (*skôg*) inägor.

Skottan GA *skòta*. ∽ Mosse nordost om lägenheten Udden vid Geijersholm; genomflytes av Klarälven. Namnet förekommer som gårdnamn på flera ställen i Dalsland och östra Norge, se SOÄ XVI: 56, XIX: 154, Rygh NG I: 18, II: 133, VIII: 123, men är oförklarat. Till sin typ verkar det snarast ett älvnamn, vadan det kanske här urspr. är namn på den del av Klarälven, som passerar mossen.

Skålmyren E *skålmyra*. ∽ Intill södra delen av Grundtjärnen. F. led. är väl värml. dial. *skåle* 'liten ladugård'.

Skäldfallsmossen GA *sædfalsmosn*. ∽ Nordost om L. Ullen, mellan "Hulta" och "Västgöthöjden" (ek). F. led. är en sammansättning, vari s. led. är gen. av dial. *fall* 'svedjefall'. Då f. led. i denna sammansättning innehåller "tjockt" *d*, icke "tjockt" *l*, och ingen stark association föreligger — såsom t. ex. i ordet *hörde* (dial. *hød*) — måste väl ifrågavarande ljud vara uppkommet genom assimilation av "tjockt" *l* + *d*, icke av *r* + *d*, jfr värml. bergsl.mål *säld* (*sæd*) 'sälg'. Betydelsen av **skäld* är icke känd.

Skärvassmyren E *særvasmyra*. ∽ Ett stycke söderut från Jangens södra ända. Jfr *Skärvasstjärnen*.

Slokärret E *slóçær*. — Slogkärr GSk (ek, Slogkärr säter GS). ∽ Om f. led. se *Brånslomyren*.

Slomyren. I häradet finnas åtminstone 3 myrar med detta namn: 2 N (söder om Rudkärret, vid norra ändan av Hålsjön), 1 R (ett stycke nordnordväst om Långtjärnen). Uttal: *slomyra* N, *slómyra* R. ∽ Jfr *Brånslomyren*.

Slåttbergsmyren R *slòtbæsmyra*. — Slottsbergsmyren ek. ∽ Se *Slåttberget*.

Slåttmyren. I häradet finnas åtminstone 5 myrar med detta namn: 1 D (GSk), 3 E (1 km söder om Gudmunds tjärnar, öster om Jangen, vid sydändan av Ö. Harsjön), 1 N (i västra skiftet av Ambjörby). Uttal: *slòtmyra* E, *slòtmyra* E N. ∽ F. led. innehåller värml. dial. *slått* 'slåtter'.

Slätthedarna R *slæthéan*. — (Slättheden ek). ∽ Skogstrakt. F. led. är säkerligen värml. dial. *slätt* adj. 'slät'.

Slättkärret R *slætçær*. ∽ Den stora myren ett stycke öster om By inägor. Jfr föreg.

Slättmyren N *slætmyra*. — Slättmyren GSk. ∽ Jfr *Slätthedarna*. Se även *Husmyren*.

Smalmyren. I häradet finnas åtminstone 2 myrar med detta namn: 1 nF (i Aspåsen nära Norge), 1 Ns (närmast väster om Gubbtjärnet). Uttal: *smalmyra*.

Snarkärret D *snárçær*. — Snarkärret GSk. ∽ Härledningen av f. led. är oviss, möjl. ä. sv. *snar*, biform till *snår*, eller *snara* för fågelfångst (jfr *Snarkullberget* s. 148).

Soandasoåt Ns *sǫandasǫat*. ∽ I hmnt Öjeberget. Namnet innehåller säkerligen fi. *suvanto* 'lugnvatten mellan två forsar' + *suot* 'myrar'. Tolkningen är given av N. Moosberg (C).

Solbergsflån E *sòlbæsflan*. — Solbergsflon GSk. ∽ Invid Musån, nära "*Solbergssätern*". Om s. led. se *Flåen* (s. 157).

Stakmyren E *ståkmyra*. — Stakmyran 1642 db, Stakmyren GSk. ∽ F. led. innehåller väl ordet *stake*, men ovisst, i vilken bet. Namnet har intet direkt sammanhang med namnen *Staktjärnen* och *Stakberget*, ty ifrågavarande lokaliteter ligga fågelvägen mer än en mil från *Stakmyren*.

Stenbomyren E *stèbomyra* Stebomyren. — Stebomyren GSk. ∽ Sydost om Björklången. F. led. synes vara ett okänt terr. n. **Stenbo*, jfr *Stenboberget* och *Stenboflon* (vattendrag). Om bortfallet av *n* se Kallstenius, Sv. Landsm. XXI: 2 s. 197 f.

Stockmyrkärret GA *ståkmyrçær*. ∽ Söder om Gösjön. F. led. är väl *stock* i bet. 'fälla för större rovdjur', jfr J. Sahlgren i NoB 1920, s. 161.

Stora mosse S *stǫ̂r mǫ̂s*. — Stormossen GS. ∽ Jfr *Lilla mosse*.

Stora mossen 1 S *stǫ̂r mǫsn*. ∽ Vid nordändan av *Stortjärnen*.

Stora mossen 2 E *dæn-stǫ̂r mǫsn* Den stora mossen. ∽ ½—1 km väster om Åtjärnen.

Stora myrarna E *de-stǫ̂r mỳran* De stora myrarna. ∽ Väster om Dammtjärnen.

Storflån N *stǫ̀rflan*. ∽ På ömse sidor om Ö. Jolälven rakt öster om Gravolsjoltjärnarna. Om s. led. se *Flåen* (s. 157).

Stormossen. I häradet finnas åtminstone 8 mossar med detta namn: 3 GA, 2 N, 2 R, 1 S. Uttal: *stǫ̀rmǫsn*.

Stormyren. I häradet finnas åtminstone 12 myrar med detta namn: 1 D, 4 E, 2 nF, 5 N. Uttal: *stǫ̀rmyra*. Äldsta citat: Store myran 1654 db (N, öster om Klarälven).

Stömyren N *stǿmyra*. — Stömyren GS. ∽ Vid ån *Stöan*.

Svanrevmyren nF *svånre(v)myra* (1933). — Svanrevsmyren GS. ∽ Anledningen till namnet är okänd.

Svarthuvudsmyren E *svåtuvsmyra*. — Svarthuvsmyren GSk. ∽ F. led. är gen. av växtnamnet *svarthuvud* (i E *svåthuv*) 'harull' (Eriophorum vaginatum).

Svarthålsmossen E *svåthssmǫsn*. ∽ Den smala mossen vid sydspetsen av Åmten 1.

Sångesmossen S *sångəsmosn*. — Sangelsmåsen 1658 db. ∽ Den stora mossen öster om *Sången* från "Skallbergssätern" inemot Bjursjön. För ordbildningen jfr *Sångesälven*.

Sälgmon nF *sælymon* (1933). ∽ Jfr *Sälgforsen*.

Sällsmyren N *sælsmyra*. ∽ Strax öster om "Furukullen säter". Härledningen av f. led. är okänd (? fi. *sälähys* 'ljungeld', jfr *Läjmåsenmäk* under *Hemberget* 1).

Sätermyren. I häradet finnas åtminstone 3 myrar med detta namn: 1 E (intill Mossjön 1), 2 N (väster om Klarälven). Uttal: *sätərmyra* E, *sætərmyra* N.

Tattermyren nF *tåtərmyra* (1933). — Tattermyren ek, Tattarmyren GS. ∽ F. led. synes med hänsyn till accenten snarast vara finsk; den innehåller möjl. fi. *tattara* 'tattare' (C).

Tickanit GA *tikanıt*. ∽ Myr mellan lägenheterna Rihult och Stenbohöjden, väster om Narsjön. Synes innehålla fi. *tikka* 'hackspett' + *niitty* 'äng' (C).

Tjärnmyrarna nF *çærnmyran*. — Tjärnmyren GSk. ∽ I socknens sydligaste del. Med 5 små *tjärnar*.

Tjärnmyren 1, 2 Ns *çærnmyra*. Fi. namn: Lampsoå *lampsoa*. ∽ Dels intill *Mellantjärnen* 2, dels strax öster om lägenheten Älgåsen i Degerberget, i senare fallet icke numera i omedelbar förbindelse med någon tjärn, så vitt känt är. Det fi. namnet innehåller fi. *lampi* 'tjärn' + *suo* 'myr'.

Tollansmyren nF *tølansmyra*. ∽ Nordost om Krokolaknölen. Härledningen av f. led. är oviss, möjligen det finska släktnamnet *Tolonen*, enligt förslag av prof. Collinder.

Toppimyren N *tòpımyra*. ∽ I Ruskåsen. F. led. synes kunna innehålla fi. *tuppi* 'slida, balja' (C).

Torkhusmossen GA *tòrkhusmosn*. ∽ Strax nordväst om lägenheten *Torkhuset*, vars namn är best. form av värm. dial. *torkhus* 'ria'.

Torrmyren N *tòrmyra*. — Torrmyren GSk. ∽ Anledningen till namnet är okänd.

Tranmyren. I häradet finnas åtminstone 3 myrar med detta namn: 1 D, 1 E (vid Svarttjärnarna), 1 S (Tranbärsmyren ek). Uttal: *trånmyra* D, *trànmyra* E S. ∽ F. led. är säkerligen fågelnamnet *trana*.

Traskmossen GA *tràskmosn*. ∽ Söder om Ö. Gösjön, mellan lägenheterna "Linnerberg" och "Långemyra". Betydelsen av f. led. är oviss; jfr ? dal. dial. *trask* 'smuts på vägar och gator efter regn' (Rietz).

Trollsmossen E *trølsmosn*. — Trollsmyren GSk, Trollsmossen GS. ∽ Anledningen till namnet är okänd.

Troppmyren sF *tròpmyra.* — Droppm. GS. ∽ Härledningen av f. led. är oviss. Jfr ? no. dial. *tropp* 'trappa'; vid myren reser sig ett berg.

Trulsmyren N *trúlsmyra.* — Trulsmyren GSk. ∽ Invid lägenheten *Trulsåsen.* Detta namn kan innehålla (gen. av) mansn. *Truls*, vilket från 1600-talet är känt åtminstone i Gillbergs och Nordmarks hd (Gillbergs hds db 1663 s. 78, 1664 s. 96, 1672 s. 327, värml. db 1640 s. 75).

Trunnmyren E *trènmyra.* ∽ Väster om Hallsrostbäcken. Liknande f. led. träffas i några andra naturn., såsom St. och L. *Trundhatten* i Orsa sn och tg, Kopparbergs l., *Trunnehatten*, mosse i Nysunds sn, Edsbergs hd, Örebro l., *Trundön* i Piteå sn och tg, Norrbottens l., under hmnet *Trundavan.* Somliga namn med elementet *Trund-* stå säkerligen i sammanhang med namnet *Trondheim*, se Hesselman, NoB 1930 s. 20 ff. (jfr H. i Från Marathon till Långheden, 1935, s. 148, s. 192—195), men detta kan näppeligen gälla *T.* i E.

Träjmossen S *træjmosn.* ∽ Vid Svartåälvens nedersta lopp och sydändan av Grässjön. Härledningen av f. led. är okänd (knappast värml. dial. *träj* 'trots'). Jfr *Träjkällan.*

Tuppslon N *tèpslon.* ∽ Väster om Bredmosstjärnen. Om s. led. se *Brånslomyren.*

Tutstadgolvet D *tústagəlvə.* — Tutstadgolvet GS. ∽ Ej långt från *Tutstad.* Om s. led. se *Grötvallgolvet.*

Tvistskogen R *tvèstskogən.* ∽ Skogsområde mellan Enan och gränsen till Fryksdals hd. Skogen har väl varit föremål för ägotvister, jfr *tvistepark* (förklaringen given av prof. Sahlgren).

Tvållängen nF *tvålæŋa* (1933). ∽ Slogmyr. F. led. synes kunna innehålla fi. *tuolla* 'där borta', ehuru substitution av fi. *uo* med värml. *vå* eljest icke är känd.

Tågmyren nF *tågmyra.* — Tågmyren GSk. ∽ F. led. innehåller väl värml. dial. *tåg* f., vare sig i bet. 'rottåga' eller i bet. 'säv' (Juncus).

Tåmyren S *tàmyra.* ∽ Mellan Ängmyren och inägorna vid Sunnemohyttan. F. led. torde innehålla *tå* m. 'den del av betesmarken, som ligger närmast ladugården', i denna bet. känt från Västergötland och Dalsland.

Tångmyren R *tàŋmyra.* ∽ Den stora mossen söder om Kallbäckens inägor. F. led. innehåller värml. dial. *tånge* 'udde': en stor udde av fast mark skjuter söderifrån ut i myren.

Täckmyren N *tækmyra.* — Täckmyren GS. ∽ Anledningen till namnet är okänd. Jfr *Täckberget.* Enligt förslag av prof. Sahlgren innehåller f. led. måhända urspr. ordet *täkt.*

Täjmyren E *tæjmyra*. — Tängmyren GSk, Tegmyren GS. ∽ Härledningen av f. led. är okänd.

Tällåflån N *tælaflan*. ∽ Vid *Tällåns* utlopp i Fämtan. Om s. led. se *Flåen* (s. 157).

Törnåsmyren N *tårnåsmyra*. ∽ Mellan sätern Furukullen och (Ö.) Stavsjön. F. led. tycks vara ett okänt terr. n. eller bergn. **Törnåsen*.

Ullmyren E *ùlmyra*. — Ullmyren GSk. ∽ F. led. är väl *ull* i *harull* (Eriophorum). Jfr *Svarthuvudsmyren* i samma sn.

Uttermossen 1, 2 GA *ótərmosn* Ottermossen. ∽ Den ena börjar mellan L. Laggen och Storsjön och sträcker sig söderut, den andra ligger vid *Uttertjärnen* (se denna).

Uttermyren E *òtərmyra* Ottermyren. — Ottermyren ek GSk, Uttermyren GS. ∽ Jfr föreg.

Uttertjärnet sF *ótṛçærə*, *ótṛçæn*, Ottertjärn(et). — Ottertj. ek. ∽ Myrmark i samma vattensystem som *Övre sjön*; se denna (terräng) och *Kroksjöbäcken* samt tjärnen *Uttertjärnen*.

Uvfallsmossen GA *ùfalsmosn*. ∽ Öster om ån *Uvan* strax nedanför nordsluttningen av den ås, varpå torpet Sveparåsen ligger.

Vajsismyren E *vájsısmyra*. ∽ Mellan Hemsjön och Nemmäk. F. led. är tydligen finsk, men det är ovisst, vilket ord den innehåller; möjl. urspr. släktn. *Vaissinen*, som är känt från norra Värmland, se Gottlund, Dagb. 1821 s. 218, 348 f., 358 f. (C).

Vallmyren E *vàlmyra*. ∽ Vid Oxbäckens nedre lopp. Anledningen till namnet är oklar. Jfr förklaringen av *Vallälven* (s. 122).

Vandringsmossen GA *vàndrıŋsmosn*. ∽ Mellan Uttertjärnen och Flåsjön. F. led. är väl värml. dial. *vandring* i bet. 'utlagda plankor att gå på'.

Vantmossen GA *vàntmosn*. ∽ Söder om Byxen fram till Långa tjärnen. Anledningen till namnet är okänd; mossens utseende på kartan är snarare en julkuses än en vantes. Jfr *Vantetjärn* i Silbodals sn, Nordmarks hd.

Varporna E *vàrpan*. ∽ Den del av Sätermyren i E, som ligger närmast Mossjön. Namnet är best. form pl. av (*varp* el.) *varpa*, ovisst i vilken bet.

Varsapallånsoåt Ns *vàrsapàlansòat*. ∽ I Flatåsen. Namnet synes innehålla fi. *varsa* 'fåle' + *pallon*, gen. av *pallo* 'boll', + *suot*, pl. av *suo* 'myr' (C). Är möjl. **varsa(n)pallo* något växtnamn? Jfr värml. dial. *hundballar* (*hùnbalər*) 'odon' samt fi. växtnamn *varsankello*, *-polvi*, *-ruoho*, *-upukka* m. fl.

Vassemossen S *vásəmosn*. ∽ Söder om Träjmossen, på västra stranden av Svartåälven. Kvaliteten hos *a* synes ådagalägga, att vokalen i nyare tid förkortats. Härledningen av f. led. är oviss.

Vassmyren E *vásmyra.* — Vassmyren GSk. ∽ F. led. är väl växtnamnet *vass* 'Phragmites'.

Vehkasuo Ns *váxkasóa.* ∽ I hmnet Degerberget. Namnet är fi. *vehkasuo* 'kärr där missne (Calla) växer' (C). Jfr *Väckalamp*, s. 98.

Vemossen GA *vèmosu.* ∽ Öster om Skräddaretorp vid gränsen till Färnebo hd. F. led. innehåller möjligen det fornnord. ordet *viðr* 'skog', jfr *Tiveden.*

Venmyren E *vènmyra.* — Venmyren GS. ∽ Om f. led. innehåller växtnamnet *ven* 'Agrostis, Aira', är ovisst.

Viat nF *víat* (1933). ∽ Terräng väster om Mangaslåtten. Namnet är fi. *viiat*, pl. av *viita* 'busksnår, småskog' (C).

Villingborsiko nF *vílıgbósıko* (1933). ∽ Terräng nära Mangaslåtten. Enligt uppgift på platsen har terrängen namn efter ett slags "gräs", som kallades så och växte där. Namnet motsvarar väl fi. **Villinpursikko* 'Villes porsbestånd'. Tolkningen är given av prof. Collinder.

Villmyren D *vílmyra, vìlmyra.* — Vildmyren GSk. ∽ F. led. är väl adj. *vill* (i *fara vill*), isl. *villr.*

Vimyren N *vímyra.* ∽ Väster om Klarälven, myren närmast sydost om Olasmossen (GSk). F. led. torde vara värml. dial. *vi* 'vide' (se Kallstenius, Bärgsl. ljudl. s. 99 not 5).

Vinäsmossen E *vìnæsmosu.* ∽ Mellan lägenheten Ströåberg (i N. Skoga) och Busjön 1, alldeles intill sjön, där stranden gör en vidsträckt men mycket grund buktning utåt sjön.

Vitmossen 1 GA *vìtmosu.* ∽ Invid Klarälven strax öster om Upplunden. F. led. är troligen urspr. best. form av adj. *vit.*

Vitmossen 2 S samt Nyeds hd *vìtmosu.* ∽ Väster om "Gråbackens" triangelpunkt. Se föreg.

Vitmyren N *vìtmyra.* — Vitmyren GSk. ∽ Jfr *Vitmossen* 1.

Vägsjömyren 1, 2 N *vègsømyra.* — Vägsjömyren GSk. ∽ Dels 1 km väster om Stöllsjön, dels c:a 4 km sydväst om Mjönäs. Den förra myren passeras av en gångväg, men icke den senare.

Väjmyrarna N *væjmyran.* ∽ Vid *Väjtjärnarna.*

Vällbonpårråråjviå se **Filpusängarna.**

Vällsängkölen nF *vælsæŋʃør* (1933). — Välsingköln GSk, Välsängskölen GS. ∽ F. led. innehåller kanske gen. av en motsvarighet till no. dial. *vell*, n. 'källa'. Om s. led. se *Kölarna.*

Åjnaso se **Odlingsmyren.**

Ammeneso GA *åmənəsǫ*. ∽ Den smala myren sydväst om Kräckelviken (i Narsjön). Namnet innehåller möjligen urspr. fi. adj. *ominainen* 'egen' + *suo* 'myr' (C).

Åskakskölen N *åskaksjšøn* (1933). — Åskakskölen GS. ∽ Stor myr söder om sjön *Askaken*. Om s. led. se *Kölarna* (terrängn.).

Åsmyren. I häradet finnas åtminstone 3 myrar med detta namn: 1 E (kring *Åsmyrtjärnen*, i väster begränsad av en *ås*), 1 N (den långsträckta myren nordnordväst om Önnboberget), 1 R (väster om lägenheten *Ås* och öster om lägenheten *Vackeråsen*). Uttal: *åsmyra*.

Åstrandsheden E-N. — Åstrandzheden 1666 db. ∽ Terräng invid Klarälven, till allra största delen inom hmnet *Åstrand*. S. led. är best. form av ordet *hed*, som i Värmlands älvdal speciellt betecknar 'sandslätt vid älven'.

Åvråsmossen E *åvrasmǫsn*. ∽ Vid norra ändan av sjön *Åvrån*.

Älgkomyren S *ælkomyra*. ∽ Ett stycke väster om Erikstjärnen. Anledningen till namnet är okänd.

Älvmyrarna Ns *ælvmyran*. Fi. namn: Jäcksoåt *jäksoat*. ∽ Väster om *Mangs(lid)älven* i hmnet Öjeberget. Det fi. namnet innehåller fi. *joki* 'älv' + *suot* pl. av *suo* 'myr'.

Ämmandanity se **Käringslåtten.**

Ögmyren sF *ǫgmyra*. — Ögmyren GSk. ∽ Nordväst om Vålberget. Anledningen till namnet är okänd.

Övre sjön sF *åvərə sǫn* Åvare sjön. — Norra Krok Sjön 1803 lh, N. Kroksjön 1808 Hln, Öf. Kroksjön ek, Norra Kroksjön Cm 2081. ∽ Mossmark, f. d. sjö. Jfr sjöarna *Mellansjön* 3 och *Nedre Kroksjön*, vilka avvattnas av samma vattendrag som mossmarken Övre sjön.

Register till territoriella namn.

Rättelser:

S. 3 r. 2 står rök, läs räk.
„ 6 „ 5 efter 1720t. tilläggesl h.
„ 8 „ 13 kommatecknet efter 1800t utbytes mot punkt.
„ 10 „ 7 punkten efter det andra *ugg* utgår.
„ 14 „ 12 nedifrån efter älvd. tillägges dial.
„ 17 „ 21 står f., läs form.
„ 18 „ 28 står f., läs form.
„ 21 „ 2 står ggk. N, läs ggk, N.
„ 21 „ 21 efter 1610 insättes jb.
„ 37 „ 1 står *gáyggar* läs *gáyggar*.
„ 38 „ 15 jb utgår.
S. 38 r. 17 jb. ersättes med kommatecken.
„ 55 „ 27 står 1333, läs 133.
„ 58 „ 11 står *élssbæsjær*, läs *éslsbæsjær*.
„ 60 „ 10 nedifrån står N. S., läs N. och S.
„ 61 „ 2 nedifrån står N.. S., läs N., S.
„ 64 „ 18 står *jædtsærnə*, läs *jædtsænə*.
„ 64 „ 24 står *gæson*, läs *gæsøn*.
„ 80 „ 9 står utspr., läs urspr.

ml — mantalslängd(er).
mlty. — medellågtysk(t), medellågtyska.
Ms — Marelius, karta.
mtl — mantalslängd(er).
möjl. — möjligen.
N — Norra Ny socken.
n. — neutrum; namn.
naturn. — naturnamn.
nF — Norra Finnskoga socken.
NG — (Rygh m. fl.) Norske gaardnavne, 1897 ff.
Ngl — Norges gamle love.
nisl. — nyisländskt(t), nyisländska.
no. — norsk(t), norska.
NoB — Namn och bygd.
No.-isl. dopn. — (Lind) Norsk-isländska dopnamn, 1905—15.
NrskA — Johansson, Noraskogs arkiv.
Ns — Nyskoga socken.
nsv. — nysvensk(t), nysvenska.
nyb. — nybygge.
o. — omkring; och.
obest. — obestämd.
ortn. — ortnamn.
oskattl. — oskattlagt.
pl. — pluralis.
plex — Post- och telegrafortsförteckning, 1909.
plur. — pluralis.
R — Norra Råda socken.
R, följt av siffra, t. e. R 133 — kartboken R 133 i Lantmäteristyrelsens arkiv.
reg — Gustaf I:s registratur.
rspr — riksspråk(et), riksspråklig.
räk (1503) — räkenskapsbok för Värmland i svenska riksarkivet (förr i danska riksarkivet). Rektor S. Samuelsson, som har för avsikt att utgiva skriften, har medgivit kommissionen att studera och excerpera en fotostatisk kopia av densamma.
S — Sunnemo socken.
s. — senare; sidan (i hänvisningar), socken (i citat).
SD — Svenskt diplomatarium; *SDns* — ny serie av nämnda. Årtal med mindre siffror anger, att brevet i fråga blott finns i yngre avskrift,
sF — Södra Finnskoga socken.
sg. — singularis.
sing. — singularis.
Sjön. — (Hellquist) Studier öfver de svenska sjönamnen (Sv. landsm. XX).
sk — skatte.
skattl. — skattlagt.
Skjb — Skara stifts kyrkliga jordebok 1540 (utg. som bilaga till Västergötlands fornminnesförenings tidskrift).
sl. — slutet av.
släktn. — släktnamn.
sn — socken.
SOV — Sverges ortnamn, Värmlands län.
SOÄ — Sverges ortnamn, Älvsborgs län.
sp. — spalt.
ss. — såsom.
Stu — Styffe, Skandinavien under unionstiden, 3. uppl.
subst. — substantiv.
sv. — svensk(t), svenska.
Sve — (O. Sjögren m. fl.) Sverige.
Sv. landsm. — (Lundell) Svenska landsmål(en).
Td — Tuneld, Geografi; *TdI* — 1:sta uppl. 1741. *TdII* — 2:dra uppl. 1746, *TdIV* 4:de uppl. 1762.
terr. — territoriell(t), territoriella.
tg — tingslag.
tl — tiondelängd(er).
top. k. — topografisk karta.
ty. — tysk(t), tyska.
urspr. — ursprunglig(en), ursprungligt, -liga.
utj. — utjord.
Vfn — Värmland förr och nu.
Vft — Västergötlands fornminnesförenings tidskrift.
vglI — äldre västgötalagen (utg. av Schlyter och Collin).
vgt.dial. — västgötsk(a) dialekt(er).
vV — v. Vicken, Sockenbeskrifningar för Vermlands län, 1879—85.
värml. — värmlandsk(t), värmländska.
värml. db — värmländska domböcker i Göta hovrätts arkiv.
värml. dial. — värmländsk(a) dialekt(er).
y. — yngre.
ä. — äldre.
ä. jbr — (förekommer i) äldre jordeböcker.
älvdal. dial. — älvdalsdialekt.
äv. — även.

Allmänna anmärkningar.

Namnen äro uppdelade på två avdelningar, territoriella namn (namn på hemman o. d.) och naturnamn (namn på sjöar, älvar, öar, berg o. d.). De förra äro ordnade efter socknar, de senare häradsvis. Uppslagsformen för de territoriella namnen är senaste jordeboks (för Värmland 1877 med däri senare införda ändringar och tillägg). Den föregående siffran är hemmanets nummer i jordeboken. Därefter anges dialektuttalet med s. k. landsmålsalfabet samt jordnaturen, t. e. 1 (mantal) kr(ono). Härefter meddelas, om sådana finnas, namnformer före äldsta jordebok (i Värmland 1540); härvid betecknar mindre siffra avskrift. Så följer — efter ett tankstreck — ett urval av jordeboksformer. Följande jordeböcker ha fullständigt excerperats: 1540, 42, 43, 46, 48, 50, 51, 68, 72, 76, 81, 85, 90, 1600, 10, 21, 33, 60, 80, 86 (rjb), 1715, 25, 1825, 1877. — "Rud o. d. 1540-1877" betecknar att namnet förekommer i formen *Rud* eller därmed fullt likvärdiga former ett flertal gånger fr. o. m. 1540 t. o. m. 1877. Fet siffra utmärker nu gällande jordeboksform. Efter nytt tankstreck följa övriga namnformer av intresse. Efter tecknet ∽ följa (kameral)historiska notiser o. d. samt namnförklaring. — Naturnamnen äro uppställda på ungefär samma sätt. Efter uppslagsformen följer närmast förkortning för den socken där sjön, ön o. s. v. ligger. "E-N" anger, att t. e. sjön i fråga hör delvis till Ekshärads socken, delvis till N. Ny socken. — En stjärna (*) framför en namnform betecknar densamma såsom konstruerad.

Förut har utkommit:

Del	II.	Fryksdals härad, 1923	Pris Kr. 4: 75
„	III.	Färnebo härad, 1934	„ „ 4: 50
„	IV.	Gillbergs härad, 1922	„ „ 4: 50
„	V.	Grums härad, 1926	„ „ 3: —
„	VII.	Karlstads härad, 1922	„ „ 2: —
„	X.	Nyeds härad, 1925	„ „ 1: 25
„	XIII.	Väse härad, 1924	„ „ 2: —

Pris kr. 6: 50.

6440 1